

กลวิธีการประพันธ์และข้อคิดในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

พฤษภาคม 2556

กลวิธีการประพันธ์และข้อคิดในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

พฤษภาคม 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กลวิธีการประพันธ์และข้อคิดในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์

บทคัดย่อ

ของ

พัชรา สุขขาว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

พฤษภาคม 2556

พัชรา สุขาว. (2556). *กลวิธีการประพันธ์และข้อคิดในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวจน์ พันธุ์พงศ์*.

ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ ดร. พรธาดา สุวัธนวิช,

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพาภรณ์ บุญประเสริฐ.

ปริญญาานิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการประพันธ์ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของ วรวจน์ พันธุ์พงศ์ รวมทั้งข้อคิดที่นำเสนอผ่านงานเขียนเหล่านั้น โดยศึกษาจากงานเขียนบทสัมภาษณ์ที่ตีพิมพ์รวมเล่มในช่วง พ.ศ. 2546 – 2552 จำนวน 7 เล่ม ประกอบด้วยงานเขียนบทสัมภาษณ์ขนาดสั้น 24 เรื่อง และบทสัมภาษณ์ขนาดยาว 3 เรื่อง

ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีการประพันธ์ที่เป็นลักษณะเด่นในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวจน์ พันธุ์พงศ์ มี 7 ประการ ประการแรกการตั้งชื่อเรื่อง ได้แก่ การตั้งชื่อเรื่องแบบบอกเนื้อหาเชิงสรุป แบบชวนชวน แบบขัดแย้ง การตั้งชื่อเรื่องจากสิ่งที่เป็นกระแสสังคม และแบบคำถาม ประการที่สองการเขียนความนำ ได้แก่ การกล่าวถึงภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์ แบบสนทนากับผู้อ่าน แบบนำด้วยเหตุการณ์ที่เป็นกระแสสังคม แบบเรื่องสั้นและนวนิยาย แบบนำด้วยเรื่องเล่าที่ผู้เขียนได้ประสบมา แบบบทละคร แบบกระแสสำนึก แบบนำด้วยการสร้างปมขัดแย้ง แบบกลอนเปล่า และนำด้วยคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ ประการที่สามการเขียนเนื้อเรื่อง พบการถามเพื่อเปิดประเด็น การถามด้วยคำถามต่อเนื่อง การถามในลักษณะสรุปคำตอบ การถามโดยแสดงทัศนะของผู้เขียน การถามโดยกล่าวอ้างแหล่งที่มา การถามโดยพาดพิงถึงบุคคลที่สาม การถามในลักษณะยั่วอารมณ์ และการถามด้วยคำถามแย้ง ประการที่สี่การนำเสนอฉากและบรรยากาศ พบทั้งฉากที่เป็นสถานที่ เวลา และวิถีชีวิตหรือสภาพสังคม ประการที่ห้าการปรากฏตัวของผู้เขียนในบทสัมภาษณ์ พบทั้งการแสดงตัวตน และการแทรกทัศนคติของผู้เขียน ประการที่หกการเสนอบทสัมภาษณ์ของบุคคลอื่นประกอบ ประการสุดท้ายการเขียนความจบ ได้แก่ การจบด้วยถ้อยคำให้สัมภาษณ์ การกล่าวถึงบุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ การทิ้งท้ายไว้ให้คิด การแสดงความรู้สึกของผู้เขียน และการบรรยายฉากและบรรยากาศ

ส่วนด้านข้อคิดในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวจน์ พันธุ์พงศ์ ประมวลได้ 5 กลุ่ม กลุ่มแรกข้อคิดด้านการดำเนินชีวิต นำเสนอเรื่องกำหนดแนวทางชีวิตด้วยตนเอง การรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความพึงพอใจในชีวิต การมีความวิริยะอุตสาหะ การรู้จักแก้ไขสิ่งที่ตนกระทำผิดพลาด การยอมรับผู้ที่มีประสบการณ์ความสามารถ คุณค่าและความสุขของชีวิต กลุ่มที่สองข้อคิดด้านสังคม นำเสนอเรื่องการรักษาความถูกต้องชอบธรรมในสังคม มิตรภาพของมนุษย์ในสังคม และความรับผิดชอบต่อสังคม กลุ่มที่สามข้อคิดด้านธรรมชาติของมนุษย์ นำเสนอเรื่องความปรารถนาของมนุษย์และความหลงใหลในอบายมุข กลุ่มที่สี่ข้อคิดด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกลุ่มที่ห้าข้อคิดด้านกระแสความเป็นไปของโลกและสังคม นำเสนอเรื่องกระแสทุนนิยม ความรุนแรงและการก่อการร้าย

WRITING TECHNIQUES AND PERSPECTIVES IN INTERVIEW ARTICLES OF
WORAPOJ PUNPONG

Presented in Partial Fulfillment of Requirements for the
Master of Art Degree in Thai
at Srinakharinwirot University
May 2013

Patchara Sukhow. (2013). *Writing Techniques and Perspectives in Interview Articles of Worapoj Punpong*. Master thesis, M.A. (Thai). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor committee: Instructor Porntada Suvattanavanitch, Ph. D., Asst. Prof. Pimpaporn Boonprasert, Ph. D.

This thesis aims to analyze writing techniques using by Worapoj Punpong in his interview articles, as well as to categorize perspectives presented in his works through the study of 7 books published between 2003 and 2009 in which contain 24 short interview articles, and 3 long interviewing with remarkable persons.

The study has found that there are 7 distinctive writing techniques usually used by the writer. Firstly, in titling the author shows the main idea, makes readers wonder, shows controversies, presents social hot issues, and asks questions. Secondly, in the leading part he introduces the story by describing interviewees' backgrounds, talking with readers, discussing social issues, using short story/novel writing techniques, telling about writer's experiences, using dramatic plot, showing stream of consciousness, leading with conflicts, and using free verse or interviewees' phrases. Thirdly, various types of questions are found used in the main content: leading, follow-up, information-checking, reflective, information sources or third persons referring, asking as provocation and stating counter evidence. Next, the writer presents places, times and life styles or social situations as the settings. Fifth, in the matter of self-presentation, the author shows himself as a part of the story, and sometimes expresses his opinions on discussing issues. Sixth, he occasionally uses opinions from people get involved with the interviewee to fulfill the story. Lastly, in the ending part, the writer finalizes the story by using interviewees' opinion or personality, leaving questions, expressing author's feelings and narrating settings or environments.

The perspectives found in Punpong's works can be categorized to 5 groups of viewpoints: ways of life (life planning, responsibility, life sufficiency, hard-working, life failures overcoming, respecting experienced people, values of life and happiness), social-related views (integrity, friendship and social responsibility), essence of human life (desire and passion), sentiments in nature and environment, and today's world current events (capitalism, violence and terrorism).

ปริญญาานิพนธ์

เรื่อง

กลวิธีการประพันธ์และข้อคิดในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์

ของ

พัชรา สุขขาว

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน พ.ศ. 25.....

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษาหลัก

.....ประธาน

(อาจารย์ ดร. พรรณา สุวัธนวนิช)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดวงเด่น บุญปก)

.....ที่ปรึกษาร่วม

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์ภรณ์ บุญประเสริฐ) (อาจารย์ ดร. พรรณา สุวัธนวนิช)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์ภรณ์ บุญประเสริฐ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธรรมยุทธ ปัญญาโสภณ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความเมตตาของอาจารย์ ดร.พรธาดา สุวัธนวิธ ประธานควบคุมปริญญาานิพนธ์ ผู้อบรมสั่งสอนให้ความรู้และคำแนะนำที่มีคุณค่า ตรวจและแก้ไขข้อบกพร่อง ดูแลช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพาภรณ์ บุญประเสริฐ กรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ ที่ให้ความรู้ คำแนะนำด้วยความเมตตา ตลอดจนคอยกระตุ้นและให้กำลังใจจนกระทั่งงานชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดวงเด่น บุญปก ประธานการสอบปากเปล่า และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธรรมยุทธ ปัญญาโสภณ ที่กรุณาสละเวลาเป็นกรรมการสอบปากเปล่า ให้ความรู้และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าและเรียบเรียงงานวิจัย และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ทุกท่าน ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ อันมีค่าแก่ศิษย์ด้วยจิตเมตตา

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณคุณยายจำลอง แสงพุ่ม และคุณแม่บุบผา แสงพุ่ม ที่ดูแลห่วงใยและสนับสนุนให้กำลังใจผู้วิจัยในทุกๆ ด้านเสมอมา

พัชรา สุขาว

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
สมมติฐานในการวิจัย.....	8
วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานเขียนบทสัมภาษณ์.....	10
ความหมายและความสำคัญของบทสัมภาษณ์.....	10
ประเภทของบทสัมภาษณ์.....	12
รูปแบบและโครงสร้างของบทสัมภาษณ์.....	14
กลวิธีการเขียนบทสัมภาษณ์.....	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทสัมภาษณ์.....	21
3 กลวิธีการประพันธ์ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวราพจน์ พันธุ์พงศ์.....	24
การตั้งชื่อเรื่อง.....	24
การตั้งชื่อเรื่องแบบบอกเนื้อหาเชิงสรุป.....	25
การตั้งชื่อเรื่องแบบชวนฉงน.....	27
การตั้งชื่อเรื่องแบบขัดแย้ง.....	29
การตั้งชื่อเรื่องจากสิ่งที่เป็นกระแสสังคม.....	29
การตั้งชื่อเรื่องแบบคำถาม.....	30

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
การเขียนความนำ.....	32
การเขียนความนำด้วยการกล่าวถึงภูมิหลังผู้ให้สัมภาษณ์.....	32
การเขียนความนำแบบสนทนากับผู้อ่าน.....	36
การเขียนความนำด้วยเหตุการณ์ที่เป็นกระแสสังคม.....	39
การเขียนความนำแบบเรื่องสั้นและนวนิยาย.....	41
การเขียนความนำด้วยเรื่องเล่าที่ผู้เขียนได้ประสบมา.....	43
การเขียนความนำแบบบทละคร.....	46
การเขียนความนำแบบกระแสสำนึก.....	48
การเขียนความนำด้วยการสร้างปมขัดแย้ง.....	50
การเขียนความนำแบบกลอนเปล่า.....	52
การเขียนความนำด้วยการใช้คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์มากล่าวนำ.....	53
การเขียนเนื้อเรื่อง.....	55
การถามเพื่อเปิดประเด็น.....	55
การถามด้วยคำถามต่อเนื่อง.....	59
การถามในลักษณะสรุปคำตอบ.....	62
การถามโดยแสดงทัศนะของผู้เขียน.....	64
การถามโดยกล่าวอ้างแหล่งที่มา.....	66
การถามโดยพาดพิงถึงบุคคลที่สาม.....	70
การถามในลักษณะยั่วอารมณ์.....	72
การถามด้วยคำถามแย้ง.....	74
การนำเสนอฉากและบรรยากาศ.....	78
ฉากที่เป็นสถานที่.....	78
ฉากที่เป็นเวลา.....	80
ฉากที่เป็นวิถีชีวิตหรือสภาพสังคม.....	82

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
การปรากฏตัวของผู้เขียนในบทสัมภาษณ์.....	85
การแสดงตัวตนของผู้เขียนในกระบวนการสัมภาษณ์.....	85
การแทรกทัศนคติของผู้เขียน.....	88
การนำเสนอบทสัมภาษณ์ของบุคคลอื่นประกอบ.....	90
การเขียนความจบ.....	97
การเขียนความจบด้วยถ้อยคำให้สัมภาษณ์.....	97
การเขียนความจบด้วยการกล่าวถึงบุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์.....	99
การเขียนความจบด้วยการทิ้งท้ายไว้ให้คิด.....	100
การเขียนความจบด้วยการแสดงความรู้สึกของผู้เขียน.....	102
การเขียนความจบด้วยการบรรยายฉากและบรรยากาศ.....	103
4 ข้อคิดในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์.....	107
ข้อคิดด้านการดำเนินชีวิต.....	108
การกำหนดแนวทางชีวิตด้วยตนเอง.....	108
การรู้จักรับมือกับผิดชอบต่อหน้าที่.....	109
ความพึงพอใจในชีวิต.....	112
การมีความวิริยะอุตสาหะ.....	113
การรู้จักแก้ไขสิ่งที่ตนกระทำผิดพลาด.....	116
การยอมรับผู้ที่มีประสบการณ์ความสามารถ.....	116
คุณค่าและความสุขของชีวิต.....	118
ข้อคิดด้านสังคม.....	119
การรักษาความถูกต้องชอบธรรมในสังคม.....	120

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
มิตรภาพของมนุษย์ในสังคม.....	121
ความรับผิดชอบต่อการกระทำใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสังคม.....	124
ข้อคิดด้านธรรมชาติของมนุษย์.....	125
ความปรารถนาของมนุษย์.....	127
ความหลงใหลในอบายมุข.....	130
ข้อคิดด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....	132
ข้อคิดด้านกระแสความเป็นไปของโลกและสังคม.....	135
กระแสนิยม.....	135
ความรุนแรงและการก่อการร้าย.....	139
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	143
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	143
อภิปรายผลวิจัย.....	145
ข้อเสนอแนะ.....	148
บรรณานุกรม.....	149
ภาคผนวก.....	153
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	164

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

งานเขียนบทสัมภาษณ์คืองานเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิต การทำงาน หรือแนวคิดของบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ โดยผู้เขียนได้ข้อมูลหลักจากการสัมภาษณ์ การเขียนงานประเภทนี้อาจเขียนในลักษณะของคำถาม คำตอบ ระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ หรือเรียบเรียงเป็นเรื่องเล่าของผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยสำนวนภาษาของผู้เขียนเอง ทั้งนี้ บทสัมภาษณ์ถือเป็นสารคดีประเภทหนึ่ง เนื่องจากเนื้อหาสาระที่นำมาเขียนเป็นเรื่องราวจากความเป็นจริง เพื่อมุ่งให้ความรู้ ความคิด และข้อเท็จจริงแก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ

การเขียนบทสัมภาษณ์ให้ประสบความสำเร็จ ผู้เขียนต้องศึกษาเรียนรู้หลักการในการเขียน ขณะเดียวกันก็ต้องอาศัยขั้นเชิงในการนำเสนออย่างสร้างสรรค์ จึงจะทำให้ผู้อ่านอ่านบทสัมภาษณ์นั้นด้วยความสนใจ และได้รับเนื้อหาสาระอย่างครบถ้วน งานเขียนบทสัมภาษณ์ที่ดียอมทำให้ผู้อ่านได้ข้อคิด แนวทางชีวิตจากบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ และเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้แก่ผู้อ่านอีกทางหนึ่ง รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2543: 202) กล่าวถึงความสำคัญของบทสัมภาษณ์ว่าบทสัมภาษณ์บุคคลถือเป็นบทความพิเศษชนิดหนึ่ง ที่ผู้อ่านให้ความสนใจเป็นพิเศษ เนื่องจากได้รับทราบเรื่องราวชีวิต ประสบการณ์ ทัศนคติ ความคิด หรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้ถ่ายทอดมาในบทสัมภาษณ์โดยตรง ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าในนิตยสารแทบทุกเล่มจะมีบทสัมภาษณ์เป็นคอลัมน์เด่นประจำฉบับเสมอ บางเล่มให้เนื้อที่สำหรับนำเสนอบทความชนิดนี้จำนวนกว่าสิบหน้า และนิตยสารหลายเล่มมีบทสัมภาษณ์เด่นประจำฉบับแล้วยังมีบทสัมภาษณ์ย่อยๆ อีก แสดงให้เห็นว่าบทสัมภาษณ์เป็นข้อเขียนที่ผู้อ่านเห็นความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

งานเขียนบทสัมภาษณ์ของนักเขียนที่มีผลงานเขียนบทสัมภาษณ์ในนิตยสารสม่ำเสมอ เช่น วันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์ สุธาทิพย์ โมราลาย มนทิรา ฯลฯ ใช้รูปแบบการนำเสนอตามลักษณะที่นิยมกันอยู่ทั่วไป ได้แก่ การเขียนแบบถามตอบ แบบร้อยเรียง และแบบผสมผสาน¹ ส่วนกลวิธีการประพันธ์ที่นักเขียนบทสัมภาษณ์แต่ละคนนำมาใช้ในการเรียบเรียงบทสัมภาษณ์ ประกอบด้วย การตั้งชื่อเรื่อง การเขียนความนำ การเขียนเนื้อเรื่อง และการเขียนความจบ จัดว่าเป็นลีลาการเขียนเฉพาะตัว ประสบการณ์ของนักเขียนทั้งการได้พบปะพูดคุยสัมภาษณ์บุคคลหลากหลายอาชีพ และการได้เรียบ

¹ มนทิรา จูทะพุทธิ ได้แบ่งบทสัมภาษณ์เป็น 4 ประเภท ได้แก่ บทสัมภาษณ์แบบร้อยเรียง แบบผสมผสาน แบบถาม-ตอบ และแบบเขียนเป็นเรื่องยาว (รายละเอียดอยู่ในเนื้อหาบทที่ 2)

เรียงบทสัมภาษณ์หลายต่อหลายชิ้นงาน ก็มีส่วนช่วยให้เนื้อหาและท่วงทำนองการเขียนที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์น่าสนใจ ชวนให้ติดตามอ่าน และให้แง่คิดแก่ผู้อ่าน

วรวพจน์ พันธุ์พงศ์ เป็นนักสัมภาษณ์มืออาชีพที่สร้างสรรค์งานเขียนประเภทบทสัมภาษณ์มานานนับทศวรรษ ประสบการณ์ในการทำงานสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ เริ่มตั้งแต่เมื่อเข้าทำงานเป็นผู้สื่อข่าวประจำหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ เมื่อปี พ.ศ. 2536 ทักษะจากการทำข่าวและรายงานพิเศษมีส่วนช่วยพัฒนาความสามารถในการค้นหาข้อมูล และตลอดจนเพิ่มพูนความสามารถนำเสนองานเขียนที่น่าสนใจ เมื่อเข้ามาเป็นกองบรรณาธิการนิตยสารจีเอ็มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา วรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ได้นำแนวคิดวิธีในการทำงานข่าวมาประยุกต์ใช้กับการเขียนสารคดี งานเขียนสารคดีจึงมีลักษณะเฉพาะที่น่าสนใจ กล่าวคือเป็นสารคดีเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันและมีประเด็นการนำเสนอที่อยู่ในความสนใจของมนุษย์ปุถุชน นอกจากงานเขียนสารคดีแล้ว วรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ยังได้พัฒนาทักษะความสามารถในการเขียนบทสัมภาษณ์ที่มีเนื้อหาเข้มข้น สอดคล้องกับแนวคิดสำคัญของนิตยสารจีเอ็มที่เป็นนิตยสารเพื่อผู้อ่านผู้ชายที่สนใจอ่านสาระความรู้ที่แน่นหนักและเข้มข้น เช่น สารคดีและบทสัมภาษณ์เชิงวิเคราะห์เจาะลึก ควบคู่กับความชอบแต่งเนื้อแต่งตัวและการพักผ่อน (สร้อยนภา สงฆ์โนนเหล็ก. 2543: 73; อ้างอิงจาก รายงานผู้จัดการ. 2536. นิตยสารผู้จัดการรายเดือน. 2536: 22)

ในปี พ.ศ. 2545 วรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ลาออกจากนิตยสารจีเอ็มแล้วเข้าทำงานเป็นหนึ่งในคณะบรรณาธิการนิตยสารไอเฟน ร่วมกับภิญโญ ไตรสุริยธรรมา และปราบดา หยุ่น ต่อมาในปี พ.ศ. 2554 จนถึงปัจจุบัน วรวพจน์ พันธุ์พงศ์ เป็นบรรณาธิการนิตยสารไรเตอร์ ร่วมกับบินหลา สันกาลาคีรี และพรชัย วิริยะประภานนท์ ขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่สื่อมวลชนอิสระในฐานะนักเขียน นักสัมภาษณ์

ตลอดระยะเวลาสิบปีที่ผ่านมา วรวพจน์ พันธุ์พงศ์ สร้างผลงานทั้งบทสัมภาษณ์ สารคดี กวีนิพนธ์ และความเรียง ไว้เป็นจำนวนมาก โดยมีผลงานพิมพ์รวมเล่มออกมาอย่างต่อเนื่องทั้งหมด 18 เล่ม ผลงานเรื่อง **ที่เกิดเหตุ** ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ประเภทสารคดี จากการประกวดหนังสือดีเด่นรางวัลเชว่นบู๊คอวอร์ด ประจำปี พ.ศ. 2554 และในฐานะสื่อมวลชน วรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ทำหน้าที่สัมภาษณ์ผู้คนหลากหลายสาขาอาชีพมาไม่น้อยกว่า 500 คน มีงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ที่ปรากฏในนิตยสารฉบับต่างๆ อาทิ นิตยสารจีเอ็ม อิมเมจ เอ็ม ไอเฟน บทสัมภาษณ์เหล่านั้นได้คัดสรรนำมารวมเล่มภายหลัง นอกจากนั้นยังมีบทสัมภาษณ์ขนาดยาวที่ วรวพจน์ พันธุ์พงศ์ สัมภาษณ์และเรียบเรียงเรื่องราวของบุคคลจัดทำแยกเป็นหนังสือเล่มต่างหากโดยเฉพาะ

ผลงานของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ โดยเฉพาะบทสัมภาษณ์ได้รับการยอมรับจากทั้งแวดวงนักเขียนและนักอ่าน ดังจะเห็นได้จากผลงานที่ได้รับการพิมพ์ซ้ำอยู่เสมอ ได้แก่ **เสียงในความทรงจำ** พิมพ์ซ้ำเป็นครั้งที่ 3 ในปี พ.ศ. 2552 **เสียงพูดสุดท้าย ‘รงค์ วงษ์สวรรค์** พิมพ์ซ้ำเป็นครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2552

อย่างน้อยที่สุด ประวัติและทัศนะในวัยหนุ่มของเป็นเอก รัตนเรือง พิมพ์ซ้ำเป็นครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2549 และ**เช็ดหัวใจ สุทธิพงศ์ ธรรมวุฒิ** พิมพ์ซ้ำเป็นครั้งที่ 4 ในปี พ.ศ. 2548

ปราบดา หยุ่น (2555: สัมภาษณ์) ได้กล่าวถึงผลงานและคุณสมบัติที่ดีในการเป็นนัก สัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ว่า

การสัมภาษณ์ของคุณวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ เป็นงานที่ประณีตและสามารถสะท้อนสิ่งที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ ต้องการสื่อได้ชัดเจน ทั้งยังคงไว้ซึ่งบุคลิกลักษณะ ที่ท่า อารมณ์ ของผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ครบถ้วน ทำให้โดดเด่นกว่าการสัมภาษณ์ทั่วไป นอกจากนั้นที่สำคัญคือคุณวรวพจน์เป็นผู้เขียนหนังสือดีด้วย จึงทำให้การ เรียบเรียงงานสัมภาษณ์ของคุณวรวพจน์ละม้ายคล้ายการเล่าเรื่องที่มีชั้นเชิง คุณวรวพจน์จะใช้เวลาอยู่กับคน ที่เขาสัมภาษณ์ไม่น้อย และยังสามารถกลับไปคุยเพิ่มถ้าคิดว่ายังไม่ได้งานที่ดีพอ ในฐานะที่เป็นคนเคยถูกคุณ วรวพจน์สัมภาษณ์มาบ้าง พบว่าเขาไม่ถามเยาะ แต่คำถามของเขากระตุ้นให้เกิดคำตอบที่ต้องการ และที่สำคัญคือคุณวรวพจน์มีบุคลิกของคนที่ดีๆ ก็อยากคุยด้วย เพราะเขาเป็นผู้ฟังที่ดี

คำกล่าวข้างต้นของปราบดา หยุ่น เป็นค่านิยมวิธีการทำงานของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ที่นำเสนอ บทสัมภาษณ์อย่างใส่ใจในรายละเอียด ทั้งบรรยากาศของการสัมภาษณ์ บุคลิกท่าที และอารมณ์ของ ผู้ให้สัมภาษณ์ นับเป็น “การเล่าเรื่องที่มีชั้นเชิง” กล่าวคือ กลวิธีการนำเสนอเรื่องราวที่ได้มาจากการ สัมภาษณ์อย่างน่าสนใจและชวนติดตาม นับแต่ชื่อเรื่อง การเรียบเรียงเรื่อง การถ่ายทอดบรรยากาศ ของการสัมภาษณ์ ไปจนถึงตอนจบของเรื่อง ดังจะยกตัวอย่างพอเป็นสังเขป ดังนี้

- มีกลวิธีการตั้งชื่อเรื่องที่เรียกร้องความสนใจจากผู้อ่าน เช่น การตั้งชื่อเรื่องแบบขัดแย้งว่า **สมรักษ์ คำสิงห์ : เทวดาหรือหมาข้างถนน** เป็นการนำคำว่า “เทวดา” และ “หมาข้างถนน” ซึ่ง แสดงความหมายไปในทางตรงข้ามมาเข้าคู่กัน ทำให้ผู้อ่านเกิดความสงสัยว่าสิ่งที่ขัดแย้งกันนี้มาอยู่คู่ กันได้อย่างไร

- การเรียบเรียงเรื่องและการถ่ายทอดบรรยากาศของการสัมภาษณ์ที่หยิบยืมกลวิธีการเขียน ของนวนิยายและเรื่องสั้นมาใช้ ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ **ตามรอยช่างภาพสัตว์ป่า ม.ล. ปริญญากร วรวรรณ** โดยการทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์มีฐานะเสมือนเป็นตัวละคร มีการนำเสนอบทพูด ฉากและบรรยากาศ รวมถึงมีการบรรยายเพื่อสร้างอารมณ์ร่วมให้เกิดแก่ผู้อ่าน ดังนี้

รองเท้ารัดกุมของชายวัยกลางคนยวบยบนพื้นทรายอุ่นน้ำ สองเท้าแน่นคล่องแคล่ว คุ่นเคยกับพื้นที่ที่ ทั้งนุ่มชื้นและขรุขระ บางขณะเขาหยุดสะบัดกรวดทรายส่วนเกินเบาๆ และสาวทำด้วยจิ้งหรีดหมาหมาไป ตามลำห้วยที่มีน้ำลึกเฉลี่ยระดับเข่ง สองข้างทางรกทึบด้วยดงอ้อระบัดใบสูงกว่าร่างอวบหนาของกระทิง เปลี่ยว

หมวกที่มึนๆ สีเดียวกับเสื้อและกางเกง เป้หลังอัดแน่นด้วยสัมภาระ มือข้างหนึ่งกระชับขาตั้งกล้องพาดบนไหล่ และดูเหมือนใจดวงนั้นกำลังจดจ่อกับบางสิ่งบางอย่าง

เขาชะงักครู่หนึ่ง เมื่อก้าวพ้นดงอ้อออกไปสู่หาดริมลำห้วย ดวงหน้าใจดีเปลี่ยนสีเป็นวูบหม่นอย่างเห็นได้ชัด

เบื้องหน้าเขาคือคณะพระภิกษุสงฆ์มากกว่า 7 รูป บ้างนั่งเปลือยเท้าเปล่าแช่น้ำ บ้างถือมีดตัดลำไผ่เพื่อนำมาใช้เป็นราวตากสบงจีวร และบางรูปเดินวนเวียนอยู่ที่ซากสัตว์ขนาดใหญ่กว่าหนึ่งตัน - -ควายป่าเคราะห์ร้ายที่ถูกเสือไล่ต้อนตกมาเมื่อสัปดาห์ก่อน

“ไอ้ห้าเอ๊ย” เขาสบถกับตัวเอง

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 25)

เนื้อความข้างต้นปรากฏในความนำของเรื่อง ผู้เขียนใช้วิธีสร้างจินตนาการแบบงานบันเทิงคดีทำให้ผู้อ่านรู้สึกเพลิดเพลิน และสามารถกระตุ้นความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามอ่านเนื้อหาต่อไป เพื่อจะได้ค้นหาคำตอบว่าเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น และเรื่องราวจะคลี่คลายไปอย่างไร

ด้านการเขียนความจบ วรพจน์ พันธุ์พงศ์ นิยมเลือกใช้วิธีลงจบด้วยคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ทำให้ผู้อ่านได้ขบคิด ใคร่ครวญชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังการเขียนความจบในบทสัมภาษณ์ **ปรัชญาชาวนาเลือดใหม่ วิไล เตชะไพฑูริย์** ที่จบด้วยถ้อยคำให้สัมภาษณ์ที่ทำให้ผู้อ่านได้คิดพิจารณาเรื่องความตายอันเป็นสัจธรรมแห่งชีวิต ดังนี้

...คนเรา--โดยสาระจริงๆ มันโดดเดี่ยว หมายความว่าเราเกิดมาคนเดียว ทุกข์คนเดียว ตายคนเดียว ไม่ว่าจะมีความห้อมล้อม ร้องไห้ แต่คุณต้องเผชิญความทุกข์คนเดียวแน่ๆ ไม่มีใครกระโดดลงหลุมตายตามนี่คือสัจจะ

และคนที่เข้าใจสัจจะข้อนี้ย่อมมั่นคงพอที่จะยอมรับความตาย
ผมเชื่อว่าในใจเขาจะไม่เหงาเลย

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 301)

ส่วนคำกล่าวที่ว่า “คำถามของเขากระตุ้นให้เกิดคำตอบที่ต้องการ” สะท้อนอยู่ในการตั้งคำถามอย่างมีศิลปะในบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ ทำให้ได้คำตอบออกมาตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ จะเห็นได้ว่างานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ มีกลวิธีการเสนอคำถามอันหลากหลาย ที่นำไปสู่การเปิดเผยความรู้ลึกซึ้งนึกคิด ทศนคติ ประสบการณ์ชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ในแง่มุมใหม่ๆ เช่น กลวิธีการถามในลักษณะยั่วอารมณ์ให้ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องตอบได้ เพื่อปกป้องตัวเอง เพราะเนื้อความดังกล่าวกล่าวถึงผู้ให้สัมภาษณ์ในทางลบ ดังบทสัมภาษณ์ **สรพงษ์ ชาตรี “ผมเป็นร่างทรงท่านมู๋”** วรพจน์ พันธุ์พงศ์ นำเสนอคำถามโดยใช้ถ้อยคำตรงไปตรงมาว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทำ

ผลงานเพลงได้ “ไม่ดี” และเหมือนกับ “ทำลายชื่อเสียงตัวเอง” คำถามในลักษณะนี้ช่วยเร่งเร้าให้ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องตอบได้กลับมา เพื่อปกป้องตัวเอง หรือเพื่อแสดงข้อคิดเห็น ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ดังตัวอย่างการเสนอคำถามที่ว่า “ในแง่การแสดงไม่มีใครปฏิเสธชื่อเสียงแน่ๆ แต่การตัดสินใจมาทำเพลงและทำได้ไม่ดี มันเหมือนกับทำลายชื่อตัวเองลงง่ายๆ ประเด็นนี้คุณคิดยังไง” (วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 90)

เป็นที่น่าสังเกตว่า วรพจน์ พันธุ์พงศ์ เลือกสัมภาษณ์บุคคลหลากหลายสาขาอาชีพ เช่น นักธุรกิจ นักเขียน ศิลปินนักแสดง แพทย์ ชาวนา นักโฆษณา และมักเสนอทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีต่อเรื่องราวเหตุการณ์หรือสิ่งต่างๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้สัมภาษณ์และเกี่ยวข้องกับสังคมในขณะนั้น งานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ จึงมีลักษณะเป็นเสมือนบันทึกประสบการณ์ส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ อันแสดงถึงโลกทัศน์และชีวิตทัศน์ของแต่ละบุคคล ขณะเดียวกันก็เป็นบันทึกเรื่องราวของมนุษย์ในสังคม ซึ่งสะท้อนมุมมองของผู้คนที่มีต่อสังคมในช่วงเวลานั้น ดังเช่น งานเขียนบทสัมภาษณ์เรื่อง **ลมทะเลร้องเพลงแรกแก่ แก๊ป ทีโบน**² (วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 244-267) วรพจน์ พันธุ์พงศ์ ได้ถ่ายทอดแนวคิดต่อต้านทุนนิยมของผู้ให้สัมภาษณ์ไว้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในยุคสมัยที่เผยแพร่บทสัมภาษณ์ อันเป็นช่วงที่ประเทศไทยเพิ่งผ่านพ้นการเผด็จการอภิชน เศรษฐกิจต้มยำกุ้ง หรืองานเขียนบทสัมภาษณ์เรื่อง **ดร. จรัญ มะลูลีม การเมืองและคัมภีร์มุสลิมที่โลกต้องรู้**³ (วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 168-205) ได้นำเสนอทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเมืองและศาสนาอิสลามไว้อย่างลึกซึ้ง สอดคล้องกับเหตุการณ์การก่อวินาศกรรมตึกเวิลด์เทรดและการตอบโต้ของสหรัฐอเมริกาในเวลาต่อมา

การอ่านงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ ยังทำให้ผู้อ่านได้รับแง่คิดจากทัศนคติและประสบการณ์ชีวิตของผู้อื่น ดังงานเขียนบทสัมภาษณ์ **ศุ บุญเลี้ยง realistic** ตอนหนึ่งผู้ให้สัมภาษณ์เล่าถึงประสบการณ์ในการปลอมประโลมหญิงสาวที่คิดจะฆ่าตัวตาย ซึ่งให้ข้อคิดแก่ผู้อ่านว่าชีวิตมีคุณค่า มนุษย์จึงควรมีความมานะพยายามในการต่อสู้กับอุปสรรคปัญหาที่เกิดขึ้น และดำรงตนอย่างเห็นคุณค่าและความสวยงามของโลกและชีวิต ดังความว่า

นานมาแล้ว มีสาววัยรุ่นคนหนึ่งมาบอกเขาว่าอยากฆ่าตัวตาย เขาพาเธอไปกินก๋วยเตี๋ยวและชวน

พูดคุย

‘อยากทำอะไรอีกหรือเปล่า’

‘เบื่อกๆ อยากตาย’

² ตีพิมพ์ครั้งแรก open house 5 มิถุนายน 2547

³ ตีพิมพ์ครั้งแรก GM 25 พฤศจิกายน 2544

‘ก๊วยเตี้ยวที่กินอยู่นี้อร่อยมั๊ย ผนตกลมมาต้องแสงไฟสวยมั๊ย เด็กๆ วิ่งเล่นกัน มันสวยงามมั๊ย ถ้าไม่มีอะไรสวยเลย ไม่มีอะไรดีเลย น้องก็ไปฆ่าตัวตายเถอะ แต่ถ้ายังมี พี่ว่าน่าจะสู้...’ เขาแวะไปทำนองนี้
ปัจจุบันสาวเจ้ายังมีชีวิตอยู่และรื่นรมย์กับโลกพอสมควร

(วรรณ พันธ์พงศ์. 2547: 257)

การนำเสนอบทสัมภาษณ์ของวรรณ พันธ์พงศ์ ที่มีกลวิธีการประพันธ์อันหลากหลาย ชวนให้อ่านให้ติดตาม ทำให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลิน พร้อมทั้งได้รับประสบการณ์ชีวิตจากผู้ให้สัมภาษณ์หลากหลายสาขาอาชีพ สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์และชีวทัศน์ของผู้ให้สัมภาษณ์และผู้สัมภาษณ์ที่กำหนดทิศทางในการนำเสนอ ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาศิลปะของการเขียนบทสัมภาษณ์ของวรรณ พันธ์พงศ์ โดยพิจารณาจากโครงสร้าง ที่ถ่ายทอดเรื่องราวและข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์อย่างน่าสนใจ ประกอบกับข้อคิดที่ประมวลได้จากงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรรณ พันธ์พงศ์ อันทำให้เห็นถึงคุณค่าของบทสัมภาษณ์ในฐานะวรรณกรรมที่นำเสนอเรื่องราวชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นอุทาหรณ์ให้ผู้อ่านเข้าใจคุณค่าและศักยภาพของชีวิตมนุษย์

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการประพันธ์ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรรณ พันธ์พงศ์
2. เพื่อศึกษาข้อคิดในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรรณ พันธ์พงศ์

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้จะทำให้เข้าใจกลวิธีการประพันธ์ที่วรรณ พันธ์พงศ์ นำมาใช้อย่างมีศิลปะเพื่อนำเสนอบทสัมภาษณ์ในเชิงสร้างสรรค์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษางานเขียนประเภทบทสัมภาษณ์ ตลอดจนทำให้เข้าใจข้อคิดในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรรณ พันธ์พงศ์ อันจะทำให้เห็นคุณค่าทางวรรณกรรมของบทสัมภาษณ์ ทั้งในด้านศิลปะการเขียน และสาระความรู้ความคิดที่ผู้อ่านพึงได้รับ

ขอบเขตของการวิจัย

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะงานเขียนประเภทบทสัมภาษณ์บุคคลของวรรณ พันธ์พงศ์ ที่คัดสรรมาตีพิมพ์รวมเล่มจำนวน 7 เล่ม ในช่วง พ.ศ. 2546 – 2552 เป็นงานเขียนบทสัมภาษณ์ขนาดสั้น 24 ชิ้นงาน และบทสัมภาษณ์ขนาดยาว 3 ชิ้นงาน ดังนี้

1. งานเขียนบทสัมภาษณ์ขนาดสั้นที่ตีพิมพ์อยู่ในหนังสือรวมงานเขียนบทสัมภาษณ์ จำนวน 2 เล่ม

1.1 หนังสือ *เสียงในความทรงจำ* พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2547 รวมงานเขียนบทสัมภาษณ์ 7 เรื่อง ได้แก่

- ตามรอยช่างภาพสัตว์ป่า ม.ล. ปริญญากร วรวรรณ
- ปรัชญาชีวิตและความรัก ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ
- ระหว่างความงามและความตาย พ.ญ. พรทิพย์ โรจนสุนันท์
- เดชา ศิริภัทร คินชีวิตสู่ความเรียบง่าย
- คมมีดผ่าตัดและศาสตร์ซึ้ง น.พ. วิธาน ฐานะวุฒม์
- song & soul พงษ์พรหม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา
- ศุ บุญเลี้ยง realistic

1.2 หนังสือ *เสียงแห่งทศวรรษ* พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ.2551 รวมงานเขียนบทสัมภาษณ์ 11 เรื่อง ได้แก่

- นักร้องหลัง สมรักษ์ คำสิงห์ เทวดาหรือหมาข้างถนน
- แบกบาลครีเอทีฟเวลดคลาส สุทธิศักดิ์ สุจริตตานนท์
- สรพงศ์ ชาตรี “ผมเป็นร่างทรงท่านมู๋”
- กัดแฮมเบอร์เกอร์แก้มเพลงเปียโน เดช บูลสุข
- ถอดรูปเงาสีขาว แदनอรัญ แสงทอง ภาพเหมือนในวัยระห่ำของศิลปิน
- ดร. จรัญ มะลูลีม การเมืองและคัมภีร์มุสลิมที่โลกต้องรู้
- สันทนาธรรมกับเมตตานันโท ภิกขุ พระผู้กล้า
- ลมทะเลร้องเพลงเร่กั๊ก แก๊ป ทีโบน
- ปรัชญาชาวนาเลียดใหม่ วิไลต เตชะไพบูลย์
- เดินคุยกับฟ้า พูลวรลักษณ์
- ประมวล เพ็งจันทร์ ผู้รู้แจ้งในการเดิน

2. งานเขียนบทสัมภาษณ์ขนาดสั้นที่ดีพิมพ์แทรกอยู่ในหนังสือเล่มเล่มอื่นๆ ของ วรพจน์ พันธุ์พงศ์ จำนวน 2 เล่ม

2.1 หนังสือ *ไปตามเส้นทางของเรา* ดีพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2546 คีขงานเขียนบทสัมภาษณ์ 3 เรื่อง ได้แก่

- จุบลแสงสีศิวิไลซ์ ไปเป็นชาวเกาะ
- นอนป่ากับ มาโนช พุฒตาล
- เต็มชีวิตให้มีชีวา พักสนทนากับ พจนา จันทรสันติ

2.2 หนังสือ *โลกของเราชาวไม่เท่ากัน* ดีพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2550 คีขงานเขียนบท

สัมภาษณ์ 3 เรื่อง ได้แก่

- สุรา นารี แสงสี ความรัก และนักเลง
- เสียงดังกำลังคุกคามด้วยชาวิถี ปานชลี สติรศาสตร์
- แกะรอย “สุนัย ภรณ์วลัย”

3. งานเขียนบทสัมภาษณ์ขนาดยาว จำนวน 3 เล่ม

3.1 **เช็ดหัวใจ สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ** พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2547

3.2 **อย่างน้อยที่สุด ประวัติและทัศนะในวัยหนุ่มของเป็นเอก รัตนเรือง** พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2549

3.3 **เสียงพูดสุดท้าย 'รงค์ วงษ์สวรรค์** พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2552

นิยามศัพท์เฉพาะ

งานเขียนบทสัมภาษณ์ หมายถึง งานเขียนของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ที่นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลมาเขียนในลักษณะของคำถาม คำตอบ ระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ หรือเรียบเรียงเป็นเรื่องเล่าของผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยสำนวนภาษาของผู้เขียนเอง ทั้งนี้ หมายถึงถึงบทสัมภาษณ์ขนาดสั้นของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่จบภายในหนึ่งตอน และบทสัมภาษณ์ขนาดยาวของบุคคลที่เนื้อหาแบ่งเป็นตอนๆ ในหนึ่งเล่ม

สมมติฐานในการวิจัย

งานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ มีลีลาการเขียนที่น่าสนใจและสร้างสรรค์ นำเสนอข้อคิดและเปิดเผยเรื่องราวชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ในแง่มุมที่ชวนให้ติดตาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานเขียนบทสัมภาษณ์
2. วิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ในประเด็น

ต่อไปนี้

- 2.1 การตั้งชื่อเรื่อง
- 2.2 การเขียนความนำ
- 2.3 การเขียนเนื้อเรื่อง
- 2.4 การนำเสนอฉากและบรรยากาศ

- 2.5 การปรากฏตัวของผู้เขียนในบทสัมภาษณ์
- 2.6 การนำเสนอบทสัมภาษณ์ของบุคคลอื่นประกอบ
- 2.7 การเขียนความจบ
- 3. วิเคราะห์ข้อคิดในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวราพจน์ พันธุ์พงศ์ ในประเด็นต่อไปนี้
 - 3.1 ข้อคิดด้านการดำเนินชีวิต
 - 3.2 ข้อคิดด้านสังคม
 - 3.3 ข้อคิดด้านธรรมชาติของมนุษย์
 - 3.4 ข้อคิดด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 3.5 ข้อคิดด้านกระแสความเป็นไปของโลกและสังคม
- 4. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์งานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานเขียนบทสัมภาษณ์
 - 1.1 ความหมายและความสำคัญของบทสัมภาษณ์
 - 1.2 ประเภทของบทสัมภาษณ์
 - 1.3 รูปแบบและโครงสร้างของบทสัมภาษณ์
 - 1.4 กลวิธีการเขียนบทสัมภาษณ์
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทสัมภาษณ์

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานเขียนบทสัมภาษณ์

1.1 ความหมายและความสำคัญของบทสัมภาษณ์

งานเขียนที่มีลักษณะสัมภาษณ์ นอกจากมีการใช้คำว่า บทสัมภาษณ์แล้ว ยังมีผู้ใช้คำอื่นที่สื่อความหมายเดียวกันอีก ได้แก่ คำว่าบทความสัมภาษณ์ และบทความเชิงสัมภาษณ์ ดังนี้

วชิรณี วงศ์ศิริอำนวย (2552: 82) ให้นิยามว่าบทความสัมภาษณ์เป็นบทความที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคคลนั้นหรือกลุ่มบุคคลนั้นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำ ผลงาน หรือเหตุการณ์ ฯลฯ การเขียนบทความนี้ไม่ควรเจาะจงเฉพาะถ้อยคำของผู้ให้สัมภาษณ์เท่านั้น แต่ควรนำข้อความหรือถ้อยคำที่สัมภาษณ์มานั้นมาเรียบเรียงด้วยสำนวนภาษาของผู้เขียนเอง

ถวัลย์ มาศจรัส (2545: 97) กล่าวว่าบทความสัมภาษณ์เป็นการเขียนบทความที่มีแหล่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นหลัก โดยประมวลสิ่งต่างๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์มาประกอบการเขียนสลับกับข้อความที่สัมภาษณ์โดยตรง การเขียนบทความวิธีนี้เหมือนการตัดต่อ (Edit) บทภาพยนตร์ เพื่อให้เนื้อเรื่องกระชับและน่าติดตามยิ่งขึ้นนั่นเอง โดยผู้เขียนสัมภาษณ์ชีวิตบุคคลมาทุกแง่มุม แล้วนำมาบรรยาย นำเรื่องถึงความเป็นมา ถึงตอนสำคัญที่ตัดภาพไปที่ผู้ถูกสัมภาษณ์พร้อมถ้อยคำ เป็นการเน้นความคิดความเห็นที่สำคัญ แล้วตัดไปเป็นการบรรยายเล่าเรื่องเบื้องหลัง เกียรติเล็ก เกียรติน้อยที่ผู้เขียนไปสัมภาษณ์มาแทรกลงไป ก็จะทำให้การเขียนมีลีล่าน่าอ่านน่าติดตามยิ่งขึ้น

ยงยุทธ รักษาศรี และพรสิทธิ์ พัฒนนานุรักษ์ (2544: 477) ได้เสนอความหมายของบทความเชิงสัมภาษณ์ว่าเป็นบทความแสดงความคิดเห็นของบุคคลต่อปรากฏการณ์หนึ่งปรากฏการณ์ใด โดย

ปกติบทความประเภทนี้มักจะมีคำถาม คำตอบ สลับกับแกนรูปแบบการเขียนลักษณะร้อยแก้ว เหมือนกับบทความประเภทอื่นๆ อย่างไรก็ตาม การเขียนผู้เขียนควรแทรกเกร็ดของเรื่องหรือแต่ละประเด็นในบางตอนเพื่อขจัดความน่าเบื่อ

รีนฤทัย สัจจพันธุ์ (2543: 202) ได้ให้ความหมายและความสำคัญของบทความสัมภาษณ์ไว้ว่า บทความชนิดนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิต การทำงาน หรือแนวคิดของบุคคล ที่ได้จากการพูดคุยสนทนากับเจ้าของชีวิต อาจเขียนในลักษณะของคำถาม-คำตอบระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ หรืออาจมีลักษณะเป็นการเรียบเรียงเล่าเรื่องของผู้สัมภาษณ์ โดยแทรกคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบเป็นตอนๆ บทความสัมภาษณ์บุคคลมีปรากฏในนิตยสารแทบทุกเล่ม ถือเป็นบทความพิเศษชนิดหนึ่ง เพราะผู้อ่านให้ความสนใจมาก เนื่องจากได้ทราบเรื่องราวชีวิต ประสบการณ์ ทัศนคติ ความคิด หรือความรู้สึกของบุคคลโดยตรง บทความสัมภาษณ์เหล่านี้ อาจมีการรวมเล่มในภายหลังเช่นเดียวกับบทความประเภทอื่นๆ

บุญยงค์ เกศเทศ (2536: 84-85) ได้เสนอว่าบทความสัมภาษณ์เป็นสารคดีบทความประเภทหนึ่ง และแสดงความหมายของบทความสัมภาษณ์ว่าเป็นบทความที่เขียนบันทึกถ้อยคำสัมภาษณ์ โดยนำมาเรียบเรียงใหม่ โดยจัดลำดับ เรียงความสำคัญ แยกแยะประเด็นข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ูงใจให้ผู้อ่านสนใจในเรื่องที่น่าเสนอเป็นสำคัญ

ตรีศิลปี บุญขจร (2532: 721) ได้นิยามบทความสัมภาษณ์ว่า บทความสัมภาษณ์คือ บทความที่ข้อมูลซึ่งนำมาเขียนได้จากการสัมภาษณ์บุคคลหรือกลุ่มบุคคล การสัมภาษณ์เป็นการเก็บข้อมูลขั้นต้นวิธีการหนึ่งซึ่งใช้กันทั่วไปในวงวิชาการ คุณค่าของบทความสัมภาษณ์อยู่ที่ความรู้หรือความคิดเห็นของบุคคลที่ไปสัมภาษณ์แสดงให้เราได้รับรู้ นอกจากนี้บทความสัมภาษณ์บางลักษณะยังทำให้ได้เข้าใจและมองเห็นแนวโน้มเกี่ยวกับทัศนคติของบุคคลต่างๆ ต่อปัญหาหรือเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งด้วย

เจือ สตะเวทิน (2517: 77) ได้ให้ความหมายของบทความสัมภาษณ์ว่าเป็นบทความที่แสดงความคิดเห็นของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เรื่องที่ควรนำมาเขียนนั้นเราต้องไปสัมภาษณ์หาข้อเท็จจริงมาเสนอมหาชน

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าว สามารถสรุปความหมายของงานเขียนบทสัมภาษณ์ได้ว่าบทสัมภาษณ์เป็นบทความที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิต การทำงาน หรือแนวคิดของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ งานเขียนประเภทนี้อาจจะเขียนในลักษณะของคำถาม คำตอบ ระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ หรือเรียบเรียงเป็นเรื่องเล่าของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยอาจบรรยายเรื่องราวเบื้องหลังแทรกลงไปในเรื่อง เพื่อความน่าสนใจยิ่งขึ้น

1.2 ประเภทของบทสัมภาษณ์

ตรีศิลป์ บุญจรรยา (2532: 721) จำแนกบทสัมภาษณ์เป็น 2 ประเภท คือ

1. บทความสัมภาษณ์บุคคล บทความสัมภาษณ์ลักษณะนี้จะเลือกบุคคลที่ต้องการสัมภาษณ์เพียง 1 คน บุคคลที่เลือกนี้ควรตรงกับประเด็นที่ต้องการจะเขียน อาจเป็นบุคคลผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับปัญหาที่กำลังจะเขียน หรือสัมภาษณ์บุคคลเด่น น่าสนใจ เช่น ผู้ชนะเลิศการประกวดตอบปัญหา ผู้ชนะเลิศได้เป็นนักกีฬาดีเด่นประจำปี หรือผู้มีประสบการณ์ ผู้ได้รับการยอมรับนับถือในสังคม บุคคลเหล่านี้จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตส่วนตัวซึ่งมีคุณค่าควรแก่การศึกษาแบบอย่าง หรือเป็นตัวอย่งการใช้ชีวิตในลักษณะหนึ่งที่ทำให้ประสบผลสำเร็จในชีวิต ผู้อ่านอาจได้เกิดความรู้ในอดีต ได้รับฟังทรรศนะของบุคคล ซึ่งอาจมีแง่คิดแตกต่างไปจากที่เคยได้ยินได้ฟัง การรู้เรื่องราวชีวิตของผู้อื่นเป็นทั้งความรู้ และได้แง่คิดอันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตได้

2. บทความสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลเพื่อประมวลทัศนคติ บทความสัมภาษณ์อีกลักษณะหนึ่งซึ่งจะพบได้เสมอในหนังสือพิมพ์รวมทั้งวารสารและนิตยสาร คือการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลเพื่อรวบรวมทัศนคติหรือความคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง วิธีการนี้คล้ายการสำรวจประชามติ แต่เป็นการสุ่มตัวอย่างความคิดเห็น โดยอาจเลือกกลุ่มบุคคลประมาณ 4-5 คน ที่ต่างกันด้วยอาชีพ วัย เพศ หรือคุณวุฒิ แล้วสัมภาษณ์ทรรณะต่อเรื่องเดียวกัน บทความสัมภาษณ์แบบนี้จะช่วยให้เราให้เห็นความแตกต่างของความคิดเห็นซึ่งอาจมีคุณค่า ชวนคิด และอาจทำให้เข้าใจเรื่องดังกล่าวได้มากยิ่งขึ้น

มาลี บุญศิริพันธ์ (2537: 49-50) กล่าวว่า การสัมภาษณ์ในวงวิชาชีพหนังสือพิมพ์นิยมแบ่งออกเป็น 3 ประเภทตามจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ ได้แก่ การสัมภาษณ์เพื่อข้อเท็จจริง (Factual Interview) การสัมภาษณ์เพื่อความคิดเห็น (Opinion Interview) และการสัมภาษณ์เพื่อบุคลิกภาพ (Personality Interview) และกล่าวถึงการสัมภาษณ์ทั้ง 3 ประเภทไว้ดังนี้

การสัมภาษณ์เพื่อข้อเท็จจริง หมายถึง การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์เรื่องราวที่เกิดขึ้น ส่วนมากมักเป็นการสัมภาษณ์เพื่อล้างเอาความจริงเพิ่มเติมจากผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่กำลังเป็นข่าว ผู้สื่อข่าวจะเลือกสัมภาษณ์แหล่งข่าว เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงเท่านั้น ลักษณะพิเศษของการสัมภาษณ์ประเภทนี้คือเน้นเรื่องที่กำลังเป็นที่สนใจ แหล่งข่าวคือบุคคลที่เป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นผู้รู้ในเรื่องนั้นจริงๆ สามารถขยายให้ความรู้เกี่ยวกับความเข้าใจในข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้อ่านหมดข้อสงสัยในเรื่องราวที่กำลังเป็นข่าว ผู้ถูกสัมภาษณ์อาจเป็นผู้เห็นเหตุการณ์ พยานรู้เห็น เจ้าของกรณีก็ได้

การสัมภาษณ์เพื่อความคิดเห็น หมายถึง การสัมภาษณ์เพื่อขอความคิดเห็นจากบุคคลหลายคนในเรื่องเดียวกัน เรื่องที่สัมภาษณ์มักเกี่ยวกับข่าวใหญ่ ข่าวเด่น กำลังเป็นที่สนใจของประชาชน เรื่องที่ต้องการสาธารณมติหรือเรื่องเกี่ยวข้องกับประชาชน ส่วนมากแหล่งข่าวหรือผู้ให้สัมภาษณ์ไม่

จำเป็นต้องเป็นผู้ชำนาญเฉพาะกรณี อาจเป็นใครก็ได้ที่สามารถให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ อาจมาจากบุคคลหลายอาชีพหลายสาขา เช่น การให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาความสะอาด การศึกษา เศรษฐกิจ ฯลฯ ความคิดเห็นจากบุคคลหลายๆ ฝ่ายจะมีน้ำหนักทำให้เกิดการตัดสินใจแก่ผู้อ่านได้ในบางกรณี การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคคลในช่วงเปิดโอกาสให้พูดถึงเรื่องที่มีส่วนอยู่บ้าง แต่ต้องระมัดระวังให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ โดยเฉพาะคู่กรณีที่ขัดแย้งกัน

การสัมภาษณ์เพื่อบุคลิกภาพ หมายถึง การสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นภาพรวมของบุคคลที่ถูกสัมภาษณ์ เปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้พูดคุยในสิ่งที่เกี่ยวกับตนเอง ความชอบ ความสนใจ พิเศษ งานอดิเรก และอะไรก็ตามที่เกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ สามารถสะท้อนบุคลิกภาพและความนึกคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ชนิดนี้มักปรากฏเป็นข้อเขียนเชิงสารคดีบุคคลมากกว่าข่าว การสัมภาษณ์ชนิดหลังนี้จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลเด่นๆ มีกิจกรรม หรือพฤติกรรมที่น่าสนใจเป็นพิเศษ เช่น นักการเมือง นักการศึกษา นักแสดง แม่ค้า ตัวอย่างอาทิ การสัมภาษณ์ผู้ได้รับรางวัลแมกไซไซ คนไทยตัวอย่าง ฯลฯ

วนิดา บำรุงไทย (2545: 76-77) แบ่งงานเขียนที่มีลักษณะการสัมภาษณ์เป็น 2 ประเภท สรุปได้ดังนี้

1. บทสัมภาษณ์บุคคล คือบทสัมภาษณ์ที่มุ่งเสนอเรื่องราวของบุคคลใดบุคคลหนึ่งด้วยประเด็นความสำคัญหรือความน่าสนใจบางประการ ส่วนมากมักเป็นบุคคลที่อยู่ในความสนใจของสาธารณชน แต่ในบางครั้งบุคคลที่อยู่ในข่ายที่จะได้รับการเสนอบทสัมภาษณ์อาจมีความน่าสนใจหรือมีจุดสนใจในทางตรงกันข้ามกับกลุ่มที่กล่าวมาแล้ว เช่น เป็นบุคคลในอาชีพที่อยู่เบื้องหลัง หรือเป็นอาชีพที่ไม่มีใครนึกถึง

โดยทั่วไป บทสัมภาษณ์บุคคลมักเน้นเรื่องราวชีวิต อาชีพ ปรัชญา ความนึกคิด หรืออุปสรรคของชีวิตและการแก้ไข นั่นคือ มีตัวบุคคลเป็นจุดสนใจหรือเป็นประเด็นสำคัญของเนื้อหา แต่ในบางครั้งบทสัมภาษณ์บุคคลอาจเน้นที่การทำงานหรือวิชาชีพของเขา

การสัมภาษณ์บุคคลในลักษณะใดๆ ก็ตาม โดยปกติจะเป็นการสัมภาษณ์บุคคลเดียวที่เป็นศูนย์กลางของประเด็นเรื่อง แต่ในบางครั้งก็อาจมีการสัมภาษณ์บุคคลใกล้ชิด เป็นการเสนอข้อมูลประกอบเพื่อความหนักแน่น น่าเชื่อถือ หรือน่าสนใจยิ่งขึ้น

2. บทสัมภาษณ์แนวทัศนะ คือบทสัมภาษณ์ที่มุ่งเสนอความคิด ทัศนะ ตลอดจนเจตคติของบุคคลที่มีต่อเรื่องราวหรือประเด็นปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งที่กำลังเป็นที่น่าสนใจ หรือเป็นประเด็นอันควรขบคิด บทสัมภาษณ์ในลักษณะนี้ไม่ได้ให้ความสำคัญที่เรื่องราวของบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ แต่จะเป็นประเด็นปัญหาของสังคม หรือของบุคคลโดยทั่วไป ส่วนบุคคลที่สัมภาษณ์อาจเป็นบุคคลคนเดียวหรือหลายๆ คนก็ได้

โดยทั่วไป การเลือกเฟ้นบุคคลที่จะสัมภาษณ์สำหรับบทสัมภาษณ์แนวนี้อาจมีความสำคัญ กล่าวคือมักเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา หรือมีฉะนั้นก็เป็นนักคิด นักเขียน นักสังคมวิทยา จิตแพทย์ หรือเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักของสาธารณชน ทั้งนี้อาจมีการสัมภาษณ์บุคคลทั่วไป อยู่บ้าง โดยเจาะจงให้หลากหลายอาชีพหรือหลากหลายวัย บทสัมภาษณ์ในลักษณะที่เป็นการ สัมภาษณ์บุคคลเป็นกลุ่มมักมุ่งประโยชน์ในเชิงรวบรวมแนวทัศนคติเพื่อมุมมองที่หลากหลายและ กว้างขวาง

บทสัมภาษณ์แนวทัศนคติบางทีมิได้เสนอในรูปของบทความ คือเป็นการให้ข้อมูลเฉพาะคำให้ สัมภาษณ์โดยเจาะจง จึงไม่จัดเป็นบทความหรือไม่ใช่การเขียนในรูปแบบของบทความ โดยทั่วไปมักตี กรอบเป็นข้อเขียนสั้นๆ ถ้าเป็นการสัมภาษณ์จากหลายบุคคลก็แสดงชื่อและอาจมีภาพของผู้ให้ สัมภาษณ์ ตามด้วยคำพูดของเขา ซึ่งเป็นการอธิบายหรือตอบประเด็นสัมภาษณ์

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ เมื่อพิจารณาแล้ว พบว่าบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ เป็นงานเขียนประเภทบทความสัมภาษณ์บุคคล มี จุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์คือการสัมภาษณ์เพื่อบุคลิกภาพ (Personality Interview) โดยมุ่งเน้น การนำเสนอบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของผู้ให้สัมภาษณ์

1.3 รูปแบบและโครงสร้างของบทสัมภาษณ์

มนทิรา จุฑะพุทธิ (2547: 26-85) ได้แบ่งรูปแบบของการเขียนบทสัมภาษณ์ สรุปได้ ดังนี้

1. สัมภาษณ์แบบร้อยเรียง การสัมภาษณ์ในลักษณะนี้มักจะไม่ปรากฏคำถามของคน สัมภาษณ์ (หรือถ้ามีก็เป็นส่วนน้อย) คนอ่านจะไม่รู้ว่าคนสัมภาษณ์ตั้งประโยคคำถามว่าอะไร เพราะ ข้อมูลที่แท้จริงที่ต้องการนำเสนอคือคำตอบที่ออกมาจากปากของคนให้สัมภาษณ์ ข้อดีของการ สัมภาษณ์แบบนี้คือคนสัมภาษณ์สามารถ “ตัด” คำถาม-คำตอบที่ไม่ต้องการ แล้ว “ต่อ” เข้ากับ รายละเอียดที่ดี เพื่อร้อยเรียงออกมาให้สละสลวยได้ตามต้องการ

2. สัมภาษณ์แบบผสมผสาน เป็นการนำรูปแบบการสัมภาษณ์แบบร้อยเรียงและแบบถาม- ตอบมารวมไว้ด้วยกันในบทสัมภาษณ์ ทั้งนี้เพื่อต้องการบรรยายให้เห็นภาพชัดเจน และยังต้องการให้ คนอ่านเกิดอารมณ์ร่วมไปด้วยในเวลาเดียวกัน มักใช้กับการสัมภาษณ์ที่มีหลายช่วงเหตุการณ์ ถึงเนื้อ เรื่องไม่ปะติดปะต่อกัน แต่คนสัมภาษณ์ต้องการเชื่อมเหตุการณ์เข้าไว้ในบทสัมภาษณ์

3. สัมภาษณ์แบบถาม-ตอบ เป็นรูปแบบที่นิยมใช้กันมาก เพราะมีพื้นที่ให้จำนวน หลายหน้าในการลงบทสัมภาษณ์ ถือเป็นจุดขายที่สำคัญคอดมันหนึ่งทีเดียว การสัมภาษณ์ในลักษณะ นี้คือการลงคำถาม-คำตอบของคนสัมภาษณ์และคนให้สัมภาษณ์อย่างละเอียดทีละคำถาม ตัวคำถาม จะปรากฏชัดเจนว่าคนสัมภาษณ์ถามเรื่องอะไรบ้าง และคนให้สัมภาษณ์ตอบว่าอย่างไรในคำถามนั้นๆ

4. สัมภาษณ์แบบเขียนเป็นเรื่องยาว (เพื่อเป็นนักเขียน Ghost Writer) การเขียนอีกรูปแบบหนึ่งที่ใช้การสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการหาข้อมูลเพื่อนำมาเขียนเป็นเรื่องยาว อาทิ ประวัติชีวิต แต่การสัมภาษณ์ในลักษณะนี้ต้องมีการวางโครงเรื่องที่ชัดเจน รัดกุม และสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลและรายละเอียดมากพอที่จะนำมาเขียนเป็นนิยายชีวิตได้

ในเรื่องโครงสร้างของการเขียนบทสัมภาษณ์ วนิดา บำรุงไทย (2545: 77) เสนอแนะแนวทางการเขียนบทสัมภาษณ์ไว้ว่า บทสัมภาษณ์ซึ่งเสนอในรูปของบทความย่อมมีโครงสร้างเช่นเดียวกับบทความและงานเขียนสารคดีอื่นๆ คือ มีบทนำ ตัวเรื่อง และสรุป ซึ่งต้องการกลยุทธ์หรือกลวิธีการเขียนที่ดีในลักษณะเดียวกันด้วย แต่ในส่วนของเนื้อหาของบทสัมภาษณ์ จะเป็นคำถามหรือคำตอบของผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ แทนการประมวลเป็นข้อเขียนของผู้เขียนเช่นบทความทั่วไป

สุชาติพิทย์ โมราลา (2554: 293) อธิบายเรื่องโครงสร้างของงานเขียนประเภทบทสัมภาษณ์ว่า โครงสร้างของบทความสัมภาษณ์หรือบทรายงานจากการสัมภาษณ์ไม่แตกต่างจากโครงสร้างของงานเขียนประเภทบทความหรือสารคดีทั่วไป คือ มี 4 ส่วน ดังนี้ หนึ่ง ชื่อเรื่อง สอง ความนำเรื่อง สาม เนื้อเรื่อง และสี่ ปิดเรื่อง เพียงแต่ในส่วนเนื้อเรื่องอาจมีวิธีเรียบเรียงข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่แตกต่างกันตามความถนัด ลีลา หรือเป้าหมายของผู้เขียนแต่ละคน

จากการพิจารณางานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ผู้วิจัยพบว่าวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ มีรูปแบบในการเขียนบทสัมภาษณ์เป็นแบบร้อยเรียงและแบบถามตอบ โดยงานเขียนบทสัมภาษณ์บางเรื่องมีโครงสร้างตามโครงสร้างของการเขียนบทความหรือสารคดีทั่วไป คือประกอบด้วยชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง และความจบ แต่บางเรื่องไม่ได้มีโครงสร้างของงานเขียนเช่นนี้เสมอไป ซึ่งผู้วิจัยจะวิเคราะห์โดยละเอียดต่อไปในบทที่ 3

1.4 กลวิธีการเขียนบทสัมภาษณ์

จากการศึกษาเอกสารเรื่องโครงสร้างของบทสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า บทสัมภาษณ์มีโครงสร้างเช่นเดียวกับโครงสร้างของงานเขียนประเภทบทความและสารคดีทั่วไป ผู้วิจัยจึงนำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการเขียนบทความและสารคดีมาเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางการศึกษากลวิธีการเขียนบทสัมภาษณ์ ดังนี้

1.4.1 การตั้งชื่อเรื่อง

การตั้งชื่อเรื่องเป็นกลวิธีที่มีความสำคัญต่อการนำเสนองานเขียน เนื่องจากเป็นส่วนประกอบแรกที่สร้างความสนใจให้แก่ผู้อ่าน มีผู้กล่าวถึงกลวิธีการตั้งชื่อเรื่องไว้ ดังนี้

วชิรณที วงศ์ศิริอำนวย (2552: 10-11) อธิบายเรื่องการตั้งชื่อเรื่องไว้ว่า ชื่อเรื่องเป็นส่วนประกอบที่สำคัญและจำเป็นในการเขียนทุกประเภท การตั้งชื่อเรื่องของงานเขียนนั้นต้องอาศัย

ศิลปะการตั้งชื่อเรื่อง ดังนั้นจึงต้องพิถีพิถันและคัดสรรคำเป็นอย่างยิ่ง หากเขียนเรื่องได้ดี แต่ตั้งชื่อเรื่องไม่น่าสนใจก็จะทำให้ผู้อ่านไม่สนใจที่จะอ่าน เพราะสิ่งแรกที่กระทบตา กระทบใจ และกระทบความรู้สึกได้ดีนั้น คือชื่อเรื่อง การตั้งชื่อเรื่องมีลักษณะต่างๆ กัน สรุปได้ดังนี้

1. ตั้งชื่อเรื่องแบบตรงตัว หรือตรงกับเนื้อเรื่อง
2. ตั้งชื่อเรื่องแบบเปรียบเทียบ
3. ตั้งชื่อเรื่องในลักษณะคำถาม
4. ตั้งชื่อเรื่องแบบขัดความ หรือใช้ความตรงข้าม
5. ตั้งชื่อเรื่องโดยใช้คำสำนวน คำพังเพย สุภาษิต
6. ตั้งชื่อเรื่องด้วยชื่อบุคคล
7. ตั้งชื่อเรื่องด้วยการชักชวน หรือขอความร่วมมือ
8. ตั้งชื่อเรื่องแบบใช้คำคล้องจองกัน หรือเล่นคำ
9. ตั้งชื่อเรื่องแบบเร้าความสนใจ

เกศินี จุฑาวิจิตร (2552: 278-280) กล่าวถึงการตั้งชื่อเรื่องที่สามารถตั้งได้หลายแบบดังนี้

1. ชื่อเรื่องแบบบอกเนื้อหา (Descriptive Title) หมายถึงชื่อเรื่องที่แสดงเรื่องราวในเนื้อเรื่อง กล่าวถึงสาระของเนื้อหานั้นว่าเกี่ยวกับเรื่องอะไร
2. ชื่อเรื่องแบบเล่นสำนวน (Special Gimmick Title) หมายถึงชื่อเรื่องที่เจาะจงใช้สำนวนแปลกๆ มาน่าความสนใจ เช่น ในรูปแบบของสุภาษิต โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน เล่นสำนวน สัมผัสอกสัมผัสใน ใช้ภาษาประชดประชัน เยาะเย้ย ถากถาง ตลกขบขัน ขมขื่น
3. ชื่อเรื่องแบบคุยกับผู้อ่าน (Direct Address Title) หมายถึงชื่อเรื่องที่ผู้เขียนต้องการจะสร้างความเป็นกันเองและความใกล้ชิดกับผู้อ่านโดยอิงให้เกิดความรู้สึกตั้งแต่เริ่มต้น ชื่อเรื่องแบบนี้คล้ายกับการเขียนความนำแบบคุยกับผู้อ่าน คือผู้เขียนจะใช้สรรพนาม คุณ ผม เขา ฯลฯ
4. ชื่อเรื่องแบบคำถาม (Question Title) หมายถึงชื่อเรื่องที่ผู้เขียนตั้งคำถามไว้ เป็นชื่อเรื่องที่นิยมกันค่อนข้างมาก รองจากชื่อเรื่องแบบบอกเนื้อหา เพราะมักเป็นทางออกของผู้เขียน เมื่อนึกไม่ออกว่าควรจะต้องตั้งชื่ออย่างไรดี การตั้งคำถามมักมีประสิทธิภาพตรงที่เร้าความสนใจ เร้าความอยากรู้อยากเห็นให้แก่ผู้อ่าน ทั้งยังมีน้ำหนักของความท้าทายและน่ารู้มากกว่าข้อความธรรมดา ข้อสำคัญผู้ตั้งชื่อจะต้องทราบความต้องการของผู้อ่านพอๆ กับประเด็นสำคัญของเรื่อง
5. ตั้งชื่อแบบชวนฉงน (Suspense Title) หมายถึงชื่อเรื่องที่ชักชวนสาระสำคัญไว้ให้ผู้อ่านได้ทราบหลังจากที่อ่านจบแล้ว ชื่อเรื่องแบบนี้ก็น่าสนใจไม่น้อย เพราะทำให้ผู้อ่านเกิดความกังขาสงสัย สนทน่หิขึ้นในใจ ในบางโอกาสผู้ตั้งชื่อเรื่องจะผนวกระหว่างรูปแบบคำถามและข้อความกระตุ้น

ความสนทน่ให้ไว้ด้วยกัน และมีการใช้เครื่องหมายต่างๆ เช่น เครื่องหมายคำถาม เครื่องหมายอัศจรรย์ จุดไข่ปลา เป็นต้น เพื่อสื่อความหมายความรู้สึกในด้านความกังขา

การตั้งชื่อบทความหรือสารคดีโดยทั่วไปมีกลวิธีอันหลากหลายดังกล่าวข้างต้น แต่สำหรับการตั้งชื่องานเขียนบทสัมภาษณ์ก็นำชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์มาเป็นส่วนหนึ่งของชื่อเรื่อง ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านทราบได้ทันทีว่างานเขียนบทสัมภาษณ์เรื่องนั้นๆ เป็นงานเขียนที่สัมภาษณ์บุคคลใด อีกทั้งยังมีมีส่วนช่วยในการพิจารณาตัดสินว่าบุคคลนั้นมีความน่าสนใจเพียงพอที่จะติดตามอ่านเนื้อหาต่อไปหรือไม่

1.4.2 การเขียนความนำ

ความนำคือส่วนเปิดเรื่อง ทำหน้าที่จูงใจให้ผู้อ่านเกิดความสนใจใคร่รู้ และติดตามอ่านรายละเอียดในเรื่องต่อไป มีนักวิชาการหลายท่านให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนความนำไว้ ดังนี้

ยงยุทธ รัชศาสตร์ และพรสิทธิ์ พัฒนนานุรักษ์ (2544: 507-510) อธิบายเรื่องจุดมุ่งหมายของความนำว่ามี 3 ประการ คือเพื่อเรียกร้องความสนใจ เพื่อกระตุ้นความสนใจ และเพื่อหลอกล่อผู้อ่านให้อ่านบทความต่อไป นอกจากนี้ยังกล่าวถึงประเภทของความนำที่สำคัญไว้ ดังนี้

- 1.. ความนำประเภทเรียกความสนใจ (Striking)
2. ความนำประเภทสรุปความสำคัญ (Summary)
3. ความนำประเภทคุยกับผู้อ่าน (Direct Address)
4. ความนำประเภทคำถาม (Question)
5. ความนำประเภทบรรยาย (Narrative)
6. ความนำประเภทอธิบาย (Description)
7. ความนำประเภทอ้างคำพูด (Quotation)
8. ความนำประเภทชวนขัน (Humor)
9. ความนำประเภทปริศนา (Enigma)
10. ความนำประเภทเปรียบเทียบ (Comparison)
11. ความนำประเภทตกใจ (Shocking)

ปราณี สุรสิทธิ์ (2549: 294-300) อธิบายว่าการเขียนความนำมีหลายวิธี สรุปได้ดังนี้

1. ความนำประเภทสรุปประเด็น (Summary Lead) เป็นการนำสาระสำคัญมากกล่าวสรุปแต่ตอนต้น เพื่อให้ผู้อ่านตัดสินใจได้ว่าเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของตนหรือไม่ ความนำประเภทนี้ควรใช้กับเรื่องที่มีความน่าสนใจอยู่แล้ว หรือเป็นเรื่องที่ใกล้ชิดกับผู้อ่านจนทำให้อยากทราบรายละเอียด

2. ความนำประเภทบรรยาย (Narrative Lead) คือความนำที่มีลักษณะสร้างบรรยากาศของเรื่องราวให้ตื่นใจ ซึ่งเป็นวิธีที่นักเขียนนวนิยายนำมาใช้ โดยมีวัตถุประสงค์จะให้ผู้อ่านเห็นภาพเหตุการณ์อย่างละเอียดประจักษ์ตัวเองร่วมอยู่ในเหตุการณ์ด้วย การเขียนความนำแบบนี้ควรใช้กับสารคดีประเภทตื่นเต้น ไร่ใจ หรือผจญภัย

3. ความนำประเภทพรรณนา หรืออธิบาย (Descriptive Lead) เป็นการเขียนอธิบายให้ผู้อ่านมองเห็นภาพ โดยไม่จำเป็นต้องตั้งผู้อ่านให้มีความรู้สึกหรืออารมณ์ร่วมกับเหตุการณ์แบบความนำประเภทบรรยาย โดยมากใช้ในการเขียนเกี่ยวกับบุคคล สัตว์ สิ่งของ หรือสถานที่ อย่างไรก็ตามความนำประเภทนี้ยังมีลักษณะมุ่งให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการตามที่ผู้เขียนได้พบได้เห็นมากกว่าจะเป็นเพียงการเล่าให้เห็นรายละเอียดของเรื่องอย่างเดียว

4. ความนำประเภทคำพูด (Quotation Lead) การยกคำพูดมาเป็นความนำ นิยมใช้กันมากเมื่อจะเขียนถึงบุคคลที่คนทั่วไปรู้จักดี และเป็นคำพูดที่กินใจ มีคุณค่าแก่การนำมาเริ่มเรื่อง มีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง บางครั้งอาจเป็นคำพูดที่ผู้เขียนตั้งใจใช้ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่านเข้าสู่เรื่อง อาจไม่ใช่คำพูดของบุคคลสำคัญก็ได้

5. ความนำแบบพูดคุยกับผู้อ่านโดยตรง (Direct Address Lead) ความนำประเภทนี้ผู้เขียนจะใช้สรรพนามบุรุษที่สองแทนตัวเอง และผู้อ่านเหมือนกับกำลังคุยกัน เช่น “ผม” “คุณ” เพื่อสร้างความเป็นกันเองระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าจะอยู่ร่วมในเหตุการณ์เดียวกับผู้เขียน

6. ความนำแบบกระทบความรู้สึก (Striking Lead) เป็นความนำที่ใช้ภาษารุนแรงเพื่อใช้กระทบความรู้สึกของผู้อ่านทันที โดยใช้ภาษาสั้นกระชับและมีพลัง ส่วนใหญ่จะใช้กับเรื่องสะท้อนอารมณ์ในสารคดีเคียงข้าง (Sidebars) และสารคดีสนองปฏิกิริยา (Human Interest Feature)

7. ความนำประเภทสร้างความฉงนสนเท่ห์ (Freak Lead) เป็นความนำที่สะดุดตา มีลักษณะแปลก อาจใช้คำคล้องจอง หรืออาจใช้คำหรือพยางค์เพียง 1-2 พยางค์

8. ความนำประเภทคำถาม (Question Lead) การตั้งคำถามเป็นความนำ เป็นการเร้าความสนใจผู้อ่านให้ติดตามเรื่องราวต่อไปได้ดี ขณะเดียวกันก็ท้าทายว่าผู้เขียนจะเขียนอย่างไร จึงจะตอบคำถามที่ตนถามมาได้ ดังนั้นคำถามที่ใช้จึงควรมีประเด็นที่ชัดเจน ไม่ได้ตั้งลอยๆ ควรเป็นคำถามที่สอดคล้องกับเรื่องราว และเป็นคำถามที่ผู้อ่านเองก็เคยคิดสงสัยอยู่เหมือนกัน

9. ความนำประเภทยั่วล้อ (Teaser Lead) เป็นความนำที่มีลักษณะยั่วเย้าผู้อ่านหรือใครบางคน ใช้ภาษาเบาๆ ไม่เคร่งเครียด เพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขัน และพาผู้อ่านเข้าสู่เนื้อเรื่องอย่างสบายๆ

10. ความนำประเภทคำกลอน-สุภาษิต (Epigram Lead) เป็นการยกเอาคำกลอน สุภาษิต หรือคำคมที่เป็นที่ยอมรับแล้วหรืออาจแต่งขึ้นใหม่ถ้าเห็นว่าดีกว่าการพรรณนาหรือการอธิบาย ข้อสำคัญผู้เขียนต้องเลือกคำประพันธ์หรือคำคมให้ตรงกับเนื้อเรื่อง

1.4.3 การเขียนเนื้อเรื่อง

การเขียนเนื้อเรื่องมีความสำคัญมาก เนื่องจากผู้เขียนสามารถเสนอเนื้อหาสาระสำคัญ แสดงความคิดเห็น รวมถึงรายละเอียดต่างๆ ผ่านเนื้อหาของบทความ มีผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนเนื้อเรื่องไว้ ดังนี้

อัศรา บุญทิพย์ (2535: 110) กล่าวถึงการเสนอเนื้อหาว่ามี 3 วิธี ได้แก่

1. เสนอเนื้อหาตามลำดับเวลา คือเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยลำดับก่อนหลัง
2. เสนอเนื้อหาตามลำดับความสำคัญ คือนำเนื้อหาส่วนที่เป็นความสำคัญที่สุดมากกล่าวไว้

ตอนต้น ตามด้วยส่วนที่มีความสำคัญรองลงไปตามลำดับ

3. เสนอเนื้อหาตามลำดับเหตุผล โดยเสนอประเด็นที่เป็นเหตุ และขยายความด้วยส่วนที่เป็นผลไปที่ละประเด็น

ธัญญา สังขพันธานนท์ (2548: 96) อธิบายเรื่องกลวิธีในการลำดับความ สรุปได้ดังนี้

1. ลำดับความตามวันเวลา หรือบางครั้งเรียกว่าการลำดับความตามปฏิทิน หมายถึงการลำดับความตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลัง

2. ลำดับความตามมิติสถานที่ ได้แก่ การลำดับโดยยึดสถานที่เป็นหลัก

3. ลำดับความแบบแยกแยะเป็นหมวดหมู่ ได้แก่ การลำดับความตามหมวดหมู่ที่จำแนกไว้

4. ลำดับความแบบเหตุผล คือการลำดับโดยกล่าวถึงเหตุและแสดงผลอันเกิดจากเหตุนั้นๆ

5. ลำดับตามประเด็นสำคัญ การลำดับความแบบนี้มักใช้กับเนื้อเรื่องที่มีการแสดงเหตุผลหรือเสนอความคิดเห็น นั่นคือจะลำดับตามประเด็นสำคัญก่อนหลัง

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2539: 254) เสนอว่าผู้แต่งมีวิธีการเขียนที่ทำให้ส่วนที่เป็นเนื้อเรื่องของบทความเป็นที่สนใจของผู้อ่านได้ โดยใช้วิธีต่างๆ อย่างหลากหลาย เช่น

- แทรกอารมณ์ขันลงไปในเรื่อง
- เปลี่ยนวิธีการเล่าเรื่องตามธรรมดาให้เป็นบทสนทนา
- ใช้วิธีการตั้งคำถามหรือปัญหาที่น่าสนใจแล้วเฉลยภายหลัง
- ใช้วิธีการเสนอความคิดเห็นที่ขัดแย้งหรือคัดค้านกับความคิดหรือความเชื่อที่ผู้อ่านคุ้นเคย

มาแต่เดิม เพื่อสร้างความประหลาดใจให้แก่ผู้อ่าน

- ใช้วิธีเปรียบเทียบหรือเชื่อมโยงสิ่งที่ผู้อ่านไม่เคยพบเห็นให้มาสัมพันธ์กับสิ่งที่ผู้อ่านทั่วไปคุ้นเคยได้อยู่แล้ว เพื่อสร้างมโนภาพและความเข้าใจให้แก่ผู้อ่าน

- ใช้วิธีการขึ้นย่อหน้าใหม่เสมอเมื่อต้องการสื่อความคิดแต่ละครั้ง เพื่อให้ผู้อ่านจับใจความสำคัญได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

- ใช้วิธีแทรกคุณาหรณ์ คำพังเพย เกร็ดความรู้ต่างๆ ตลอดจนยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวได้ง่ายและรวดเร็ว ฯลฯ

1.4.4 การเขียนความจบ

การเขียนความจบ เป็นการทิ้งท้ายเรื่องเพื่อสร้างความประทับใจให้กับผู้อ่าน นักวิชาการหลายท่านอธิบายเรื่องการเขียนความจบไว้ ดังนี้

วชิรณี วงศ์ศิริอำนวย (2552: 5-6) กล่าวถึงการเขียนสรุปว่า การสรุปความที่ดีต้องทำหน้าที่ 2 ประการ คือ ประการแรก เป็นการบอกให้ผู้อ่านทราบว่าเรื่องนั้นสมบูรณ์แล้ว ประการที่สอง เป็นส่วนที่ผู้เขียนมุ่งเน้นความคิดสำคัญ หรือเป็นความคิดส่วนตัวของผู้เขียนเอง ดังนั้นในส่วนสรุปหรือบทลงท้ายนี้ผู้เขียนจึงควรเขียนให้ผู้อ่านสนใจ ประทับใจ และฝากความคิดทิ้งไว้ให้ผู้อ่านจากที่อ่านจบแล้ว นอกจากนี้ยังเสนอวิธีการในการเขียนความจบไว้ ดังนี้

1. สรุปด้วยประโยคประทับใจให้เห็นจุดที่ต้องการ
2. สรุปความบททวนโดยใช้คำใหม่
3. สรุปด้วยบทกวี สุภาษิต สำนวน คำพังเพย
4. สรุปด้วยการเรียกร้อง ขอความร่วมมือร่วมใจ
5. สรุปด้วยการให้ความรู้อย่างแปลก
6. สรุปด้วยการให้ข้อคิด
7. สรุปด้วยการแสดงความคาดหวัง
8. สรุปด้วยการทิ้งท้ายไว้ให้คิดเอง
9. สรุปด้วยการเสนอแนะ
10. สรุปด้วยการอธิบาย
11. สรุปด้วยการกล่าวสรรเสริญ หรือแสดงความชื่นชม
12. สรุปด้วยการเปรียบเทียบ
13. สรุปด้วยการใช้คำถาม
14. สรุปด้วยการสันนิษฐาน
15. สรุปด้วยการแสดงความคิดเห็น
16. สรุปด้วยการยกคำกล่าวอ้างอิง
17. สรุปด้วยการประชดประชัน หรือเปรียบเทียบ
18. สรุปด้วยการย้ำความคิด หรือย้ำให้เห็นความสำคัญ

เจือ สตะเวทิน (2517?: 132-135) อธิบายเรื่องการเขียนคำลงท้ายว่า การเขียนคำลงท้ายก็สำคัญเช่นเดียวกับการเขียนคำนำหรือความนำ ตอนเริ่มต้นเราทำให้เขาสนใจไว้ ตอนลงท้ายเราจึงต้องทำให้เขาสนใจให้ได้ด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

1. วิธีใช้ประโยคประทับใจให้เห็นจุดที่ต้องการ
2. วิธีสรุปความทบทวนโดยใช้คำใหม่ ใช้คำที่สั้นกระชับอธิบายเรื่องที่ยาวๆ
3. วิธีจบด้วยบทกลอน
4. วิธีจบด้วยการเรียกร้องขอความร่วมมือ ขอให้ผู้อ่านเห็นตามที่ตนเรียกร้อง
5. วิธีจบแบบให้ความรู้อย่างแปลก
6. ลงท้ายด้วยจุดสุดยอดแบบเรื่องสั้น
7. จบลงด้วยวิธีตัดกลับหรือทวนกลับ
8. วิธีทิ้งท้ายไว้ให้คิดเอาเอง

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการเขียนบทความและสารคดี ผู้วิจัยจะได้นำไปใช้ประโยชน์โดยวิเคราะห์ส่วนต่างๆ ที่เป็นโครงสร้างของบทสัมภาษณ์ ได้แก่ การตั้งชื่อเรื่อง การเขียนความนำ การเขียนความจบ ส่วนในเรื่องของเนื้อเรื่องนั้นผู้วิจัยจะวิเคราะห์ในส่วนของการตั้งคำถาม ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญในการลำดับเนื้อหาของบทสัมภาษณ์

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทสัมภาษณ์

ผู้วิจัยยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาวิเคราะห์งานเขียนบทสัมภาษณ์ในด้านกลวิธีการประพันธ์โดยตรง แต่ก็มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการสัมภาษณ์อยู่บ้าง คือการศึกษากลวิธีการถามในปริจเฉทการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ และกลวิธีการนำเสนอบุคคลในบทสัมภาษณ์ทางสื่อสิ่งพิมพ์ ดังนี้

ประไพพรรณ พึ่งฉิม (2542) ได้วิจัยเรื่อง **กลวิธีการถามในปริจเฉทการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์สองประเภท** เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการถามในปริจเฉทการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน ได้แก่ การสัมภาษณ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อเท็จจริง โดยใช้ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ของรายการทไวไลท์โชว์และรายการไอทีวีทอล์ค พบว่าการเลือกใช้กลวิธีการถามในรายการโทรทัศน์แต่ละรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ กล่าวคือกลวิธีการถามและกลวิธีเสริมการถามที่ผู้สัมภาษณ์ในรายการโทรทัศน์ที่เน้นวัตถุประสงค์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้สัมภาษณ์เลือกใช้มาก ได้แก่ การถามในลักษณะสรุปคำตอบ การชี้้นำคำตอบ การเสริมคำตอบ การทวนคำตอบ การกล่าวแสดงความชื่นชมผู้ให้สัมภาษณ์ และการหยอกเย้า ในขณะที่กลวิธีการถามและกลวิธีเสริมการถามที่ผู้สัมภาษณ์ในรายการโทรทัศน์ที่เน้นวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อเท็จจริงจากผู้ให้สัมภาษณ์เลือกใช้มาก ได้แก่ กลวิธีการรุกไล่ด้วยคำถาม

ต่อเนื่อง การเปลี่ยนคำถาม การซ้ำคำถาม การใช้ประโยคบอกเล่าเพื่อยั่ว การตั้งคำถามจาก เหตุการณ์สมมติ การตั้งคำถามแย้ง และการตัดบท

การเลือกใช้กลวิธีที่ต่างกันนี้เนื่องจากบริบทของการสัมภาษณ์แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ร่วมเหตุการณ์การสื่อสาร ในรายการทไวไลท์โชว์ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความร่วมมือในการตอบคำถามเป็นอย่างดีตลอดการสัมภาษณ์ คู่ถ้อยคำถาม-ตอบที่พบเป็นแบบเสร็จสิ้นในหนึ่งคู่มากกว่าที่ปรากฏในรายการไอทีวอทส์ค กลวิธีที่ปรากฏเป็นไปในลักษณะของการช่วยทำให้คำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ฟังดูดียิ่งขึ้น ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ในรายการไอทีวอทส์คให้ความร่วมมือในการตอบคำถามน้อยกว่าผู้ให้สัมภาษณ์ในรายการทไวไลท์โชว์ กลวิธีที่ปรากฏใช้จึงมักเป็นไปในลักษณะของการคาดคั้นและรุกไล่คำตอบอยู่เสมอ คู่ถ้อยคำถาม-ตอบแบบยืดเยื้อจึงปรากฏในรายการนี้มากกว่าในรายการทไวไลท์โชว์

กมลวรรณ ปกรณ์ขจรนาวิน (2549) ได้วิจัยเรื่อง **กลวิธีการถามในปริจเจตการสัมภาษณ์รายการ “ถึงลูกถึงคน”** เพื่อศึกษากลวิธีการถามและกลวิธีทางภาษาอื่นๆ ที่ผู้สัมภาษณ์ใช้ในปริจเจตการสัมภาษณ์รายการถึงลูกถึงคน พบว่าผู้สัมภาษณ์ใช้กลวิธีการถาม 10 วิธี ได้แก่ การถามในลักษณะยั่ว การถามแย้ง การรุกไล่ด้วยคำถามต่อเนื่อง การเปลี่ยนคำถาม การถามแบบชี้นำคำตอบ การถามโดยใช้รูปประโยคขอร้อง การถามในลักษณะสรุปประเด็น การถามย้ำ การถามโดยใช้ถ้อยคำสั้นๆ และการตั้งคำถามจากเหตุการณ์สมมติ กลวิธีการถามที่พบมากที่สุดในการสัมภาษณ์คือการถามในลักษณะสรุปประเด็น กลวิธีการถามที่เป็นลักษณะเด่นในการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตกเป็นประเด็นข่าวในด้านลบ ได้แก่ การถามในลักษณะยั่วอารมณ์ การถามแย้ง การรุกไล่ด้วยคำถามต่อเนื่อง และการเปลี่ยนคำถาม ส่วนกลวิธีการถามที่เป็นลักษณะเด่นในการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่ได้ตกเป็นประเด็นข่าวในด้านลบ ได้แก่ การถามแบบชี้นำคำตอบ และการถามโดยใช้รูปประโยคขอร้อง

นอกจากนี้ผู้สัมภาษณ์ยังใช้กลวิธีทางภาษาอื่นๆ ได้แก่ การใช้สำนวนและความเปรียบ การกล่าวแย้ง การตัดบท การทวนคำตอบ การแสดงอารมณ์หรือความรู้สึกร่วมต่อเรื่องที่สัมภาษณ์ การใช้กลวิธีความสุภาพเพื่อสร้างความสนิทสนม การให้ผู้ให้สัมภาษณ์มีส่วนร่วมในการสร้างปฏิสัมพันธ์ การแทรกหรือเสริมคำตอบ การสรุปประเด็นการสัมภาษณ์ และการหยอกเย้าหรือกล่าวตลก

เพิ่มทิพย์ บัวเพชร (2549) ได้วิจัยเรื่อง **กลวิธีการนำเสนอบุคคลในบทสัมภาษณ์ผู้มีชื่อเสียงในนิตยสารภาษาไทยสำหรับผู้หญิง** เพื่อศึกษาโครงสร้างและองค์ประกอบของบทสัมภาษณ์ผู้มีชื่อเสียงในนิตยสารสำหรับผู้หญิง และเพื่อศึกษาวิธีการนำเสนอบุคคลให้น่าประทับใจ จากคำให้สัมภาษณ์ในบทสัมภาษณ์ผู้มีชื่อเสียงในนิตยสารสำหรับผู้หญิง โดยศึกษาจากบทสัมภาษณ์ในนิตยสารแพรว นิตยสารดิฉัน และนิตยสารขวัญเรือน พบว่าบทสัมภาษณ์ผู้มีชื่อเสียงในนิตยสารสำหรับผู้หญิงมีโครงสร้างทั้งหมด 4 ส่วน ได้แก่ บทนำ ส่วนเชื่อมต่อระหว่างบทนำกับเนื้อเรื่อง เนื้อเรื่อง

และสรุป โดยมีองค์ประกอบ 2 อย่าง ได้แก่ องค์ประกอบที่เป็นรูปภาษาและที่ไม่ใช่รูปภาษา ส่วนการนำเสนอตนเองให้นำประทับใจจากคำให้สัมภาษณ์ประกอบด้วยกลวิธีทางภาษา 2 ประการ ได้แก่ การนำเสนอภาพด้านดีของตนเอง ประกอบด้วยกลวิธีทางภาษา 4 กลวิธี ได้แก่ 1. การกล่าวคำชม 2. การเลือกแสดงทัศนคติเฉพาะด้านดี 3. การแสดงเป้าหมายในอนาคต 4. การแสดงความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกน้อง และการนำเสนอแบบปกป้องตนเอง ประกอบด้วยกลวิธีทางภาษา 3 กลวิธี ได้แก่ 1. การใช้เรื่องเล่าเพื่อให้เกิดผลในการพูดถึงข้อเสียของตนเอง 2. การใช้เรื่องเล่าเพื่อกล่าวโทษสิ่งอื่น 3. การใช้เรื่องเล่าเพื่อแสดงอำนาจ โดยพบการนำเสนอภาพด้านดีของตนเองมากกว่าการนำเสนอแบบปกป้องตนเอง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทสัมภาษณ์ เห็นได้ว่างานวิจัยของประไพพรรณ พึ่งฉิม และกมลวรรณ ปกรณ์ขจรนาวิน เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสัมภาษณ์ผ่านสื่อโทรทัศน์ ที่เน้นไปที่ปริศนาการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเห็นว่าความเข้าใจเรื่องกลวิธีการถามจากงานวิจัยรายการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้กับการพิจารณาคำถาม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการลำดับเนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์ ส่วนงานวิจัยของเพ็ญทิพย์ บัวเพชร จะเป็นแนวทางในการศึกษาโครงสร้างของบทสัมภาษณ์ อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ของผู้เขียนคนใดคนหนึ่งยังไม่พบผู้ศึกษามาก่อน จึงควรได้นำมาศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียด เพื่อให้เข้าใจถึงกลวิธีการประพันธ์ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

บทที่ 3

กลวิธีการประพันธ์ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์

กลวิธีการประพันธ์ เป็นวิธีการที่นักเขียนแต่ละคนนำมาใช้ในการสร้างงานประพันธ์ เพื่อให้เรื่องที่น่าสนใจ กลวิธีการประพันธ์ที่ดีจะช่วยให้ผู้เขียนถ่ายทอดเนื้อหาไปยังผู้อ่านได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ และสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ของการสร้างผลงาน

พระยาอนุমানราชธน (2531: 55) ได้อธิบายเกี่ยวกับกลวิธีหรือเทคนิค (Technique) ไว้ว่า “เทคนิค หมายถึง กรรมวิธีที่ทำให้ได้ผลเรียบร้อยงดงาม เพราะฉะนั้น จึงรวมทั้งฝีมือ และความรู้ความชำนาญในวิธีทำ”

ดังนั้นนักเขียนที่ดีจะต้องรู้จักเลือกกลวิธีการประพันธ์ให้มีความสร้างสรรค์ และเหมาะสมกับเนื้อหา เพื่อให้งานประพันธ์ของตนมีคุณค่าและน่าสนใจมากกว่าการบอกเล่าธรรมดา บทสัมภาษณ์ก็เช่นกัน หากนำเสนอบทบาท-ตอบตามลำดับของการสัมภาษณ์ก็จะเป็นเพียงการให้ข้อมูล ไม่ใช่บทสัมภาษณ์ที่ให้ความเพลิดเพลินในการอ่าน และให้ความรู้ความคิดแก่ผู้อ่าน

ในบทนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ โดยวิเคราะห์งานเขียนบทสัมภาษณ์ขนาดสั้นและขนาดยาวไปพร้อมกัน พบลักษณะเด่นในด้านกลวิธีการประพันธ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ อันเป็นวิธีการถ่ายทอดเรื่องราว ประสบการณ์ชีวิต ความรู้สึกนึกคิด หรือบุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ออกมาดังได้จัดหมวดหมู่ประเด็นในการวิเคราะห์ไว้ ดังนี้

1. การตั้งชื่อเรื่อง
2. การเขียนความนำ
3. การเขียนเนื้อเรื่อง
4. การนำเสนอฉากและบรรยากาศ
5. การปรากฏตัวของผู้เขียนในบทสัมภาษณ์
6. การนำเสนอบทสัมภาษณ์ของบุคคลอื่นประกอบ
7. การเขียนความจบ

1. การตั้งชื่อเรื่อง

ชื่อเรื่องเป็นส่วนประกอบแรกในการดึงดูดความสนใจจากผู้อ่าน ชื่อเรื่องที่ดีจะทำให้ผู้อ่านอยากติดตามอ่านเรื่องราว การตั้งชื่อเรื่องจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังที่ สิทธา พิณีภูวดล และคณะ (2516: 40) ได้กล่าวว่า ในการเขียนเรียงความหรือบทความผู้เขียนจำเป็นต้องพิถีพิถัน เลือกสรร

ถ้อยคำที่จะต้องใช้เป็นชื่อเรื่อง เพราะชื่อเรื่องเป็นจุดแรกที่กระทบสายตาผู้อ่าน ชื่อเรื่องที่ดีย่อมมีส่วนช่วยให้บทความนั้นประสบความสำเร็จได้เป็นอันมาก

เมื่อพิจารณาจากการสื่อความหมาย พบว่า วรพจน์ พันธุ์พงศ์ ตั้งชื่อเรื่องในบทสัมภาษณ์ 5 แบบ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การตั้งชื่อเรื่องแบบบอกเนื้อหาเชิงสรุป การตั้งชื่อเรื่องแบบชวนฉงน การตั้งชื่อเรื่องแบบขัดแย้ง การตั้งชื่อเรื่องจากสิ่งที่เป็นกระแสสังคม และการตั้งชื่อเรื่องแบบคำถาม ดังมีรายละเอียด ต่อไปนี้

1.1 การตั้งชื่อเรื่องแบบบอกเนื้อหาเชิงสรุป

การตั้งชื่อเรื่องแบบบอกเนื้อหาเชิงสรุป เป็นการตั้งชื่อเรื่องที่สรุปสาระของเนื้อเรื่องที่คุณเขียนได้แสดงไว้ในบทสัมภาษณ์ เมื่ออ่านชื่อเรื่องแล้วผู้อ่านจะคาดเดาได้ว่าบทสัมภาษณ์นั้นนำเสนอผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องอะไร ดังตัวอย่าง

สนทนากับเมตตานันโท ภิกขุ พระผู้กล้า

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 206)

การตั้งชื่อเรื่อง **สนทนากับเมตตานันโท ภิกขุ พระผู้กล้า** เป็นการตั้งชื่อเรื่องแบบบอกเนื้อหาสาระของบทสัมภาษณ์ว่า ถ่ายทอดเนื้อหาจากการที่คุณเขียนได้สนทนากับพระเมตตานันโท ทำให้ผู้อ่านคาดคะเนได้ว่าบทสัมภาษณ์นี้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธศาสนาจากการบอกเล่าของพระเมตตา นันโท ขณะเดียวกันการกล่าวถึงผู้ให้สัมภาษณ์ว่าเป็น “พระผู้กล้า” ก็ชวนให้ติดตามอ่านเนื้อเรื่องว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีความกล้าหาญในเรื่องใด และความกล้าหาญนั้นเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาอย่างไร

ปรัชญาชีวิตและความรัก ศักดิ์สิริ มีสมสืบ

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 46)

วรพจน์ พันธุ์พงศ์ ตั้งชื่อเรื่องตามสาระสำคัญของบทสัมภาษณ์ที่นำเสนอเกี่ยวกับปรัชญาด้านการดำเนินชีวิตและด้านความรักของผู้ให้สัมภาษณ์ คือการมีแนวคิดที่จะดำเนินชีวิตอย่างพออยู่พอกินในวิถีทางที่เหมาะสมกับตนเอง และมองความรักทั้งความรักต่อคนรักและต่อสังคมว่าเป็นการอยู่กันด้วยความสงบสุข ความรักเป็นเรื่องของมิตรภาพ การตั้งชื่อเรื่องตามเนื้อหาที่คุณเขียนนำมาถ่ายทอดจึงทำให้ผู้อ่านเข้าใจประเด็นหลักของบทสัมภาษณ์ได้ในทันที

เดชา ศิริภัทร คินชีวิตสู่ความเรียบง่าย

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 112)

การตั้งชื่อเรื่องว่า **เดชา ศิริภัทร คินชีวิตสู่ความเรียบง่าย** เป็นการตั้งชื่อเรื่องที่บอกเนื้อหาสำคัญของเรื่อง กล่าวคือบทสัมภาษณ์เรื่องนี้นำเสนอเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ที่แยกตัวออกจากธุรกิจขนาดใหญ่ของครอบครัวมาทำงานด้านการเกษตรธรรมชาติ และดำเนินชีวิตด้วยความเรียบง่าย การตั้งชื่อแบบบอกเนื้อหาจึงสามารถแสดงเนื้อหาสาระของเรื่องได้ว่าเป็นการนำเสนอเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ที่ดำรงชีวิตด้วยความสมถะ เรียบง่าย

บ้านคือความสุขของมนุษย์ สุราเป็นปรัชญาของการพักผ่อน

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2552: 126)

บทสัมภาษณ์เรื่อง **บ้านคือความสุขของมนุษย์ สุราเป็นปรัชญาของการพักผ่อน** มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นสำคัญของประเด็นคือ บ้าน และสุรา ผู้เขียนนำเสนอถึงเรื่อง “บ้าน” ว่าผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความสำคัญกับการมีบ้านเป็นของตนเอง และมีปรัชญาในการสร้างบ้านว่า อยากได้บ้านแบบใด ให้สร้างแบบนั้น เนื่องจากเชื่อว่าบ้านคือความสุขของมนุษย์ ส่วนเรื่อง “สุรา” ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนคติว่าถ้ารู้จักดื่ม ดื่มอย่างพอดี จะทำให้มีความสุข การตั้งชื่อเรื่องดังกล่าวเป็นการตั้งชื่อเรื่องแบบบอกเนื้อหาเชิงสรุป ซึ่งเป็นการนำเนื้อหาสาระสำคัญมาตั้งเป็นชื่อเรื่อง ทำให้ผู้อ่านทราบในทันทีว่าบทสัมภาษณ์เรื่องนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไร

เช็ดหัวใจ สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2548: หน้าปก)

วรพจน์ พันธุ์พงศ์ ตั้งชื่อหนังสือเล่มที่เป็นบทสัมภาษณ์ขนาดยาวของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ ว่า **เช็ดหัวใจ สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ** เป็นการตั้งชื่อเรื่องแบบบอกเนื้อหาเชิงสรุป สะท้อนเนื้อหาภายในเล่มที่นำเสนอเกี่ยวกับชีวิตรอบด้านของผู้ให้สัมภาษณ์ ทั้งนี้ ผู้เขียนใช้คำว่า “เช็ด” ซึ่งนอกจากเป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ หมายถึงการตรวจสอบ อันแสดงถึงการย้อนทบทวนเส้นทางชีวิตและจิตใจของผู้ให้สัมภาษณ์แล้ว ยังเป็นการใช้คำพ้องกับชื่อเล่นของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ชื่อว่า “เช็ด” ทำให้ชื่อเรื่องดังกล่าวสื่อความหมายถึงผู้ให้สัมภาษณ์อย่างชัดเจน และน่าสนใจยิ่งขึ้น

1.2 การตั้งชื่อเรื่องแบบชวนจน

การตั้งชื่อเรื่องแบบชวนจน เป็นการตั้งชื่อเรื่องด้วยประโยคสั้นๆ ที่กระทบใจทันที เพราะมีความหมายชวนให้ผู้อ่านเกิดความสงสัย สนุกที่ขี้ในใจ ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจใคร่รู้ที่จะติดตามสาระสำคัญของเรื่อง และจะเข้าใจเรื่องได้ก็ต่อเมื่ออ่านบทสัมภาษณ์จบแล้ว ดังตัวอย่าง

อยู่ในราก็ได้ถ้ารู้ตัว

(วรวจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 152)

การตั้งชื่อเรื่องว่า **อยู่ในราก็ได้ถ้ารู้ตัว** ทำให้ผู้อ่านเกิดความสงสัยว่าเนื้อหาในบทสัมภาษณ์กล่าวถึงเรื่องอะไร หรือผู้ให้สัมภาษณ์มีความเกี่ยวข้องกับเรื่อง “นรก” อย่างไร ทั้งนี้หลังจากที่อ่านจบแล้วผู้อ่านจึงสามารถทราบความหมายของชื่อเรื่องว่า หมายถึงการดำเนินชีวิตอยู่กับรัฐบาลที่ไม่มุ่งเน้นการสร้างภาพทางการตลาด แม้บ้านเมืองจะประสบภาวะเลวร้ายเพียงใด แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ก็รู้เท่าทัน และสามารถเลือกรูปแบบชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัยได้ ต่างจากการต้องอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลที่มุ่งเน้นการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ซึ่งทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ทราบว่าจะอะไรคือความจริง ความลวง และไม่สามารถคาดเดาอนาคตของตนเองได้

เราไม่จำเป็นต้องเป็นคนดี

(วรวจน์ พันธุ์พงศ์. 2548: 216)

วรวจน์ พันธุ์พงศ์ ตั้งชื่องานเขียนบทสัมภาษณ์สุทธิพงศ์ ธรรมวุฒิ ตอนหนึ่งว่า **เราไม่จำเป็นต้องเป็นคนดี** เป็นการตั้งชื่อเรื่องที่ชวนให้ผู้อ่านเกิดความสนใจที่ขี้ในใจว่า ที่มาของชื่อเรื่องดังกล่าวคืออะไร และผู้ที่กล่าวเช่นนี้มีทัศนคติอย่างไรต่อเรื่องคุณธรรมความดี ต่อเมื่ออ่านบทสัมภาษณ์จบแล้วผู้อ่านจึงจะเข้าใจว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีมโนทัศน์เกี่ยวกับมนุษย์ว่า ย่อมมีทั้งความดี ความเลวอยู่ในตนเอง อีกทั้งเรื่องความดียังมีความซับซ้อน และต้องพิจารณาเชื่อมโยงกับสถานการณ์ และเงื่อนไขความเป็นไปในขณะนั้น

มาตามวารินชำระบาป

(วรวจน์ พันธุ์พงศ์. 2552: 66)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ ตอนหนึ่ง ผู้เขียนตั้งชื่อเรื่องว่า **มาตามวารินชำระบาป** ซึ่งผู้อ่านไม่อาจทราบได้ในทันทีว่าชื่อเรื่องดังกล่าวสื่อความหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้สัมภาษณ์อย่างไร อาจเพียงคาดเดาได้ว่าเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับผู้หญิง เนื่องจากคำว่า “มาตาม” มาจากคำภาษาอังกฤษ

ว่า Madam เป็นคำที่ใช้เรียกสุภาพสตรีทั่วไป และน่าจะมี ความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ทางภาคอีสานของ ไทย เนื่องจากคำว่า “วารินชำราบ” เป็นชื่ออำเภออำเภอหนึ่งของภาคอีสาน ต่อเมื่อผู้อ่านได้อ่านเนื้อหา ในบทสัมภาษณ์แล้วจึงจะเข้าใจว่า ชื่อเรื่อง มาตามวารินชำราบ เป็นชื่อที่ตั้งขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับ เนื้อหาที่นำเสนอเกี่ยวกับคู่วิวติขของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งมีบ้านเกิดอยู่ที่อำเภอวารินชำราบ

กัตแซมเบอร์เกอร์แกล้มเพลงเปียโน เดช บุลสุข

(วรวจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 110)

การตั้งชื่อเรื่องว่า กัตแซมเบอร์เกอร์แกล้มเพลงเปียโน เดช บุลสุข ทำให้ผู้อ่านเกิดความ สงสัยได้ว่า อากาธกัตแซมเบอร์เกอร์แกล้มเพลงเปียโนนั้นเกี่ยวข้องกับเนื้อหาในบทสัมภาษณ์อย่างไร โดยเฉพาะผู้ที่ไม่เคยรู้จักภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์มาก่อน ย่อมไม่อาจเข้าใจว่าชื่อเรื่องดังกล่าวชุก ชอนสาระสำคัญประการใดไว้ ผู้อ่านจะสามารถทราบความหมายของชื่อเรื่องก็ต่อเมื่อได้อ่านบท สัมภาษณ์นั้นแล้ว ทั้งนี้ ประโยค “กัตแซมเบอร์เกอร์แกล้มเพลงเปียโน” สะท้อนถึงผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็น นักธุรกิจ เจ้าของบริษัท แมคไทย จำกัด และเป็นศิลปินนักแต่งเพลงเปียโน ที่ได้รับการยกย่องจากนัก วิจัยและได้รับคำชื่นชมในระดับนานาชาติ “กัตแซมเบอร์เกอร์แกล้มเพลงเปียโน” จึงเป็นสิ่งที่บ่ง บอکتัวตนของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ด้านหนึ่งคือนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการร้าน แมคโดนัลด์ ประเทศไทย กับอีกด้านหนึ่งคือศิลปินเพลงคลาสสิกที่แต่งและเล่นเพลงเปียโน มีผลงาน เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ

สรพงษ์ ชาตรี “ผมเป็นร่างทรงท่านม้วย”

(วรวจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 72)

ชื่อเรื่องบทสัมภาษณ์ สรพงษ์ ชาตรี ผู้เขียนได้นำคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ว่า “ผมเป็นร่าง ทรงท่านม้วย” มากล่าวนำ ซึ่งคำกล่าวนี้อาจสร้างความงุนงงให้แก่ผู้อ่าน เนื่องจากคำว่า “ร่างทรง” โดยปกติแล้วหมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางให้เจ้ามาเข้าทรงในพิธีทรงเจ้า โดยร่างทรงจะไม่วิวติขตัว หรือไม่สามารถควบคุมตนเองได้ในเวลาที่เจ้าเข้าประทับร่าง ชื่อเรื่องของผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า ตนเองเป็นร่างทรงของท่านม้วย ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าหมายถึง มจ. ชาตรีเฉลิม ยุคล ผู้กำกับภาพยนตร์ ที่ยังมีชีวิตอยู่ จึงสร้างความสงสัยใคร่รู้ให้แก่ผู้อ่านว่า เหตุใดผู้ให้สัมภาษณ์จึงกล่าวเช่นนั้น และชวนให้ ติดตามอ่านเนื้อหาของบทสัมภาษณ์ต่อไป

1.3 การตั้งชื่อเรื่องแบบขัดแย้ง

การตั้งชื่อเรื่องแบบขัดแย้ง เป็นการตั้งชื่อเรื่องโดยตั้งประเด็นให้นำสิ่งที่ขัดแย้งกันมาเข้าคู่กัน ทำให้ผู้อ่านเกิดความสงสัยว่า สิ่งที่ขัดแย้งกันนี้มาอยู่คู่กันได้อย่างไร เป็นการปลุกเร้าความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามอ่านเนื้อเรื่องต่อไป การตั้งชื่อเรื่องแบบขัดแย้งพบในงานเขียนบทสัมภาษณ์ 2 เรื่อง ดังนี้

นับถอยหลัง สมรักษ์ คำสิงห์ เทวดาหรือหมาข้างถนน

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 14)

จากชื่อเรื่องนี้เห็นได้ว่าวรพจน์ พันธุ์พงศ์ ใช้คำแทนผู้ให้สัมภาษณ์ว่า “เทวดา” และ “หมาข้างถนน” อันเป็นคำที่แสดงความหมายไปในทิศทางตรงข้ามกัน กล่าวคือคำว่า “เทวดา” แสดงถึงความสูงส่ง เพียบพร้อมด้วยคุณความดีน่านับถือ ตรงข้ามกับคำว่า “หมาข้างถนน” ที่แสดงถึงความต่ำต้อย น่าดูถูกเหยียดหยาม ไม่มีค่าควรแก่การเหลียวแล การตั้งชื่อเรื่องแบบขัดแย้งดังนี้จึงทำให้ผู้อ่านสนใจว่า ผู้เขียนจะถ่ายทอดบทสัมภาษณ์ออกมาในทางเชิดชูยกย่องหรือดูแคลนผู้ให้สัมภาษณ์

ระหว่างความงามและความตาย พ.ญ. พรทิพย์ โรจนสุนันท์

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 90)

การตั้งชื่อเรื่องบทสัมภาษณ์ว่า ระหว่างความงามและความตาย พ.ญ. พรทิพย์ โรจนสุนันท์ เป็นการนำประเด็นสองประเด็นที่ไม่น่าจะอยู่ในแนวทางเดียวกันมาจับเข้าคู่ไว้ด้วยกัน คือเรื่อง “ความงาม” และ “ความตาย” กล่าวคือ “ความงาม” นั้นเป็นลักษณะที่เห็นแล้วชวนให้ยินดี น่าพึงพอใจ เป็นลักษณะที่สมบูรณ์ ส่วน “ความตาย” เป็นภาวะดับสลาย สิ้นสภาพของการมีชีวิต โดยทั่วไปมักก่อให้เกิดความเศร้าสลดหดหู่ ไม่ชวนให้อภิรมย์ การตั้งชื่อเรื่องโดยนำความที่มีความหมายขัดแย้งกันดังกล่าวมาเข้าคู่กัน จึงชวนให้สนใจว่า สิ่งที่ขัดแย้งกันสองสิ่งนี้มาเข้าคู่กันได้อย่างไร และผู้ให้สัมภาษณ์มีแง่มุมหรือประสบการณ์ชีวิตเช่นไรที่มีความเกี่ยวข้องกับความงามและความตาย

1.4 การตั้งชื่อเรื่องจากสิ่งที่เป็นกระแสสังคม

การตั้งชื่อเรื่องจากสิ่งที่เป็นกระแสสังคม เป็นการนำข่าว เหตุการณ์ ที่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมมาตั้งเป็นชื่อเรื่อง การตั้งชื่อเรื่องในลักษณะนี้จะทำให้ผู้อ่านเชื่อมโยงเรื่องราวกับกระแสสังคมได้

ทันที ช่วยสร้างความรู้สึกใกล้ชิด (Nearness) ให้กับผู้อ่าน เพราะผู้อ่านย่อมเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การตั้งชื่อเรื่องจากสิ่งที่เป็นกระแสสังคมพบในบทสัมภาษณ์ 2 เรื่อง ดังนี้

ดร. จรัญ มะลูลีม การเมืองและคัมภีร์มุสลิมที่โลกต้องรู้

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 168)

บทสัมภาษณ์เรื่อง **ดร. จรัญ มะลูลีม การเมืองและคัมภีร์มุสลิมที่โลกต้องรู้** ตีพิมพ์ครั้งแรกในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2544 ซึ่งเป็นช่วงที่ทั่วโลกกำลังให้ความสนใจข่าวความขัดแย้งระหว่างกลุ่มมุสลิมกับประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะเหตุการณ์การก่อวินาศกรรมตึกเวิลด์เทรดและการตอบโต้ของสหรัฐอเมริกา วรพจน์ พันธุ์พงศ์ ใช้วิธีการนำเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสนใจของสังคมดังกล่าวมาตั้งเป็นชื่อเรื่อง จึงสามารถสร้างความสนใจของผู้อ่าน โดยเฉพาะผู้ที่ติดตามข่าวสถานการณ์ปัจจุบัน และต้องการข้อมูลความรู้หลากหลายด้าน

ศุ บุญเลี้ยง realistic

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 226)

การตั้งชื่อเรื่องว่า **ศุ บุญเลี้ยง realistic** เป็นการตั้งชื่อที่ล้อรายการโทรทัศน์ประเภท Reality Show หรือรายการที่ดำเนินไปโดยใช้สถานการณ์จริงของผู้ร่วมรายการ และไม่มีการเขียนบท ในเมืองไทยรายการโทรทัศน์ประเภทนี้นับว่ามีรูปแบบแปลกใหม่และได้รับความนิยมในขณะนั้น วรพจน์ พันธุ์พงศ์ ได้ตั้งชื่อบทสัมภาษณ์ตามสิ่งที่กำลังได้รับความสนใจในสังคม อีกทั้งเนื้อหาในบทสัมภาษณ์ก็ยังนำเสนอในลักษณะติดตาม สังเกตการณ์การดำเนินชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งล้อกับรูปแบบการติดตามถ่ายทอดภาพชีวิตจริงของผู้ร่วมรายการทางโทรทัศน์

1.5 การตั้งชื่อเรื่องแบบคำถาม

การตั้งชื่อเรื่องแบบคำถาม เป็นการตั้งชื่อเรื่องด้วยประโยคคำถามที่สร้างความสนใจของผู้อ่าน ทำทาบให้ผู้อ่านขบคิด และค้นหาคำตอบจากเนื้อหาในงานเขียน การตั้งชื่อเรื่องแบบคำถามพบในงานเขียนบทสัมภาษณ์ 1 เรื่อง ดังนี้

“คนเราต้องมีความสุขจริงๆ หรือ ความสุขอยู่ที่ไหน”

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 266)

ในความเป็นธรรมชาติสามัญของมนุษย์ย่อมมีความต้องการอันหลากหลาย รวมทั้งความต้องการมีความสุข ดังนั้น การตั้งชื่อเรื่องว่า “**คนเราต้องมีความสุขจริงๆ หรือ สุขอยู่ที่ไหน**” จึงเป็นการตั้งชื่อเรื่องที่กระตุ้นความสนใจของผู้อ่าน เนื่องจากปรากฏคำถามที่ผู้อ่านอาจจะไม่เคยขบคิดมาก่อน อีกทั้งสร้างความน่ารู้จนทำให้ต้องติดตามอ่านเนื้อหาในบทสัมภาษณ์ต่อไป

จากการศึกษาทฤษฎีการตั้งชื่อเรื่องในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวจน์ พันธุ์พงศ์ ทั้ง 5 แบบ พบว่า การตั้งชื่อเรื่องทั้งหมดนี้เป็นกลวิธีที่สามารถดึงดูดความสนใจ และชวนให้ติดตามอ่านงานเขียนบทสัมภาษณ์นั้นๆ และเมื่อพิจารณากลวิธีการตั้งชื่อเรื่องจากวิธีการต่างๆ ของผู้เขียนแล้ว พบว่า การตั้งชื่อเรื่องแบบบอกเนื้อหาเชิงสรุปเป็นกลวิธีที่ผู้เขียนนำมาใช้มากที่สุด ทั้งในบทสัมภาษณ์ขนาดสั้น และตอนย่อยๆ ของบทสัมภาษณ์ขนาดยาว แม้กลวิธีนี้จะไม่สร้างความสนใจของผู้อ่านนัก แต่เป็นกลวิธีที่สามารถบอกกล่าวผู้อ่านอย่างตรงไปตรงมาถึงเนื้อหาสาระของเรื่อง สามารถสื่อสารกับผู้อ่านได้อย่างชัดเจน ตรงประเด็น ผู้อ่านจึงสามารถคาดเดาแนวทางได้ว่าผู้เขียนต้องการนำเสนอประเด็นอะไรในบทสัมภาษณ์ และทำให้สามารถตัดสินใจติดตามอ่านเนื้อหาในบทสัมภาษณ์ต่อไป การตั้งชื่อเรื่องแบบชวนฉงน การตั้งชื่อเรื่องแบบคำถาม และการตั้งชื่อเรื่องแบบขัดแย้ง เป็นกลวิธีที่ทำให้ผู้อ่านสะดุดตาสะดุดใจได้ดี เนื่องจากทำให้ผู้อ่านเกิดความสงสัยใคร่รู้ เป็นการยั่วให้ผู้อ่านค้นหาคำตอบจากเนื้อเรื่อง และอยากติดตามอ่านรายละเอียดของเนื้อหาต่อไป ส่วนการตั้งชื่อเรื่องจากสิ่งที่เป็นกระแสสังคม เป็นกลวิธีที่สร้างความสนใจให้แก่ผู้อ่าน เนื่องจากชื่อเรื่องสามารถสื่อความหมายให้ผู้อ่านทราบโดยทันที เพราะมีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ (ซึ่งอาจเป็นปัญหาเมื่อนำมารวมเล่ม และเหตุการณ์นั้นๆ ล่วงเลยไปแล้ว)

นอกจากนั้นกลวิธีการตั้งชื่อเรื่องทุกกลวิธีล้วนมีความสัมพันธ์กับเนื้อหา ลีลาการนำเสนอ หรือภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวคือผู้เขียนจะตั้งชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่นำเสนอในบทสัมภาษณ์ หรือตั้งชื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับลีลาการนำเสนอ เช่น การตั้งชื่องานเขียนบทสัมภาษณ์ว่า **ศุ บุญเลี้ยง realistic** สอดคล้องกับลีลาการนำเสนอที่ผู้เขียนถ่ายทอดบทสัมภาษณ์ในลักษณะติดตาม สังเกตการณ์การดำเนินชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ตลอดระยะเวลาหนึ่ง และการตั้งชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์ ทำให้ผู้อ่านรู้จักภูมิหลังสำคัญของผู้ให้สัมภาษณ์ตั้งแต่ชื่อเรื่องที่ปรากฏ ด้วยกลวิธีการตั้งชื่อเรื่องที่น่าสนใจดังกล่าว จึงทำให้ผู้อ่านสนใจอ่านเนื้อหาในบทสัมภาษณ์ต่อไป

2. การเขียนความนำ

การเขียนความนำ คือการกล่าวเปิดเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความสนใจใคร่รู้และติดตามอ่านเรื่องราวตั้งแต่ต้นจนจบ การเขียนความนำเป็นขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้เขียนจึงต้องใช้กลวิธีการประพันธ์ที่น่าสนใจ สามารถดึงดูดความสนใจจากผู้อ่านได้

เสาวฤทธิ์ สิทธิบัณฑิต (2533: 47) กล่าวถึงการเขียนความนำว่า เป็นส่วนสำคัญที่ผู้เขียนจะสนใจให้ผู้อ่านติดตามรายละเอียดในเรื่องต่อไป การเขียนจึงควรมุ่งเร้าความสนใจของผู้อ่าน ให้มีความรู้ความเข้าใจ แนวความคิด ความรู้สึกที่สอดคล้องกับเรื่องที่เขียน

จากการศึกษางานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ผู้วิจัยพบลักษณะเด่นด้านกลวิธีการเขียนความนำ 10 แบบ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเขียนความนำด้วยการกล่าวถึงภูมิหลังผู้ให้สัมภาษณ์ การเขียนความนำแบบสนทนากับผู้อ่าน การเขียนความนำด้วยเหตุการณ์ที่เป็นกระแสสังคม การเขียนความนำแบบเรื่องสั้นและนวนิยาย การเขียนความนำด้วยเรื่องเล่าที่ผู้เขียนได้ประสบมา การเขียนความนำแบบบทละคร การเขียนความนำแบบกระแสสำนึก การเขียนความนำด้วยการสร้างปมขัดแย้ง การเขียนความนำแบบกลอนเปล่า และการเขียนความนำด้วยการใช้คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์มากล่าวนำ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การเขียนความนำด้วยการกล่าวถึงภูมิหลังผู้ให้สัมภาษณ์

การเขียนความนำด้วยการกล่าวถึงภูมิหลังผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นการเขียนความนำที่ผู้เขียนนำเรื่องด้วยการกล่าวถึงประวัติชีวิตด้านต่างๆ ของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น ครอบครัว การศึกษา การทำงาน เพื่อให้ผู้อ่านรู้จักประวัติชีวิตที่น่าสนใจของผู้ให้สัมภาษณ์

จากการศึกษางานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ผู้วิจัยพบว่า ประวัติของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ผู้เขียนเลือกมาเขียนความนำมีทั้งประวัติชีวิตด้านครอบครัว การศึกษา และการทำงาน โดยเป็นประวัติที่สะท้อนบุคลิกภาพหรือเป็นจุดพลิกผันในชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาในบทสัมภาษณ์ต่อไป ดังตัวอย่าง

ปู่ของ เดชา ศิริภัทร มีที่นาสองหมื่นไร่ ครอบครัวของเขาเป็นเจ้าของโรงสีที่ใหญ่ที่สุดใน จ. สุพรรณบุรี ตามประสาลูกผู้มีอันจะกิน เดชาเติบโตมาอย่างสุขสบาย เขาเข้าเรียนสัปดาห์ละวัน มหาวิทยาลัยขอนแก่น ด้วยความฝันเหมือนคนหนุ่มจำนวนมากที่อยากเป็นคาวบอย

เรียนจบออกมา เดชาไปรับราชการอยู่ 4 ปี และลงมือทำฟาร์ม 200 ไร่

เวลาผ่านไป เขาได้รู้ได้เห็นชีวิตเกษตรกรประเทศนี้ถูกเอาเปรียบอย่างร้ายกาจและรุนแรงอย่างไร ทำให้ชายหนุ่มเริ่มครุ่นคิดมากขึ้น

จุดเปลี่ยนสำคัญของชีวิตคือตอนที่เขาเสียแม่ แม่เคยบอกว่าอยากให้เขาบวช ในวัยราว 30 ปี เขาทำตามความต้องการของแม่ซึ่งละลาจากโลกไปแล้ว

ด้วยความเป็นคนอ่านมาก เขารู้ว่าวัดไหนเป็นอย่างไร ใครคือพระจริงพระปลอม เขาเลือกบวชที่วัดสวนโมกข์ (รุ่นราวคราวเดียวกับพระพิศาลธรรมวาทิ)

3-4 เดือน ในสวนโมกข์ 3-4 เดือน ภายใต้การปกครองและพร่ำสอนของหลวงพ่อบุญทาส เดชา รู้สึกคล้ายตัวเองตาสว่าง มองเห็นทางเดินสู่ความพอดีของชีวิต

เขาสึกออกมา พร้อมกับประกาศขอแยกตัวออกจากธุรกิจครอบครัว ไม่รับมรดกใดๆ ทั้งสิ้น มุ่งทำงานด้านการเกษตร โดยเฉพาะการพัฒนาพันธุ์ข้าวที่เขาสนใจอย่างต่อเนื่องมารวม 20 ปี

ในวัย 55 ปี ทุกวันนี้ เดชา ศิริภัทร เป็นผู้อำนวยการมูลนิธิข้าวขวัญ จ. สุพรรณบุรี

ไม่มีรถ ไม่มีคอมพิวเตอร์ ไม่ใช่โทรศัพท์มือถือ

แต่ยังคงคลุกคลีทำงานกับเกษตรกรจนเริ่มเปลี่ยนแนวคิดให้ชาวนาเลิกใช้ปุ๋ย ใช้ยา หันเข้าหาเกษตรกรรมธรรมชาติซึ่งเป็นวิถีที่เรียบง่ายและยั่งยืนกว่า

ด้วยลีลาธรรมชาติ ด้วยเสื้อผ้าราคาถูก และด้วยสำเนียงติดเหน่อสุพรรณ แต่ลองฟัง vision ชาวไทยจากท้องไร่ท้องนาคนนี้ดูว่าระหว่างชาวบ้านกับนักการเมือง ใครรักชาติและจริงใจกว่า ระหว่างชาวบ้านกับรัฐมนตรี ใครมีภูมิปัญญามากกว่า ลองฟังและช่วยกันไตร่ตรองดูว่าเชื่อผู้นำแล้วชาติจะพ้นภัยจริงไหม หรือว่าถึงเวลาแล้วที่เราต้องร่วมแรงร่วมใจกันทั้งหมด แล้วตั้งสติสำรวจรากเหง้าของตัวเอง

(วราพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 115)

การเขียนความนำบทสัมภาษณ์ เดชา ศิริภัทร **คืนชีวิตสู่ความเรียบง่าย** ผู้เขียนใช้กลวิธีการเขียนความนำด้วยการกล่าวประวัติผู้ให้สัมภาษณ์ ตั้งแต่ฐานะทางครอบครัว การศึกษา ความใฝ่ฝันในวัยหนุ่ม จนถึงจุดเปลี่ยนในชีวิต คือเมื่อผู้ให้สัมภาษณ์บวชเรียน แล้วทำให้เห็นแนวทางสู่ความพอดีของชีวิต เมื่อสึกออกมาได้มุ่งทำงานด้านการเกษตร กระทั่งเป็นผู้ผู้อำนวยการมูลนิธิข้าวขวัญ จ. สุพรรณบุรี และสนับสนุนให้ชาวนามีแนวคิดด้านเกษตรกรรมธรรมชาติ การเขียนความนำด้วยการกล่าวประวัติผู้ให้สัมภาษณ์ โดยเฉพาะผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่ได้อยู่ในกระแสความสนใจของผู้อ่านในวงกว้าง ทำให้ผู้อ่านรู้จักผู้ให้สัมภาษณ์ในเวลาอันรวดเร็ว ได้เห็นจุดพลิกผันในชีวิต ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิตผู้ให้สัมภาษณ์ในเวลาต่อมา การอ่านประวัติของผู้ให้สัมภาษณ์จึงทำให้ผู้อ่านเห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์ได้ผ่านประสบการณ์การเรียนรู้มามาก และน่าจะมีวิสัยทัศน์ที่น่าสนใจ จนทำให้ผู้อ่านตัดสินใจติดตามอ่านเนื้อหาในบทสัมภาษณ์ต่อไป

อย่างรวบรัดที่สุด, หมอคนนี้เคยคิดว่าตัวเองเป็นพระเจ้า โดยเฉพาะตอนจบศัลยกรรมตกแต่ง คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ออกมาใหม่ๆ

ผ่าตัดผู้ชายให้เป็นผู้หญิงได้ในชั่วข้ามคืน ไม่เรียกว่าพระเจ้าจะเรียกว่าอะไร

ผ่าแปลงเพศมาในหลักร่วมสืบ ผ่าตัดเสริมหน้าอกให้หญิงสาวมาแล้วในหลักร้อย (ในความหมายว่า ปฏิเสธไปก็นับไม่ถ้วน)

ถึงวันหนึ่ง เขาคิดว่าวิธีนี้กำลังนำพาชีวิตดิ่งลงเหวลึก นี่ไม่ใช่ทางแห่งสันติสุข เขาตัดสินใจวางมือ อย่างเด็ดขาดในทุกกิจกรรมผ่าตัดอันเกี่ยวเนื่องกับการใช้ยาสลับ

เหตุผลสั้นๆ ง่ายๆ คือ มันไม่คุ้ม, ไม่มีใครได้ประโยชน์

เขายังทำงานศัลยกรรมผ่าตัดอยู่เป็นปกติ แต่เลือกเคส เลือกคนไข้ และหันไปสนใจกระบวนการที่คนใหม่ เจริญสุขภาพ โดยเฉพาะศาสตร์ชี่กง

ชีวิตหมอลือเรียงรายคนนี้มีอะไรน่าสนใจหลายอย่าง เขาทำมาหากินกับเรื่องศัลยกรรมตกแต่งซึ่ง หมายความว่าความงามภายนอก แต่กำลังครุ่นคิดเรื่องความสวยงามภายในอย่างจริงจัง สนใจวิถีตะวันออก ทั้งเซน เต๋า โยคะ ชี่กง แต่เล่นหุ่น และดวงไม้กอล์ฟออกรอบอยู่เป็นนิจ...

(วราพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 147)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ คมมิดผ่าตัดและศาสตร์ชี่กง น.พ. วิธาน ฐานะวุฒม์ ผู้เขียนใช้ กลวิธีการเขียนความนำด้วยการกล่าวสรุปภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์ให้ผู้อ่านรู้จัก โดยมุ่งเน้นจุดหักเห ของชีวิตผู้ให้สัมภาษณ์ จากศัลยแพทย์ที่มีความมั่นใจในฝีมือการทำงานของตนเอง ที่สามารถผ่าตัด แปลงเพศชายให้กลายเป็นเพศหญิง เขากลับตัดสินใจหยุดทำการผ่าตัดทุกชนิดที่ต้องใช้ยาสลับ เพราะ เห็นว่าไม่เป็นประโยชน์กับผู้ใด ผู้เขียนได้นำเสนอต่อมาว่าปัจจุบันผู้ให้สัมภาษณ์หันมาสนใจศาสตร์ ชี่กง และกำลังครุ่นคิดเกี่ยวกับเรื่องความงามภายในอย่างจริงจัง กลวิธีการเขียนความนำที่กล่าวถึงภูมิ หลังผู้ให้สัมภาษณ์เช่นนี้ ทำให้ผู้อ่านเห็นความน่าสนใจในตัวผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีจุดพลิกผันในชีวิต และ กระตุ้นให้ผู้อ่านอยากทราบรายละเอียดเพิ่มเติมว่าเหตุใดผู้ให้สัมภาษณ์จึงตัดสินใจเปลี่ยนแปลง แนวคิดในการทำงานและดำรงชีวิตเช่นนั้น ซึ่งทำให้ผู้อ่านต้องติดตามอ่านเนื้อหาในบทสัมภาษณ์ เพื่อ จะได้คลี่คลายความสงสัยใคร่รู้ที่เกิดขึ้น

หมอลือผ่าตัด คนชายห่ม ช่างซ่อมแว่นตา

อะไรอีกละ

นักเลงหุ่น คนขับแท็กซี่ หรือว่าหัวคะแนน

โดยรูปทรง หน้าตาและบุคลิก บอกไม่ได้จริงๆ ว่าเขาเป็นใคร และถ้าหาญนิฟอร์มมาใส่สักหน่อย ดู เหมือนเขาจะเป็นได้หมดในทุกอาชีพที่ว่ามา

ความจริง, สุทธิศักดิ์ สุจริตตานนท์ เป็นครีเอทีฟ แต่จะเรียกสั้นๆ ง่ายๆ อย่างนี้ก็ใช่ที่ มีระดับเวลาด์ คลาสอย่างเขา ต้องเรียกว่าโคตรแห่งครีเอทีฟ

ทำไม

สุทธิศักดิ์เป็นคนคิดแฉ็ดเจ็บๆ ที่โดนใจของทศวรรษนี้ ไฉ่มาตั้งแต่งาน talk of the town อย่าง 'แบล็กแคท' มาถึง คูลเลอร์คลับ, นมสโนว์, กิฟฟารีน, รถเบนซ์ ฯลฯ

บัณฑิตสถาปัตย์คนนี้เติบโตมาจากอ็อกฟอร์ด โอบอ้อมด้วยครอบครัวคนรักงานดีไซน์ เขาเติบโตขึ้นมาในแวดวงโฆษณาและแบรนด์ดิ้ง เขาทำงานในตำแหน่ง creative director ให้กับแบรนด์ระดับโลกมาแล้ว 2 ปีเศษ เขาเคยได้รางวัลมากมาย เขาเติบโตขึ้นและก้าวตามฝันในแวดวงโฆษณา

ผลงานสร้างสรรค์ที่ร้อนแรงข้ามทวีปไปเข้าตา เดวิด อัลเบิร์ต ครีเอทีฟของบีบีดีโอชาวออสเตรเลีย เดวิด ออกแรงตามตัวเขาอยู่พักใหญ่ ทว่าล้มเหลว สู้ศึกดีไม่ได้ว่างพอจะคุยด้วย สุดท้ายเดวิดจึงส่งเฮดฮันเตอร์ จากแคนาดาใจมาไล่ล่า ใช้เวลาอยู่เป็นปี ที่สุดท้ายก็สามารถสอยหัวกะทิคนนี้อย่างเป็น chief creative officer ที่ บีบีดีโอ กรุงเทพฯ

นายทุนฝรั่งผู้กุมทิศทางบีบีดีโอ กรุงเทพฯ ให้เวลาเขา 2 ปี ในการสร้างชื่อให้กระฉ่อน

“ขอปีเดียว เดียวกันทำให้มันดู” เขาคิด

ทุกอย่างเป็นไปตามแผน เขาพาบีบีดีโอ ---บริษัทที่มีค่าเป็นศูนย์ในไทยทะยานพรวดเดียวขึ้นสู่อันดับ ที่ 17 ของโลก และตัวเขาเอง, นิตยสาร campaign brief, asia ยกย่องให้เป็นมือวางอันดับ 1 ในฐานะ ครีเอทีฟที่มีผลงานดีที่สุดในเอเชีย...

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 38-39)

การเขียนความนำในงานเขียนบทสัมภาษณ์ แบบ-กบิล ครีเอทีฟเวิลด์คลาส สู้ศึกดี สุจริตตานนท์ ผู้เขียนใช้กลวิธีการเขียนความนำแบบบอกภูมิหลังผู้ให้สัมภาษณ์ โดยกล่าวถึงผู้ให้ สัมภาษณ์ว่ามีอาชีพเป็น “ครีเอทีฟ” หรือนักคิดโฆษณา บอกประวัติการศึกษา ประวัติการทำงาน โดยเฉพาะการนำเสนอความสามารถอันโดดเด่นของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ผลงานของเขาจำนวนมากมี ชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก และได้รับรางวัลระดับประเทศ กระทั่งเขาได้รับการทาบทามให้ร่วมงานกับ บีบีดีโอ กรุงเทพฯ และสามารถสร้างผลงานและชื่อเสียงระดับโลกให้กับบริษัท ส่วนเขาเองก็ได้รับการยกย่อง จากสื่อมวลชนว่าเป็นครีเอทีฟที่มีผลงานดีที่สุดในเอเชีย ด้วยเกียรติประวัติของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ผู้เขียน ถ่ายทอดออกมา ทำให้ผู้อ่านได้เห็นถึงความสามารถอันโดดเด่นของผู้ให้สัมภาษณ์ และกระตุ้นความ สนใจของผู้อ่านให้อยากทราบเรื่องราวชีวิตและการทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งการปลุกเร้าความสนใจ ใฝ่รู้ของผู้อ่านด้วยกลวิธีการเขียนความนำดังกล่าว สอดคล้องกับเนื้อหาในบทสัมภาษณ์ที่ผู้เขียนมุ่ง นำเสนอถึงแนวคิดวิธีในการทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์ ในฐานะนักคิดโฆษณาระดับโลก

เมื่อครั้งยังเยาว์ บางทีเขาก็เผลอสรูปเองง่ายๆ ว่ามีเพียงอาชีพแพทย์ สถาปนิก วิศวกร หรือตำรวจ ทหารเท่านั้น ที่ต้องมีขั้นต้อนชั้นซ้อนยุ่งยาก กว่าจะได้รับใบประกาศให้เป็น

นอกจากต้นทุนทางสติปัญญาและเงินทอง วิชาชีพเหล่านี้ยังเรียกร้องความอดทนหะวีริยะสูง

แม้ผ่านการขบเคี้ยวฝึกฝน และอุทิศตนพลีให้ทั้งชีวิตไปแล้ว คนหนุ่มสาวจำนวนไม่น้อยกลับจำต้อง พับความใฝ่ฝันของเขาเก็บเข้าลิ้นชักในความทรงจำและมองหาทางเลือกใหม่ ในความหมายที่ต้องปล่อย วางทั้งความถนัดและอัธยาศัยไปตามเกม

ถ้าไม่ชอบมากที่สุด ก็ต้องได้ผลตอบแทนมากที่สุด หลักใหญ่ใจความ ใครๆ มักขีดเส้นชีวิตด้วยวิธีคิด ที่ไม่ไกลจากนี้

ไม่ว่าจะด้วยความหมายใด ไม่น่ามีใครถอดเก็บอาชีพชานาซึ่งว่ากันว่าเป็นกระดูกสันหลังของชาติไว้
เป็นทางเลือกแรกๆ

ก็ในเมื่อมันดูต่ำเตี้ยเลียดินขนาดนั้น

ไม่ได้ใจกว่าใคร ไม่ใช่คนสิ้นไร้ไม้ตอก และไม่ว่าใครจะเลือกหรือไม่ วิไลต เตชะไพบูลย์ เลือก

ในวัย 33 ปี เขาทิ้งต้นทุนธุรกิจของครอบครัว การศึกษาแห่งโลกเมืองหลวง และอีกทุกสถานภาพ
บทบาท ก่อนจะเลือกจากบาทซ่อง 'ชานา' ด้วยความภาคภูมิใจ

ใครหลายคนหันไปมอง สื่อหลายสำนักตั้งคำถามว่า ---ถ้าจะเป็นแพชั่นแคร์ ผู้ดีตกยากแล้วหา
คำอธิบายให้ตัวเองดูดี มีจิตวิญญาณ มีสติปัญญา และมีรากเหง้า

วิไลตปาดหยาดเหงื่อจากการงานในภาคกลางวัน ชำระล้างร่างกายด้วยน้ำบาดาล จุดตะเกียง กาง
เต็นท์ นอนบนที่นา ชุดบ่อ ปลูกผัก เลี้ยงวัว เริ่มลงมือเพาะกล้าหวานไถ

5 ปีผ่านไป ยุ้งฉางของเขาอัดแน่นด้วยเมล็ดข้าวพันธุ์พื้นเมือง เพื่อนบ้านใช้ปุ๋ยใช้ยา เขาถ่ายหน้า
เสาะแสวงหาข้าวโบราณมาปลูก และปฏิเสธเคมีเกษตรอย่างสิ้นเชิง ธรรมชาติกลายเป็นเป้าหมายเพื่อนคู่ชีพ
ของใครต่อใคร วิไลตกลับเลี้ยงวัว ฝึกสอนให้มันเทียมเกวียน...

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 270-271)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ **ปรัชญาชานาเลือดใหม่ วิไลต เตชะไพบูลย์** ผู้เขียนใช้กลวิธีการ
เขียนความนำด้วยการกล่าวถึงภูมิหลังผู้ให้สัมภาษณ์ โดยการบรรยายแนะนำให้ผู้อ่านรู้จักผู้ให้
สัมภาษณ์ว่าเป็นผู้ที่มีความพร้อมทั้งด้านครอบครัว การศึกษา ฐานะความเป็นอยู่ สถานภาพทาง
สังคม แต่ผู้ให้สัมภาษณ์กลับเลือกมาเป็นชานา ซึ่งเป็นอาชีพที่คนหนุ่มสาวกลุ่มน้อยในสังคมปัจจุบัน
จะตัดสินใจเลือก นอกจากนี้ผู้เขียนได้เล่าถึงกิจวัตรการดำเนินชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ ที่ทำการเกษตร
ปลอดสารเคมีและใช้วัวเทียมเกวียน การเขียนถึงภูมิหลังที่แสดงให้เห็นพื้นฐานชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์
ที่น่าจะมีโอกาสและทางเลือกมากมาย แต่กลับตัดสินใจดำรงชีวิตด้วยรูปแบบที่แตกต่างจากคนส่วนใหญ่
ใหญ่ในสังคม โดยเฉพาะเป็นรูปแบบชีวิตที่ผู้คนโดยมากปฏิเสธ เพราะมองว่า ชานาเป็นอาชีพที่ต่ำ
ต้อยและได้รับผลตอบแทนน้อย จึงน่าสนใจว่าเพราะเหตุใดผู้ให้สัมภาษณ์จึงอยากเป็นชานา และผู้ให้
สัมภาษณ์มีแนวความคิดรวมทั้งแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างไร เมื่อได้มาประกอบอาชีพเป็นชานา

2.2 การเขียนความนำแบบสนทนากับผู้อ่าน

การเขียนความนำแบบสนทนากับผู้อ่าน เป็นการเขียนความนำที่ผู้เขียนพูดคุยกับผู้อ่าน
โดยตรง โดยผู้เขียนใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งแทนตัวเอง และอาจใช้คำเรียก คุณ คุณผู้อ่าน แทนผู้อ่าน
การเขียนความนำแบบสนทนากับผู้อ่านเป็นการเปิดประเด็นมุมมองที่น่าไปสู่การชักชวนให้ผู้อ่านได้
รู้จักผู้ให้สัมภาษณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หนังสือเล่มหนึ่งที่ผมอ่านให้ลูกสาวฟังบ่อยๆ มีชื่อว่า The Giving Tree เรื่องย่อของมันมีอยู่ว่า เด็กชายคนหนึ่งชอบมาเล่นกับต้นไม้ต้นหนึ่งเป็นประจำ

เมื่อเขาหิว เขาจะมาที่นี่ ต้นไม้ก็จะบอกให้เขาเก็บผลไม้กิน และต้นไม้ก็มีความสุข

เด็กชายหายหน้าไปนาน เมื่อกลับมาอีกครั้ง ต้นไม้ดีใจมากและบอกให้เขาปีนป่ายลำต้นเล่น เด็กชายซึ่งบัดนี้โตเป็นหนุ่มบอกว่าไม่อยากเล่นแล้ว แต่อยากได้เงิน ต้นไม้ไม่มีเงินจะให้ จึงบอกให้เก็บผลไม้ไปขาย เขาทำตามคำบอก ต้นไม้มีความสุขมาก

กลับมาอีกครั้ง ต้นไม้ชวนให้เด็กชายปีนเล่นอีก เด็กชายปฏิเสธ บอกว่าอยากจะทำบ้าน ต้นไม้จึงให้เขาตัดลำต้นไป เขาทำตามคำแนะนำ และต้นไม้ก็มีความสุขมาก

เด็กชายกลับมาอีกครั้ง คราวนี้เขากลายเป็นคนชรา เมื่อต้นไม้เห็นหน้าก็ดีใจมาก และพูดว่าไม่มีอะไรจะให้แล้ว เพราะเหลือแต่ต่อ เขารับตอบว่าตอนนี้ไม่ต้องการอะไร เพียงแค่อยากนั่งพักสักครู่ ต้นไม้บอกว่าเชิญตามสบาย ขึ้นมานั่งบนตอได้เลย และต้นไม้ก็มีความสุขมาก

ผมนึกถึงนิทานเรื่องนี้ขึ้นมาในวันที่ไปคุยกับ พจนา จันทรสันติ ไซ้, ผมรู้สึกว่าเขาเป็นเหมือน The Giving Tree

...

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2546: 176-178)

บทสัมภาษณ์ เดิมชีวิตให้มิชีวา พักสนทนากับ พจนา จันทรสันติ ผู้เขียนใช้กลวิธีการเขียนความนำแบบสนทนากับผู้อ่าน โดยใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า ผม และเรียกผู้อ่านว่า คุณ ผู้เขียนได้เล่าเรื่องส่วนตัวของตนเองว่า ชอบอ่านหนังสือเรื่อง The Giving Tree ให้ลูกสาวฟัง และแสดงความรู้สึกกับผู้อ่านว่าผู้ให้สัมภาษณ์เป็นเหมือน The Giving Tree เปิดประเด็นมุมมองที่มีต่อผู้ให้สัมภาษณ์ ทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนกำลังฟังเรื่องเล่าของเพื่อนของผู้เขียนที่กำลังจะแนะนำให้อ่านรู้จักกลวิธีนี้นับว่าเหมาะสมที่จะปูพื้นให้ผู้อ่านเข้าสู่เนื้อหาของบทสัมภาษณ์ ทำให้ผู้อ่านไม่รู้สึกเกร็งว่ากำลังฟังเรื่องที่เป็นปรัชญาชีวิตอันลึกซึ้ง นับเป็นความตั้งใจของผู้เขียนที่เปิดเรื่องด้วยการสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง เท่ากับเปิดใจผู้อ่านให้รับกับเนื้อหาในเชิงปรัชญาที่จะนำเสนอในลำดับต่อไป

สมศักดิ์ อ่อนศรี เป็นอดีตนายทหารเรือยศจ่าเอก

แต่งงานมาแล้ว 3 ครั้ง

ทำกลับมา 5 แห่งคือ วาเลนเซีย สเปนคลับ พอร์ชคลับ เดอะเปียโน และฟอร์เต้

3 คลับแรกปิดไปแล้ว (แต่มันตอบแทนเขาด้วยบ้าน 1 หลัง รถ 2 คัน และที่ดินแถวๆ บางนาอีกแปลงหนึ่ง)

เหลือเพียง 'เดอะเปียโน' และ 'ฟอร์เต้' ที่เขายอมรับตรงๆ ว่าเริ่มย่างเข้าสู่วัยกลางคน

กำลังหาวิธีทำให้สนุกยิ่งขึ้น ไร้ใจยิ่งขึ้น เพื่อตีแผ่และเปิดเปลือยอารมณ์เบื้องหลังของมนุษย์

5 ปีก่อน 'จ๋า' เคยบอกผมว่าเขาตัดสินใจล้างมือในอ่างทองคำจากบทบาบท 'พ่อค้าเช็ทซ์' หันมาทำธุรกิจบันเทิงเต็มตัว หาเงินสะอาดๆ จากการขายสุราและดนตรี ส่วนนารีจะว่าไปก็ยังมีอยู่ แต่กลายเป็นประเด็นรอง มีไว้ให้มอง มีใช้จับต้อง อย่างที่เขาเคยว่า---เกิดมายังไม่เคยบังคับหรือเอาเป็นจ้อหัวใครให้มาเอากัน!

แต่ถ้าพอใจทั้งสองฝ่าย บางทีคงเป็นพระเจ้าเท่านั้นที่รับรู้

เอ่ยชื่อ จ๋า-สมศักดิ์ อ่อนศรี ผมนึกไม่ออกจริงๆ ว่าตอนกลางวันเขาทำอะไร กินนอนในสภาพไหน ใช่, เขาเป็นคนกลางคืนอย่างแท้จริง คนกลางคืนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือแวดล้อมด้วยหญิงสาว ดื่มเหล้า เป็นน้ำ รักการอ่าน และคนนักเขียนเป็นมิตร...

(วรวจน์ พันธุ์พงศ์. 2550: 138-139)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ **สุรา นารี แสงสี ความรัก และนักเลง** ผู้เขียนใช้กลวิธีการเขียนความน่าด้วยการสนทนากับผู้อ่าน โดยใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "ผม" ในการเล่าเรื่อง การเขียนความน่าด้วยกลวิธีนี้ทำให้ผู้อ่านรู้สึกใกล้ชิดกับผู้เขียน การปูพื้นด้วยการบอกชีวิตที่เข้มข้น จริงจัง และโลดโผนของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบกับการเสนอบุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เปิดเผย ตรงไปตรงมา ทำให้ผู้อ่านรู้สึกเป็นมิตร และไม่เกิดความรู้สึกด้านลบกับผู้ให้สัมภาษณ์ แต่อยากรู้ อยากเห็นเรื่องราวชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์จากการเกริ่นนำที่เป็นกันเอง และไม่เคร่งเครียดจนเกินไป

ตอนที่ผมเจอเขาในคอนเสิร์ตเปิดอัลบั้ม 'ถนนพระอาทิตย์' ของ 'เดอะชิน' นั้น ยังไม่แน่ใจนักว่าทริปนี้จะมีขึ้นหรือไม่ เนื่องจากพ่อของเขาเพิ่งเสียชีวิต 2-3 วันถัดมาก็ได้รับการยืนยันทางโทรศัพท์ว่าทุกอย่างคงเดิม เป้าหมายของเราอยู่ที่ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร

นี่ไม่ใช่การเดินทางอันยิ่งใหญ่ ซ่อนนัยเบื้องหลังไว้ชวนให้ค้นหา ทว่าเป็นกิจกรรมปกติเหมือนการกินข้าว อาบน้ำ เป็นการเดินทางที่สัญญากับหัวใจไว้เงียบๆ ว่าแต่ละเดือนจะต้องหอบหิ้วตัวเองออกสู่อากาศ

ชอบ-ไม่มีเหตุผลอะไรมากกว่าความชอบ

ความชุ่มเย็นจากต้นไม้และสายน้ำ ความงามของโค้งฟ้า ความสนุกที่ได้จัดอุปกรณ์แคมป์ - เป้ใบเก่า ตะเกียง รองเท้าแตะ และการดุ่มไม้ป่าธารที่บ่ได้ตั้งใจนึกของเจ้าออฟโรดคันเก่ง

คนชอบบอล ต่อให้ตื่นตีเที่ยงคืนแค่นอนก็ตึงตางตาอยู่อย่างตั้งใจ ไม่ใช่รอฟังผลตอนเช้า

เช่นเดียวกัน ไหนเลยคนชอบป่าจะพึงใจเพียงนอนดูสารคดีค้อยู่ที่บ้าน เมื่อมีโอกาสเขาก็ต้องทิ้งเมืองไว้เป็นฉากหลัง ออกเดินทางไปสู่แผ่นดินอันเปรียบเหมือนบ้านอีกหลัง-บ้านแห่งดวงใจ

(วรวจน์ พันธุ์พงศ์. 2546: 152)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ **นอนป่ากับมาโนช พุฒตาล** ผู้เขียนเขียนความน่าโดยใช้คำเรียกแทนตัวเองว่า "ผม" และเล่าเรื่องให้ผู้เขียนกับผู้อ่านให้สัมภาษณ์นัดหมายที่จะเดินทางเข้าป่าไปด้วยกัน ปูพื้นให้ผู้อ่านรู้จักผู้ให้สัมภาษณ์ในแง่มุมเรื่องความสนใจส่วนตัวว่า ชอบการเดินทาง โดยเป็นกิจกรรมที่

ทำเป็นปกติทุกเดือน การเขียนความนำแบบสนทนากับผู้อ่านทำให้ผู้อ่านได้เห็นในอีกแง่มุมของผู้ให้สัมภาษณ์ ที่ชื่นชอบชีวิตที่ใกล้ชิดธรรมชาติ ซึ่งหลายคนอาจไม่ทราบ การสนทนากับผู้อ่านในการเขียนความนำ จึงเป็นกลวิธีที่เปิดประเด็นให้ผู้อ่านได้รู้จักผู้ให้สัมภาษณ์ในอีกแง่มุมหนึ่ง นอกเหนือไปจากภาพของวิถีชีวิตที่ปรากฏสู่สายตาสาธารณชน

2.3 การเขียนความนำด้วยเหตุการณ์ที่เป็นกระแสสังคม

การเขียนความนำด้วยเหตุการณ์ที่เป็นกระแสสังคม เป็นการเขียนที่นำข่าว ประเด็นสำคัญ หรือเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในบทสัมภาษณ์มาเขียนเป็นความนำ การเขียนความนำด้วยเหตุการณ์ที่เป็นกระแสสังคม พบในงานเขียนบทสัมภาษณ์ 2 เรื่อง ดังนี้

นานมาแล้ว สุ่มเสี่ยงของโลกถูกรวบอำนาจเกือบเบ็ดเสร็จโดยสำนักข่าวซีเอ็นเอ็น, รอยเตอร์, เอพี, เอเอฟพี, เอบีซี ฯลฯ

อย่างไรไม่ต้องสงสัย, ทุกสำนักล้วนประทับตราตะวันตกทั้งสิ้น

ด้านคุณูปการ, เราได้เห็นกันดีอยู่แล้วว่า ด้วยทักษะ จิตใจ และความเป็นมืออาชีพ ฝรั่งเศสจัดจ้านพอดิในการเล่าเรื่องและรายการสถานการณ์โลก ขณะเดียวกันก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าเขาสื่อสารกับโลกด้วยสำเนียงเฉพาะของพวกเขา

ทั้งตั้งใจและเป็นไปเอง ในหลายครั้งมันเลี้ยวไม่พ้นที่จะเกิดการขึ้นนำ บงการ กระทั่งครอบงำ

ตัวอย่าง, USA UNDER ATTACK เมื่อ 11 กันยายน 2544 เป็นต้นมา เราจะเห็นว่ามีแต่เสียงและน้ำตาฝรั่ง... ภาพของการพลัดพรากและความหดหู่ของครอบครัวผู้สูญเสียยึด mass media โดยสิ้นเชิง

แง่หนึ่งก็ดี เพราะเป็นข้อเท็จจริงที่โลกควรได้ยินว่าอเมริกากำลังร้องไห้ระงม นี่คือห้วงยามแห่งน้ำตา ทว่าโลกทั้งใบมิได้มีเรื่องราวอยู่เท่านั้น

ยังจำได้ไหม รอยเลือด คราบน้ำตา และฝิ่นร้ายของชนเผ่าอินเดียนแดง จำได้ไหม การเช่นฆ่าอย่างป่าเถื่อนในสงครามเวียดนาม จำได้ไหม การปิดล้อมอิรักและบอยคอตเรื่องอาหารและยาที่ส่งผลให้เด็ก ๆ ที่นั่นเสียชีวิตไปนับล้าน และจำได้หรือเปล่า วันคืนสีดำที่ฮิโรชิมาและนางาซากิ

ทั้งหลายทั้งปวงที่อเมริกามีส่วนทำลายโลกอย่างโหดเหี้ยม ทว่าข่าวสารเหล่านี้แทบไม่เคยปรากฏสู่สายตาสาธารณะ

ไม่ว่าคุณจำนวนหลายล้านอาจจะยังคิดว่าอเมริกาน่าสงสารที่สุด ที่กลายเป็นเป้าของผู้ก่อการร้ายตอนนี้ คำที่เขาไม่มีข้อมูลเลยาก่อนหน้านี้พลพรรคมะริกัน 'ทำ' กับชาวบ้านเขาไว้ชนิดเลือดนองท่วมท้องฟ้า

ไม่ได้คิดจะมาฟื้นฟูสภาพทะเลสาบ เราเพียงรู้สึกอึดอัดว่ามันง่ายเกินไปหรือเปล่าที่โลกจะด่วนสรุปว่าการก่อวินาศกรรมตึกเวิลด์เทรดเป็นฝีมือของพวกเขามุสลิม หรือ บิน ลาดิน คือผู้ก่อการร้ายหมายเลขหนึ่งของโลก

ถึงฝรั่งจะตัวใหญ่ เสียงดัง และเป็นเหมือนกับกัปตันผู้ขับเครื่องบินโลก แต่เชื่อว่าพวกเขาจะคิดและทำถูกต้องไปเสียทุกอย่าง

อย่าลืมนะว่าโลกคือความหลากหลาย และความหลากหลายคือเสรีภาพอย่างหนึ่งที่มีมนุษย์พึงมี พึงเลือก และพึงเป็น

เราขอเรียกร้องให้ทุกคนหันหน้ามาคุยกัน เราเชื่อเสมอว่าเสียงทุกเสียงมีค่าความหมาย โดยเฉพาะคนที่ถูกป้ายสี

ณ บรรทัดนี้ เราขอแนะนำ ดร. จรัญ มะลูลีม

...

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์, 2551: 170-171)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ **ดร. จรัญ มะลูลีม การเมืองและคัมภีร์มุสลิมที่โลกต้องรู้** ผู้เขียนใช้กลวิธีการเขียนความน่าด้วยเหตุการณ์ที่สังคมนสนใจ โดยการประมวลข่าวและความสูญเสียจากสถานการณ์ความรุนแรงระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศมุสลิม ผู้เขียนแสดงทัศนะถึงข่าวที่เกิดขึ้นว่า การเสนอข่าวของประเทศตะวันตกมีลักษณะชี้นำและครอบงำผู้อ่าน ข่าวความสูญเสียของสหรัฐอเมริกาได้รับการเผยแพร่จากสื่อกระแสหลัก ตรงข้ามกับข่าวที่สหรัฐอเมริกาเป็นฝ่ายทำให้เกิดความสูญเสียกลับไม่ได้รับการนำเสนออย่างแพร่หลาย นอกจากนี้ผู้เขียนยังกล่าวถึงเหตุการณ์การก่อวินาศกรรมตึกเวิลด์เทรด แสดงท่าทีไม่เห็นด้วยที่จะรีบสรุปว่าชาวมุสลิมเป็นผู้ก่อวินาศกรรมครั้งนี้ จะเห็นว่าผู้เขียนประมวลเท่าที่การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนตะวันตกประกอบกับการแสดงทัศนะส่วนตัวว่า ชาวตะวันตกไม่ได้คิดและทำถูกต้องเสมอไป การเขียนความน่าเช่นนี้มีส่วนทำให้ผู้อ่านคิดทบทวนถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสถานการณ์โลก และเมื่อผู้เขียนแนะนำผู้ให้สัมภาษณ์ว่ามีความเพียบพร้อมทั้งด้านความรู้ ความคิด ประสบการณ์ชีวิต ที่จะสามารถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองและคัมภีร์โลกมุสลิม อันเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอได้ ย่อมทำให้ผู้อ่านคาดหวังที่จะได้รับคำอธิบายที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว และติดตามอ่านเนื้อหาในบทสัมภาษณ์ต่อไป

สองสามเดือนที่ผ่านมา มีข่าวฮือฮาพอสมควรเกี่ยวกับผู้ชายคนหนึ่งที่ได้เดินทางไปเกาะสมุย

ที่ว่าฮือฮา เพราะเขาเดินด้วยปณิธานว่า 'จะไม่ใช้เงินและไม่ไปหาคนรู้จัก'

สิ่งที่น่าร่วมแสดงความยินดีคือเขาทำสำเร็จแล้ว บรรลุเป้าประสงค์ทุกอย่าง

ประมวล เพ็งจันทร์ คือผู้ชายคนนั้น

เขาอาจค่อยๆ ถูกลืมเลือนไป ถ้าการกระทำดังกล่าวเป็นแค่ความสะใจ อยากเท่า อยากดัง หรือถ้าเพียงถ้าบ้ำ--ปานนี้คงมีคนหวังดีจับไปรักษา

ประมวลยังมีชีวิตอยู่ดี

อยู่ในใจผู้คนจำนวนมาก โดยเฉพาะคนที่ต้องการแสวงหาความหมายของชีวิต

จากชีวิตสงบเงียบ สู่เวทีสื่อสาธารณะ

รายการที่วิญญาเขาไปสนทนา หนังสือพิมพ์และนิตยสารติดตามตัวขอสัมภาษณ์...

(วรวจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 340)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ **ประมวล เพ็งจันทร์ ผู้รู้แจ้งในการเดิน** ผู้เขียนใช้กลวิธีการนำเหตุการณ์ที่เป็นกระแสสังคมมาเขียนเป็นความนำ โดยการทำความเข้าใจข่าวที่สร้างความฮือฮาเมื่อช่วง 2-3 เดือนที่ผ่านมา คือช่วงที่ผู้ให้สัมภาษณ์เดินเท้าจากจังหวัดเชียงใหม่ไปเกาะสมุย โดยไม่ใช้เงินและไม่ไปหาคนรู้จัก ในเวลาต่อมาข่าวนี้อย่างคงอยู่ในกระแสสังคม เห็นได้จากการที่ผู้ให้สัมภาษณ์ยังได้รับเชิญไปออกรายการโทรทัศน์ และได้รับการติดต่อขอสัมภาษณ์จากสื่อหนังสือพิมพ์และนิตยสาร การเขียนความนำด้วยเหตุการณ์ที่เป็นกระแสสังคมดังกล่าวเป็นการแสดงถึงความทันต่อเวลา (Timeliness) ทำให้ผู้อ่านให้ความสนใจ เพราะโดยปกติแล้วผู้อ่านมักให้ความสนใจเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้น หรือเรื่องราวที่ทันสมัย ทั้งนี้ การนำเสนอเรื่องราวของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งเป็นเรื่องเดียวกับข่าวหรือบทสัมภาษณ์ที่เผยแพร่ในสื่อโทรทัศน์หรือนิตยสารฉบับอื่น แต่วรวจน์ พันธุ์พงศ์ ได้คัดสรรประเด็นที่แปลกใหม่ และน่าจะมีความทันสมัยที่สุด ณ ช่วงเวลาที่เผยแพร่บทสัมภาษณ์เรื่องนี้ ดังที่วรวจน์ พันธุ์พงศ์ กล่าวไว้ในช่วงท้ายของความนำว่า “หลังจากการเดินเท้าที่ประเทศไทย เพื่อแสวงหาความหมายของชีวิต ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ไปที่ประเทศอินเดีย เพื่อเดินและบำเพ็ญเพียรภาวนาตามวิถีของนักบวชเร่ร่อน” อีกทั้งวรวจน์ พันธุ์พงศ์ ได้ระบุว่า “นี่น่าจะเป็นบทสัมภาษณ์ท้ายๆ ก่อนที่เขาจะบิน บินสู่อิสราเอล” ทำให้ผู้อ่านคาดเดาได้ว่า บทสัมภาษณ์เรื่องนี้ น่าจะนำเสนอประเด็นเรื่องการไปเดินเท้าของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นประเด็นที่แปลกใหม่กว่าการนำเสนอในสื่อมวลชนอื่นๆ และน่าจะเป็นความคับหน้่าที่มีความทันต่อเหตุการณ์ เนื่องจากผู้เขียนประเมินว่าน่าจะเป็นบทสัมภาษณ์ในช่วงท้ายๆ ก่อนที่ผู้ให้สัมภาษณ์จะเดินทางไปประเทศอินเดีย ทั้งนี้ การเลือกประเด็นในการนำเสนอของผู้เขียน สอดคล้องกับทักษะเรื่องคุณสมบัติของประเด็นในการเขียนสารคดีที่ธีรภาพ โลหิตกุล (สังขุมิ ละออบ. 2547: 49-50) เสนอไว้คือ ประเด็นที่ดีควรเป็นการสร้างสรรค์ใหม่ (Creative) ถ้าเป็นประเด็นที่เคยมีคนนำเสนอมาแล้ว ก็ควรมีข้อมูลคับหน้่าใหม่ๆ เพิ่มเติม ไม่ใช่ย่อยุบนรอยเดิมทั้งหมด จะเห็นได้ว่าจากการเขียนความนำในบทสัมภาษณ์เรื่องนี้ ผู้เขียนได้เขียนความนำจากข่าวที่เป็นกระแสสังคม โดยได้แสดงแนวโน้มให้เห็นว่าผู้อ่านจะได้อ่านเรื่องที่มีรายละเอียดความคับหน้่าของข้อมูล และยังเป็นเรื่องที่มีความสด ทันเหตุการณ์

2.4 การเขียนความนำแบบเรื่องสั้นและนวนิยาย

การเขียนความนำแบบเรื่องสั้นและนวนิยาย เป็นการเขียนความนำที่นำกลวิธีการเขียนของเรื่องสั้นและนวนิยายมาใช้ โดยการกำหนดให้มีเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้น มีการนำเสนอผู้ให้สัมภาษณ์ใน

ฐานะตัวละครตัวหนึ่ง มีบทสนทนา ฉากและบรรยากาศ เพื่อสร้างอารมณ์ร่วมให้เกิดแก่ผู้อ่าน การเขียนความน่าในลักษณะนี้จะทำให้ผู้อ่านสนใจ และรู้สึกเพลิดเพลินเสมือนการอ่านเรื่องสั้นและนวนิยาย การเขียนความน่าแบบเรื่องสั้นและนวนิยายพบในงานเขียนบทสัมภาษณ์ 2 เรื่อง ดังนี้

รองเท้ารัดกุมของชายวัยกลางคนยวบยวบบนพื้นทรายอุ่นน้ำ สองเท้ามันคล่องแคล่ว คืบเคยกับพื้นที่ที่ทั้งนุ่มขึ้นและขรุขระ บางขณะเขาหยุดสะบัดกวอดทรายส่วนเกินเบาๆ และสาวเท้าด้วยจิ้งหะสม้าเสมอไปตามลำห้วยที่มีน้ำลึกเฉลี่ยระดับแข็ง สองข้างทางรกทึบด้วยดงอ้อระบัดใบสูงกว่าร่างอวบหนาของกระทิงเปลี่ยว

หมวกที่มึมๆ สีเดียวกับเสื้อและกางเกง เป้าหลังอัดแน่นด้วยสัมภาระ มือข้างหนึ่งกระชับขาตั้งกล้องพาดบนไหล่ และดูเหมือนใจดวงนั้นกำลังจดจ่อกับบางสิ่งบางอย่าง

เขาชะงักครู่หนึ่ง เมื่อก้าวพ้นดงอ้อออกไปสู่หาดริมลำห้วย ดวงหน้าใจดีเปลี่ยนสีเป็นวูบหม่นอย่างเห็นได้ชัด

เบื้องหน้าเขาคือคณะพระพุทธรูปมากกว่า 7 รูป บ้างนั่งเปลือยเท้าเปล่าแช่น้ำ บ้างถือมีดตัดลำไยเพื่อนำมาใช้เป็นราวตากสบงจีวร และบางรูปเดินวนเวียนอยู่ที่ซากสัตว์ขนาดใหญ่กว่าหนึ่งตัน - -ควายป่าเคราะห์ร้ายที่ถูกเสือไล่ต้อนตกมาเมื่อสัปดาห์ก่อน

“ไอ้ห้าเอ๊ย” เขาสบถกับตัวเอง

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 25)

การเขียนความน่าในบทสัมภาษณ์ ตามรอยช่างภาพสัตว์ป่า ม.ล. ปริญญากร วรธรรม ผู้เขียนนำเสนอเหตุการณ์ที่ผู้ให้สัมภาษณ์เดินทางอยู่ในป่า ในขณะที่กำลังเดินอยู่นั้นผู้ให้สัมภาษณ์กลับหยุดชะงักและแสดงอารมณ์ไม่พอใจ เมื่อเห็นคณะพระพุทธรูปที่อยู่บริเวณซากสัตว์ป่า จะเห็นว่าผู้เขียนบรรยายพฤติกรรม บุคลิกลักษณะของผู้ให้สัมภาษณ์ และแทรกการบรรยายฉากและบรรยากาศลงไปด้วย รวมทั้งมีการนำเสนอบทพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ที่แสดงออกถึงความไม่พอใจเมื่อเห็นคณะพระพุทธรูป ทำให้ผู้อ่านอยากติดตามเหตุการณ์ในเรื่องต่อไป เพื่อค้นหาคำตอบว่าเกิดอะไรขึ้น และเหตุใดผู้ให้สัมภาษณ์จึงไม่พอใจเช่นนั้น

บอลโอลิมปิกคู่ชิงชนะเลิศระหว่างแคเมอรูนกับสเปนพาดแข้งกันอย่างดุเดือด เจ้าหน้าที่ 5-6 คน จัดแจงสวมถุงมือและเตรียมเครื่องมือไม้เครื่องมือ ได้แก่ มีดผ่าตัด กรรไกร เขียง เลื่อย ฯลฯ พลังจ้องมองจอบที่วีและวิพากษ์วิจารณ์เกมเป็นระยะ

ผู้ชายทุกคนในห้องนั้นสนใจเกมฟุตบอล แต่... ไม่ใช่เสียทีเดียว มีผู้ชายอยู่ 2 คน นอนนิ่งบนเตียง ไม่นสนใจอะไรทั้งสิ้น ไม่พูด ไม่ดู และไม่หายใจ

แสงไฟในห้องนั้นสว่างจ้า เวลาขณะนั้น 9 โมงเศษ เป็นเช้าวันเสาร์ที่ทุกคนต้องมาทำงาน ไซ้, งานบางอย่างมันเลือกเวลาทำได้เสียที่ไหน

ผู้หญิงวัยกลางคนเดินเข้ามาในห้อง เธอเป็นแพทย์ที่ต่างจากแพทย์ทั่วไปพอสมควร โดยเฉพาะรูปลักษณ์ภายนอก ผมฟู แต่งหน้าค่อนข้างจัด เสื้อผ้าเปรี้ยวจัด และพูดจาโผงผาง ตรงไปตรงมา

“บอกละไร อ้อ! โอลิมปิกหรือ ใครเตะกับใคร” เธอถามแบบไม่ต้องการคำตอบนัก มือทั้งคู่วางอยู่บนเสื้อคลุมและดูเอกสารเกี่ยวกับผู้ชายสองคนที่นอนสงบบนเตียง

นี่บางทีอาจเป็นศพที่แก้พันกว่า หรือเป็นไปได้ว่าอาจเป็นหลักหมื่น เพราะเธอไม่เคยนับชดๆ รู้แต่เพียงว่าผ่าศพมาแล้วเกือบ 30 ปี ผ่าแทบทุกวัน วันละศพบ้าง สองศพบ้าง และเคยทำสถิติสูงสุดไว้ถึง 8 ศพ!

ความสยดสยอง สะพรั่งกลัวของคนอื่นคือภาระงานแห่งความรักของเธอ

“ผ่าเยอะก็มัน ยิ่งผ่ายิ่งปลง สงสาร ถามตัวเองเหมือนกันว่าเกิดอะไรขึ้น ทำไมมันต้องตายกันนักหนาวะ”

นี่คือมิติชีวิตของมือมีดอันดับหนึ่งประเภทหญิงเดี่ยว

ไม่ใช่นักกีฬา แต่เป็นการผ่าจริงๆ ซึ่งจะเป็นคนอื่นไปไม่ได้นอกจาก พ.ญ. พรทิพย์ โรจนสุนันท์ -- มือมีดหมื่นศพ!

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 93)

บทสัมภาษณ์ ระหว่างความงามและความตาย พ.ญ. พรทิพย์ โรจนสุนันท์ ผู้เขียนใช้กลวิธีการเขียนความน่าแบบเรื่องสั้นและนวนิยาย โดยการบรรยายให้ผู้อ่านทราบว่าบทสัมภาษณ์เรื่องนี้เกิดขึ้นภายในห้องผ่าศพที่มีแสงไฟส่องสว่าง และบอกช่วงเวลาในเหตุการณ์ว่าเป็นช่วงเช้าวันเสาร์ ผู้เขียนยังนำเสนอบุคคลทั้งผู้ให้สัมภาษณ์และบุคคลที่เกี่ยวข้องเสมือนเป็นตัวละคร โดยบรรยายลักษณะรูปร่างหน้าตา บุคลิกท่าทางของบุคคลในบทสัมภาษณ์ รวมทั้งเสนอบทพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่ามีชีวิตชีวา และรู้สึกใกล้ชิดกับผู้ให้สัมภาษณ์ เสมือนได้มีส่วนร่วมสังเกตการณ์การทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์ด้วย

2.5 การเขียนความนำด้วยเรื่องเล่าที่ผู้เขียนได้ประสบมา

การเขียนความนำด้วยเรื่องเล่าที่ผู้เขียนได้ประสบมา เป็นการเขียนที่วรพจน์ พันธุ์พงศ์ นำประสบการณ์ส่วนตัวของตนเองมาเขียนนำเรื่อง โดยประสบการณ์นั้นมีความเกี่ยวข้องกับผู้ให้สัมภาษณ์ในทางใดทางหนึ่ง การเขียนความนำด้วยเรื่องเล่าที่ผู้เขียนได้ประสบมา พบในงานเขียนบทสัมภาษณ์ 2 เรื่อง ดังนี้

ตอนที่ผมไปถึงสถาบันราชภัฏพระนครนั้น ศักดิ์สิริ มีสมสืบ นั่งอยู่บนเวที เรียกว่ากำลังเสวนาอย่างออกรสทีเดียว

นี่เป็นงานของเขาอย่างหนึ่ง – งานบรรยายเรื่องซิดู เขียนๆ ให้นักศึกษาฟัง

เขาเดินทางไปทั่วประเทศเพื่อพูดคุยและจุดประกายความคิดให้กับเด็กในเรื่องกีวีนิพนธ์ โทษฐานที่มี ดิกรี กวีซีไรต์ แปะท้ายชื่อ ไม่น่าเชื่อว่า 8 ปีที่ผ่านมา เขาไปมาแล้วนับ 100 งาน!

ศักดิ์สิทธิ์ มีสมสืบ มีผลงานรวมบทกวีออกมาแล้ว 4 เล่มคือ ตึกตารอยทราย, คนสอยดาว, ก็พอใจ อยากรักให้หนักหนา และ มือนั้นสีขาว มีหนังสือรวมเรื่องสั้น 1 เล่มคือ ตะตั้งเท็งตั้ง มีอัลบั้มเพลงของตัวเอง 2 ชุดคือ เกี้ยวก้อย กับ จินตนาการ และเคยแสดงงานนิทรรศการภาพจิตรกรรมหลายครั้ง

งานเขียนหนังสือมีใบรับรองคุณภาพไปแล้วว่าเป็นคนมีฝีมือ

ด้านงานเพลง ผมหมายถึงเพลงที่เขาแต่งทั้งร้อง และฟังกันเองในกลุ่มคนแคบๆ นั้นแหละ

อยากรู้จะให้ฟังตรงนี้ก็จนปัญญา ผมเล่าอย่างนี้ก็แล้วกันว่า หนหนึ่ง โรงเบียร์เยอรมันตะวันแดง เชียงูวิทหลายๆ คนไปถ่ายทวงทำงานของหัวใจ ใครคนอื่นก็อ่านบทกลอนของตัวเองไป แต่ท่ามกลางแสงไฟ และสายควันคั้นนั้น ศักดิ์สิทธิ์คงคิดแล้วว่าขึ้นอ่านไปก็เปล่าประโยชน์ เขาเดินไปคว้าก็ตำรไฟฟ้ามาระบายบ่า หันหน้าสู่มวลชนเรือนพัน และขับขานมันออกมาในลีลาเพลงเฉพาะตัว

ฟ้าบอกเธอก็ครั้งก็เห็นว่าใจคนควรกว้างใหญ่ดังใจฟ้า
 ภูเขาบอกเธอก็หนก็ครั้งว่าใจคนควรหนักแน่นดังภูเขา
 แม่น้ำบอกเธอหรือเปล่านั้นใจคนควรเยือกเย็น
 ตะวันบอกเธอหรือเปล่านั้นใจคนควรซื่อตรง

เขาเคยพูดเหมือนกันว่า “ยืนยันว่าชาตินี้เป็นกวี และขอภัยถ้าเกิดร้องดีกว่านักกร้องอาชีพ” เขาพูดเล่นๆ เท่านั้น เพียงแต่ว่ามันไม่ได้เกินเลยแม้แต่น้อย และคั้นนั้นผมเห็นสายตาของใครหลายคนเคลิ้มตาม เพลงกวี

อีกหนหนึ่ง ศุ บุญเลี้ยง เชิญเขาเป็นแขกรับเชิญในคอนเสิร์ต ‘ใต้แสงจันทร์’ และเพลง ‘นางฟ้า’ ที่เขา ตั้งใจนำมาฝากก็เล่นเอาใครหลายคนน้ำตาขุ่น เพราะทั้งทำนอง ถ้อยคำและน้ำเสียง เขาทำไฉนดังงาม สะเพือนใจ

นางฟ้าจากลาไปไม่หวนมา ยังเฝ้าคอยตามหา แม้อายุเธอทั้งน้ำตาก็ตาม
 แต่ความรักยังคงอยู่ทุกยาม เพียงแต่มีคำถามทำไมนางฟ้าจึงลาจากไป
 เพราะเธอคือนางฟ้า เธออยู่บนฟ้า เธอลงมาให้เห็นเป็นบุญใจ
 ถ้าอยากเจอนางฟ้า จงอย่าหวั่นไหว รักษาใจดวงนี้ให้ตั้งงาม
 แล้วเธอจะกลับมา

...

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 49)

การเขียนบทสัมภาษณ์ **ปรัชญาชีวิตและความรัก ศักดิ์สิทธิ์ มีสมสืบ** ผู้เขียนใช้กลวิธีการเขียนความนำด้วยการเล่าเรื่องราวของผู้ให้สัมภาษณ์ 3 เรื่องด้วยกัน เรื่องแรกผู้เขียนมีโอกาสได้ไปฟัง

ผู้ให้สัมภาษณ์บรรยายแก่นักศึกษาเรื่องกวีนิพนธ์ การเขียนความนำดังนี้ทำให้ผู้อ่านรู้จักผู้ให้สัมภาษณ์ ในเบื้องต้นว่า เป็นผู้มีความสามารถด้านกวีนิพนธ์ เรื่องที่สองเมื่อครั้งที่ผู้เขียนได้ชมการแสดงที่ผู้ให้ สัมภาษณ์เล่นกีตาร์และขับร้องเพลงกวีบนเวทีที่โรงเปียร์ตะวันตก โดยการแสดงครั้งนั้นสามารถทำให้ ผู้ชมเคลิบเคลิ้มตามไปด้วย เรื่องที่สามจากการแสดงดนตรีของผู้ให้สัมภาษณ์บนเวทีคอนเสิร์ต ทำให้ ผู้ชมสะท้อนอารมณ์จนร้องไห้ออกมา การเขียนความนำเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านรู้จักผู้ให้สัมภาษณ์ผ่าน ประสบการณ์ของผู้เขียนว่า มีความสามารถด้านต่างๆ เช่น ด้านกวีนิพนธ์ ด้านงานเพลง การเล่าถึง บรรยากาศเหตุการณ์ที่ผู้เขียนประสบมาด้วยตนเองอย่างละเอียดก็ทำให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการถึง พลังความสามารถของผู้ให้สัมภาษณ์ และสนใจผู้ให้สัมภาษณ์ตั้งแต่การอ่านความนำเรื่อง

โอม ๆๆๆๆ นะๆๆๆๆ

เทียนพรรษาในถ้ำกลางป่าในแสงสว่างใกล้เคียงไฟนีออน คนหนุ่มสาวเกือบ 20 คน นั่งล้อมวง หลับตาบริกรรมพร้อมกันด้วยเสียงกระหึ่ม

โอม มณี ปัทเมศุม ๆๆๆๆ

โน่น คนโน้นเป็นแพทย์อยู่รามฯ ศิษย์คนนั้นเป็นเลือดเนื้อคนสกุล 'ล่าช้า' ผู้หญิงสวมแว่นที่กำลังท่อม มนต์ฟังไม่ได้ศัพท์นั้นจบปริญญาโทจากเอแบค ส่วนไอ้หนุ่มหน้าตาเรียบบ่อยจบวิศวะฯ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ ฯลฯ ผู้เป็นครูเสียงดังกว่าใคร บางขณะเขาหยิบระฆังขึ้นมารัวก้องวานก้อง จะใครเสียอีกถ้าไม่ใช่ สุวินัย ภรณวลัย ดอกเตอร์เศรษฐศาสตร์ เจ้าสำนักมวยยุทธธรรม ผู้สถาปนาตัวเอง เป็นนักรบทางจิตวิญญาณ คำถามมากมายผุดขึ้นในใจคนบาป---ผู้ติดตามไปสังเกตการณ์

“เขาทำอะไรกัน”

(วรวจน์ พันธุ์พงศ์. 2550: 322)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ แกะรอย “สุวินัย ภรณวลัย” ผู้เขียนได้เขียนความนำโดยการเล่า ประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้เข้าไปสังเกตการณ์การประกอบพิธีการบางอย่างของผู้ให้สัมภาษณ์และคณะ ผู้เขียนได้บรรยายให้ผู้อ่านเห็นว่า กลุ่มของผู้ให้สัมภาษณ์ได้นั่งล้อมวงร่วมกันบริกรรมคาถา โดย ภายในกลุ่มประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้และมีสถานภาพทางสังคมน่าเคารพนับถือ ทั้งนี้ ผู้เขียนถ่ายทอด ประสบการณ์ในฐานะของผู้สังเกตการณ์ ซึ่งแสดงถึงความ “ไม่รู้” มาก่อนในเรื่องราวเหตุการณ์ที่ เกิดขึ้น อีกทั้งแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเองก็มีความรู้สึกแปลกใจ และสนใจว่ากลุ่มของผู้ให้ สัมภาษณ์กำลังกระทำการสิ่งใด การเขียนความนำด้วยเรื่องเล่าที่ผู้เขียนได้ประสบมาเช่นนี้ จึงทำให้ผู้อ่าน สนใจที่จะติดตามอ่านเนื้อเรื่องต่อไป และรู้สึกมีประสบการณ์ร่วมกับผู้เขียน ที่ต้องการทราบถึงการ ประกอบพิธีการที่มีความเร้นลับ และเป็นเรื่องราวที่ไม่ได้เปิดเผยสู่สาธารณชนอย่างแพร่หลาย

2.6 การเขียนความนำแบบบทละคร

การเขียนความนำแบบบทละครเป็นการเขียนที่นำรูปแบบการบอกสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ (Location) และเพลงประกอบ (Sound and Music) ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ในการเขียนบทละครมาใช้ในการนำเรื่อง

จากการศึกษางานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ พบว่าผู้เขียนใช้กลวิธีการเขียนความนำแบบบทละครในบทสัมภาษณ์ 1 เรื่องคือ **กั๊ดแฮมเบอร์เกอร์แกล้มเพลงเปียโน เดช บูลสุข** ดังนี้

ฉาก : หุ่น โรนัลด์ แมคโดนัลด์ นั่งโอบแขนทอดยาวบนพนัก บนเก้าอี้ว่างอีกด้านเด็กน้อยกับแม่กำลังนั่งกินแฮมเบอร์เกอร์

เพลงประกอบ : somewhere in time

เมื่อแรกที่พี่น้องดิกและแมค แมคโดนัลด์ บุกเบิกเปิดร้านแฮมเบอร์เกอร์ไครฟ์ทรูชื่อ 'แมคโดนัลด์' ในซานเบอร์นาดีโน เมืองเล็กๆ ในแคลิฟอร์เนีย พวกเขาคงไม่รู้หรอกว่าอีก 40 ปีต่อมา ร้านอาหารบริการด่วนชื่อแมคโดนัลด์จะขยายปีกแผ่ปกคลุมไป 119 ประเทศทั่วโลก แดก ลูกแตกดอกสะท้านปรูฟถึง 27,000 สาขา (ข้อมูลเมื่อเดือนมีนาคม 2543)

เช่นเดียวกัน, การเติบโตอย่างเกรียงไกรในฝรั่งเศสซึ่งมีร้านอาหารบริการด่วนนามนี้ผุดขึ้นแล้วกว่า 800 แห่ง ทางแมคโดนัลด์คอร์ปอเรชันยังคงไม่ทันฉุกคิดเหมือนกันว่า จู่ๆ ชาวปารีสซึ่งในย่าน Maris จะลุกฮือขึ้นปฏิเสธรวมพลังต่อต้านไม่ให้แมคโดนัลด์ครอบครองในเขตพื้นที่ดังกล่าว ยังผลให้เกิดแรงสั่นสะเทือนและวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางว่าลูกหลานนโปเลียนบ้าจี้ หรือมีเหตุผล ซึ่งประชากรโลกทั้งหลายพึงควรติดตามและทบทวนตัวเองว่าจะปล่อยให้วัฒนธรรมแฮมเบอร์เกอร์ครอบงำวิถีชีวิตทุกซอกมุมตึกต่อไป หรือว่าควรต้องเหยียบเบรกไว้บ้าง เพื่อหยั่งรากให้แต่ละวัฒนธรรมการกินดื่มยังคงอยู่อย่างสง่างาม

อเมริกาก็อยู่แบบอเมริกา และซาไกก็สมควรอยู่อย่างซาไก

หนทางใดคือความถูกต้องชอบธรรม

ฉาก : แมคโดนัลด์สาขาอัมรินทร์พลาซ่า

เพลงประกอบ : บุญตา (บรรเลงเปียโน)

แมคโดนัลด์ประเทศไทยซึ่งดำเนินการโดย บริษัท แมคไทย จำกัด ที่มีเดช บูลสุข เป็นเจ้าของ เริ่มสาขาแรกที่เมื่อปี 2528

เมื่อแรกที่ได้ทุน AFS ไปเรียนในอเมริกา วัยรุ่นไทยชื่อ เดช บูลสุข คงไม่คิดฝันหรอกว่าระหว่างเรียนจะประทับใจธุรกิจฟาสต์ฟู้ดชื่อแมคโดนัลด์ และเกิดแรงบันดาลใจอยากเริ่มทำธุรกิจนี้จนเติบโตทั่วไทย ขยายสาขาด้วยตัวเองได้ถึง 80 สาขา (ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2543) มีพนักงานบริษัทมากกว่า 3,000 ชีวิต

แต่ทุกอย่างก็เกิดขึ้นจริงและได้รับการยอมรับด้วยดี ไม่เคยปรากฏว่ามีแรงต่อต้านเช่นประเทศของนักฟุตบอลเอก - ซีเนอดีน ซีดาน

ฉาก : บ้านหลังใหญ่ย่านสุขุมวิท

เพลงประกอบ : sunrise in Bangkok (เวอร์ชันออร์เคสตราวงใหญ่)

ด.ช. เดช บุณสุข เริ่มจับเปียโนครั้งแรกด้วยการบังคับจากมารดา วิถีเปียโนของเขาเริ่มต้นด้วยมนต์เพลงคลาสสิกของโชแปงกับเบโธเฟิน และเมื่อฝีมือแก่กล้า เขาเริ่มหัดแต่งเพลง

ในวัย 18 ปี ชื่อและเรื่องราวจากเพลงเปียโนของเดชมถูกถ่ายทอดลงหนังสือพิมพ์แอลเอไทม์ โทษฐานที่เขาคนนี้ทำเพลงคลาสสิกได้อย่างน่าฟัง

กลับมาเมืองไทย แม้วันเวลาผ่านไป 5-10 ปี เปียโนตัวเก่ายังโดดเด่น เพราะผู้เป็นเจ้าของอุทิศเวลาทั้งชีวิตให้กับการสร้างธุรกิจแมคโดนัลด์ กระทั่งเมื่อวิทยา ตูมรสุนทร ผู้จัดการวง BSO กระตุ้นเร้าให้เขากลับมาสร้างสรรคงานเพลง ไฟลิตป็นในตัวจึงประกายแสงอีกครั้ง และนี่คือที่มาของเพลงชุด river of kings ซึ่งเดชมฝากฝีมือไว้ชนิดที่ได้รับความชื่นชมอย่างยิ่ง ทั้งจากนักวิจารณ์เพลง นักดนตรี ผู้ฟัง กระทั่งถึงฝรั่งมังค่าจำนวนมาก

นักธุรกิจที่เล่นดนตรีและแต่งเพลงได้มีไม่น้อย แต่คนที่บริหารงานในระดับได้รับตำแหน่ง boss of the year และงานเพลงก็แพรวพราวด้วยลีลาครบเครื่องทั้งคลาสสิก ป๊อป และไทยร่วมสมัย รับรองได้ว่านานๆหนที่จะมีคนอย่าง เดช บุณสุข ที่ 'เชี่ยวชาญ' ทั้งศาสตร์ฟาสต์ฟู้ดและซิมโฟนี

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 112-113)

จากตัวอย่างจะเห็นว่าผู้เขียนใช้กลวิธีการเขียนความน่าแบบบทละคร แบ่งเป็นทั้งหมด 3 ช่วง โดยแต่ละตอนมีการกำหนดฉากและเพลงประกอบ แล้วผู้เขียนจึงบรรยายเนื้อหาที่สอดคล้องกับฉากและเพลงประกอบนั้นๆ ดังตอนแรก ฉากคือหุ่น โรนัลด์ แมคโดนัลด์ นั่งโอบแขนทอดยาวบนพนัก บนเก้าอี้ว่างอีกด้านเล็กน้อยกับแม่กำลังนั่งกินแฮมเบอร์เกอร์ และเพลงประกอบคือ somewhere in time ตอนนี้นำกล่าวถึงการกำเนิดและเติบโตของร้านอาหารแมคโดนัลด์ การกำหนดให้ฉากเป็นคุณแม่ลูกนั่งอยู่กับหุ่นโรนัลด์ แมคโดนัลด์ หุ่นดังกล่าวถือเป็นสัญลักษณ์ของร้านอาหารแมคโดนัลด์ ส่วนภาพแม่ลูกนั่งกินแฮมเบอร์เกอร์ เป็นการสื่อความหมายถึงวิถีชีวิตของผู้คนจำนวนมากในสังคมปัจจุบัน ที่นิยมรับประทานอาหารบริการด่วน ด้านเพลงประกอบก็เหมาะสมกับเนื้อหาในตอนนี้นำกล่าวถึงสถานที่ต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับแมคโดนัลด์ ทั้งสถานที่ที่เป็นจุดกำเนิดของแมคโดนัลด์ สถานที่ที่แมคโดนัลด์ได้รับความนิยมและต่อต้าน

ตอนต่อมากำหนดฉากเป็นแมคโดนัลด์สาขาอัมรินทร์พลาซ่า และเพลงประกอบคืออนุญตา (บรรเลงเปียโน) ตอนนี้นำกล่าวถึงผู้ให้สัมภาษณ์ในฐานะเจ้าของแมคโดนัลด์ประเทศไทย โดยฉากที่ผู้เขียนกำหนดไว้เป็นแมคโดนัลด์สาขาของประเทศไทย ฉากและเพลงประกอบจึงสัมพันธ์กับเนื้อหาที่ผู้เขียนบรรยายในตอนนี้นำกล่าวถึงแรงบันดาลใจในการทำธุรกิจแมคโดนัลด์ของผู้ให้สัมภาษณ์ และการประสบความสำเร็จในธุรกิจดังกล่าว

ตอนสุดท้ายกำหนดฉากไว้คือบ้านหลังใหญ่ย่านสุขุมวิท และเพลงประกอบคือ sunrise in bangkok (เวอร์ชันออร์เคสตราวงใหญ่) ในความนำตอนนี้กล่าวถึงผู้ให้สัมภาษณ์กับความสามารถพิเศษด้านงานดนตรีซิมโฟนี ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่วัยเยาว์จากการสนับสนุนของมารดา กระทั่งมีผลงานเพลงเป็นของตัวเอง และได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง

เมื่อผู้อ่านอ่านความนำทั้งสามตอนประกอบกันจะทำให้เห็นภาพรวมของผู้ให้สัมภาษณ์ว่าผู้ให้สัมภาษณ์เป็นนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีสูง ขณะเดียวกันก็มีความสามารถอันเป็นเลิศด้านดนตรีซิมโฟนี จึงเป็นภาพความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในใจผู้อ่านว่า ธุรกิจอาหารบริการด่วนและดนตรีที่มีความละเอียดละไมจะมาเชื่อมโยงกับผู้ให้สัมภาษณ์ได้อย่างไร ทั้งนี้ ที่ผู้เขียนใช้กลวิธีการเขียนความนำแบบบทละคร มีการกำหนดฉากและเพลงประกอบ ยังเป็นการเสนอลักษณะเด่นของผู้ให้สัมภาษณ์ให้ปรากฏชัดยิ่งขึ้น เสมือนว่าชีวิตหลายช่วงตอนของผู้ให้สัมภาษณ์ที่คลุกคลีอยู่กับการประกอบธุรกิจ แต่ผู้ให้สัมภาษณ์มีดนตรีเป็นองค์ประกอบของชีวิตอยู่เสมอ และเมื่ออ่านเนื้อหาในบทสัมภาษณ์แล้ว ผู้อ่านจะทราบว่าเพลงประกอบอันได้แก่ somewhere in time, บุญตา และ sunrise in Bangkok ล้วนเป็นเพลงที่ผู้ให้สัมภาษณ์แต่งขึ้น การเขียนความนำแบบบทละครในบทสัมภาษณ์เรื่องนี้จึงไม่ได้เป็นเพียงการเปิดเรื่องก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาของบทสัมภาษณ์เท่านั้น แต่ยังเป็นการนำตัวตนของผู้ให้สัมภาษณ์มาถ่ายทอดให้ผู้อ่านรู้จักผ่านทางเนื้อหาและกลวิธีการประพันธ์

2.7 การเขียนความนำแบบกระแสน่าสนใจ

การเขียนความนำแบบกระแสน่าสนใจเป็นการเขียนความนำที่ผู้เขียนถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดอย่างเป็นอิสระ ไม่เป็นระบบระเบียบ โดยใช้วิธีการเขียนเป็นตัวหนังสือยาวต่อเนื่อง กอบกูดอิงคุทานนท์ (ม.ป.ป.: 92) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการเขียนเชิงกระแสน่าสนใจ สรุปได้ ดังนี้

1. นำเสนอการเป็นอยู่ที่มีความหมายของมนุษย์ ซึ่งจะค้นพบได้ในกระบวนการทางอารมณ์ของจิต ไม่ใช่จากโลกภายนอกแต่อย่างใด
2. วิถีของอารมณ์แห่งจิต จะไม่ต่อเนื่องกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล
3. ลักษณะของจิตที่อิสระ จะเป็นตัวกำหนดความคิดและความรู้สึก มากกว่าที่จะเป็นเหตุเป็นผลสัมพันธ์กัน

งานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวจน์ พันธุ์พงศ์ ที่ใช้กลวิธีการเขียนความนำแบบกระแสน่าสนใจพบในบทสัมภาษณ์ 1 เรื่อง คือ **ถอดรูปเงาสีขาว แดนอรัญ แสงทอง ภาพเหมือนในวัยระห่ำของศิลปิน** ดังนี้

ทาทา ยัง เป็นปกนิตยสารไทม์ หนังสือพิมพ์เมืองไทยรายงานข่าวคริกโครมในน้ำเสียงสาวรุ่นคนนี้โกอินเตอร์ช เป็นกรตอกย้ำให้ชาวบ้านร้านตลาดตระหนักอีกครั้งว่ามีเพียงนักร้องสาวอย่างเธอ มีเพียง ซอน

ย่า คุณลุง เท่านั้นที่โกอินเตอร์ฯ และสมควรจะเป็นข่าวหน้าหนึ่ง ส่วนคนเก็บกวาดขยะแห่งตลาดหัดเจ้าสำราญ คนกวาดขยะผมยาวในชุดขอมซ้อ วันๆ เอาแต่อ่าน และเขียนหนังสือ หรือไม่กี่ฝ่าฟันไปๆ อยู่กลางแดด เพื่อใช้หุงต้มไปได้อีกสองเดือนข้างหน้านั้นละ บางทีคุณอาจจะตกข่าว ไม่ทันรู้ว่างานแห่งความเย็บของเขาได้รับการแปลเป็นภาษาฝรั่งเศส เป็นความตื่นเต้น ประทับใจจากชาวโลกที่เห็นวรรณกรรมดีๆ ฝีมือคนไทย ชาวคราวในท่วงท่าอย่างนี้ ดูเหมือนจะถูกกลบกลืนและเลือนหายไปเช่นเดียวกับชะตากรรมของฝุ่นในเมืองใหญ่ ก็ช่างเถอะ ถึงใครไม่แยแส กระทั่งว่าจะเคยได้ยินชื่อ แदनอรัญ แสงทอง หรือไม้นั้น ย่อมหาสาระไม่ได้ เพราะคุณค่าประการเดียวของนักเขียนก็คือผลงานของเขา ซึ่งทำลาย หยัดยืน รอวันพิสูจน้อยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน ส่วนชื่อเสียงนั้นก็อย่างที่เขาเคยเขียนไว้ *ไอ้คู่ตัวไหนมันก็สามารถดังได้ทั้งนั้น ปัญหาอยู่ที่ว่าท่านเป็นปลื้มกับคนพวกนี้หรือเปล่าละ* ในรูปเงาคนยากและสิ้นไร้ไม้ตอก แदनอรัญ แสงทอง เคยเป็นล่ามขององค์การ USAID ได้เงินเดือนสูง และมีแว่วว่าจะเป็นคนหนุ่มที่มีอนาคต แต่ที่สุดก็ลาออก เขาให้เหตุผลว่าการมีเงินเยอะๆ ทำให้เขานิสัยเสีย จากนั้นได้เข้าทำงานโฆษณา และลาออกด้วยเหตุผลคล้ายๆ เก้า มาทำสำนักพิมพ์เขาเป็นบรรณาธิการที่ข้องเกี่ยวกับพ็อกเก็ตบุ๊กนี้ร้อยเล่ม ความชอกช้ำทางหนังสือและนิสัยบ้าการอ่านของเขาสร้างเสริมให้กิจการไปได้ดี แต่สุดท้ายก็หันหลังให้และออกมาเขียนหนังสืออย่างเดียว ผลิตผลจากงานแปลระดับชั้นหึง อาทิ *คนสวน* ของ รพินทรนาถ ฐากูร *คนไซ* *คนทุ* *แฮมซุน* *สวนสวรรค์แห่งความรัก* *ว่าด้วยการเขียน* และ *แล้วดวงตะวันก็ฉายแสง* *เออร์เนสต์ เฮมมิงเวย์* *ทุ่งดอกหญ้าถึงดวงดาว* *ออสการ์ ไวลด์* *ต้นฉบับที่ไม่เคยตีพิมพ์มาก่อนของเดวิด โอกิลวี* *เดวิด โอกิลวี* *เมตามอร์ฟอซิส* *ฟรันซ์ คาฟกา* เป็นต้น ส่วนงานเขียนก็มีรวมเล่มความเรียงชื่อ *ยามพราว* และนวนิยาย *'เงาสีขาว'* อันชื่อขาวที่คุกรุ่นด้วยควันกัญชาและการชิงรักหักสวาท งานประหลาดๆ ที่มีตัวหนังสือยาวพืด ไม่มีการย่อหน้า เล่มหนาเตอะ ที่ได้รับการแปลเป็นภาษาฝรั่งเศส (*L'ombre branche*) เพิ่งวางตลาดสดๆ ร้อนๆ และล่าสุดเรื่องสั้นใหม่ในรอบทศวรรษของเขาชื่อ *อสรพิษ* ได้รับการแปลเป็นภาษาฝรั่งเศส (*venin*) อีกเช่นกัน มีหน้าซ้ำค่าเรื่องยังงดงามถึงหนึ่งพันดอลลาร์ที่น่าภูมิใจกับเขาด้วยก็คือเรื่องสั้นเพียงเรื่องเดียวนี้ ทางฝรั่งเศสยอมพิมพ์เป็นเล่มออกขาย นับเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นไม่บ่อยนัก โดยเฉพาะกับนักเขียนเอเชียผู้แทบไม่มีใครรู้จักในผืนแผ่นดินแม่ ...ก็ไม่รู้จะหัวเราะหรือรำไห้ดี แต่นั่นแหละมันไม่ใช่เรื่องใหญ่หรอก เขาเองยังเคยพูด มีนักเขียนที่อยากดังจนตัวสั่นริกๆ อยู่มากมาย และหาทางให้ตัวเองดังด้วยวิธีการแปลกๆ ปัญหาอยู่ที่ว่าท่านมองคนพวกนี้ในฐานะลูกอืดอกผู้นำสังเวชหรือเปล่าละ เรา่ร้อนและตรงไปตรงมาอย่างนี้แหละ แदनอรัญตัวจริง แต่ก็เป็นเพียงซีกหนึ่งและวัยหนึ่งของชีวิต ณ วันนี้ แदनอรัญ แสงทอง หรือ เสน่ห์ สังข์สุข ผู้เปรียบตัวเองประหนึ่งสัตว์วิปลาสที่มีโอกาสคลานเข้าไปหาพระพุทธรูปเจ้า เย็นลง ขณะเดียวกันก็ลึกซึ้งขึ้น เต็มไปด้วยพลัง และเอาจริงเอาจังอย่างบ้าระห่ำ เขากำลังรู้ *เงาสีขาว* ภาคแรกกลับมาเขียนและมีพันธสัญญากับตัวเองที่จะจัดการนวนิยายไตรภาคอันว่ากันว่าอาจจะยาวกว่า *สงครามและสันติภาพ* ของ ลีโอ ตอลสตอย ให้สมบูรณ์เพื่อจะได้เขียนอย่างอื่นต่อไปตามเจตนาที่ชัดเจนว่าชีวิตนี้รู้สึกให้แล้วกับงานเขียน ต่อไปนี้คือบทสัมภาษณ์ที่ว่าด้วยการเขียน ซึ่งเหมาะอย่างยิ่งสำหรับนักอ่าน นักเขียน และคนร่วมสมัยที่หัวใจเต็มเปี่ยมด้วยไฟและยึดถือความเอาจริงเอาจังเป็นสัจจะ

การเขียนความนำเรื่อง **ถอดรูปเงาสีขาว แดนอรัญ แสงทอง ภาพเหมือนในวัยระห่ำของศิลปิน** ผู้เขียนใช้กลวิธีการเขียนความนำแบบกระแสดำเนินก ด้วยการถ่ายทอดเนื้อความเป็นตัวหนังสือยาวต่อเนื่องและไม่มีย่อหน้า เนื้อความในความนำตอนนี้นำเริ่มต้นจากการปรารภว่าสื่อมวลชนไทยให้ความสำคัญต่อการรายงานเรื่องราวของคนไทยที่ไปมีชื่อเสียงโด่งดังในต่างประเทศ ซึ่งได้แก่นักร้องหรือนางแบบเท่านั้น แต่คนกวาดขยะที่มีผลงานวรรณกรรมได้รับการยอมรับจากชาติอื่น (ซึ่งหมายถึง แดนอรัญ แสงทอง – ผู้ให้สัมภาษณ์) กลับไม่เป็นข่าว ผู้เขียนทิ้งประเด็นไว้โดยนำเสนอข้อคิดที่ผู้ให้สัมภาษณ์เคยกล่าวถึงเรื่องชื่อเสียง จากนั้นกล่าวถึงประวัติการทำงานและผลงานด้านงานแปลและงานเขียนของผู้ให้สัมภาษณ์ ผลงานบางเล่มดีเด่นจนได้รับการยอมรับจากต่างชาติ แต่เขากลับไม่เป็นที่รู้จักในประเทศของตัวเอง ผู้เขียนปิดท้ายความนำโดยกล่าวถึงผลงานที่ผู้ให้สัมภาษณ์กำลังทำอยู่ และบอกให้ผู้อ่านทราบว่าเนื้อหาของบทสัมภาษณ์เรื่องนี้เกี่ยวกับเรื่องการเขียน เหมาะสำหรับนักอ่าน นักเขียน และคนร่วมสมัยที่ยึดมั่นความกระตือรือร้นและความเอาจริงเอาจัง จะเห็นว่าการเขียนความนำในบทสัมภาษณ์เรื่องนี้ใช้ลีลาของการเขียนแบบกระแสดำเนินก ที่พรั่งพรูอารมณ์ให้ผู้อ่านได้ปะติดปะต่อเรื่องราวหรือข้อมูลเองจากความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนที่ผสมปนเปกัน เหตุผลที่ผู้เขียนใช้กลวิธีการเขียนความนำแบบกระแสดำเนินกดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องกับกลวิธีการประพันธ์วรรณกรรมเรื่อง **เงาสีขาว** ของผู้ให้สัมภาษณ์ ที่ใช้กลวิธีการประพันธ์แบบกระแสดำเนินก อันเป็นลักษณะเด่นที่ทำให้วรรณกรรมเรื่องนี้แปลกไม่เหมือนใคร และเป็นทีกล่าวขวัญถึง อย่างไรก็ตาม กลวิธีที่วรวจน์ พันธุ์พงศ์ ใช้ เป็นเพียงแต่การเลียนแบบกระแสดำเนินก เฉพาะในส่วนที่แสดงความสับสน ไม่เป็นระบบระเบียบเท่านั้น ไม่ลงไปถึงจิตสำนึกของมนุษย์เหมือนดังเช่นการเขียนแบบกระแสดำเนินกแท้ๆ

2.8 การเขียนความนำด้วยการสร้างปมขัดแย้ง

การเขียนความนำด้วยการสร้างปมขัดแย้ง เป็นการเขียนโดยนำเนื้อความที่มีความขัดแย้งกันในเชิงความคิดมานำเสนอไว้ด้วยกัน เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านได้คิดใคร่ครวญตามเนื้อหาที่นำเสนอ การเขียนความนำด้วยการสร้างปมขัดแย้งพบในงานเขียนบทสัมภาษณ์ 1 เรื่อง ดังนี้

น.พ. มโน เลหาวิช เลิกใช้ชีวิตนักบวช บรรพชาอุปสมบทเมื่อปี 2525

(แต่ใครๆ ก็เป็นนักบวชกันเยอะเยาะ บ้านนี้เมืองนี้มีนักบวชเป็นแสน)

พระมโน เมตตานันโท เรียนจบปริญญาเอก ผ่านมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกมาแล้วทั้งฮ็อกฟอร์ด ฮาร์วาร์ด และ ฮัมบูร์ก

(ด็อกเตอร์เดินชนกันจะตายอยู่แล้ว แต่ทุกคนก็ผ่านจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งนั้น)

เมตตานันโทเคยสังกัดอยู่วัดพระธรรมกาย และเป็นพระที่มีบทบาทอย่างยิ่งในการสร้างความเติบโต

(เป็นที่รู้กันว่าพักหลังๆ ชาวคราววัดพระธรรมกายก็ไม่ไ่ดั่งดงามหรือน่าชื่นชมนัก)

เมตตานันโทเห็นแย้งกับนโยบาย make money ของวัดมานาน และสุดท้ายก็ตัดสินใจเดินออกมา
เพียงลำพัง

(ยังมีใครทนอยู่ได้อีกหรือ)

เมตตานันโทถูกทิศทำงานให้มูลนิธิกาญจนบารมี 5 ธันวาคมหาราช ปีนี้อำพรษาอยู่ที่นี่เพื่อการทำงาน
อย่างเต็มที่

(ทำอะไร)

ดูแลผู้ป่วยโรคมะเร็งระยะสุดท้ายให้คำปรึกษาทุกด้านทั้งเรื่องหยูกยา และฝึกสมาธิ โดยตั้งปวารณา
ไว้แต่แรกว่าจะไม่ยอมรับตำแหน่งและอดิเรกลาภยศใดๆ ทั้งสิ้น รวมทั้งเลี้ยงงานปกครองทุกอย่าง เมื่อตก
ลงกับทางมูลนิธิ ได้ตามนี้ จึงเริ่มทำงานมาตั้งแต่ปี 2537 เรื่อยมา

(น่าสนใจ ทำอะไรอีก)

เมตตานันโทเขียนหนังสือ เหตุเกิด พ.ศ. 1 ออกมาแสดง 'ความน่าจะเป็น' ว่า พระพุทธเจ้าเสด็จดับ
ขันธปรินิพพานแบบไหน อย่างไร เมื่อไร ซึ่งทั้งหลายทั้งปวงต่างไปจากตำราเดิม เป็นเหตุให้ถูกพระและ
นักวิชาการพุทธศาสนาสายอนุรักษนิยมโจมตีอย่างหนัก

เมตตานันโทเป็นพระหัวก้าวหน้า แสดงทรรศนะเด็ดเดี่ยวว่าลัทธิบ้านุญเป็นอันตราย การศึกษาพุทธ
ศาสนากำล้างหลงทางและโบราณ พระเถระจำนวนไม่น้อยคลังวัตถุนิยม แข่งขันกันเรื่องตลปัตรพัตยศ และ
ที่เป็นแผลหวนหวนอันน่าเศร้าที่สุดก็คือเรื่องศักดินาในวงการสงฆ์ที่ควรจะยกเลิกไปได้มานานแล้ว เพราะทั้ง
เซยและไม่ได้ใช้โอกาสเพื่อการสร้างสรรค์ หากนำไปสู่การยึดติดตำแหน่งและบ่มเพาะระบบเส้นสายอันเป็น
วงจรอุบาทว์ยิ่งกว่าวงการเมือง

(ขนาดนั้นเลยหรือ มีเรื่องอื่นอีกไหม)

เมตตานันโทคิดว่าควรริเริ่มให้มีภิกษุณีอีกครั้งหากมีสตรีใดปรารถนา แล้วศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองขึ้น
เพราะผู้หญิง (ธรรมชาติของการเป็นแม่) เชี่ยวชาญเรื่องการสอนและการปลูกฝังจิตใจเกลาจริยธรรมมากกว่า
ผู้ชาย การปลูกปั้นสร้างวัดวาอารามใหญ่โตจะลดลง

เมตตานันโทเห็นว่าพุทธศาสนาในเมืองไทยกำลังอยู่ในความมืดอย่างแท้จริง ซึ่ง 'กระทรวงพุทธศาสนาและ
วัฒนธรรมไทย' ที่สาธุชนมาตกแดดตากฝนเรียกร้องอยู่นั้นรัฐสภาพันไม่ไช้ทางออก ศาสนากับการเมือง
ควรจะแยกขาดจากกัน และวิถีการชุมนุมเยี่ยงนี้ ดูอย่างไรก็ไม่งาม สมณะไม่ควรข้องแวะ

(เอาแต่คัดค้าน ชัดแย้งหรือเปล่า มีทางออกด้วยไหม)

ใช่เพียงตำหนิติเตียน พระมโน เมตตานันโท เสนอทางออกไว้หลายเรื่อง

เป็นมรรคาที่ผ่านมาขบคิดมาแล้วไหม เป็นทรรศนะที่ผ่องแผ้วไหม เต็มไปด้วยความปรารถนาดี และมี
เหตุผลหรือเปล่า

ลองสดับรับฟัง

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 208-209)

จากงานเขียนบทสัมภาษณ์ สนทนาธรรมกับเมตตานันโท ภิกษุ พระผู้กล้า ผู้เขียนใช้
กลวิธีการเขียนความนำด้วยการสร้างปมขัดแย้ง โดยการเขียนบรรยายตามปกติสลับกับการแทรก

ข้อความในเครื่องหมายวงเล็บซึ่งเป็นน้ำเสียงที่คัดค้าน ชัดแย้ง กับข้อความที่อยู่นอกวงเล็บ เห็นได้ว่าการบรรยายนอกวงเล็บนั้นเป็นดังเสียงของผู้เขียนที่ต้องการแนะนำภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์ให้ผู้อ่านรู้จัก ส่วนคำพูดในวงเล็บเป็นเสมือนเสียงจากผู้คนในสังคม ที่ตัดสิน วิพากษ์ แสดงการคัดค้าน ชัดแย้งกับผู้อื่น โดยยังมีทันได้รับฟังความทั้งหมด การเขียนความนำด้วยการสร้างปมขัดแย้งยังสอดคล้องกับการนำเสนอเนื้อหาของบทสัมภาษณ์ ที่แสดงเรื่องราวความขัดแย้งระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์กับพระสงฆ์รูปหนึ่งที่เป็นที่รู้จักกว้างขวางในสังคม และขัดแย้งกับวงการสงฆ์รวมทั้งสอดคล้องกับบุคลิกลักษณะการเป็นพระนักวิจารณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์

2.9 การเขียนความนำแบบกลอนเปล่า

รื่นฤทัย สัจจพันธ์ (2532: 94) ได้กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของกลอนเปล่านั้นคือการไม่มีข้อบังคับใดๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นจำนวนคำในแต่ละวรรค แต่ละบาท แต่ละบท การสัมผัส คำครุ-ลหุ เอก-โท ฯลฯ แต่ขณะเดียวกันก็ไม่ใช้ความเรียงติดต่อกันไปอย่างร้อยแก้ว จะแบ่งเป็นช่วง เป็นวรรคก็ได้จึงหวะงดงาม สั้น-ยาวแล้วแต่เนื้อความ การแบ่งข้อความเป็นวรรคเป็นช่วงนี้เองทำให้มีลักษณะเหมือนอย่างกลอน แต่ก็มีใช้กลอนชนิดใดชนิดหนึ่ง อย่างไรก็ตามถ้อยคำที่เลือกมาใช้ในกลอนเปล่านั้นเป็นถ้อยคำที่เลือกสรรกลั่นกรองมาแล้วอย่างดี มีศิลปะการแต่งผิดจากร้อยแก้วทั่วไป “กลอนเปล่า” มักจะเป็นรูปแบบคำประพันธ์ที่ใช้บรรยายอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ไม่ใช่การพรรณนาเรื่องอย่างความเรียงร้อยแก้ว

จากการศึกษางานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวุฒิ พันธุ์พงศ์ พบว่า มีการเขียนความนำแบบกลอนเปล่าในบทสัมภาษณ์ 1 เรื่อง ดังนี้

ฟ้าเป็นลูกชายคนโตในครอบครัวพุลวรรดิ ซึ่งทำธุรกิจสร้างหนังและโรงหนังรายใหญ่ของประเทศ แต่เขาประกาศกับพี่น้องชัดเจนว่าขอหุ้นน้อยที่สุด เพราะไม่ต้องการร่วมทำธุรกิจนี้

ฟ้าเขียนบทกวี ตีพิมพ์ใน ‘มติชนสุดสัปดาห์’ มีรายได้เดือนละ 6,000 บาท (แต่ลงทุนจัดงานคอนเสิร์ต ขอลงทุนไฟฟ้่าที่เอส จัดงานแถลงข่าวใหญ่โต ซึ่งแน่นอนว่าต้องใช้งเงิน นอกจากนี้เขาเคยพิมพ์งานของตัวเองซึ่งทุกเล่มขาดทุน)

ฟ้าจับจ่ายจากเงินปันผล แน่นอน, มั่นงดงามในระดับเดียวกับเศรษฐีคนหนึ่ง

ฟ้าเรียนมัธยมฯ ปลายตอนอายุ 29 ปี

ฟ้าเดินทาง 76 จังหวัดทั่วประเทศ

ฟ้าเดินทางมาแล้วรอบโลก

ฟ้าเคยหัดภาษาเวียดนาม เขาพูดได้ภายในหนึ่งเดือน

ฟ้าไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ (เขาไม่สามารถรักษหญิงสาวที่สูบบุหรี่ได้) ไม่ไปเที่ยวสถานบันเทิง และไม่ฟัง

เพลง

ฟ้าเป็นคนบุกเบิกบทกวีแคนโต้

ฟ้าทำงานเขียนหนังสือมาแล้วหลายเล่ม ได้แก่ แคนโต้หมายเลขหนึ่ง แคนโต้หมายเลขสอง การแสดงภาพเขียนของศิลปินคนนั้น เจ็ดเรื่องสั้นของฟ้า ห้องเรียนที่เจียบที่สุดในโลก

หนังสือของฟ้าเป็นงานที่ดี

ฟ้าทำงานคอนเสิร์ตชื่อ โปรแกรมแห่งชีวิต (มีทั้งสิ้น 28 โปรแกรม)

ฟ้าชอบสวมเสื้อสีขาว ไว้ผมสั้นเกรียน

ฟ้าไม่มีครอบครัว ไม่เคยแต่งงาน

ฟ้าไม่มีรถใช้

ฟ้าชอบเดิน

บ่ายวันนั้น เราเริ่มเดินจากสี่แยกบ้านแขกไปถึงแยกพรานนก

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 304-305)

จากงานเขียนบทสัมภาษณ์ **เดินคุยกับฟ้า พูลวรลักษณ์** ผู้ให้สัมภาษณ์ใช้กลวิธีการเขียนความนำแบบกลอนเปล่า โดยใช้ประโยคสั้นตรงไปตรงมาแบบเดียวกับประโยคในบทกวี “แคนโต้” ที่ฟ้า พูลวรลักษณ์ เขียน กลวิธีในการเขียนความนำของผู้เขียนจึงเป็นการจงใจนำลักษณะเด่นของผลงานเขียนของผู้ให้สัมภาษณ์มาใช้เป็นลีลาในการเปิดเรื่อง

2.10 การเขียนความนำด้วยการใช้คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์มากล่าวนำ

การเขียนความนำด้วยการใช้คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์มากล่าวนำ คือการนำคำพูดสำคัญของผู้ให้สัมภาษณ์ที่กล่าวไว้กับผู้เขียน มากล่าวนำเรื่อง พบในงานเขียนบทสัมภาษณ์ 1 เรื่อง ดังนี้

วอร์มอัปก่อนสักหน่อยดีไหม

“ปกติถ้านั่งแบบนี้ก็เมามากไปแล้ว นี่ล่อได้หมดไป 4 ขวด ทำตัวอย่างนี้ถือว่าสุดยอด ตอนต่อมววยไทยผมแทบไม่เคยซ้อมเลย ต่อยพุงนี่คืนนี้ยังอยู่ในแคว ลดน้ำหนักไงครับ คนอื่นอบชามาน่า ผมใช้วิธีเดินสนุกกว่า ช่วงไปเก็บตัวที่อเมริกาก็ปั่นกำแพงหนึ่เที่ยว กลับที 4 ที 5 แทบทุกคืน ผมแม่งโคตรหิ้อยเลย”

โอเค, พอแค่นี้ก่อน มววยอย่าง สมรักษ์ คำสิงห์ วอร์มมากไม่ดี (แรงมีไม่มาก) ระวังยกที 1 ดังแล้ว ใส่งันเลยดีกว่า

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 16)

จากตัวอย่างงานเขียนบทสัมภาษณ์ **นับถอยหลัง สมรักษ์ คำสิงห์ เทวดาหรือหมาขำถน** ผู้เขียนเขียนความนำโดยการนำคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์มากล่าวนำ เห็นได้ว่า คำพูดดังกล่าวเป็นการเล่าเรื่องราวของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งสะท้อนภาพนักมวยที่รักสนุก ไม่ขยันฝึกซ้อม และชอบหนีเที่ยวกลางคืน นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ยังบรรยายตัวเองด้วยว่า “ผมแม่งโคตรหิ้อย

เลย” คำพูดที่ออกมาจากผู้ให้สัมภาษณ์เองล้วนเป็นคำที่ให้อาพผู้ให้สัมภาษณ์ในเชิงลบอย่างรุนแรง ตอกย้ำภาพของนักมวยผู้หนึ่งที่ผู้อ่านได้รับรู้จากสื่อมวลชนทั่วไป เมื่อผนวกกับชื่อเรื่องที่ดีดูเหมือนจะทำให้ผู้อ่านสงสัยว่าผู้เขียนจะนำเสนอเรื่องราวของผู้ให้สัมภาษณ์ในแง่บวกหรือลบ การเขียนความนำในลักษณะนี้ก็ยิ่งกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่านว่า ในเนื้อหาของบทสัมภาษณ์ จะเป็นการสารภาพผิด แก้วตัว หรือเปิดโปงความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ การเสนอความนำเช่นนี้ค่อนข้างทำให้ผู้อ่านมั่นใจว่าเรื่องราวต่อไปที่จะได้อ่านนั้นจะเป็นเนื้อหาที่ตรงไปตรงมา ไม่ปิดบังหรือสร้างภาพ จากคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เปิดเผยและจริงใจ

จากการศึกษาทฤษฎีการเขียนความนำในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ทั้ง 10 วิธี จะเห็นว่าผู้เขียนมีกลวิธีอันหลากหลายในการเขียนความนำ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกจัดเป็นกลวิธีการเขียนความนำแบบขนบ ได้แก่ การเขียนความนำด้วยการสรุปสาระสำคัญของเรื่อง การเขียนความนำด้วยการกล่าวถึงภูมิหลัง การเขียนความนำด้วยเหตุการณ์ที่เป็นกระแสสังคม การเขียนความนำแบบสนทนากับผู้อ่าน และการเขียนความนำด้วยการใช้คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์มากล่าวนำ กลุ่มที่สองเป็นกลวิธีการเขียนความนำที่ไม่เป็นไปตามขนบ ได้แก่ การเขียนความนำแบบเรื่องสั้นและนวนิยาย การเขียนความนำด้วยเรื่องเล่าที่ผู้เขียนได้ประสบมา การเขียนความนำแบบบทละคร การเขียนความนำแบบกระแสสำนึก การเขียนความนำด้วยการสร้างปมขัดแย้ง และการเขียนความนำแบบกลอนเปล่า กลวิธีในกลุ่มที่สองนี้จึงเป็นกลวิธีการเขียนความนำแบบสร้างสรรค์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์

เป็นที่น่าสังเกตว่า กลวิธีการเขียนความนำที่ผู้เขียนเลือกใช้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ลีลาการนำเสนอ หรือภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์ อันได้แก่ ผลงานและความสามารถ หรือเรื่องราวชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น การเขียนความนำแบบกลอนเปล่า และแบบกระแสสำนึก สอดคล้องกับรูปแบบผลงานที่มีความโดดเด่นของผู้ให้สัมภาษณ์ การเขียนความนำแบบบทละคร สอดคล้องกับเรื่องราวชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีลักษณะอาชีพหรือวิถีการดำเนินชีวิตที่มีสีสันเหมือนนวนิยายหรือเรื่องสั้นเรื่องหนึ่ง กลวิธีการเขียนความนำดังกล่าวช่วยสร้างแรงจูงใจให้ผู้อ่านติดตามเรื่องโดยตลอด และยังสะท้อนตัวตนของผู้ให้สัมภาษณ์ให้เห็นเด่นชัด ทำให้ผู้อ่านเห็นความน่าสนใจในตัวผู้ให้สัมภาษณ์ตั้งแต่ขั้นตอนการนำเสนอความนำ

3. การเขียนเนื้อเรื่อง

เนื้อเรื่องเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเขียนบทสัมภาษณ์ เนื่องจากผู้เขียนสามารถถ่ายทอดประเด็นสำคัญ เนื้อหาสาระ ตลอดจนรายละเอียดต่างๆ ลงไปในเนื้อเรื่อง บทสัมภาษณ์จะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบวิธีการเขียนเนื้อเรื่องที่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้ชัดเจนและน่าสนใจ จึงจะทำให้ผู้อ่านรับสารที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอได้อย่างถูกต้องครบถ้วน และอ่านบทสัมภาษณ์ด้วยความเพลิดเพลิน

วรวจน์ พันธุ์พงศ์ เป็นบุคคลหนึ่งที่มีกลวิธีการนำเสนอมุมมองที่น่าสนใจ ดังที่ ปราบดา หยุ่น (2555: สัมภาษณ์) กล่าวถึงการนำเสนอมุมมองและบุคลิกของวรวจน์ พันธุ์พงศ์ ที่ทำให้การสัมภาษณ์บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ว่า “เขาไม่ถามเยอะ แต่คำถามของเขากระตุ้นให้เกิดคำตอบที่ต้องการ และที่สำคัญคือคุณวรวจน์มีบุคลิกของคนที่ดีๆ ก็อยากคุยด้วย เพราะเขาเป็นผู้ฟังที่ดี”

ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวจน์ พันธุ์พงศ์ ผู้เขียนดำเนินเรื่องโดยใช้กลวิธีการถาม ซึ่งหมายถึง วิธีการเลือกรูปภาษาแบบต่างๆ ที่วรวจน์ พันธุ์พงศ์ นำมาใช้ เพื่อให้ได้คำตอบที่ต้องการ จากการศึกษาการเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวจน์ พันธุ์พงศ์ พบว่าผู้เขียนนำเสนอมุมมองหลายวิธีในบทสัมภาษณ์ ได้แก่

- 3.1 การถามเพื่อเปิดประเด็น
- 3.2 การถามด้วยคำถามต่อเนื่อง
- 3.3 การถามในลักษณะสรุปคำตอบ
- 3.4 การถามโดยแสดงทัศนะของผู้เขียน
- 3.5 การถามโดยกล่าวอ้างแหล่งที่มา
- 3.6 การถามโดยพาดพิงถึงบุคคลที่สาม
- 3.7 การถามในลักษณะยั่วอารมณ์
- 3.8 การถามด้วยคำถามแย้ง

3.1 การถามเพื่อเปิดประเด็น

การถามเพื่อเปิดประเด็น หมายถึง การเลือกใช้คำถามที่มีลักษณะชัดเจน ตรงไปตรงมา โดยผู้สัมภาษณ์คาดหวังว่าจะได้คำตอบที่แจ่มแจ้งจากผู้ให้สัมภาษณ์ การถามเพื่อเปิดประเด็นจึงเป็นการถามเพื่อนำทางให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้นำเสนอความคิดที่เป็นหัวใจสำคัญของการสัมภาษณ์ คำถามลักษณะเช่นนี้ของวรวจน์ พันธุ์พงศ์ น่าจะได้กำหนดไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อให้ทิศทางของการพูดคุยกับผู้ให้สัมภาษณ์นำมาซึ่งคำตอบอันจะนำไปใช้เรียบเรียงบทสัมภาษณ์ ตามแนวทางที่ผู้สัมภาษณ์วางไว้แล้ว ดังตัวอย่าง

คุณรู้สึกว่ามันขัดแย้งกันไหมระหว่างวิถีที่คุณเลือกมาอยู่แบบนี้กับแรงบีบรัดจากสังคมโดยเฉพาะเรื่อง
ของเศรษฐกิจ?

คิดว่าผมตอบตัวเองได้ชัดเจนแล้ว เพราะก่อนจะเลือกก็ผ่านการตั้งคำถาม ผ่านการตรวจสอบครั่ง
แล้วครั้งเล่า แรงกดดันทางสังคม ความคาดหวังจากญาติพี่น้อง หรือการที่จะวางตัวเองไว้ตรงไหน ชีวิต
วันนี้คิดว่าตอบคำถามนี้ได้แล้วว่าเลือกทางนี้ ถือว่าลงตัวและพอใจที่จะใช้ชีวิตแบบนี้

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 61)

จากตัวอย่าง บทสัมภาษณ์ **ปรัชญาชีวิตและความรัก ศักดิ์สิทธิ์ มีสมสืบ** ผู้ให้สัมภาษณ์
เป็นกวีซีไรต์ที่มีผลงานด้านการเขียนบทกวี แต่งเพลง ร้องเพลง และเป็นวิทยากรบรรยายเรื่องกวีนิพนธ์
ให้นักศึกษาฟัง ด้านชีวิตส่วนตัวผู้ให้สัมภาษณ์ดำเนินชีวิตอย่างสงบและเรียบง่ายอยู่กับครอบครัวที่
อ. ชุมแสง จ. นครสวรรค์ สภาพการดำเนินชีวิตดังกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นรูปแบบการใช้ชีวิตที่
ผู้อ่านอาจไม่คุ้นเคย และเกิดความสนใจใคร่รู้เกี่ยวกับปัญหาด้านเศรษฐกิจที่ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องเผชิญ
ในสังคมปัจจุบัน การที่ผู้เขียนนำเสนอคำถามถึงวิถีชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์กับแรงบีบรัดจากสังคมใน
เรื่องเศรษฐกิจ จึงเป็นคำถามที่เปิดประเด็นสำคัญด้วยการถามถึงการเลือกวิถีชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์
โดยคาดหวังว่าผู้ให้สัมภาษณ์จะเปิดเผยเหตุผลที่ทำให้เขาเลือกวิถีชีวิตเช่นนี้ นับเป็นคำถามเปิด
ประเด็นที่นำไปสู่คำถามเกี่ยวกับทัศนคติและตัวตนของผู้เขียนต่อไป

ในฐานะชาวมุสลิมและนักวิชาการ คุณวิเคราะห์เหตุการณ์บอมบ์ตีคเวิลด์เทรดและการตอบโต้ของสหรัฐฯ
ด้วยทรรศนะอย่างไร

โลกมุสลิมตอนนี้ทุกประเทศมีความเห็นตรงกันคือประณามการก่อการร้าย เพราะการก่อการร้ายใน
ทรรศนะของอิสลามเป็นบาปอย่างมหันต์ สงครามที่ทำได้คือสงครามเพื่อป้องกันเท่านั้น คำว่า ‘ญิฮาด’
หมายถึงขั้นตอนสุดท้ายของการต่อสู้ซึ่งสามารถเปลี่ยนเป็นการต่อสู้เพื่อเข้าไปช่วยพี่น้องมุสลิมด้วยกัน
เพราะแนวคิดอิสลามถือว่ามุสลิมทุกคนเป็นพี่น้องกัน ส่วนหนึ่งส่วนใดในเรือนร่างของคนคนหนึ่งเจ็บ ส่วน
อื่นๆ ของคนคนอื่นก็เจ็บด้วย อันนี้เป็นคอนเซ็ปต์หลักๆ ที่ทั่วโลกคิดเหมือนกัน เนื่องจากเป็นคำสอนของ
ศาสนา

แต่แน่นอนว่าการก่อการร้ายต้องประณาม อย่างไรก็ตาม การก่อการร้ายนั้นต้องมีหลักฐาน...

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 172)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ **ดร. จรัญ มะลูลีม การเมืองและคัมภีร์มุสลิมที่โลกต้องรู้**
เหตุการณ์ตึกเวิลด์เทรดถล่มกำลังอยู่ในกระแสความสนใจของสังคม ผู้เขียนได้ตอบสนองความสนใจ
ใคร่รู้ของผู้อ่าน โดยนำเสนอคำถามที่ชัดเจน ตรงไปตรงมา เป็นการถามคำถามให้ผู้ให้สัมภาษณ์

วิเคราะห์เหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เพื่อเปิดประเด็นสำคัญของข่าวการก่อวินาศกรรมตึก เวิลด์เทรด และการตอบโต้ของสหรัฐอเมริกาต่อกลุ่มผู้ก่อการร้าย ผู้เขียนนำเสนอคำถามเปิดประเด็น เช่นนี้ด้วยความคาดหวังว่าจะได้รับคำอธิบายในเชิงเหตุผล เป็นคำตอบที่ผ่านการใคร่ครวญ แยกแยะ ประเด็นปัญหา ได้ทราบทัศนะความคิดที่กระจ่างชัดของผู้ให้สัมภาษณ์ และเป็นข้อมูลความรู้ที่ถูกต้อง ตามหลักศาสนาและหลักวิชาการ

คุณอธิบายกับตัวเองยังไง ขณะที่ทำงานศัลยกรรมตกแต่ง ทำมาหากินอยู่กับความสวยงามนอก แต่บอก ว่ากำลังสนใจเรื่องความสวยงามใน?

ผมทำงานด้านศัลยกรรมตกแต่งมา 10 ปีพอดี ที่ผ่านมาก็มีอะไรสักอย่างว่าบางอย่างทำแล้วไม่แฮปปี้ มีอะไรซ่อนอยู่ข้างใน และ 3-4 ปีหลังมาพบว่าอะไรโผล่ขึ้นมาในใจ แต่ผมยังทำงานตามปกติเพราะเป็น วิชาชีพ แต่ผมเอาใจที่โผล่ขึ้นมาปรับปรุงใช้ในงานซึ่งเกิดประโยชน์จริง นี่คือทางออก

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 150)

จากบทสัมภาษณ์ **คมมีดผ่าตัดและศาสตร์ซึ๊ง น.พ. วิชาญ ฐานะวุฑฒิ** สาระสำคัญที่ ผู้เขียนต้องการนำเสนอคือ การหันเหความสนใจของผู้ให้สัมภาษณ์จากเรื่องศัลยกรรมความงาม ภายนอกมาสู่เรื่องเกี่ยวกับวิถีตะวันออก เช่น เซน เต๋า โยคะ ซึ๊ง ซึ่งเป็นความสวยงามใน การตั้ง คำถามดังกล่าวจึงเป็นการเปิดประเด็นสำคัญเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของผู้ให้สัมภาษณ์ ทั้งด้าน อุดมการณ์ความคิดและการปฏิบัติตน ด้วยการถามคำถามให้อธิบาย ขยายความแนวคิดในเรื่องความ สวยงามที่เปลี่ยนไป โดยคาดหวังว่าจะได้รับคำตอบที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจที่มาที่ก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในเชิงแนวคิดและการแสดงออกทางการกระทำของผู้ให้สัมภาษณ์

เบื้องหลังงานสัมภาษณ์รัฐบุรุษปรีดี พนมยงค์ ที่กรุงปารีส มีที่มาที่ไปยังไง

ช่วงนั้นเดินทางไปอังกฤษ เบียร์รัฐบาลหอย (ธานิน กรัยวิเชียร) หนังสือพิมพ์ที่ทำก็ถูกปิดอยู่เรื่อย ย้ายไปที่ใหม่ เข้า ปิดอีกแล้ว การปิดหนังสือนี้เดือดร้อน อาชีพเราเขียนหนังสือ เลยปรึกษาเมียว่าหา เรื่องไปเที่ยวเมืองนอกดีกว่า ตัดสินใจไปอังกฤษเพราะน้องสาวอยู่ที่นั่น ฐานะค่อนข้างมั่งคั่ง นัดแนะ กันว่าพี่จะหลบกรุงเทพฯ ไปหน่อย เบื่อ บางทีมีโทรศัพท์มาเยาะเย้ยเสียดสี เรารำคาญ ตอนนั้นเป็นผู้ใหญ่พอสมควร พวกน้องๆ ช่างเรียงมาขอตั้งค้ใช้ คือมันเดือดร้อนกันไปหมด เดียวมาแล้ว พี่ๆ ไม่มีค่า ข่าวสาร เราก็ต้องหาให้ ทั้งที่ก็ไม่ค่อยมี สุดท้ายเลยวิ่งเต็นท์หาตัวไปลอนดอน ไปกับหาน้อยด้วย ตอน นั้นน่าจะสะกิดหขบ...

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2552: 91)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' ตอน **การเดินทางเป็นสายตาของนักเขียน** ผู้เขียนต้องการนำเสนอประเด็นเรื่องประสบการณ์การทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งผลงานของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' ที่เคยเขียนบทสัมภาษณ์รัฐบุรุษปรีดี พนมยงค์ นับว่าเป็นผลงานที่โดดเด่น ผู้เขียนจึงได้นำเสนอคำถามเปิดประเด็นเรื่องประสบการณ์การทำงานครั้งสำคัญของผู้ให้สัมภาษณ์ ด้วยการถามคำถามให้บอกเล่าความเป็นมาเกี่ยวกับเรื่องราวการทำงานในครั้งนั้น โดยคาดหวังคำตอบที่เป็นการลำดับเหตุการณ์ ตั้งแต่ก่อนการทำงานสัมภาษณ์จนงานสำเร็จลุล่วง

ตอนนี้คุณไม่มีครอบครัวใช่ไหม แล้วก่อนหน้านี้เคยมีอยู่กับใครบ้างไหม

ไม่เคยเลย ผมเป็นศูนย์ เป็นความแปลกของผมอย่างหนึ่ง เล่าไปก็เป็นเรื่องโง่ (หัวเราะ) อาจจะงงว่ามีคนได้ศูนย์คะแนกับเรื่องเหล่านี้ด้วยหรือ

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 326)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ **เดินคุยกับฟ้า พูลวรลักษณ์** เป็นงานเขียนที่นำเสนอประเด็นอันหลากหลายเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น ประสบการณ์การศึกษา การประกอบอาชีพ ลักษณะการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ เมื่อผู้เขียนนำเสนอเนื้อหาของบทสัมภาษณ์ถึงเรื่องชีวิตส่วนตัว ผู้เขียนได้นำเสนอคำถามเปิดประเด็นถึงชีวิตครอบครัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ด้วยการถามอย่างตรงไปตรงมา ด้วยคาดหวังว่าจะได้รับคำตอบเรื่องการมีชีวิตคู่อย่างชัดเจน ซึ่งคำตอบที่ได้รับนี้ได้นำไปสู่คำถามอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องตามมา คือเรื่องมุมมองเกี่ยวกับความรัก ทักษะเรื่องการมีครอบครัว การมีคุณสมบัติของการเป็นนักบวช ทำให้ผู้อ่านได้ทราบมุมมองความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีความแตกต่างเฉพาะตัว

ก่อนเล่นหนังแต่ละเรื่อง ดูเหมือนคุณต้องฝึกตัวเองพอสมควร อย่าง 'คนเลี้ยงช้าง' อยู่ๆ คงไม่สามารถทำได้ นอกจากแนะนำเคล็ดลับบางอย่างให้ ท่านม้วยใช้เวลาเตรียมตัวและมีวิถีฝึกนักแสดงยังให้เข้าถึงบทบาท

ท่านจะพาดหัวละครไปเที่ยว พาไปดูชีวิตจริงๆ เหมือนการรีเสิร์ช ขณะที่ท่านทำงานของท่าน ท่านหัวตัวแสดงไปด้วยเสมอ ให้อูให้เห็นว่าเขาทำอย่างไรๆ หัดให้พวกเราคุ้นกับช้าง อย่างฉัตรชัย ตอนจะถ่าย 'เมื่อปีน 2 สาละวิน' ท่านก็พาไปดูเลยว่ากองทัพกะเหรี่ยงเขาอยู่กันยังไง พม่าเป็นยังไง ไปถึงบ้านนายพลโบเมียะ ดูและสัมผัสเพื่อให้รู้จัก รีเสิร์ชก่อนเล่น ไม่ใช่กูเปิดกล้องแล้วยังไม่รู้อะไร แต่วิธีของท่านจะไปคุยไปถามชาวบ้านแล้วกลับมาเขียนบท มีการเตรียมตัวนาน

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 80)

ประเด็นสำคัญในงานเขียนบทสัมภาษณ์ **สรพงษ์ ชาตรี "ผมเป็นร่างทรงท่านม้วย"** คือการนำเสนอเรื่องที่คุณให้สัมภาษณ์เคารพรักและนับถือ "ท่านม้วย" หรือ มจ. ชาตรีเฉลิม ยุคล ซึ่งเป็นผู้กำกับ

ภาพยนตร์ที่ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์มีชื่อเสียงดังเช่นทุกวันนี้ การนำเสนอคำถามดังกล่าวจึงเป็นการเปิดประเด็นสำคัญถึงวิธีการทำงานเบื้องหลังของ มจ. ชาตรีเฉลิม ยุคล โดยผู้เขียนถามในลักษณะให้อธิบาย ขยายความ เล่าเรื่องวิธีการทำงานของบุคคลที่ผู้ให้สัมภาษณ์เคารพรัก ด้วยคาดหวังว่าจะได้ทราบเทคนิควิธีการในการกำกับภาพยนตร์ อันเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้ผู้ให้สัมภาษณ์ยอมรับและเชื่อถือศรัทธา มจ. ชาตรีเฉลิม ยุคล ถึงขนาดยอมปฏิบัติตามคำสั่งสอนของ มจ. ชาตรีเฉลิม ยุคล อย่างไว้วางใจทุกประการ

จากการศึกษาทวิวิธีการถามด้วยการถามเพื่อเปิดประเด็น พบว่า การถามเพื่อเปิดประเด็นเป็นทวิวิธีการถามที่ผู้เขียนนำมาใช้เป็นคำถามเริ่มต้นสำหรับประเด็นต่างๆ ผู้เขียนนิยมถามด้วยถ้อยคำที่ชัดเจน ตรงประเด็น และมีน้ำเสียงจริงจัง

3.2 การถามด้วยคำถามต่อเนื่อง

การถามด้วยคำถามต่อเนื่อง หมายถึง การที่บรรพชน พันธ์พงศ์ นำเสนอคำถามต่อเนื่องหลังจากที่ถ่ายทอดคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ในคำถามแรกเสร็จสิ้น ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องตอบขยายความหรือให้ข้อมูลคำตอบเพิ่มเติมจากการตอบในครั้งแรก ดังตัวอย่าง

ความภูมิใจในตะวันออก และไม่คอยปลื้มฝรั่งที่ว่า คุณอ่านมา ฟังคนอื่นมา หรือเจอกับตัวเองจริงๆ?

ผมรู้ผมเห็นมานาน เพราะมีเพื่อนเยอะ ผมเล่นดนตรีมีแต่ฝรั่งมาฟัง เพื่อนต่างชาติเยอะ เพื่อนในความหมายที่มากกว่าแค่มองดู แต่ได้คบหา รู้จัก ทั้งจากกับตัวตน จากเรื่องรอบตัว ชาว ความเป็นไป ประกอบกันขึ้นมาเป็นข้อเท็จจริง ไม่ใช่คิดไปเอง หรืออคติ ไม่ใช่คนดีก็คือคนดี ผมมีเพื่อนอเมริกันเยอะ ไม่เคยรังเกียจคนอเมริกัน ผมเกลียดประเทศอเมริกา

ทำไม

เกลียดชาติอเมริกา เกลียดนโยบายของรัฐ เกลียดกลไกหลายอย่าง ที่จริงตัวประเทศมันน่าอยู่ ระบบดี แต่เกลียดเบื้องลึก เช่น ขับรถไปแล้ววางแตก มันลงไปเปลี่ยนยาง เขาแม่แรงค้ำ รถของมันเองนะ ทำยางแตกเอง เปลี่ยนเอง ทีนี้ช่วยยังไงไม่รู้ แม่แรงเกิดหลุด รถไหลมาทับขา แม่ฟ้องรัฐเอาเงิน มันบอกว่าถนนรัฐไม่ดี ถ้าถนนไม่เป็นเนิน รถจะไม่ไหลมาทับมัน ชีวิตมันอยู่กับแบบนี้ไง ฟ้องแหละ ฝรั่งมีทั้งคนดีและคนเลว แต่โดยมาตรฐาน ผมว่าคนเอเชียน่าจะดีกว่าเยอะ ผมไม่ชอบโพลีซีซีของอเมริกา มันจะครองโลก นโยบายของมันคือ 'หนึ่งเดียวคืออเมริกา' โลกเดียว รัฐบาลเดียว เป็นสหพันธโลก ตอนนี้อย่างไรหลายๆ อย่างเริ่มสะท้อนให้เห็นภาพรวมว่าเป็นสหพันธโลกโดยมืออเมริกาเป็นหนึ่งใน

(บรรพชน พันธ์พงศ์, 2547: 209)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ song & soul พงษ์พรหม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถามแรกเสร็จสิ้นว่า ที่มาที่ทำให้เกลียดประเทศอเมริกา เป็นเพราะมีข้อมูลจากการ

คบหาเพื่อนชาวต่างชาติ จากเรื่องราวรอบตัว และข่าวสารที่ได้รับ แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ยังไม่ได้อธิบาย เหตุผลที่ทำให้มีทัศนคติดังกล่าว ผู้เขียนจึงถามด้วยคำถามต่อเนื่องจากคำตอบที่ได้รับว่า “ทำไม” เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์อธิบายเพิ่มเติม และทำให้ประเด็นคำถามนี้ไม่ถูกละเลยไป

แล้ววันที่ลาออก คุณมีไอเดียที่จะทำรายการใหม่อะไรหรือยัง?

ไม่มีเลย รู้อย่างเดียวว่าจะเลือกแบบไหน ถ้าจะเลือกอยู่รอดปลอดภัยหรือเติบโตตามสายงานก็อยู่ และทำงานตามชนบทไป แต่ถ้าเลือกใหม่ มากบ้างน้อยบ้าง-เราต้องยอมรับว่ายังไม่รู้อนาคต จะถูก-ผิด-สำเร็จ-ล้มเหลว-ไม่รู้ แต่ถ้าจะเสี่ยง ก็ต้องไปให้พ้นจากที่นี่

คุณเลือกอย่างไรหลัง?

ใช่ และถึงทุกวันนี้เขาก็เริ่มทำตามที่เราทำ

เขาที่ว่านั้นคือใคร?

ต้นสังกัด เขาเริ่มหันมาทางนี้ ผังรายการต่างๆ เริ่มเอาไปใช้ คิดเอาเองหรือเปล่าไม่รู้ แต่เป็นเรื่องที่เรา เห็นกันอยู่

(วราพจน์ พันธุ์พงศ์. 2548: 198)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ เรื่อง **ปรัชญา ‘คนค้นคน’ และทัศนคติต่อวงการโทรทัศน์** ผู้เขียนถ่ายทอดบทสัมภาษณ์เกี่ยวกับกรณีที่ผู้ให้สัมภาษณ์ลาออกจากที่ทำงานเดิม เพื่อมาทำรายการโทรทัศน์ของตนเอง โดยต้องการนำเสนอรายการที่มีเนื้อหาเป็นประโยชน์ต่อผู้ชม ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ตอบคำถามว่า วันที่ลาออกนั้นยังไม่มีความคิดใหม่ว่าจะทำรายการอะไร เพียงแต่ทราบว่าจะเลือกทำงานตามชนบทหรือทำงานรูปแบบใหม่ จากคำตอบนี้ผู้เขียนได้นำเสนอคำถามต่อเนื่องจากว่า “คุณเลือกอย่างไรหลัง” ซึ่งเป็นการถามเพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบรับหรือปฏิเสธ เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์ตอบรับว่า “ใช่” และขยายความเพิ่มเติมว่า “ถึงทุกวันนี้เขาก็เริ่มทำตามที่เราทำ” ทั้งนี้ คำกล่าวพาดพิงถึงบุคคลที่สาม โดยเรียกบุคคลที่สามว่า “เขา” ได้สร้างความคลุมเครือว่าผู้ให้สัมภาษณ์กำลังกล่าวถึงบุคคลใด ผู้เขียนจึงถามคำถามต่อเนื่องตามมามากครั้งว่า “เขาที่ว่านั้นคือใคร” ทำให้ผู้อ่านได้รับคำตอบที่กระจ่างชัดยิ่งขึ้น

ในนามของคนผ่านโลกมาหลายด้าน อ่านหนังสือดีๆ มาเยอะ คุณใช้ชีวิตอย่างไร

ผมเขียนหนังสืออย่างเดียว ผมใช้ชีวิตคร่ำเคร่งอยู่กับมัน เขียนได้บทหนึ่งก็อ่านใหม่ 30-40 หน้า โดยไม่มีย่อหน้าเลย รัวใหม่ๆ กว่าจะได้ นี่เป็นการกระทำที่โง่ แต่ผมคิดว่าทำแบบนี้แหละถูกต้องที่สุดแล้ว สายตาผมแย่ง ผมกุมขมับอยู่กับตัวหนังสือ กรองแล้วกรองอีก ต้องประณีต เนื่องจากผมไม่ใช่อัจฉริยะนี้หว่า ไม่ใช่ genius ผมจึงต้องทำงานอย่างคนโง่ ผมพูดได้ว่าชีวิตนี้ขอเขียนหนังสืออย่างเดียว เอ้อ... พูดอย่างนั้นก็ไม่มีเชิง ผมไปกวาดขยะทุกวันพุธและวันอาทิตย์ ผมเป็นคนกวาดขยะที่ดีมากๆ ด้วย (หัวเราะ)

หมายถึง...

เพื่อนผมเป็นเจ้าของตลาด ผมก็เลยไปช่วยเขากวาดตลาดทุกเย็นวันพุธและวันอาทิตย์ ช่วยพวกแม่ค้าเก็บแผงลอย และผมจะได้ฝึกบ้าง เนื้อหมูบ้าง มาทำอาหาร เขาให้เพราะว่า เออ...ไม่รู้ เราอยู่กันอย่างชาวบ้านมากกว่า และในเมื่อผมเป็นคนกวาดขยะ ผมก็รับผิดชอบในฐานะคนกวาดขยะ เย็นวันพุธ ผมทำงาน เช้าวันพฤหัสบดี ใครไปก็เห็นว่ามันสะอาดพอสมควร เหมือนกับเย็นวันอาทิตย์ มีตลาดนัด ถ้าคุณไปเช้าวันจันทร์ คุณจะเห็นว่ามันสะอาดพอสมควร

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 147)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ **ถอดรูปเงาสีขาว แดนอรัญ แสงทอง ภาพเหมือนในวัยระทมของศิลปิน** ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถามแรกเกี่ยวกับการใช้ชีวิต โดยเฉพาะการเป็นนักเขียนที่มีความมุ่งมั่น เอาจริงเอาจัง โดยช่วงท้ายของการตอบคำถาม ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบในลักษณะที่เล่นที่จริงว่า นอกจากการเขียนหนังสือแล้ว “ผมเป็นคนกวาดขยะที่ดีมากๆ ด้วย” คำตอบนี้สร้างความงุนงงให้กับผู้เขียน เนื่องจากผู้เขียนอาจไม่ทราบข้อมูลเรื่องการเป็นคนกวาดขยะของผู้ให้สัมภาษณ์มาก่อน ทำให้ต้องถามคำถามต่อเนื่องตามมาว่า “หมายถึง...” ผู้ให้สัมภาษณ์จึงตอบขยายความในเรื่องดังกล่าว จะเห็นว่าการถามคำถามต่อเนื่องทำให้ผู้อ่านได้ทราบกิจวัตรประจำวันอีกประการหนึ่งของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องแปลกใหม่และน่าสนใจ

เท่าที่คุณดูชีวิตคนบ้านทุ่งรุ่นก่อนๆ ชีวิตมันปลายของพวกเขาเป็นยังไง (นึกคิดครู่หนึ่ง) ไม่ได้สักคน เออวะ ผมยังไม่เห็นใครดีสักคน มันทำให้คุณวิเคราะห์หว่ายังไง เกิดอะไรขึ้นกับคนในอาชีพนี้

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2550: 156)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ **สุรา นารี แสงสี ความรัก และนักเลง** ผู้เขียนได้นำเสนอคำถามว่า ผู้ให้สัมภาษณ์เคารพนับถือใครบ้างที่อยู่ในแวดวงนักธุรกิจกลางคืนเช่นกัน ทำให้ได้รับคำตอบที่เป็นรายชื่อบุคคลจำนวนหนึ่ง ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ยังไม่ได้ให้รายละเอียดในเรื่องกิตติคุณความสามารถ หรือเหตุผลที่ทำให้รู้สึกนับถือบุคคลเหล่านั้นแต่อย่างใด ผู้เขียนจึงได้นำเสนอคำถามอื่นตามมา คือคำถามเกี่ยวกับชีวิตบั้นปลายของนักธุรกิจกลางคืน และนำเสนอคำถามต่อเนื่องอีกครั้ง โดยให้ผู้ให้สัมภาษณ์วิเคราะห์ว่าเหตุใดคนอาชีพนี้จึงมีชีวิตบั้นปลายที่ไม่ดี จากการนำเสนอคำถามต่อเนื่องของผู้เขียน ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ทบทวน และคิดวิเคราะห์ถึงสภาพชีวิตนักธุรกิจกลางคืน ส่วนผู้อ่านก็ได้เห็นแง่มุมชีวิตที่เป็นด้านมืดและเสี่ยงอันตราย อีกทั้งการนำเสนอคำถามต่อเนื่องดังกล่าวยังสะท้อนมุมมองของผู้เขียน ที่ไม่ต้องการให้ผู้อ่านหลงใหลไปกับเรื่องราวความสุข ความสำเร็จอันฉาบฉวย เห็นได้จากการที่ผู้เขียนเลือกสรรประเด็นคำถามที่นำพาให้ผู้อ่านได้เห็นแง่มุมอันเป็นสัจธรรมแห่งชีวิต

ดูเหมือนว่าพุดถึง สรพงษ์ ชาตรี นอกจากทุกคนยอมรับว่าเล่นหนังเก่งแล้ว เรื่องความเจ้าชู้ก็ถูกพุดถึงไม่น้อย คุณรู้สึกอย่างไรไหม

ไม่รู้ แต่ผมก็ไม่เคยข่มขืนใคร ส่วนมากผมมักมีข่าวกับนางเอก ดาราผู้ชายคนอื่นกินเหล้า เทียบหมอนวด ไม่มีข่าว แต่ผมจะมีข่าวกับนางเอก คือมีข่าวกับคนดัง เริ่มจากตอนที่ทัศนวรรณทอง จากนั้นเป็นขุนแผนไปเลย ซึ่งผู้ชายในโลกไม่ใช่ผมคนเดียวที่ทำผู้หญิงท้อง แต่ผมกลับเป็นขุนแผน คนอื่นไม่เป็นแปลกดี ผมว่าบางทีก็อยู่ที่ว่าสื่อจะตั้งใคร มีข่าวปั๊บ คนแซวทันทีว่าเป็นขุนแผนกรุงรัตนโกสินทร์ ทั้งที่ผมไม่มี ไม่เกี่ยวข้องกับ

แล้วจริงๆ เจ้าชู้ไหม

(วราพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 102)

งานเขียนบทสัมภาษณ์สรพงษ์ ชาตรี ช่วงหนึ่งของบทสัมภาษณ์ ผู้เขียนนำเสนอคำถามเรื่องความเจ้าชู้ของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยถามในทำนองว่าผู้ให้สัมภาษณ์รู้สึกที่ตนเองเจ้าชู้ไหม แต่ผู้ให้สัมภาษณ์กลับตอบคำถามในลักษณะปกป้องตนเอง กล่าวคือผู้ให้สัมภาษณ์ได้อธิบายว่าตนเองไม่เคยมีพฤติกรรมการข่มขืน การดื่มสุรา หรือใช้บริการหญิงโสเภณี และกล่าวโทษสื่อมวลชนที่เป็นเหตุให้ตนถูกพุดถึงว่าเป็นคนเจ้าชู้ เห็นได้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ได้ตอบคำถามของผู้เขียนอย่างชัดเจน ผู้เขียนจึงนำเสนอคำถามต่อเนื่องตามมาจากคำถามแรกว่า “แล้วจริงๆ เจ้าชู้ไหม” ซึ่งคำตอบที่ได้รับนั้นทำให้ผู้อ่านเห็นบุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ และล่วงรู้รายละเอียดของเรื่องราวบางอย่างกระจ่างชัดขึ้น

จากการศึกษากลวิธีการถามด้วยคำถามต่อเนื่อง พบว่า กลวิธีการถามด้วยคำถามต่อเนื่องเป็นการถามเพิ่มเติมหลังจากผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถามแรกเสร็จสิ้น เนื่องจากผู้เขียนต้องการให้ผู้ให้สัมภาษณ์อธิบายรายละเอียดของคำตอบ หรือผู้เขียนยังติดใจสงสัยในคำตอบที่ได้รับ ทำให้เกิดคำถามต่อเนื่องตามมา

3.3 การถามในลักษณะสรุปคำตอบ

การถามในลักษณะสรุปคำตอบ หมายถึง การที่ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถามก่อนหน้า แล้วผู้เขียนตั้งคำถามย้อนกลับไปอีกครั้งในลักษณะสรุปใจความสำคัญหรือตีความจากคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ ตัวอย่าง

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา คุณพยายามแสวงหาคำคุณค่าความหมายของชีวิตอย่างหนักหนาสาหัส ถึงวันนี้มีคำตอบชัดๆ หรือยังว่าแบบไหนคือชีวิตที่ดี

ไม่มีคำตอบสำเร็จรูป แต่ผมเข้าใจว่าแต่ละคนมีความดีไม่เหมือนกัน อย่าว่าแต่แต่ละคนเลย คนเดียวกันนี่แหละ แต่ละช่วงชีวิต ความดีก็แตกต่างกัน สมัยหนุ่มๆ ผมคิดว่าชีวิตที่ดีคือการท่องเที่ยว สนุกสนาน ได้ใช้จ่ายเงินที่หามาได้ ชื่อข้าวของที่ปรารถนา ถึงวันนี้ความดีแบบนั้นหายไป ผมมาเจอความดีอีกแบบหนึ่ง คือตรงกันข้ามเลย จากเดิมที่เชื่อในเงินและการเที่ยวเตร่ ความดีตอนนี้คือการสละเงิน สละอำนาจทิ้ง และทำอะไรที่ไม่ตามใจตัวเอง – ใจที่อ่อนแอ นั่นคือความดี ผมไม่อยากจะบอกว่าที่ทำอยู่นี้คือดี ใจที่ทำตอนหนุ่มๆ ไม่ได้ ไม่ใช่ซะครับ ผมคิดว่าตอนเป็นหนุ่มก็ดี ตอนแก่ก็ดี ถ้าชีวิตหนึ่งดงาม ตอนหนุ่มแน่น แข็งแรงก็ดงาม ยามแก่เฒ่าร่วงโรยใกล้จะแตกดับ ชีวิตก็ดงาม เหมือนดอกไม้ที่ดงามทั้งยามแรกผลิ และบานสะพรั่ง กระทั่งยามเหี่ยวเฉา ผมเข้าใจว่าถ้าเราสามารถเห็นความงามแบบนี้ได้ เราก็สามารถทำชีวิตให้ดีได้โดยไม่จำกัดอยู่ในกรอบกระแส

แต่ไม่ว่าจะอย่างไรคงต้องอิสระที่จะเลือก

ใช่ ไม่ได้หมายความว่าเลือกตามอำเภอใจ แต่เราพอใจที่จะรับผลในสิ่งที่เราเลือก เช่น ถ้าวันหนึ่งผู้หญิงคนหนึ่งบอกว่าจะแต่งงานกับคนเซอร์ๆ ก็ต้องพอใจที่จะใช้ชีวิตแบบนั้น ไม่ใช่ผ่านไปแล้วมาบอกว่าฉันคิดผิดที่เลือก ‘ติดสตั’ น่าจะแต่งงานกับนักธุรกิจที่มีเงินทอง เลือกแล้วคุณต้องยอมรับ เพราะทุกครั้งที่เราเลือก ไม่ว่าจะเลือกอะไร มันมีทั้งส่วนที่เราปรารถนาและไม่ปรารถนามาคู่กันเสมอ ไม่สามารถแยกได้เด็ดขาดว่าจะเอาเฉพาะสิ่งที่ปรารถนา ตัดสิ่งที่ไม่ปรารถนาทิ้ง เป็นไปไม่ได้

คุณกำลังบอกว่าชีวิตคู่ที่ดูแสนดี ก็ไม่ได้ดีอย่างเดียว

ผมจะยกตัวอย่างแบบนี้แล้วกัน ภรรยาผมขับรถไม่เป็น แต่ทันทีที่นั่งคู่กับผม เธอสั่งทุกอย่าง (หัวเราะ) ทำไม่ไม่ขับแบบนี้แบบนี่ ซึ่งผมไม่คิดว่าแย่ ผมคิดว่านี่เป็นอะไรที่ดงามอย่างหนึ่งเหมือนกันที่มีใครคนหนึ่งมาคอยจู้จี้

(วรวจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 363-364)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ **ประมวล เพ็งจันทร์ ผู้รู้แจ้งในการเดิน** ผู้เขียนได้ถามถึงเรื่องชีวิตที่ดีในทัศนะของผู้ให้สัมภาษณ์ เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์อธิบายว่าชีวิตในแต่ละช่วงวัยต่างก็มีความงดงาม และเราสามารถทำชีวิตให้ดีได้โดยไม่อยู่ในกรอบกระแสที่จำกัด ผู้เขียนได้หยิบยกเฉพาะประเด็นการมีอิสระในการเลือกทำชีวิตให้ดีขึ้นมาสรุป เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์ถ่ายทอดทัศนะเพิ่มเติมในประเด็นดังกล่าว และเมื่อผู้ให้สัมภาษณ์ยกตัวอย่างเรื่องการเลือกคู่ชีวิตว่าถ้าเลือกแล้วต้องยอมรับในสิ่งที่เลือก เพราะจะมีทั้งส่วนที่เราต้องการและไม่ต้องการมาคู่กัน ผู้เขียนได้ถามในลักษณะสรุปคำตอบอีกครั้งว่า “คุณกำลังบอกว่าชีวิตคู่ที่ดูแสนดี ก็ไม่ได้ดีอย่างเดียว” ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องตอบคำถามในประเด็นเรื่องชีวิตคู่เพิ่มเติม โดยคำตอบนั้นได้สร้างสีสันบรรยากาศให้บทสัมภาษณ์ยิ่งขึ้น

ประชาชนของโลกมุสลิมเป็นหนึ่งเดียว แต่ผู้ปกครองของประเทศมุสลิมบางแห่งยังเสี่ยงแตก ต้อยยึดถือ สหรัฐฯ เพราะติดเรื่องความมั่นคง เรื่องยุทธโธปกรณ์และเศรษฐกิจการเมืองที่ต้องพึ่งพา จึงประกาศเข้าร่วมกับสหรัฐฯ

แต่เข้าร่วมครั้งนี้ไม่เหมือนสมัยสงครามอ่าวเปอร์เซียที่เป้าหมายคือต่อสู้กับซัดดัม ฮุสเซน ความนี้ไม่มีประเทศอาหรับประเทศใดบอกว่าจะช่วยสหรัฐฯ อย่างเต็มหัวใจ อาจจะบอกแค่ที่เราช่วยในการปราบพวกก่อการร้ายเท่านั้น ทั้งนี้ก็ไม่ค่อยมีประเทศใดอนุญาตให้สหรัฐฯ ใช้ฐานทัพของตัวเองเพื่อไปทิ้งระเบิด นี่คือบทสรุปปัจจุบันที่เห็นและเป็นอยู่

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 179)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ดร. จรัญ มะลูลีม การเมืองและคัมภีร์มุสลิมที่โลกต้องรู้ ผู้เขียนประมวลข้อมูลจากข่าวสารที่ได้รับ แล้วตั้งข้อสังเกตเพื่อเสนอเป็นคำถามว่า ชาวมุสลิมมีความเห็นที่ขัดแย้งกัน รวมทั้งสอดแทรกความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนลงไปด้วยว่า ทุกประเทศต่างเห็นแก่ประโยชน์ของตนเอง การนำเสนอคำถามโดยสอดแทรกความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนดังกล่าว ผู้เขียนได้ทำหน้าที่เสมือนเป็นตัวแทนของผู้อ่าน โดยตั้งคำถามที่ตรงกับความสงสัยใคร่รู้ของผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านได้รับคำตอบที่กระจ่างชัด และยังเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีต่อสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างสหรัฐฯ และประชาชนมุสลิมอีกด้วย

ช่วงแรกที่มาทำงาน ถ้านับเวลาชัดๆ คุณทำงานวันละกี่ชั่วโมง

งานนานนับเป็นชั่วโมงไม่ได้ เรานับเป็นฤดูมากกว่า ถ้าทำงานปีละ 2 ครั้ง ครั้งหนึ่งก็ว่ากันตั้งแต่เดือนธันวาคม ค่ำอายุข้าวก็ราว 3-4 เดือน ระหว่างรอยต่อของช่วงต่างๆ ก็มีเวลาว่าง คุณไม่สามารถเอากลองยาวไปตีเชียร์ให้ข้าวโตเร็วขึ้นได้อยู่แล้ว (หัวเราะ)

ทำงานช่วงเช้า ไม่ต้องเข้ามากก็ได้ กินข้าวแล้วก็ค่อยตอกแต่ก็ๆ ออกไปสักเก้าโมง หรือถ้าใครกลัวร้อนก็ออกแต่เช้ามีดี ไม่ผิดกฎหมาย (หัวเราะ) เทียงพักกินข้าว อิ่มแล้วนั่งเล่นนอนเล่นตามอัธยาศัยพอสักบ่ายสามค่อยมุดหัวออกมาทำต่อ คุณจะรีบไปทำไมละ

ต้องดูนาฬิกาไหม

ดูตะวัน ถ้าตะวันตรงหัวก็ไม่ปลอดภัย อาจเป็นลมหน้ามีดีได้ (หัวเราะ) เว้นแต่มันจะเสร็จอยู่แล้วก็ลุยไป เสร็จแล้วค่อยนอนยาว

ฟังดูน่าสนุก ความจริงทำงานเป็นงานที่หนักเหน้อยแค่ไหน

ไม่เหน้อย ถ้าไม่มีใครทำนาบนหลังเรานะครับ ทุกวันนี้เราถึงต้องมีเครือข่ายหนี้สินชาวนาแห่งประเทศไทย ซึ่งนับวันจะได้ยินคำนี้ดังขึ้นเรื่อยๆ

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 273)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ **ปรัชญาชานาเลียดใหม่ วิไล เตชะไพบูลย์** ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เล่าบรรยายชีวิตการเป็นชานา ซึ่งเป็นภาพชีวิตที่น่ารื่นรมย์ ไม่ต้องเร่งรีบ และมีเวลาว่างมากพอควร ผู้เขียนจึงได้แสดงความรู้สึกคล้อยตามกับเรื่องราวที่ผู้ให้สัมภาษณ์เล่าว่า “ฟังดูน่าสนุก” ก่อนจะนำเสนอคำถามถึงชีวิตในอีกแง่มุมหนึ่งของชานาที่น่าจะเป็นอาชีพที่ต้องทำงานหนัก

คำว่า ‘เส้นสาย’ หรือเล่นพรรคเล่นพวก เมื่อก่อนคำนี้มักถูกใช้กับนักการเมืองมากกว่า ไม่น่าเชื่อว่าในวงการสงฆ์จะมีแบบนี้

(วรวจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 363-364?)

ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ **สนทนารธรรมกับเมตตา นันทโก ภิกขุ พระผู้กล้า** ผู้เขียนได้นำเสนอคำถามโดยแสดงทัศนคติส่วนตัวว่า ไม่น่าเชื่อว่าในวงการสงฆ์จะมีการเล่นพรรคเล่นพวก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้เขียนไม่เห็นด้วยที่วงการสงฆ์จะมีการใช้อำนาจเช่นนี้เกิดขึ้น และจากการนำเสนอคำถามข้างต้นยังนำไปสู่การเปิดเผยข้อเท็จจริงเรื่องการสะสมอำนาจในวงการสงฆ์ ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ถ่ายทอดข้อมูลอื่นๆ ตามมา

จากการศึกษาการถามโดยแสดงทัศนคติของผู้เขียน พบว่าเป็นคำถามที่เกิดขึ้นหลังจากการฟังคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ หรือจากการศึกษาข้อมูลต่างๆ มาก่อนหน้าการสัมภาษณ์ คำถามลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเตรียมความพร้อมก่อนการสัมภาษณ์ และมีความใส่ใจในการสนทนา รับฟังผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยความตั้งใจ จึงจะสามารถเสนอคำถามได้ตอบกลับไปได้

3.5 การถามโดยกล่าวอ้างแหล่งที่มา

การถามโดยกล่าวอ้างแหล่งที่มา หมายถึง การนำเสนอคำถามโดยที่วรวจน์ พันธุ์พงศ์ กล่าวอ้างแหล่งที่มาของประเด็นคำถาม ซึ่งมีทั้งแหล่งที่มาที่เชื่อถือได้ และแหล่งที่มาแบบไม่เฉพาะเจาะจง

คุณมีความเชื่อเหมือนที่เขียนเพลง ‘สองมือ’ นั้นหรือเปล่า ที่บอกว่า ‘ชีวิตคือการขึ้นชม’

ใช่ ชีวิตก็แค่นั้น ไม่เห็นต้องตรัสรู้ ถ้าคุณมีศักยภาพระดับไหนก็ทำไป ไม่จำเป็นต้องถือศีล 8 ต้องไปทำบุญ นั่งวิปัสสนา ต้องได้ญาณขั้นนั้นขั้นนี้ ไม่ต้องขนาดนั้น นี่คือขัมบาลา ขณะเดียวกัน ไม่ได้แปลว่าอย่างอื่นไร้ค่า ปรัชญาพุทธศาสนาดีอยู่แล้ว แต่ระดับของคนใช้หรือประยุกต์เข้ากับชีวิตมันต่างกัน ถือศีล 5 หรือไม่ต้องบวช คุณเจริญธรรมได้ไม่ต้องห่มผ้าเหลืองก็ได้ ห่มแล้วห่วยแตกก็เยอะเยอะ หรือบวชแล้วคุณไม่ต้องนิพพานก็ได้ มีอะไรมากกว่านั้น แต่วมๆ แล้วอยู่ที่ว่าใครจะเลือกเอาแค่นั้น ทำทั้งหมดก็ไม่ไหว พระอริยะยังทำไม่ได้ไม่หมดทุกข้อ

(วรวจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 210)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ song & soul พงษ์พรหม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ผู้เขียนได้อ้างอิง ผลงานการเขียนเพลงชื่อ “สองมือ” ของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยนำเสนอคำถามในลักษณะที่ว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีความเชื่อเหมือนเนื้อเพลงที่ผู้ให้สัมภาษณ์แต่งขึ้นหรือไม่ว่า “ชีวิตคือการชื่นชม” การนำเสนอคำถามโดยอ้างอิงผลงานที่ผ่านมาของผู้ให้สัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนได้ทำการศึกษา ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้สัมภาษณ์มาก่อนล่วงหน้า เมื่อต้องการจะสัมภาษณ์ถึงแนวคิดปรัชญาอัน ลึกซึ้ง ผู้เขียนก็สามารถพูดคุยโดยเริ่มต้นคำถามจากการอ้างผลงานในอดีต ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวผู้ให้ สัมภาษณ์ได้ในทันที

ในคำนำหนังสือ ‘ยามพราว’ ของคุณ มีตอนหนึ่งเขียนไว้ว่า ‘ขอให้สมณะจงไปลงนรกเสียเถิด’ ไม่ทราบว่าคุณจงเกลียดจงชังพระอะไรนักหนา

ผมเสียดสีมากกว่า เนื่องจากผมไม่ได้เป็นสมณะ ผมรู้สึกและคิดอย่างปุถุชน งานเขียนไม่ต้องทำ หน้าที่ตั้งสอน นั้นเป็นหน้าที่ของพระ เรื่องของเรื่องบางคนจะมาเอ่ยอ้างธรรม ไม่ว่าพุทธ เช่น เหม หรืออะไรก็แล้วแต่ เอามาใส่ในงานเขียนแล้วก็แสดงออกกลางๆ ว่าฉันลึกซึ้ง ศึกษามาเยอะ ขณะที่ผมคิดว่าเราไม่ควรมาเอ่ยอ้างเพราะมันเป็นทรรคนะของสมณะ เราเป็นคนธรรมดา คิดอย่างคนธรรมดา

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 144)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ถอดรูปเงาสีขาว แदनอรัญ แสงทอง ภาพเหมือนในวัยระห่ำ ของศิลปิน จะเห็นว่าผู้เขียนนำเสนอคำถามด้วยถ้อยคำรุนแรงว่า “คุณจงเกลียดจงชังพระอะไร นักหนา” แต่ผู้เขียนใช้กลวิธีการอ้างอิงข้อเขียนจากคำนำในหนังสือของผู้ให้สัมภาษณ์เอง จึงทำให้ เข้าใจได้ว่า การนำเสนอคำถามดังกล่าวมีที่มาจากความต้องการตรวจสอบทัศนคติหรือความรู้สึกของผู้ให้สัมภาษณ์ มิใช่มีวัตถุประสงค์เพื่อตัดสินประเมินทัศนคติความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์

ได้ยินว่าเมื่อก่อนคุณอารมณ์รุนแรงเอาเรื่อง

เป็นที่รู้กันว่า อยาไปยุ่งกับมัน (หิวเพราะ) แต่เอาเข้าจริงผมแค่เป็นคนที่ไม่ทำตามชนบเท่านั้นเอง คือ เวลาคุณกำกับหนังสือโฆษณา อยู่ใน service business ต้องให้บริการ สำหรับคนทั่วไปคือยอมๆ เสรีไปตาม ความต้องการ ผมรู้ว่าต้องบริการ แต่ไม่เชื่อชนบหลายๆ อย่าง ไม่เชื่อนั่นคือการบริการ เพราะสิ่งที่กำลัง ทำกันอยู่ ไม่มีใครรู้หรอกว่าจะออกมาดีหรือไม่ดี ที่ประชุมๆ กันอยู่ไม่มีใครรู้หรอก หนังสือยังไม่ถ่ายมัน abstract มาก ฟุ้งในอากาศ เมื่อเชื่อใครไม่ได้ เชื่อสัญชาตญาณดีกว่า ทำสักพัก สัญชาตญาณเราถูกนะ แล้วเวลาผมทำงาน ไม่มีอะไรแยกผมออกจากงานนั้นได้ นั่งขี้ที่บ้านก็คิด ผมคิดไม่เลิก ขับรถก็คิด จนบางที ขับเลยทางเข้าบ้าน พุดง่าย ๆ ว่ากว่าจะลงมือถ่าย ผมรู้มากที่สุดแล้วกับเรื่องนี้ ไม่ใช่เก่งกว่า แต่คนอื่นเดียว เขาต้องไปทำอย่างอื่น มาตรวจการบ้าน แล้วไปทำอย่างอื่น แต่ผมไม่มีอย่างอื่น อยู่กับมันตลอด โดยนิสัย

ส่วนตัวผมอยากทำสิ่งที่คิดว่าดี ถ้ายังไม่ดี ผมไม่มีวันเลิกคิด สำหรับผมนี่คือการบริการ คือเนื้อหา
ผลลัพธ์ ซึ่งจะออกมาดีหรือไม่ดีไม่รู้ แต่ผมมั่นใจว่าไม่ห่วยแน่นอน ถึงได้เกิดการกระโดดขึ้นโต๊ะประชุม
เพราะมันพูดกันไม่รู้เรื่อง และผมชี้ราคาคุณ ตอนนั้นยังอายุน้อยด้วย

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 70)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์เป็นเอก รัตนเรือง เรื่อง **ผลลัพธ์จากการเป็นผู้กำกับหนัง
โฆษณา** ผู้เขียนใช้การกล่าวอ้างแหล่งที่มาของคำถามแบบลอยๆ ไม่ระบุว่าบุคคลที่กล่าวว่าเป็นผู้ให้
สัมภาษณ์อารมณ์รุนแรงนั้นคือใคร เป็นเสมือนคำนิทนาบว่าร้าย กล่าวหาผู้ให้สัมภาษณ์ในทางไม่ดีที่
ผู้เขียนเคยได้ยินมา ทั้งนี้ เมื่อผู้เขียนถามคำถามนี้ ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์มีโอกาสได้อธิบายข้อเท็จจริงที่
เกิดขึ้น และทำให้ผู้อ่านเข้าใจผู้ให้สัมภาษณ์มากขึ้น

พูดเรื่องดนตรี มีนักวิจารณ์เพลงบางคนเคยบอกว่ามีฝีมือขนาดนี้ คุณน่าจะเลิกทำธุรกิจ แล้วหันมาทำ
เพลงอย่างเดียวเพื่อสร้างชื่อเสียงให้ประเทศ คุณรู้สึกอย่างไรกับคำพูดนี้บ้าง เคยคิดเอาดีกับเพลงอย่าง
จริงๆ จังๆ บ้างไหม

ผมไม่เคยคิดจะเป็นศิลปิน ตอนอายุสัก 20 ปี คุณอากร ฮุนตระกูล เขาเคยจะจ้างผมเล่นประจำที่
โรงแรมอิมพีเรียล ช่วง happy hours ระหว่าง 6 โมงเย็นถึง 2 ทุ่ม ใจผมก็รู้สึกสนุกและอยากเล่น แต่คุณแม่
ไม่ยอม แม้ว่าค่าจ้างจะตกถึงเดือนละ 6,000 บาท ซึ่งไม่น้อยเลยในยุคนั้น...

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 126)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ **กัฒแฮมเบอร์เกอร์แกล้มเพลงเปียโน เดช บุลสุข** ผู้เขียนได้
นำเสนอคำถามโดยอ้างคำกล่าวของนักวิจารณ์เพลงบางคนบอกว่าผู้ให้สัมภาษณ์น่าจะเลิกทำธุรกิจ
แล้วหันมาทำเพลงอย่างเดียว เพื่อสร้างชื่อเสียงให้ประเทศ แล้วผู้เขียนจึงนำเสนอคำถามว่าผู้ให้
สัมภาษณ์คิดเอาดีกับงานเพลงอย่างจริงจังบ้างไหม จากการนำเสนอคำถามดังกล่าว ผู้ให้สัมภาษณ์
ได้ตอบปฏิเสธ และเล่าประสบการณ์การเล่นดนตรีของตนเองที่เคยได้รับการทาบทามให้เล่นดนตรีใน
โรงแรมที่มีชื่อเสียง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์ได้รับการยอมรับว่ามีความสามารถทางด้านดนตรี
ตั้งแต่อดีต ทั้งนี้ การกล่าวอ้างคำพูดแสดงความชื่นชมผู้ให้สัมภาษณ์ของนักวิจารณ์เพลง ยังเป็นเครื่อง
ยืนยันถึงความสามารถของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยที่ผู้เขียนไม่จำเป็นต้องบรรยายคุณสมบัตินี้ด้วยถ้อยคำ
ของผู้เขียนเอง เนื่องจากคำกล่าวของนักวิจารณ์เพลงย่อมมีความน่าเชื่อถือมากกว่าคำกล่าวของ
ผู้เขียน ซึ่งไม่ได้มีความสามารถเฉพาะในแวดวงของผู้ให้สัมภาษณ์

จากบทสัมภาษณ์เรื่องเดียวกัน ผู้เขียนยังได้นำเสนอคำถามโดยอ้างแหล่งที่มาจากข่าวว่า

เห็นข่าวว่าบางครั้งคุณกับชาร์ลอตต์ทำงานเพลงกันโดยผ่านโทรศัพท์

ใช่ครับ เพราะอยู่กันคนละประเทศ และเขาอยากรู้ว่าผมต้องการให้เพลงออกมาในอารมณ์ไหน สไตลียังไง เพราะเพลงเพลงหนึ่งสามารถเล่นได้หลายสไตล์ ผมจำเป็นต้องถ่ายทอดความรู้สึกให้เขารู้ ยิ่งเพลงที่มีกลิ่นอายของไทยมากๆ ยิ่งต้องบอกให้ชัดเจนเพื่อให้ได้สัมผัสความรู้สึกของบทเพลงเหล่านั้น...

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 127)

เห็นได้ว่าการนำเสนอคำถามดังกล่าว ทำให้ผู้อ่านได้ทราบวิธีการทำงานเพลงของผู้ให้สัมภาษณ์ ที่มีความใส่ใจกับสิ่งที่ทำ โดยไม่ละเลยรายละเอียดแม้เพียงเล็กน้อย และยังสะท้อนให้เห็นทักษะประการหนึ่งในการเป็นนักสื่อสารมวลชนของผู้เขียน คือการเป็นคนรอบรู้ ซึ่งความรู้รอบรู้นี้จะเกิดขึ้นได้จากการติดตามข่าวสารทุกชนิด ทั้งนี้ การนำเสนอคำถามข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนหาข้อมูลก่อนไปสัมภาษณ์ จึงสามารถนำข้อมูลที่ได้ทราบมาอ้างอิงเป็นคำถามเสนอต่อผู้ให้สัมภาษณ์ได้

มีเรื่องสั้นของคุณเรื่องหนึ่งชื่อ 'นักแพ้' ถ้ามาถามกันตรงนี้อีกครั้ง คุณพอจะคุยให้ฟังได้ใหม่ว่าคุณสนใจอะไรในนั้น กำลังจะพูดอะไรกับผู้คนหรือสังคมนี้?

เป็นความรู้สึกข้างในที่เกิดจากการทำความเข้าใจชีวิตที่มีมิติด้วยต่างกัน โดยส่วนตัว ผมเชื่อว่าไม่มีใครชนะไปเสียทุกอย่าง เช่นเดียวกัน, ไม่มีอะไรแย่ไปหมดเสียทุกอย่าง วิธีคิดเหล่านี้เกิดจากกระบวนการปกปิดเปลือกตัวเอง หาเหตุผลให้ตัวเองมีวิธีคิด ทำความเข้าใจกับโลกข้างในของตัวเอง...

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 127)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ **เช็คหัวใจ สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ** ตอนผู้ชายขี้แพ้ ผู้เขียนได้นำเสนอคำถามโดยกล่าวอ้างผลงานการเขียนเรื่องสั้นเรื่องหนึ่งของผู้ให้สัมภาษณ์ ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องอธิบายแง่มุมความคิดอันละเอียดอ่อนของตนเองออกมา กล่าวคือ เป็นการอธิบายถึงความรู้สึกภายในเกี่ยวกับความพ่ายแพ้ ซึ่งประเด็นการนำเสนอในเรื่องดังกล่าวอาจไม่มีโอกาสนำเสนอได้โดยง่าย หากไม่มีเหตุจูงใจหรือที่มาของคำถามที่เหมาะสม ดังนั้นการที่ผู้เขียนได้ศึกษาผลงานของผู้ให้สัมภาษณ์ และนำผลงานของผู้ให้สัมภาษณ์มาตั้งเป็นประเด็นคำถาม จึงเป็นเหตุอันควรให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถามนั้น และทำให้เนื้อหาของบทสัมภาษณ์มีมิติเรื่องของอารมณ์ความรู้สึกที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

จากการศึกษาการถามโดยกล่าวอ้างแหล่งที่มา สังเกตว่าผู้ให้สัมภาษณ์อ้างอิงแหล่งที่มาอย่างหลากหลาย เช่น จากผลงานของผู้ให้สัมภาษณ์ ข่าว เพลง นักวิจารณ์ คำให้สัมภาษณ์ของบุคคลอื่น คำเล่าลืออันเป็นแหล่งที่มาที่ไม่เฉพาะเจาะจง ฯลฯ แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนต้องศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ และเปิดรับข้อมูลข่าวสารรอบด้านอยู่เสมอ คำถามในลักษณะนี้ทำให้ประเด็นในการสนทนาขยายขอบเขตกว้างขวางขึ้น และสังเกตว่าคำถามที่มีเนื้อความกล่าวหาผู้ให้สัมภาษณ์ในเชิงลบ ผู้เขียนจะเลือกใช้การอ้างอิงแหล่งที่มาที่ไม่เฉพาะเจาะจง คือไม่ระบุแหล่งที่มาที่ชัดเจน

3.6 การถามโดยพาดพิงถึงบุคคลที่สาม

การถามโดยพาดพิงถึงบุคคลที่สาม หมายถึง การที่วรพจน์ พันธุ์พงศ์ นำเสนอคำถามโดยกล่าวพาดพิงถึงบุคคลอื่น ซึ่งได้แก่บุคคลที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ในทางใดทางหนึ่งดังตัวอย่าง

อาจารย์คึกฤทธิ์ท่านมีลักษณะนักการเมืองไหม

ไม่ละ คุณชายไมใช่ทางการเมือง ท่านเป็นศิลปินมากกว่า เป็นนักเขียนนักปราชญ์ เป็นครูมากกว่า ที่ไปเป็นนักการเมือง เรว่าท่านเป็นเพื่อสนองตัวตนเอง อยากรู้อะไร และทำได้ด้วย ท่านเป็นครูที่ดี ผู้รอบรู้และถ่ายทอดให้คนอื่นเข้าใจได้ เป็นนักแสดงระดับคลาสสิก นี่คือความคิดของเราะ เรว่าท่านไมใช่ทางการเมืองที่ดี เป็นได้เพราะโวหาร เพราะล่อจิกที่ฉลาดกว่าคนหลายคน มีสืบแปดเสียง เป็นนายกฯ ได้ว่าเงอะ

(เขาจามติดต่อกันหลายครั้ง และบ่นว่าโรคบ้านี่ชอบจาม จามแล้วเจ็บหน้าอก)

ความรู้หลายอย่างเราได้มาจากท่าน นั่งรถไฟด้วยกัน แค่อถามถึงต้นไม้มิทางต้นเดียว ท่านอธิบายป่าทั้งป่า เราชอบฟัง เพราะมันได้ความรู้จ่มเลย ชอบจำเอามาเล่าให้คนอื่นฟังต่อ

ช่วงอายุเยี่ยบกว่าๆ เรามีโอกาสที่ดี ได้ฟังเรื่องราวจากท่าน เราชอบถาม และท่านไม่รังเกียจที่จะตอบเด็ดๆ อย่างเรา ท่านมีใจสอน พูดซ้ำๆ ชัดเจน มีอารมณ์ขัน ฟังได้ทั้งวัน ไม่เบื่อ

อยู่เมืองนอกด้วยกัน เราถามอะไร อนุสาวรีย์ไหน ท่านอธิบายได้หมด มีอารมณ์ขันเสริจสรรพ หาไม่ได้อีกแล้วคนแบบนี้ ปฏิภาณสูง

ชีวิตเราเปลี่ยนไปมากเพราะท่าน หลุดจากแหล่งเสื่อมโทรม ผจญภัยดุเดือดในช่องกะหรี...

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2552: 39-40)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ‘รงค์ วงษ์สวรรค์’ เรื่อง **จากนักเลงบางลำพู สู่วิถีนักหนังสือพิมพ์หนุ่ม ‘ไอ้ปู้มันร้าย’** ช่วงแรกผู้เขียนได้ถ่ายทอดคำให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประวัติการทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์ที่สยามรัฐ โดยเฉพาะประสบการณ์การทำงานกับ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช รวมทั้งสอดแทรกบทสนทนาที่ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช แก่งด่าว่าผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อกระทบกระเทียบนักการเมืองที่มีพฤติกรรมทุจริตคอร์รัปชัน จากบทสัมภาษณ์ในช่วงแรกนี้ ผู้เขียนได้นำเสนอคำถามต่อมา โดยให้ผู้ให้สัมภาษณ์บอกเล่าบุคลิกลักษณะนักการเมืองของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช จะเห็นว่าการนำเสนอมคำถามพาดพิงถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นบุคคลที่ผู้ให้สัมภาษณ์เคารพนับถือ ได้สะท้อนมุมมองที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีต่อผู้มีพระคุณ และยังแสดงให้เห็นถึงบุคลิกภาพด้านการใฝ่รู้ใฝ่เรียน และความกตัญญูของผู้ให้สัมภาษณ์

คุณสุทธิชัยน่าสนใจยังไง?

ความน่าสนใจมากที่สุดคือความเท่าทัน รองๆ ไปก็คาแร็กเตอร์ การวางบทบาทสถานะ อารมณ์ใน การถามและพูดคุย การจัดการภาวะความรู้สึกของตัวเองในการคุยกับผู้ร่วมรายการ ไม่ว่าจะเห็นด้วย หรือไม่เขาทำได้ดี โดยเฉพาะท่าทีในการถามบางอย่าง ถามแรงๆ ภายใต้อารมณ์ขมๆ ผมชอบมาก ยิ้มก็ยิ้ม แบบมีเชิง ดูพอดีไปหมด เป็นคนเก่ง

แต่ก็เหมือนเดิม เป็นการชอบหน้าจอก ผมเป็นคนแบบนี้ ชอบใครก็ดูอยู่ห่างๆ ไม่ได้เข้าไปกรีดกราด เรา เพียงชื่นชมบทบาทและความเป็นมืออาชีพ ซึ่งมันพ้นจากความเป็นตัวบุคคลไป

สิ่งที่ได้เรียนรู้มาจากทุกคนคือ สมัยหนึ่งผมไม่อยากทำงาน อยากมีชีวิตสบายๆ ไม่อยากอะไรมาก ตอนหลังมาเรียนรู้ว่าเรามีชีวิตอยู่ท่ามกลางคนทำงานหนัก ผมพบว่าคนที่จะมีตัวตน มีอะไรสักอย่าง ต้อง ทำงานเท่านั้น อยากเป็นนักเขียน แต่ไม่เขียนแล้วรู้สึกว่าคุณเป็นนักเขียนแล้ว สมัยหนึ่งผมรู้สึกแบบนั้น พอ มาถึงจุดหนึ่งพบว่ามันไม่ใช่ คนเราต้องทำงาน ต้องทุ่มเท ไม่งั้นไม่สามารถเอาสิ่งที่ตัวเองคิดและเชื่อ ออกมาให้คนอื่นเห็นได้ วันๆ คอยแต่ตัดสินประเมินคุณค่าคนอื่น ใช้นั้นไม่ดี รู้ๆ ไม่ได้

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2548: 48)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ เรื่อง **ครู : คือคนผู้จุดตะเกียงในใจ** ผู้เขียน ถ่ายทอดคำให้สัมภาษณ์ถึงบุคคลที่ผู้ให้สัมภาษณ์เคารพนับถือ โดยคำให้สัมภาษณ์ก่อนหน้า ผู้ให้ สัมภาษณ์ได้กล่าวไว้ถึงความรู้สึกนับถือสุทธิชัย หยุ่น ผู้เขียนจึงนำเสนอคำถามพาดพิงถึงบุคคลที่ผู้ให้ สัมภาษณ์กล่าวถึงว่า “คุณสุทธิชัยน่าสนใจยังไง?” ซึ่งจากคำถามนี้ได้นำไปสู่คำตอบที่สะท้อนให้เห็น ทักษะของผู้ให้สัมภาษณ์ว่า ยกย่องชื่นชมพิธีกรรมมืออาชีพที่มีบุคลิกลักษณะเช่นไร นอกจากนี้ยังแสดง ให้เห็นโลกทัศน์เกี่ยวกับชีวิตกับการทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์ ที่เปลี่ยนแปลงไปเพราะเกิดการเรียนรู้ จากการทำงานอยู่ท่ามกลางผู้ที่ทำงานหนัก

ครั้งหนึ่ง คุณแม่เคยเล่าให้ฟังว่าเขามักมีไอเดียแปลกๆ ตั้งแต่เด็ก เป็นต้นว่าชอบสวมรองเท้าข้างละสี พอ โตมา นิสัยช่างคิดและทำในสิ่งที่คนอื่นเขาไม่ทำกันจึงติดตัวเรื่อยมา คุณเองล่ะ มีบุคลิกเฉพาะอัน แตกต่างจากชาวบ้านในลักษณะเดียวกันนี้บ้างไหม

น่าคิดนะ เพราะผมกำลังสงสัยเหมือนกันว่าทำไมลูกเราแปลกๆ วะ (หัวเราะ) ชอบอะไรไม่เหมือนคน อื่น ชอบเล่นตุ๊กตานิโกร ไม่ชอบผมทองตาฟ้าเหมือนลูกชาวบ้าน ชอบเล่นคนเดียว

ผมไปถามเพื่อนๆ รุ่นเดียวกัน มันบอกสมัยเด็กมีงี้ก็เป็นแบบนี้ ปลีกออกไปนั่งคนเดียว คิดสูตร คิด กลอน ไม่ชอบรวมตัวเป็นกลุ่ม อยู่ห้องสมุดบ้าง นั่งตมเป็นน้ำมนต์บ้าง ไม่รู้ไปฟังใครมาแล้วสงสัย นั่งตมอยู่ นั้นทั้งวัน แล้วก็บ้า ลีโอนาร์โด ดา วินชี อยากจะทำเครื่องบินกระพือปีกแบบเขา ผมบ๊ายอะไรจะบ้าถึงขีด คลั่งกับสิ่งนั้น และเมื่อบ้าเสร็จจะไปบ้านอื่นต่อ มีครั้งหนึ่งบ้าเรื่องพระมะเหลเถไถเลยนึกอยากเขียนบ้าง เขียนเอง ผมเขียนพระตะขบ เขียนเป็นเล่มเลย กลับมานั่งดู เฮ้ย! เราบ้าขนาดนั้นเลยหรือวะ หายตัวไป เขียนเรื่องพระตะขบอยู่เป็นเดือน ตอนเรียนประถมปลายๆ

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 65)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ แบนกบาลศรีเอทีฟเวิลด์คลาส สุทธิศักดิ์ สุจริตตานนท์ ผู้เขียน ได้กล่าวถึง “คุณม่่า” หรือสุธน เพ็ชรสุวรรณ เพื่อยกตัวอย่างเรื่องบุคลิกเฉพาะตัวของคนทำงานโฆษณา ก่อนจะนำไปสู่คำถามว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีบุคลิกที่แปลกแตกต่างจากคนอื่นในลักษณะเดียวกันนี้ใหม่ เห็นได้ว่าการนำเสนอคำถามโดยกล่าวอ้างถึงบุคคลที่สามเช่นนี้ ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์เข้าใจจุดประสงค์ ในการถามของผู้เขียนอย่างชัดเจน และสามารถเล่าบุคลิกภาพของตนเอง ที่แสดงถึงความคิด สร้างสรรค์อันแตกต่างจากบุคคลทั่วไป และยังทำให้ผู้อ่านอ่านเนื้อหาของบทสัมภาษณ์ด้วยความ สนุกสนานเพลิดเพลิน

จากการศึกษาการถามโดยพาดพิงถึงบุคคลที่สาม พบว่ามักเป็นคำถามที่เกิดขึ้นเมื่อผู้ให้ สัมภาษณ์ตอบคำถามประเด็นใดประเด็นหนึ่งมาพอสมควร พอดีเขาบุคคลที่สามมาอ้างถึงได้ช่วยให้ ประเด็นคำตอบกว้างขวาง ลึก และชัดเจน แทนที่จะเป็นคำตอบแบบนามธรรมถึงวิธีการทำงานหรือ บุคลิกโดยกว้างๆ การยกเอาบุคคลที่สามซึ่งมีตัวตน ทำให้ข้อมูลเชิงรูปธรรมปรากฏชัดขึ้น เพราะบุคคล ที่กล่าวอ้าง เป็นบุคคลสาธารณะหรือมีลักษณะเด่นที่ผู้อ่านจะนึกภาพตามได้ไม่ยาก

3.7 การถามในลักษณะยั่วอารมณ์

การถามในลักษณะยั่ว หมายถึง การที่วอร์พจน์ พันธุ์พงศ์ เลื่อนนำเสนอคำถามที่มีเนื้อความ ยั่วให้ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องตอบคำถามกลับมา เพราะเนื้อความนั้นกล่าวถึงผู้ให้สัมภาษณ์ในทางลบ ดัง ตัวอย่าง

ในแง่การแสดงไม่มีใครปฏิเสธชื่อสรพงศ์แน่ๆ แต่การตัดสินใจมาทำเพลง และทำได้ไม่ดี มันเหมือนกับ ทำลายชื่อเสียงตัวเองลงง่ายๆ ประเด็นนี้คุณคิดยังไง

ก็มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์พอสมควร ตัวผมเองรู้ว่าผมไม่ใช่ตัวจริง ไม่ใช่ของจริง แต่ที่ร้องผมร้องเอา ความสนุก ไม่เคยคิดทำเป็นอาชีพ ร้องแบบสมัครเล่น ซึ่งผลก็ออกมาชัดเจนว่าอยู่ไม่ได้จริงๆ เพราะไม่ใช่ ของจริง พวก ศรเพชร ศรสุพรรณ ยอดรัก สลักใจ เขาอยู่ได้ แต่ถ้าเขามาเล่นหนัง เขาก็อยู่ไม่ได้เหมือนกัน การตัดสินใจไปร้องเพลงถือเป็นความล้มเหลวในชีวิตคุณไหม

ไม่เลย อย่างที่บอกว่าผมไม่คิดเป็นอาชีพ เข้าไปแค่ชั่วคราวชั่วคราว คิดแค่สนุกเท่านั้น สรพงศ์ต้อง เล่นหนัง นั่นคืออาชีพของผม โอเค ร้องเพลง พอร้องได้ แต่ร้องไปแล้ว คนฟัง 100 คน อาจจะชอบสัก 2 คน ไม่ชอบ 98 คน (หัวเราะ) แต่มันมีคนชอบ ทำให้เราได้ผ่อนคลายเป็นเพราะ ‘หัวใจไม่เสรีเมโยเหล็ก’ ได้โชว์ ตัวทั่วประเทศ คนเดินกันสนุก ไปไหนก็เก็บเงินได้เยอะ ไปกับอริสมันต์ พงษ์เรืองรอง เขาก็ ‘ใจไม่ด้านพอ’ สนุกดี มันเป็นความรู้อีกอย่างหนึ่งในชีวิต...

(วอร์พจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 90-91)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ **สรพงศ์ ชาตรี** “ผมเป็นร่างทรงท่านม้วย” ผู้เขียนนิพากษ์วิจารณ์ผลงานด้านการร้องเพลงของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยใช้ถ้อยคำตรงไปตรงมาว่า “ทำได้ไม่ดี” และ “เหมือนกับทำลายชื่อเสียงตัวเองลงง่าย ๆ” การถามในลักษณะยั่วอารมณ์ดังกล่าว ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องตอบโต้ เพื่อปกป้องตัวเอง เห็นได้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์ยอมรับคำวิจารณ์ แต่ก็กล่าวปกป้องตนเองว่า ในฐานะนักร้อง ตนเองไม่ใช่ของจริง แต่ร้องเพลงเพื่อความสนุกเท่านั้น และเมื่อผู้เขียนนำเสนอการถามในลักษณะยั่วอารมณ์อีกครั้งว่า “การตัดสินใจไปร้องเพลงถือเป็นความล้มเหลวในชีวิตคุณไหม” ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ตอบโต้กลับมว่า ไม่ถือเป็นความล้มเหลว เนื่องจากทำชั่วคราว เพื่อความสนุก ได้ผ่อนคลาย มีรายได้ และได้รับความรู้อีกอย่างหนึ่งในชีวิต

ไม่ว่าจะเจอปัญหาอะไรแค่ไหน สุดท้ายก็ทำได้สมปรารถนาแล้ว คนคนหนึ่งสามารถเดินจากเชียงใหม่ถึงเกาะสมุยโดยไม่ใช้เงินได้จริงๆ ถึงตอนนี้คุณอยากแนะนำให้คนอื่นเดินไกลๆ แบบนี้อีกไหม

ไม่แนะนำ การเดินไม่ได้เป็นเรื่องดีกับโครงสร้างสังคมแบบนี้ โดยเฉพาะคนในวัยหนุ่มสาว ความแข็งแรงอาจให้คุณเดินได้ไกล ได้ระยะทาง แต่คุณคงไม่ได้ความลุ่มลึกทางจิตใจเท่าไร ผมพูดตรงๆ เลย ลูกศิษย์บางคนอยากทำ ผมบอกว่าย่าและขอโทษจริงๆ ที่การกระทำของผมทำให้เขาอยากเลียนแบบ ถ้าคุณสื่อสารได้ คุณช่วยสื่อสารด้วยว่าผมขอโทษที่กลายเป็นแบบนี้ คุณคิดว่าคุณสามารถคนเดียวหรือ คนอื่นเดินไม่ได้

เปล่าเลยครับ แต่ผมไม่เห็นด้วย ถ้าเขาจะเดินเพราะอยากทำตามอย่างผม เขาจะเดิน เขาต้องมีโครงสร้างความเชื่อ ความคิดของเขาเองในใจ ผมไม่ได้ห้ามว่าย่ามาเดิน แต่ผมไม่สนับสนุนให้ใครมาเลียนแบบ ถ้าคุณอยากได้ความหมายชีวิต เขาเลยครับ คุณคิดค้นวิธีที่เหมาะสมกับตัวเอง ผมสนับสนุนเต็มที่ ถ้าคุณเป็นนักศึกษาและอยากเรียนเอาเกียรตินิยม เขาเลย ตั้งจิตอธิษฐานเลยว่าจะตั้งใจศึกษาด้วยจิตใจเบิกบาน คุณไม่ต้องไปเดิน...

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 349)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ **ประมวล เพ็งจันทร์** **ผู้รู้แจ้งในการเดิน** ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เดินทางจากจังหวัดเชียงใหม่ถึงเกาะสมุย โดยไม่ใช้เงิน แต่กลับกล่าวว่าไม่แนะนำให้คนอื่นเดินทางระยะไกลอย่างที่ตนเองทำ ผู้เขียนจึงตั้งคำถามกลับไปว่า “คุณคิดว่าคุณสามารถคนเดียวหรือ คนอื่นเดินไม่ได้” ซึ่งมีน้ำเสียงในเชิงยั่วอารมณ์ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์สับสนประมาทคนอื่นว่าไม่มีความสามารถทำได้อย่างตนเอง ผู้ให้สัมภาษณ์จึงต้องกล่าวปฏิเสธข้อกล่าวหานี้ แล้วอธิบายเพิ่มเติมว่า แต่ละคนที่ต้องการความหมายชีวิตควรคิดค้นวิธีการที่เหมาะสมกับตัวเอง

นี่เป็นไอเดียที่ทำขึ้นมาเพื่อต้องการลบล้างบาปหรือภาพฉาวๆ ในอดีตหรือเปล่า

ผมไม่เคยบาป ที่ผ่านมามีผมช่วยคนไว้เยอะพอสมควร ให้มีงาน มีเงินเลี้ยงดูครอบครัว เรื่องโรงละคร ผมเกิดไอเดียจากการไปเที่ยวต่างประเทศ ผมเสียเงินให้เขามาเยอะ เพื่อเรียนรู้วัฒนธรรม เคยไปต่อแถว เพื่อซื้อตั๋วดูโชว์ ดุสุนทรียภาพ แต่แปลก, บ้านเราไม่มีสถานที่แบบนี้ ทั้งที่มีเรื่องราว ตำนาน วัฒนธรรม จำนวนมหาศาล น่าแปลกกว่าทำไมเราไม่นำเสนอภูมิปัญญา เราไม่เอาของดีขึ้นมาใช้ ไม่ได้สานต่อรุ่นต่อรุ่น ไม่มีการโยงไปถึงรากแก้ว

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2550: 159)

จากงานเขียนบทสัมภาษณ์ สุรา นารี แสงสี ความรัก และนักเลง ผู้ให้สัมภาษณ์ถ่ายทอดความคิดที่อยากจะทำโรงละครคุณภาพระดับโลก ผู้เขียนจึงได้นำเสนอคำถามดังกล่าวขึ้น ซึ่งเห็นได้ว่าการนำเสนอคำถามนี้ยั่วอารมณ์ด้วยถ้อยคำรุนแรงว่า “ล้างบาป” และ “ภาพฉาวๆ” ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องอธิบาย และการแสดงเหตุผลในการคิดทำโรงละคร เพื่อเป็นการหักล้างคำถามของผู้เขียนอันเป็นถ้อยคำที่เพ่งเล็งผู้ให้สัมภาษณ์ทางด้านคุณธรรมความดี

จากการศึกษาการถามในลักษณะยั่วอารมณ์ พบว่าการถามในลักษณะยั่วอารมณ์เกิดขึ้นด้วยเหตุผลที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้สัมภาษณ์ต้องพูดอะไรออกมา แม้คำถามดังกล่าวจะดูค่อนข้างก้าวร้าว กล่าวโจมตีผู้ให้สัมภาษณ์ในทางลบ แต่ก็ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์มีโอกาสแก้ต่างสิ่งที่สังคมสงสัยได้อย่างรวดเร็ว ด้วยการถามที่ไม่อ้อมค้อม

3.8 การถามด้วยคำถามแย้ง

การถามด้วยคำถามแย้ง หมายถึง การนำเสนอคำถามที่แสดงให้เห็นว่าวรพจน์ พันธุ์พงศ์ ไม่เห็นด้วยหรือไม่เชื่อคำตอบที่ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบมาก่อนหน้านี้ เป็นการถามในลักษณะแย้งกับคำตอบที่ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ไว้ โดยนำเรื่องจริงที่ปรากฏให้เห็นหรือเรื่องที่มีความเป็นไปได้มาโต้แย้งคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังตัวอย่าง

คุณมักพูดเสมอว่าเชื่อเรื่องนรก-สวรรค์ แต่การที่คุณมีภรรยาและลูกอยู่แล้ว แต่ยังกลับไปหาผู้หญิงคนอื่นอย่างนี้คุณคิดใหม่ว่ามันเป็นบาป

ก็คิด แต่บางทีมันเหมือนกรรมหรืออะไรไม่รู้ ทำไมคนมันเป็นหลายพันล้าน ไม่เจอ ไม่รู้สักอะไร แต่ทำไมมันต้องมารักคนนี้ มันคืออะไร ทำไมต้องเป็นอย่างนั้น คิดและเราอาจจะมีกรรมจริงนี้ ผู้หญิงมีทั้งโลก ทำไมต้องมาเป็นอย่างนี้ ไม่ใช่แฮปปี้ แต่ที่แน่ๆ ผมทำอะไรทุกอย่าง ผมกล้าพูดว่าผมมีเจตนาดี ไม่เคยคิดทิ้งขว้าง ดูแลเสมอต้นเสมอปลาย มันจะบาปมั๊ยนะ ผมไม่รู้ แต่ผมไม่เคยหลอกใคร คบใครผมก็ให้แต่สิ่งที่ดีกับเขา ในเมื่อเราให้สิ่งที่ดีกับเขา แล้วมันจะเป็นยังงี้ ผมไม่รู้กาลข้างหน้า ไม่ใช่ว่าไม่คิด แต่ผมไม่เคยเปรียบเทียบ ไม่รังแก เป็นคนให้มากกว่า จริงๆ แล้ว ลูกผมก็เป็นสาว ผมเห็นเด็กสาวทุกคนเป็นลูก เพราะ

ผมเชื่อว่าถ้าเราองไม่ตีกับเขา มันจะมีคนอื่นมองลูกเราไม่ดี คุณรังแกลูกสาวคนอื่น เขาต้องรังแกลูกสาวคุณบ้างเหมือนกัน ไม่ว่าวันใดวันหนึ่ง ไม่ด้วยสายตา ก็ด้วยจิตใจ ถ้าคุณอยากให้คนรักลูกคุณ คุณต้องรักลูกคนอื่น เพราะคนเราทำอะไรได้อย่างนั้น หว่านถั่วได้ถั่ว หว่านงาได้งา...

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 103-104)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ **สรพงศ์ ชาตรี “ผมเป็นร่างทรงท่านม้วย”** ผู้เขียนถ่ายทอดคำให้สัมภาษณ์ที่แสดงให้เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้มีความศรัทธาในพุทธศาสนา มีความเชื่อเรื่องนรก-สวรรค์ แต่เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้มีชื่อเสียงในวงการบันเทิง ทำให้ผู้เขียนและผู้อ่านทราบประวัติส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ รวมทั้งเรื่องที่คุณให้สัมภาษณ์ค้นหาผู้หญิงคนอื่นที่ไม่ใช่ภรรยาตนเองในเชิงชู้สาว ผู้เขียนจึงได้เสนอคำถามจากข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกับเรื่องเล่าเรื่องการยึดมั่นในคุณธรรมความดีของผู้ให้สัมภาษณ์ ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องชี้แจงประเด็นคำถามนั้นๆ

ถ้าคุณไม่มีนามสกุลนี้ต่อท้าย คุณจะคิดแบบนี้ใหม่ เพราะหลายคนไม่ใช่เขาคิดไม่ได้ หรือไม่อยากทำงานดีๆ แต่เขาต้องทำมาหากิน

ผมตอบไม่ได้ โอกาสที่ผมจะทำได้ก็มีสูง เป็นไปได้ว่าผมอาจจะถูกฝังไปนานแล้ว (หัวเราะ) ผมเข้าใจว่าชีวิตคนเรามีเหตุผลและเงื่อนไขต่างกัน การทำมาหากินนี้เรื่องใหญ่นะครับ แม้กระนั้น มันก็ไม่ถูกต้องนัก ถ้าเรามีแต่ข้ออ้าง เพราะเหตุผลที่คุณเราทำงานสร้างสรรค์ไม่ได้หรือทำไม่ได้ดี มันมีหลายสาเหตุ บางอย่างเป็นเรื่องจำเป็นจริงๆ แต่บางอันเป็นเรื่องที่เราทำขึ้นมาจริงๆ ผมถึงบอกไงว่าถ้าเรามีข้ออ้างมันก็จะนำเอาข้ออ้างที่บางครั้งไม่ใช่เหตุผลจริงๆ เข้ามาด้วย ไม่รู้จะครับ ผมไม่อยากตัดสินคนอื่น แต่ผมยอมรับว่าถ้าผมเกิดมาในอีกฐานะหนึ่ง ผมอาจจะดับไปแล้ว

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 332)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ **เดินคุยกับฟ้า พูลวรลักษณ์** ผู้อ่านได้รู้จักผู้ให้สัมภาษณ์ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นลูกชายคนโตในครอบครัวพูลวรลักษณ์ ซึ่งทำธุรกิจสร้างหนังและโรงหนังรายใหญ่ของประเทศ แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ต้องการร่วมธุรกิจนี้กับครอบครัว เขากลับสนใจอย่างจริงจังในการเขียนบทกวี เรื่องสั้น นวนิยาย และทำงานคอนเซ็ปต์ซัฟวล (Conceptual) แม้ว่าการสร้างสรรค์ผลงานเหล่านี้ต้องใช้เงินลงทุน และทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ขาดทุนก็ตาม ผู้เขียนจึงถามผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยคำถามที่แย้งกับข้อเท็จจริงในชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ว่า “ถ้าคุณไม่มีนามสกุลนี้ต่อท้าย คุณจะคิดแบบนี้ใหม่...” เนื่องจากมีความเป็นไปได้ว่า เพราะผู้ให้สัมภาษณ์เกิดมาในครอบครัวที่มีฐานะทางการเงินดี จึงทำให้สามารถดำเนินชีวิตในฐานะศิลปินเช่นนี้ได้ การถามโดยนำเรื่องที่มีความเป็นไปได้ในอีกแง่มุมหนึ่งมาโต้แย้งคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ ทำให้ผู้อ่านสนใจที่จะติดตามว่าผู้ให้สัมภาษณ์จะอธิบายประเด็นในคำถามนั้นๆ อย่างไร

ทุกศาสนา ศาสดาทูพระองค์ต่างอบรมให้คนเป็นคนดี สั่งสอนกันมาเป็นพันๆ ปี ให้ยึดมั่นในคำนี้ คุณ
เป็นใครคิดอะไรอยู่ ทำไมถึงเชื่อว่าเราไม่จำเป็นต้องเป็นคนดี

ความจริงของศาสนาเป็นความจริงในระดับที่เป็นสัจธรรมก็มี และอีกส่วนหนึ่งเป็นความจริงในระดับ
คำสั่งสอนหรือกุศโลบายของศาสนาก็มี คือบทบัญญัติหลายอย่างถูกคิดขึ้นมาเพื่อควบคุมและอธิบายให้
คนหมู่มากเข้าใจ ผมคิดแบบนี้ ผมไม่ได้เล่าเรียนเรื่องศาสนาอีกซึ่งนัก ขณะเดียวกันก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าเรา
เติบโตมาท่ามกลางคติของศาสนาที่หอมล้อมชีวิตอยู่เต็มไปหมดในทุกเรื่อง

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2548: 217)

งานเขียนบทสัมภาษณ์สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ ตอนเราไม่จำเป็นต้องเป็นคนดี ผู้เขียนนำเสนอ
คำถามว่าเพราะเหตุใดผู้ให้สัมภาษณ์จึงเชื่อว่าเราไม่จำเป็นต้องเป็นคนดี โดยผู้เขียนนำข้อเท็จจริงที่
ปรากฏมากล่าวแย้งผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวคือการอ้างถึงคำสั่งสอนของศาสนาในทุกศาสนา ที่ล้วนสอนให้
คนเป็นคนดี จึงไม่น่าเชื่อว่าผู้ให้สัมภาษณ์จะปฏิเสธความคิดความเชื่อดังกล่าว แล้วเสนอความเชื่อ
ของตนเองว่า เราไม่จำเป็นต้องเป็นคนดี ทั้งนี้ จากการนำเสนอคำถามแย้งดังกล่าวได้นำไปสู่การ
อธิบายแนวความคิดด้านศาสนาและความเชื่อของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งมีมุมมองว่าเรื่องความดีความชั่ว
เป็นเรื่องที่ซับซ้อน และการจะตัดสินว่าอะไรคือความดีอะไรไม่ใช่ความดีนั้นควรต้องพิจารณาอย่างถี่
ถ้วน

จากการศึกษาการถามด้วยคำถามแย้ง พบว่า เป็นการเสนอคำถามโดยนำเรื่องจริงที่ปรากฏ
ให้เห็นมาหักล้างคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ กลวิธีการถามเช่นนี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้ให้สัมภาษณ์ตอบ
คำถามบางอย่างเสร็จสิ้น แต่ผู้เขียนไม่เชื่อในคำให้สัมภาษณ์นั้น กลวิธีการถามเหล่านี้ช่วยกระตุ้นให้
ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องตอบคำถามในเชิงลึก และทำให้ผู้อ่านติดตามอ่านเนื้อหาในบทสัมภาษณ์ด้วยความ
สนใจ

จากการศึกษาวิธีการถามในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ ทั้ง 8 วิธี พบว่า
กลวิธีการถามแต่ละวิธีมีลักษณะการนำมาใช้ที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ สังเกตพบว่ากลวิธีการถามบาง
กลวิธี เช่น การถามเพื่อเปิดประเด็น การถามในลักษณะยั่วยุอารมณ์ การถามด้วยคำถามแย้ง หรือการ
ถามโดยแสดงทัศนะของผู้เขียน ผู้เขียนมีการใช้ถ้อยคำภาษาที่มีลักษณะรุนแรง ตรงประเด็น ด้วยเป็น
เพราะวรพจน์ พันธุ์พงศ์ มีคุณสมบัติของผู้สื่อข่าวที่มีบุคลิกอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) ดังที่ ฌ็อง-
วูทฌีกรรมา (2536: 39) กล่าวว่าไว้ว่าผู้สื่อข่าวจะต้องมีคุณสมบัติของการเป็นผู้ที่มีบุคลิกอยากรู้อยาก
เห็น เพราะความอยากรู้อยากเห็นจะเป็นส่วนกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นสนใจในเหตุการณ์
ที่อุบัติขึ้นรอบๆ ตัว โดยชักนำไปสู่ความสงสัยใคร่ที่จะรู้ถึงสาเหตุความเป็นมาของเหตุการณ์ จนกระทั่ง

ออกไปค้นหาข้อเท็จจริงที่ถูกปิดบังเอาไว้ เพื่อนำมาตีแผ่ให้สาธารณชนได้รับทราบในที่สุด วรพจน์ พันธุ์พงศ์ ยังเป็นผู้ที่มีทักษะของผู้สื่อข่าว คือเป็นคนที่มีความสามารถในการตั้งคำถาม ประกอบกับหลักการในการทำงานที่วรพจน์ พันธุ์พงศ์ ยึดถือ ที่ว่า “ในฐานะสื่อ ยิ่งเมื่อมีโอกาสเราต้องถามแทนใจประชาชน ถามในสิ่งซึ่งพึงควรจะถาม” (วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 14) แสดงให้เห็นว่าวรพจน์ พันธุ์พงศ์ ใช้กลวิธีการถามที่มีลักษณะตรงประเด็น เพื่อแสดงอุดมการณ์ในการทำงานของสื่อมวลชนที่มีหน้าที่ถาม แล้วนำคำตอบมาเผยแพร่สู่สาธารณะ และด้วยเชื่อว่าเป็นคำถามที่ตรงใจผู้อ่าน ช่วยไขข้อข้องใจในสิ่งที่ผู้อ่านสงสัย จึงกล่าวได้ว่า คำถามที่ตรงประเด็นที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ จนบางครั้งมีลักษณะเหมือนกับคำถามผู้ให้สัมภาษณ์ สะท้อนเจตนาธรรมของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ ที่ต้องการเปิดเผยข้อมูลให้มากที่สุด ให้ผู้อ่านได้มีโอกาสคิดวิเคราะห์ให้ผู้ให้สัมภาษณ์จากคำตอบเหล่านั้น เท่ากับว่าผู้เขียนเองก็ต้องการแสดงหน้าที่ของสื่อมวลชนที่เป็น “คนกลาง” มากกว่าสื่อมวลชนที่ปกป้องแหล่งข่าว

จากการศึกษายังพบว่า การนำเสนอคำถามที่มีลักษณะรุนแรง ผู้เขียนจะเลือกใช้กับผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีประสบการณ์ชีวิตที่หนักหน่วงมาพอสมควร หรือมีวุฒิภาวะเพียงพอ ซึ่งน่าจะมีความแข็งแกร่งทางสภาพจิตใจ สามารถยอมรับคำถามในลักษณะรุนแรงได้ ประกอบกับแนวคิดของนิตยสารหรือคอลัมน์ที่ตีพิมพ์บทสัมภาษณ์ ซึ่งมีความเหมาะสมที่จะใช้กลวิธีการนำเสนอคำถามในลักษณะดังกล่าว เนื่องจากจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความลึกและหนักแน่น เช่น นิตยสารจีเอ็มม ที่การสัมภาษณ์บุคคลถือเป็นจุดเด่นและสำคัญที่สุดของหนังสือ โดยมีแนวคิด (Concept) ของการสัมภาษณ์ว่า จะต้องมีลักษณะของการปะทะกันทางความคิด หรือมีการวิวาทะกับผู้สัมภาษณ์ และอาจลงลึกถึงเรื่องแนวคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ (สร้อยนภา สงฆ์โนนเหล็ก. 2543: 104)

นอกจากนี้บริบทแวดล้อมขณะสัมภาษณ์ก็ส่งผลต่อการตอบคำถามในลักษณะเปิดเผยตัวตนของผู้ให้สัมภาษณ์ด้วย เช่น การสัมภาษณ์ ณ ที่พักอาศัย สถานที่ทำงาน หรือสถานที่อื่นๆ ที่ผู้ให้สัมภาษณ์คุ้นเคย จึงทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์รู้สึกผ่อนคลาย แสดงความเป็นตัวของตัวเองทั้งคำพูด การกระทำ และความรู้สึกนึกคิด ได้มากกว่าการสัมภาษณ์พูดคุยในสถานที่ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่คุ้นเคย

เห็นได้ว่ากลวิธีการถามเป็นส่วนหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้สัมภาษณ์ที่จะดึงข้อมูลหรือนำไปสู่คำตอบที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการ วรพจน์ พันธุ์พงศ์ มิเพียงแต่เลือกคำถามให้การสัมภาษณ์ในลักษณะของการสนทนาไหลลื่นไปได้ด้วยดี แต่ยังเรียบเรียงบทสัมภาษณ์ให้มีลำดับความคิดตามลำดับของคำถามคำตอบที่นำเสนอไว้ในบทสัมภาษณ์ได้อย่างน่าติดตาม

4. การนำเสนอฉากและบรรยากาศ

การนำเสนอฉากและบรรยากาศในงานเขียนบทสัมภาษณ์เป็นกลวิธีที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเหตุการณ์หรือเวลาที่เกิดขึ้นในบทสัมภาษณ์ และทำให้เกิดอารมณ์คล้ายตามเนื้อเรื่องที่คุณเขียนนำเสนอ

ปราณี สุรสิทธิ์ (2549: 304) ได้กล่าวถึง “การสร้างฉาก” ในงานเขียนประเภทสารคดีสรุปได้ว่า การสร้างฉากเป็นกลวิธีหนึ่งในการสร้างสรรค์สารคดีให้มีสีสันเป็นเสน่ห์ดึงดูดใจผู้อ่าน การสร้างฉากเป็นการบรรยายหรือพรรณนาให้เกิดภาพพจน์ (Figure of Speed) ได้แก่ การเปรียบเทียบแบบต่างๆ เช่น อุปมาอุปไมย อุปลักษณะ การใช้บุคคลาธิษฐาน การเล่นคำ การใช้โวหารในแบบอย่างของบันเทิงคดีเพื่อให้ผู้อ่านสามารถสัมผัสสัมผัส รส กลิ่น เสียง เสมือนหนึ่งผู้อ่านร่วมอยู่ในเหตุการณ์หรือในสถานที่นั้นๆ ด้วย

จากการศึกษางานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ พบว่ามีกลวิธีการนำเสนอฉากและบรรยากาศ ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

- 4.1 ฉากที่เป็นสถานที่
- 4.2 ฉากที่เป็นเวลา
- 4.3 ฉากที่เป็นวิถีชีวิตหรือสภาพสังคม

4.1 ฉากที่เป็นสถานที่

ฉากที่เป็นสถานที่คือฉากที่เป็นสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ขึ้นในบทสัมภาษณ์ รวมทั้งสภาพแวดล้อมของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น ภูมิประเทศ ทิวทัศน์ และสถานที่ที่เป็นสิ่งประดิษฐ์ สิ่งก่อสร้าง เช่น อาคาร บ้าน ห้อง งานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ที่นำเสนอฉากและบรรยากาศที่เป็นสถานที่ ดังตัวอย่าง

ถ้าความทรงจำเป็นภาพ ผมเห็นบ้านไทยโบราณอายุร่วมร้อยปีหลังนั้นยื่นเด่นสง่าอยู่ท่ามกลางต้นไม้ใหญ่ โดยเฉพาะมะขามยักษ์ที่แผ่กิ่งก้านเขียวครึ้มคลุม แทบจะมองไม่เห็นท้องทะเลที่เป็นฉากหลัง ล้นทมนุ่นคุณน้ำแทงกิ่งระเกะระกะเบียดตัวบ้าน ใต้ต้นมีดอกขาวๆ อมเหลืองร่วงกระจัดกระจาย ชุ่มหน้าประตูทางเข้าคล้ายเจ้าของใจปลอญให้ไม้เลื้อยพันเกี่ยวอย่างเป็นธรรมชาติ ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ทว่าก็ไม่รกรุงรัง

เด็กชายผมเปียคนหนึ่งปีนเครื่องเล่นไม้ยูโดต้นมะขาม โดยมีหญิงสาววัยสักสามสิบคอยดูแลอยู่ใกล้ๆ ส่วนผู้ชายผิวเกรียมแดด ร่างเล็ก ปราดเปรียว ทรงผมเหมือนราชนเร็กเก้จ๋าไม่กัน กำลังทำกับข้าวได้งั่งอยู่ในครัว

ถ้าความทรงจำเป็นเสียง ผมได้ยินเสียงบรรดาหมาๆ ของเขา หมาไทยพื้นเมืองที่เพนจรโซซัดโซเซมาจากต่างถนนและหาดทรายศรีราชา (ใช่ เขาอุบการะไว้มากจนนับไม่ไหว) พวกมันพร้อมใจกันกรูเข้ามาหา แสบแก้วหู ลั่นเมื่อเจ้าของตวาดปราม เสียงนั้นจึงค่อยจางลง

คลื่นซัดทรายเป็นระลอก เว้นสักระยะ ประเดี๋ยวก็ร้องครืนครางมาอีก

ลมพัดใบไม้หวีดหวิว

เสียงของความเงียบ

เพลงคนดำจากเครื่องเล่นแผ่นเสียงเก่า และเจ้าของกำลังแต่งเพลงเร็กเก้ภาษาไทย

(วราพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 246-247)

บทสัมภาษณ์ **ลมทะเลร้องเพลงเร็กเก้ แก๊ป ทีโบน** ผู้เขียนได้นำเสนอจากบ้านของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยบรรยายให้เห็นสภาพบ้านไทยโบราณที่อยู่ท่ามกลางธรรมชาติ เห็นบรรยากาศความเป็นครอบครัวที่อยู่กันพร้อมหน้าพ่อแม่ลูก รวมทั้งบรรยายถึงเสียงสุนัขเห่า เสียงคลื่น ลมพัดใบไม้ เสียงของความเงียบ และเสียงเพลงจากเครื่องเล่นแผ่นเสียง การนำเสนอฉากที่เป็นสถานที่เช่นนี้ทำให้ผู้อ่านรู้จักสภาพแวดล้อมอันเป็นที่อยู่อาศัยของผู้ให้สัมภาษณ์ว่ามีความร่มรื่น เป็นธรรมชาติ และสร้างอารมณ์ผ่อนคลายให้เกิดแก่ผู้อ่าน ฉากนี้ยังมีความกลมกลืนกับบุคลิกลักษณะของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีวิถีชีวิตเรียบง่าย และไม่หลงใหลไปกับวัตถุนิยม

ฝนบางๆ พราลงมาขณะพวกเราเดินกลับขึ้นมายังบริเวณที่กางเต็นท์ มีเสียงฮือฮาอีกครั้งที่มาในหรือผ้าใบขนาดใหญ่ออกเตรียมสู้ฝน ใครจะคิดว่าเขาจะมีอุปกรณ์เพียบพร้อมอย่างนี้

หลังการหุงหาที่ได้เวลาของการล้อมวงกินข้าว ผมรู้สึกที่ข้าวมีกลิ่นหอมกว่าปกติ อาจจะช่วยความเหนียวและหิว แต่การแวดล้อมของป่าและอากาศใสดุๆ ก็ทำให้จุกทำงานดีขึ้น ไซ้, นอกจากข้าวสุก ไอนดินและกลิ่นดอกไม้บางชนิดก็ฟุ้งอยู่โดยรอบ

รอยต่อระหว่างกลางวันกับกลางคืนในป่าให้ความรู้สึกเหงาเล็กน้อย โดยเฉพาะเวลาออกไปไร่ร้างที่ละใบๆ ไม้ใหญ่ให้เวลากับการหมุนแคว้งของใบถึง 2-3 ช่วงลมหายใจคนมอง ฉากหลังเป็นอาทิตย์อัสดงสีส้มอมฟ้า ตัดกับเวลาใบไม้เหลืองทั้งตัวฟุ้งสายลม ทั้งสวยและเศร้า

(วราพจน์ พันธุ์พงศ์. 2546: 161)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ **นอนป่ากับมานิซ พุดตาล** ผู้เขียนได้นำเสนอจากขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์และกลุ่มของผู้เขียนกำลังใช้ชีวิตอยู่ในป่า โดยบรรยายให้เห็นสภาพธรรมชาติที่มีฝนตกพริ้วและการรื้อผ้าใบขนาดใหญ่เพื่อรับมือกับฝน นอกจากนี้ยังบรรยายถึงอากาศบริสุทธิ์ กลิ่นข้าวที่หอมกว่าปกติ ตลอดจนกลิ่นไอนดินและกลิ่นดอกไม้ที่ฟุ้งอยู่ในอากาศ การนำเสนอฉากในบทสัมภาษณ์ให้ภาพที่สื่อถึงอารมณ์อันหลากหลาย กล่าวคือ ได้บรรยากาศเย็นฉ่ำของสายฝน ความรู้สึกที่ของผู้ร่วมเดินทาง อารมณ์ที่ครื้นเครงในบรรยากาศแห่งมิตรภาพ ขณะเดียวกันภาพใบไม้ร่วงที่ละใบๆ หมุนแคว้ง ณ ขณะอาทิตย์อัสดงก็สื่อถึงอารมณ์ที่เหงาเศร้าของผู้เขียน การนำเสนอฉากเช่นนี้ทำให้บทสัมภาษณ์มีชีวิตชีวายิ่งขึ้น และทำให้ผู้อ่านรู้สึกเสมือนหนึ่งได้สัมผัสบรรยากาศของธรรมชาติอันบริสุทธิ์สดชื่นในช่วงโพล้เพล้เช่นเดียวกับผู้เขียน

ฟ้าเป็นสีฟ้า ฟ้าแดงกำลังเริ่มผลัดใบ สายน้ำห้วยขาแข้งระยิบระยับส่องแดดอ่อนโยน “ดูโน่น” เขาชี้มือไปที่นกยูงตัวหนึ่งซึ่งรับกระโดดเข้าข้างทาง เมื่อรถยนต์วิ่งเข้าไปใกล้เกินระยะอนุญาต

“ต้องให้เครดิตกรมป่าไม้ด้วยว่าเขาทำงานได้ผลพอสมควร เพราะเมื่อสิบปีก่อน กว่าจะเห็นนกยูงสักตัวไม่ใช่เรื่องง่าย เรียกว่าเล็ดตาแทบกระเด็นก็แล้วกัน แต่เดี๋ยวนี้ คุณมาแค่นี้ก็ให้เห็นแล้ว หรือควายป่าหลายคนคิดว่าสูญพันธุ์ไปแล้วด้วยซ้ำ แต่ตอนนี้ก็ยังเจออยู่เรื่อยๆ มีภาพดีๆ ขนาดว่าลูกกำลังกินนมแม่ เรื่องพวกนี้ผมว่ามันน่าดีใจ...”

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 29)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ ตามรอยช่างภาพสัตว์ป่า มล. ปริญญากร วรวรรณ ผู้เขียนใช้กลวิธีการนำเสนอจาก ควบคู่ไปกับการนำเสนอคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ผู้เขียนได้บรรยายฉากธรรมชาติ ทั้งท้องฟ้า ผืนป่า สายน้ำ และสัตว์ป่า ที่มีความงดงาม เห็นภาพนกยูงที่กำลังกระโดดเข้าข้างทาง นำไปสู่คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ชื่นชมการทำงานของกรมป่าไม้ จึงได้มีโอกาสเห็นสัตว์ป่าปรากฏอยู่ในฉากของเรื่อง

4.2 ฉากที่เป็นเวลา

ฉากที่เป็นเวลาคือช่วงเวลาหรือระยะเวลาที่เกิดขึ้นของเหตุการณ์ในบทสัมภาษณ์ ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ มีการนำเสนอฉากและบรรยากาศที่เป็นเวลา ดังตัวอย่าง

พจนาเปิดกระเป๋าสะพายและหยิบกระติกน้ำร้อนออกมา ผมแปลกใจเล็กน้อย เพราะที่เห็นๆ มา ไม้ว่าใคร (โดยเฉพาะผู้ชาย) มักไม่ค่อยเตรียมข้าวของ ต้องการอะไรก็เอาง่ายเข้าว่าคือใช้เงินซื้อ

“กินกาแฟกัน” เขาเชื้อเชิญ พร้อมทั้งรินกาแฟและส่งน้ำตาลให้

“มานั่งสวนลุมฯ แบบนี้ จิบกาแฟไป ผมว่ามันสบายดี” เขาว่าพลางจุดไปป์สูบ

เย็นวันนี้อากาศดีจริงๆ แดดสุดท้ายของวันส่องสะท้อนน้ำเป็นสีทอง นกพิราบบินว่อนไปมา กลางสระน้ำมีเป็ดฝูงหนึ่ง และหนุ่มสาวหลายคู่แจวเรือคุยกันเจียบๆ

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2546: 179)

บทสัมภาษณ์ เดิมชีวิตให้มีชีวา พักสนทนากับ พจนา จันทรสันติ ผู้เขียนบรรยายฉากยามเย็นที่สวนลุมพินีวัน โดยแสดงให้เห็นสภาพธรรมชาติในช่วงเวลาเย็นที่แสงแดดส่องสะท้อนน้ำเป็นสีทอง นอกจากนี้ยังบรรยายให้เห็นบรรยากาศภายในสวนลุมพินีวันที่มีนกพิราบ เป็ด อาศัยอยู่ และมีหนุ่มสาวแจวเรืออยู่กลางสระน้ำ ทั้งนี้ ผู้เขียนนำเสนอฉากดังกล่าวหลังการถ่ายทอดคำให้สัมภาษณ์เรื่อง

การเมืองซึ่งมีเนื้อหาเคร่งเครียด ฉากยามเย็นที่ผู้เขียนและผู้ให้สัมภาษณ์ชงกาแฟดื่มท่ามกลางธรรมชาติที่รื่นรมย์ จึงช่วยให้ผู้อ่านรู้สึกผ่อนคลายจากการอ่านบทสัมภาษณ์ที่มีสาระจริงจัง ก่อนที่ผู้เขียนจะนำเสนอคำให้สัมภาษณ์ประเด็นอื่นๆ ต่อไป

เช้าวันใหม่กลางหุบเขาต่างจากยามเช้าในกรุงเทพฯ ลิบลิบ ฝนพรำๆ กับหมอกบางๆ เย้ายวนชวนให้ออยากล้มตัวลงนอนอีกครั้ง

เมื่อเถาะว่านักมวยก็คิดอย่างนี้ ว่าความจริงก็คือทุกคนต้องตื่นมาซ้อมตามโปรแกรม เพื่อความพร้อมที่สุดใน ‘บางกอกเกมส์’

(วรวจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 28)

บทสัมภาษณ์ **สมรักษ์ คำสิงห์ เทวดาหรือหมาข้างถนน** ผู้เขียนนำเสนอฉากเวลาในช่วงเช้า โดยบรรยายให้ผู้่านรู้สึกถึงบรรยากาศท่ามกลางหุบเขา ธรรมชาติที่มีฝนพรำและหมอกบางๆ การนำเสนอฉากของผู้เขียน ช่วยโน้มน้าวให้ผู้่านรู้สึกถึงความสบายในยามเช้า จนทำให้รับรู้และเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้ให้สัมภาษณ์และนักมวยคนอื่นๆ ที่ต้องลุกจากที่นอนตื่นมาซ้อมชกมวยในช่วงเวลาเช่นนี้ การนำเสนอฉากที่เป็นเวลาดังกล่าวยังทำหน้าที่สื่อให้ผู้่านเห็นถึงการรับผิดชอบต่อหน้าที่ของผู้ให้สัมภาษณ์อีกด้วย

ราว 11 โมง จากออฟฟิศกะทึะลา บนชั้นลอยร้านอิมมูน รัชโยธิน ศิลปินอารมณ์ดีขับแบบกินลมชมวิวไปเรื่อยๆ แวะกินข้าวที่ จ. สิงห์บุรี หยดรีอหนังสือเก่าที่โกดังดวงกมล จ. นครสวรรค์ ก่อนจะตีขึ้นลำปาง หาข้าวต้มรองท้องเสร็จแล้วตรงไปยัง อ. แมริม จ. เชียงใหม่ บ้านแห่งดวงใจของเขา นาฬิกาที่บ้านบอกเวลาสี่ทุ่ม

(วรวจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 230)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ **ศุ บุญเลี้ยง realistic** ผู้เขียนดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิทิน ในบทสัมภาษณ์เรื่องนี้จึงมีฉากที่เป็นเวลาอยู่ตลอดทั้งเรื่อง เริ่มตั้งแต่การบอกเวลาที่ผู้เขียนเริ่มออกเดินทางจากกรุงเทพฯ เพื่อไป จ. เชียงใหม่ ซึ่งเป็นบ้านของผู้ให้สัมภาษณ์ดังตัวอย่างที่ยกมานอกจากนี้ยังมีฉากที่เป็นเวลาอื่นๆ เช่น

- ช่วงแสงแดดอุ่นๆ ผมโซเซลงมาจากห้องนอนชั้นสอง ศุ บุญเลี้ยง กำลังชงกาแฟอยู่
- สายแล้ว เราย้ายวงเข้ามาด้านใน เจ้าของบ้านพูดคุ้ไปพลางลุกขึ้นมาบิดเนื้อบิดตัวบริหารร่างกายด้วยศาสตร์โยคะไปพลาง
- คืนนี้อากาศสบาย เมฆบังจันทร์ แต่ยังไม่มืด ศุ บุญเลี้ยงเปลี่ยนชุดแล้วเดินไปสระว่ายน้ำตามปกติ

- แดคอ่นโรยมากแล้ว ศุ บุญเลี้ยง วิ่งอยู่ลิบๆ จังหวะก้าวขาของเขาเนิบช้าแบบคนไม่มีร้อน
- สามทุ่มเศษ หลังจากอาบน้ำประแป้งฉ่ำเย็น เขามานั่งเล่นเน็ตสบายอารมณ์

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 230-257)

จากตัวอย่างการนำเสนอจากเหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงช่วงเวลาที่คุณเขียนได้ติดตามผู้ให้สัมภาษณ์ในการทำกิจกรรมประจำวันต่างๆ ตามปกติ การนำเสนอจากดังกล่าวยังเป็นเครื่องยืนยันว่าคุณเขียนได้ติดตามสังเกตการณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ในช่วงเวลาหนึ่งจริง ซึ่งเห็นได้จากการบรรยายฉากที่เป็นเวลาอย่างสอดคล้องกับเนื้อหา และไต่เรื่องเป็นลำดับเวลาตามปฏิทิน

4.3 ฉากที่เป็นวิถีชีวิตหรือสภาพสังคม

ฉากที่เป็นวิถีชีวิตหรือสภาพสังคมคือสภาพหรือกิจกรรมในการดำเนินชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ รวมถึงสภาพการดำเนินชีวิตของชุมชนและสังคมที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้สัมภาษณ์ ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ มีการนำเสนอฉากและบรรยากาศที่เป็นวิถีชีวิตหรือสภาพสังคม ดังตัวอย่าง

มีดคมกริบค่อยๆ กรีดจากหน้าอกลงมาท้องน้อย เปิดเผยให้เห็นอวัยวะภายในของคนเราอย่างชัดเจน ทั้งตับ ไต ไข่ พุง หัวใจ กระเพาะ ฯลฯ ทุกชิ้นส่วนเคลือบไว้ด้วยเลือดข้นคลั่ก

แล้วส่วนสำคัญ เช่น ตับ หัวใจ ก็ถูกควักออกมาชั่งและกรีดหาสิ่งผิดปกติ เช่นเดียวกับสมมง ชายหนุ่ม ผู้ช่วยเริ่มงานของเขาด้วยการรถกหนั่งศึระะ เสร็จแล้วใช้เลื่อยไฟฟ้ากดลงบนกะโหลก คมเลื่อยปะทะ ส่วนบนของร่างกายให้เสียงคล้ายการเลื่อยไม้ หนึ่งนาทีผ่านไป สองนาทีผ่านไป ไม่ถึงห้านาที มันสมมง ได้กะโหลกก็ถูกเปิดออก แพทย์หญิงจับมันมาหันหาสิ่งแปลกปลอม

ให้ตายเถอะ, ท่าทางและรูปร่างเนื้อส่วนนั้น เหมือนเธอกำลังหันกะหล่ำปลี !

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 96-97)

บทสัมภาษณ์ **ระหว่างความงามและความตาย พ.ญ. พรทิพย์ โรจนสุนันท์** ผู้เขียนได้เข้าไปสังเกตการณ์การทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์ภายในห้องผ่าตัด โรงพยาบาลรามธิบดี และได้บรรยายวิธีการผ่าตัดของผู้ให้สัมภาษณ์และทีมงานอย่างละเอียดทีละขั้นตอน ฉากสภาพการทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นทักษะความสามารถทางวิชาชีพของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งเป็นวิชาชีพที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ผู้อ่านยังสามารถจินตนาการได้ถึงภาพการผ่าตัดศพที่ชวนสยดสยองสำหรับคนทั่วไป ขณะเดียวกันการบรรยายฉากดังกล่าวก็แสดงให้เห็นความอดทน ความเสียสละของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ต้องทำงานกับร่างที่ไร้ซึ่งลมหายใจ รวมทั้งแสดงให้เห็นความชำนาญในการทำงานที่จำเป็นต้องมีความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง

คุณวางตัวยังงั้นในท่ามกลางผู้หญิงสวยๆ ทำไมถึงทำงานอยู่ได้ โดยไม่ลุ่มหลงจนไม่เป็นอันกินอันนอน

เพราะคุณคลั่งมั้งครับ อยู่ๆ กันไปมันก็กลายเป็นที่เบื่อนิ่ง คือถ้ามองห่างๆ เราก็อาจจะหวังอยากได้เขา แต่เมื่อไหร่ที่คุณเปิดถึงขยะดู เห็นผ้าอนามัยกองเต็ม โฉ้ย มันไม่รู้สึกละอะไรแล้ว มันคือชีวิต ความเป็นจริง ผู้หญิงในนี้ ผมไม่มีความรู้สึกอยากเอาใคร มีแต่จะดูค่า เรียกมาสอน แพบทุกคนผมเคยสอนมากับมือ เป็นลูกศิษย์ลูกหา

มีเสียงเอ็ดตะโรจากข้างนอก ก่อนที่หญิงสาวคนหนึ่งจะวิ่งร้องให้เข้ามาในห้อง

“มีอะไรกัน” สมศักดิ์ถามเบาๆ หญิงสาวก้มตัวลงนั่งใกล้ๆ นาย ตอบในทำนองถูกบีบคั้นอะไรบางอย่าง และเธอโวยวายว่า ‘ขอไม่ยอม’

“มีเงียบ” สมศักดิ์ขึ้นเสียงกร้าว

“เงียบเดี๋ยวนี้เลย เป็นน้องไซ้ใหม่ มีงฟ่งพี่เขา มีอะไรเก็บไว้...เราเป็นน้อง เงียบก่อน เชื้อพี่” เขาเอื้อมมือลูบผมหญิงสาว น้ำเสียงแผ่วลง

“นี่เวลางานไม่ใช่หรือ เงียบนะ พี่ขอ ไป ไปเช็ดหน้า แล้วออกไปทำงาน”

น้ำตาหยุดไหลลงใจสั่ง หญิงสาวปาดนิ้วเช็ดน้ำบนพวงแก้มและลุกขึ้นเดินออกไปจากห้อง

สมศักดิ์มองหน้าผมแล้วหัวเราะแห้งๆ

“นี่ไง สดๆ เลย” เขาว่า

ผมนึกในใจว่าจะโรมันจะพอดีขนาดนี้ ไม่น่าเชื่อ หรือว่านี่คือละคร ‘คณะฟอร์เต้’ สร้างขึ้นมาอธิบายอะไรบางอย่าง ถ้าเป็นเช่นนั้นจริง ทุกคนก็เล่นได้ยอดเยี่ยมราวกับดาราชั้นเยี่ยม ซึ่งผมไม่เชื่อ ไม่มีเหตุผลที่ดาราก็มารับจ๊อบที่นี่

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2550: 152-153)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ สมศักดิ์ อ่อนศรี เรื่อง **สุรา นารี แสงสี ความรัก และนักเลง** ผู้เขียนมุ่งเน้นนำเสนอให้ผู้สัมภาษณ์ในฐานะนักธุรกิจผู้เป็นเจ้าของสถานบันเทิงยามค่ำคืน ระหว่างการถ่ายถอดคำให้สัมภาษณ์ตามปกติ ผู้เขียนได้สอดแทรกการนำเสนอฉากและบรรยากาศลงไปในบทสัมภาษณ์ด้วย โดยเป็นฉากที่แสดงชีวิตการทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์ ทำให้ผู้อ่านเห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีบทบาทหน้าที่ในการควบคุมดูแลความเรียบร้อยภายในคลับ ต้องมีภาวะความเป็นผู้นำ รู้จักแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า การนำเสนอฉากดังกล่าวเป็นการถ่ายทอดภาพชีวิตของคนทำงานกลางคืนให้ปรากฏ ซึ่งผู้อ่านสามารถเข้าใจสถานการณ์ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องเผชิญกับภาวะกดดัน และความตึงเครียดได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องอธิบายด้วยถ้อยคำให้ผู้สัมภาษณ์

(เขาจามติดต่อกันหลายครั้ง และบ่นว่าโรคบ้านี่ชอบจาม จามแล้วเจ็บหน้าอก)

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2552: 39)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' จากตัวอย่างข้างต้น ได้แสดงฉากสภาพชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งขณะกำลังเล่าเรื่องเกี่ยวกับ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ผู้เขียนได้บรรยายไว้ในเครื่องหมายวงเล็บให้ผู้อ่านทราบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์กำลังไม่สบาย โดยมีอาการจามติดต่อกัน และเจ็บหน้าอก ทั้งนี้ผู้อ่านที่ติดตามข่าวสารของผู้ให้สัมภาษณ์ และอ่านคำนำของหนังสือสัมภาษณ์ เสียงพูดสุดท้าย 'รงค์ วงษ์สวรรค์' แล้ว จะทราบได้ว่าขณะให้สัมภาษณ์กับผู้เขียน ผู้ให้สัมภาษณ์กำลังป่วย และบทสัมภาษณ์ในหนังสือเล่มดังกล่าวเป็นบทสัมภาษณ์ลำดับสุดท้ายก่อนที่ผู้ให้สัมภาษณ์จะสิ้นลมหายใจ

การนำเสนอฉากสภาพชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้ถ่ายทอดบุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ออกมาให้ผู้อ่านเห็นอย่างชัดเจน ดังตัวอย่าง

(เขาลำแขนไปมาแล้วเจอแผล ตะโกนเรียกภรรยาให้หาพลาสติกมาให้ ระหว่างรอ เขาย้ำอีกครั้งว่าอยากถามอะไร ว่ามา มีเวลาให้พุงนี้อีกวัน ไม่ต้องรีบร้อน ตามสบาย สองวันมานี้ เขาเสียรายได้ไปหลายหมื่นแล้ว พุดจบก็หัวเราะ)

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 103)

เห็นได้ว่าการบรรยายฉากที่เป็นสภาพชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์เช่นนี้ สะท้อนถึงบุคลิกของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้มีอารมณ์ขัน และยังทำให้ผู้อ่านเห็นถึงความเมตตาที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีต่อผู้เขียน เพราะแม้ตนเองกำลังมีสภาพร่างกายที่ไม่สมบูรณ์แข็งแรงดังปกติ แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ก็ยังให้โอกาสผู้เขียนในการพูดคุยสัมภาษณ์ การนำเสนอฉากดังกล่าวนอกจากช่วยสร้างบรรยากาศให้งานเขียนน่าอ่านแล้ว จึงสามารถสร้างความประทับใจให้แก่ผู้อ่านได้อีกด้วย

จากการศึกษาวิธีการนำเสนอฉากและบรรยากาศทั้ง 3 ลักษณะในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ คือ ฉากที่เป็นสถานที่ ฉากที่เป็นเวลา และฉากที่เป็นวิถีชีวิตหรือสภาพสังคม เห็นได้ว่าฉากและบรรยากาศเป็นวัตถุประสงค์ในการเขียน ซึ่งเกิดจากการที่ผู้เขียนเข้าไปในพื้นที่อันเป็นสถานที่ทำงาน ที่พักอาศัย หรือพื้นที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ในทางใดทางหนึ่ง ทำให้ผู้เขียนนำสิ่งที่ได้เข้าไปสัมผัสรับรู้ขึ้นมาถ่ายทอดเป็นฉากและบรรยากาศที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับเนื้อหาในบทสัมภาษณ์ ฉากและบรรยากาศในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ มีบทบาททำให้ผู้อ่านรับรู้ถึงอารมณ์ ความรู้สึก และบุคลิกของผู้ให้สัมภาษณ์ ช่วยให้ผู้อ่านรู้และเข้าใจสถานการณ์ที่ผู้ให้สัมภาษณ์กำลังประสบอยู่ นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์บางคนมีอาชีพและ

การดำรงชีวิตในลักษณะพิเศษ ซึ่งคนทั่วไปอาจไม่มีโอกาสได้สัมผัสประสบการณ์เช่นนั้น เช่น การใช้ชีวิตเป็นช่างภาพสัตว์ป่า การเป็นแพทย์ผ่าตัดศพ การเป็นเจ้าของสถานบันเทิงยามค่ำคืน การนำเสนอฉากและบรรยากาศที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้สัมภาษณ์ จึงทำให้งานเขียนบทสัมภาษณ์มีสีสันมากขึ้น เนื่องจากทำให้ผู้อ่านรู้สึกเสมือนได้เข้าไปอยู่ในเหตุการณ์จริง และรู้สึกว่าได้ไปสัมผัสหรือเห็นมา เช่นเดียวกับผู้เขียน

5. การปรากฏตัวของผู้เขียนในบทสัมภาษณ์

การปรากฏตัวของผู้เขียนในบทสัมภาษณ์ หมายถึง การที่ผู้เขียนมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสัมภาษณ์ หรือมีบทบาทในการแสดงออกทางอารมณ์หรือความรู้สึกนึกคิดของตนเองในงานเขียนบทสัมภาษณ์ ทำให้ผู้อ่านรับรู้ถึงควมมีตัวตนของผู้เขียนในบทสัมภาษณ์ด้วย

จากการศึกษาวิเคราะห์งานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ พบการปรากฏตัวของผู้เขียนใน 2 ลักษณะ ดังนี้

5.1 การแสดงตัวตนของผู้เขียนในกระบวนการสัมภาษณ์

5.2 การแทรกทัศนคติของผู้เขียน

5.1 การแสดงตัวตนของผู้เขียนในกระบวนการสัมภาษณ์

การแสดงตัวตนของผู้เขียนในกระบวนการสัมภาษณ์ คือ ผู้เขียนบทสัมภาษณ์มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งกับผู้ให้สัมภาษณ์ ในฐานะผู้สนทนาหรือผู้เข้าร่วมในเหตุการณ์ ณ ขณะนั้น ดังตัวอย่าง

ในร้านข้าวแกงหน้าหมู่บ้าน ขณะที่กำลังกำลังตักข้าวปลาตามสั่ง พร้อมกับแจ้วเจรจาสรพ
สำเนียงเหนือกับลูกมือ ศุ บุญเลี้ยง พุดขึ้นกับผมในตอนหนึ่งว่า

“มีคนลือกันว่าผมมีเงินเป็นสิบล้าน ล้าน มีบ้านใหญ่โตหรูหรา” เขาสายหน้าและยิ้มทำนองซ้ำคำคน
ผมซ้ำว่านั่นอีก เมื่ออ้อมหน้าแล้วทุกคนมองหน้ากันเล็กน้อย เพราะไม่มีใครหยิบกระป๋องตางค์มาซักคน
เป็นอันว่าข้าวและขนมหวานราคาไม่ถึงร้อยมีอันนี้ แสม.. ขอเชื้อไว้ก่อนนะป้า

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 250)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ ศุ บุญเลี้ยง realistic ผู้เขียนถ่ายทอดเหตุการณ์ที่ผู้เขียนไป
รับประทานอาหารร่วมกับผู้ให้สัมภาษณ์ที่ร้านข้าวแกงหน้าหมู่บ้าน ถึงแม้ราคาอาหารไม่แพง แต่ทั้งสองกลับไม่มีเงินจ่าย เนื่องจากไม่มีใครนำเงินติดตัวมาด้วย ผู้เขียนนำเสนอเหตุการณ์ดังกล่าวโดยเอ่ย
อ้างถึงเสียงเล่าที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ยินคนพูดกันว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีฐานะร่ำรวย มีบ้านหลังใหญ่ การ

ปรากฏตัวของผู้เขียนพร้อมกับผู้ให้สัมภาษณ์จึงทำให้ผู้อ่านรู้สึกเสมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์และพลอย
 ขบขันกับสถานการณ์ที่ทั้งคู่เผชิญร่วมกันคือ ไม่มีเงินจ่ายค่าอาหาร

นอกจากนั้นในบทสัมภาษณ์ **ศุ บุญเลี้ยง** realistic ผู้เขียนได้ปรากฏตัวในบทสัมภาษณ์อยู่
 ตลอดทั้งเรื่อง นับแต่การนั่งอยู่ในรถส่วนตัวกับผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปจังหวัด
 เชียงใหม่ซึ่งเป็นจังหวัดที่อยู่ของผู้ให้สัมภาษณ์ การเดินโซเซลงมาจากห้องนอนในบ้านผู้ให้สัมภาษณ์
 แล้วผู้ให้สัมภาษณ์พูดทักทายชวนผู้เขียนดื่มกาแฟ ระหว่างเดินทางไปเที่ยวบ้านศิลปินอาวุโส เทพศิริ
 สุขโสภากับผู้ให้สัมภาษณ์ การชี้ชวนกันดูภาพหญิงสาวสองคนนั่งได้ร่มคันเดียวกันท่ามกลางสายฝน
 ฯลฯ เห็นได้ว่าผู้เขียนได้แสดงตัวมีส่วนร่วมกับผู้ให้สัมภาษณ์อยู่โดยตลอด ทำให้ผู้อ่านรู้สึกใกล้ชิดกับ
 ผู้เขียน และรู้สึกราวกับได้ร่วมเดินทางตามติดชีวิตผู้ให้สัมภาษณ์ไปกับผู้เขียนด้วย

เราเข้าไปนั่งในบังไพร -- ซุ้มผ้าใบลายพรางขนาดหนึ่งคูณหนึ่งเมตร ตอนราวสิบโมงเช้า สายตา
 โฟกัสไปที่ซากควายป่าที่อยู่กันคนละฝั่งห้วย

ความเงิบ การรอคอย การจ้องมอง ความร้อนอบอ้าว เสียงนก เสียงลมหยอกล้อใบไม้ น้ำไหล
 เอื่อยๆ

นาที่แวก สิบนาที่ ครึ่งชั่วโมง หนึ่งชั่วโมง สามชั่วโมง ห้าชั่วโมง และเจ็ดชั่วโมงผ่านไป ยังไม่มีเสื่อที่
 เราเฝ้าคอย

มีเพียงเหยี่ยวยักษ์สัก 4-5 ตัว วนเวียนกันออกมาฉีกทะซากอย่างมีความสุข

ผมเห็น ม.ล. ปริณญากรกดชัตเตอร์ไปไม่ถึง 10 เฟรม

“เหยี่ยวตัวขนาดนี้กินซากควายป่าก็ไม่ใช้ภาพที่ใครได้เห็นบ่อยนัก” เขาพูดทำนองนี้ หลังจากที่เราเดิน
 ฝ่าลำห้วยออกมาตอนราวห้าโมงเศษๆ

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 35)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ ตามรอยช่างภาพสัตว์ป่า ม.ล. ปริณญากร วรพจน์ ผู้เขียน
 ปรากฏตัวร่วมกับผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยการแสดงให้ผู้อ่านเห็นว่า เขาออกเดินป่าไปกับผู้ให้สัมภาษณ์ จาก
 ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนได้นั่งอยู่ในบังไพรกับผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อรอถ่ายรูปเสื่อ ผู้เขียนบรรยายให้ผู้อ่าน
 รู้สึกถึงความร้อนอบอ้าวที่ต้องนั่งอยู่ในบังไพรคับแคบตั้งแต่ช่วงสายของวัน ความอดทนกับการรอคอย
 ที่ผู้เขียนบรรยายแสดงให้ผู้อ่านรู้สึกว่าจะผ่านไปแต่ละนาที่ แต่ละชั่วโมงนั้นเป็นเวลาที่น่าเบื่อ
 และที่สุดแล้วเจ็ดชั่วโมงผ่านไปก็ไม่ได้ถ่ายรูปเสื่อที่คาดหวัง เพราะไม่มีเสื่อที่รอคอย กลับได้เพียงภาพ
 สัตว์ชนิดอื่นกลับไป จากบทสัมภาษณ์ดังกล่าวผู้เขียนได้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้อ่านที่ไม่มีโอกาส
 ได้รับประสบการณ์เช่นนี้ คือการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมนั่งบังไพรอยู่กับผู้ให้สัมภาษณ์ สิ่งที่ผู้เขียน
 ถ่ายทอดออกมาสะท้อนถึงความรู้สึกทรมานกายและใจที่ได้รับ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจงานของผู้ให้
 สัมภาษณ์ทางอ้อมว่า เป็นงานที่ต้องอาศัยความอดทนและความเหนื่อยยาก

ในทฤษฎีของคุณ เพลงไทยหรือเพลงคลาสสิกแต่งง่ายกว่ากัน

เพลงไทยง่ายกว่าเพราะฟังมานานและชิน แต่ในความง่ายก็ทำให้ฟังไพเราะยาก ลองดูก็ได้ คุณลองทำเสียงมาส์กไลน์ (ผู้สัมภาษณ์ฮัมเสียงมั่วๆ เท่าที่คิดขึ้นได้ ณ ขณะนั้นไปหนึ่งท่อน เดชฮัมตามและลองกดเปียโนไล่หาเสียง) เดียวก็ได้ (เขาว่าพลงเคาะไปเรื่อย และเมโลดีนั้นเริ่มเป็นเพลง) การนี้กไลน์ให้สวยๆ เป็นเรื่องยาก ยิ่งถ้าตั้งใจจะแต่งให้มันมีพลัง ต้องนึกนานหน่อย (บทเพลงจากการฮัมสั่วๆ เริ่มไพเราะ)

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 135)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ **กัตแฮมเบอร์เกอร์แกล้มเพลงเปียโน เดช บูลสุข** ผู้ให้สัมภาษณ์ ถ่ายทอดบรรยากาศการสนทนาระหว่างผู้เขียนกับผู้ให้สัมภาษณ์ โดยผู้เขียนได้ฮัมเพลงขึ้นมาตามใจนึก แล้วผู้ให้สัมภาษณ์ก็คอยเปียโนไล่เสียงตามเสียงฮัม ก่อนจะเรียบเรียงทำนองจนเริ่มเป็นเพลง และฟังไพเราะขึ้น การแสดงตัวตนของผู้เขียนในกระบวนการสัมภาษณ์ดังกล่าว ทำให้เห็นกระบวนการสัมภาษณ์ที่เป็นกันเอง สร้างสีสันให้บทสัมภาษณ์ และยังดึงเอาศักยภาพด้านการแต่งเพลงของผู้ให้สัมภาษณ์ มาทำให้ประจักษ์ถึงความสามารถในการเรียบเรียงเสียงให้เป็นทำนองเพลงได้ในไพเราะในเวลาไม่นาน

เล่าให้ฟังนิดหนึ่งว่า มาคราวนี้ผมกับช่างภาพ-นิตยภัณ สุขสวย ตกลงกันว่า ‘เขาไปไหน เราไปด้วย’ พยายามพินิจดู และเก็บภาพในภาวะที่ไร้ตัวตน เพื่อไม่ให้รบกวนสมาธิ หากบางจังหวะที่มีโอกาสคุยได้ก็จะบุกไปเจาะทีละเรื่อง

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2550: 329)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ แกะรอย “สุนิษา ภรณ์วลัย” ผู้เขียนได้แสดงตัวตน โดยการเล่าให้ผู้อ่านฟังถึงเบื้องหลังการทำงานสัมภาษณ์ครั้งนี้ว่าจะทำงานในลักษณะตามติดผู้ให้สัมภาษณ์และคณะ คอยพิจารณา ดู เก็บภาพ และหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการพูดคุยสัมภาษณ์ การปรากฏตัวดังกล่าวทำให้ผู้อ่านร่วมรับรู้การทำงานของผู้เขียน ส่งผลให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดและไว้วางใจในตัวผู้เขียน เนื่องจากขณะเข้าไปสังเกตการณ์และสัมภาษณ์ ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าตนเองไม่ได้ทราบข้อมูลมากไปกว่าผู้อ่านสักเท่าใด การทำหน้าที่ของผู้เขียนครั้งนี้จึงเป็นเสมือนการเข้าไปเก็บเกี่ยวข้อมูลต่างๆ ที่ผู้อ่านอยากทราบมาเปิดเผย ที่สำคัญการเข้าไปดูพิธีกรรมในภาวะที่ไร้ตัวตน ทำให้ผู้อ่านวางใจผู้เขียนว่าจะไม่เข้าไปแสดงความคิดเห็นที่มีต่อพิธีกรรม ไม่ว่าจะลดทอนความน่าเชื่อถือหรือเล่าถึงความศรัทธา

5.2 การแทรกทัศนคติของผู้เขียน

การแทรกทัศนคติของผู้เขียน คือ การที่ผู้เขียนแสดงอารมณ์ความรู้สึก เหตุผล หรือทัศนคติส่วนตัว ที่มีต่อพฤติกรรม ความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ หรือต่อเรื่องราว เหตุการณ์ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการสัมภาษณ์นั้น ทั้งที่แสดงออกโดยตรงและแสดงในคำถามที่ถามผู้ให้สัมภาษณ์ ดังตัวอย่าง

“ความรัก คล้ายพระพุทธเจ้าและพระเยซูมาก ผมถึงบอกว่าหารสองใจ และผมก็พบกับตัวเองแล้วว่า นอกจากกาย วาจา และวิญญาณศักดิ์สิทธิ์แล้ว สูดยอดของความเป็นคนอีกประการหนึ่งก็คือการทำตัวให้เป็นที่รักและเรียนรู้ที่จะรักผู้อื่น แค่นี้จริงๆ ชีวิตคนเรา”

หลายความคิดของเขา ผมค้านเจียบๆ ในใจ แต่บางแง่มุมต้องยอมรับว่าเขาลึกซึ้ง นี่เป็นประโยคหนึ่งที่ผมคิดว่าจอมยุทธ์คนนี้ไม่ธรรมดา

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2550: 342)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ แกะรอย “สุนัย ภรณ์วลัย” ผู้เขียนปรากฏตัวด้วยการเปิดเผยความคิดส่วนตัวว่า ไม่เห็นด้วยกับความคิดหลายประการของผู้ให้สัมภาษณ์ แต่สำหรับทัศนะเกี่ยวกับความรักดังตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนกล่าวยอมรับว่าเป็นความคิดที่ลึกซึ้ง และแสดงให้เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์เป็นบุคคลที่ไม่ธรรมดา การแสดงออกทางความคิดของผู้เขียนเช่นนี้สะท้อนถึงบทบาทหน้าที่ของผู้เขียน คือผู้เขียนบทสัมภาษณ์มีหน้าที่สัมภาษณ์พูดคุย สังเกตการณ์ เก็บเกี่ยวข้อมูลรอบด้านเกี่ยวกับบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ แล้วนำมาเสนอเป็นงานเขียน ซึ่งผู้เขียนไม่จำเป็นต้องมองผู้ให้สัมภาษณ์ในแง่เชิดชวยยกย่องเพียงด้านเดียว แต่ควรพิจารณาเรื่องราวชีวิต ความคิด ความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์อย่างถี่ถ้วน

คุณคิดอย่างไรกับเสียงวิจารณ์ทำนองว่าฟาสต์ฟูดเป็นตัวทำลายวัฒนธรรมร้านข้าวแกงและร้านอาหารประจำชาติจนเห็นเตียนไปหมด สังเกตว่าแม้กระทั่งในจีน รัสเซีย ก็ถูกร้านฟาสต์ฟูดกลืนกินแทบไม่เหลือร่องรอยเดิม มันไม่โหดไปหน่อยหรือที่ไปไหนต่อไหนก็เจอร้านชนิดเดียวกัน ทั้งที่ความจริงแต่ละที่ก็น่าจะมีบุคลิกที่แตกต่าง

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 115)

จากงานเขียนบทสัมภาษณ์ กัดแฮมเบอร์เกอร์แก้มเพลงเปียโน เดช บุลสุข ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นนักธุรกิจผู้เป็นเจ้าของบริษัท แมคไทย จำกัด ผู้เขียนได้นำเสนอคำถามโดยการใช้ถ้อยคำที่รุนแรงว่าคิดเห็นอย่างไรที่อาหารรับประทานด่วนเป็นตัวทำลายวัฒนธรรมร้านข้าวแกงและร้านอาหารประจำชาติ พร้อมทั้งตั้งข้อสังเกตว่าในประเทศจีนและรัสเซีย อาหารจานด่วนได้ทำลายวัฒนธรรมดั้งเดิมไปแล้วเช่นกัน ทั้งนี้ ในบทสัมภาษณ์เรื่องเดียวกัน ผู้เขียนยังเสนอคำถามอื่นๆ ที่

สอดแทรกทัศนะส่วนตัวของผู้เขียนอีกหลายคำถาม เช่น ไม่ว่าจะอย่างไรปรัชญาของการทำร้านแนวนี้ก็คือการขายสินค้าประเภทจังก์ฟู๊ด ซึ่งมีคุณค่าทางโภชนาการน้อย, ในส่วนของร้านข้าวแกงที่อาจจะเตือนบ้างจากผลตรงนี้ก็ต่อปล่อย เพราะโลกก็คงเป็นแบบนี้ จากการใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง และการสื่อความหมายแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าผู้เขียนไม่เห็นด้วยกับการแพร่กระจายของอาหารรับประทานจานด่วน ทว่า การถามคำถามผู้ให้สัมภาษณ์โดยผู้เขียนแสดงทัศนะส่วนตนที่ไม่สนับสนุนประเภทธุรกิจของผู้ให้สัมภาษณ์ ย่อมส่งผลให้ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องพยายามแสดงเหตุผลอย่างรอบคอบและรัดกุมในการตอบคำถาม และพยายามเสนอแง่มุมที่ดีของธุรกิจอาหารประเภทนี้ เพื่อมาหักล้างประเด็นคำถามของผู้เขียน การแสดงทัศนคติส่วนตัวของผู้เขียนอย่างจริงจังเช่นนี้ นำไปสู่คำตอบที่ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ และมีแง่มุมทางความคิดที่กว้างไกลขึ้น

“ทรงผมนี้ไว้แค่สนุกๆ หรือจริงจัง” “ไม่รู้ทำไมผมต้องไปตลาดบะลั่งวงเรื่องหัวชาวบ้าน

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 257)

จากงานเขียนบทสัมภาษณ์ **ลมทะเลร้องเพลงเรีกแก้ว แก๊ป ทีโบน** ในช่วงแรกของการเสนอบทสัมภาษณ์ ผู้เขียนได้แนะนำให้ผู้อ่านรู้จักบุคลิกภายนอกของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยการบรรยายไว้ว่า “ที่บ้าน บอกตรงๆ ว่าผมนี้ภาพเขาไม่ออก เส้นผมมัดเป็นก้อนปมปมกระเซอะกระเซิงขนาดนั้น จะนั่งจะนอนสักทีต้องทำอะไร...” หลังจากนั้นผู้เขียนได้นำเสนอเกี่ยวกับทรงผมของผู้ให้สัมภาษณ์อีกครั้ง โดยถามผู้ให้สัมภาษณ์ว่า “ทรงผมนี้ไว้แค่สนุกๆ หรือจริงจัง” ทั้งนี้ ผู้เขียนออกตัวไว้มิให้ผู้อ่านตำหนิการถามที่ดูเหมือนไม่จำเป็นว่า “ไม่รู้ทำไมผมต้องไปตลาดบะลั่งวงเรื่องหัวชาวบ้าน” การกล่าวออกตัวเช่นนี้ลดทอนอคติที่ผู้อ่านอาจมีต่อผู้เขียน และทำให้คำถามดังกล่าวดูเป็นการสร้างสีสันที่ทำให้บรรยากาศการสัมภาษณ์เป็นกันเองมากขึ้น

กองไฟที่เริ่มริบหรี่, ผมมองเห็นเพียงร่างเลือนรางของช่างภาพหนุ่มใหญ่ มองลายมือตัวเองไม่ชัดเจนที่นั่นผมนึกถึงภาพเสือโคร่งที่วนเวียนเข้าใกล้ลูกควายป่า หวังจะโจมตีให้ได้ ทว่าควายป่าทั้งฝูงช่วยกันตั้งแนวรับหนาแน่น หมุนตัวตามและพร้อมจะตอสู้เจ้าป่าอย่างไม่คิดชีวิต

ที่สุดเสือหัวก็ต้องถอยห่าง...

งานของ ม.ล. ปริญญากร ภาพนี้บอกผมว่าลำพังแม่ควายป่าเพียงตัวเดียวอาจจะตัดทอนเขี้ยวเล็บสุดยอดนักล่าได้ลำบาก แต่หากทั้งฝูงรวมใจเป็นหนึ่ง ก็ยากที่อุปสรรคขวากหนามใดจะมารบกวน

เช่นเดียวกับการดูแลรักษาธรรมชาติสัตว์ป่า ไม่ว่าจะอย่างไร สังคมก็ไม่สมควรจะใจร้ายถึงขั้นยกให้เป็นภาระหน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่งเท่านั้น เพราะนั่นแปลว่าเรากำลังส่งเนื้อให้เสือตี่ๆ นี่เอง

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 41-42)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ ตามรอยช่างภาพสัตว์ป่า ม.ล. ปริญญากร วรวรรณ ผู้เขียนบรรยายภาพชีวิตเสือโคร่งและควายป่า ซึ่งเป็นผลงานการถ่ายภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ แล้วประมวลทัศนคติที่เกิดขึ้นจากการเห็นภาพดังกล่าว โดยเชื่อมโยงไปถึงเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติสัตว์ป่าว่า การดูแลรักษาธรรมชาติสัตว์ป่านั้นทุกคนต้องร่วมมือร่วมใจกัน มิใช่ปล่อยให้มันเป็นภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง การแสดงทัศนคติดังกล่าวเป็นการสอดแทรกทัศนคติของผู้เขียนด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน และยังสอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาในบทสัมภาษณ์ที่มีจุดเน้นเพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องธรรมชาติและสัตว์ป่าให้แก่ผู้อ่าน

จากการศึกษาการปรากฏตัวของผู้เขียนในงานเขียนบทสัมภาษณ์ ทั้งการแสดงตัวตนของผู้เขียนในกระบวนการสัมภาษณ์ และการแทรกทัศนคติของผู้เขียน เห็นได้ว่าการปรากฏตัวของผู้เขียนนั้นเป็นการแสดงออกเพื่อทำหน้าที่หลายประการ เช่น เพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองกับผู้อ่าน ด้วยการพูดคุยสนทนากับผู้อ่านโดยตรง เพื่อเสนอทัศนคติของผู้เขียนเองที่มีต่อสังคมหรือต่อบุคคล เพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกในใจของผู้เขียน และเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ของตนเองที่ได้พบกับบุคคล หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่คนทั่วไปไม่สามารถเข้าถึงได้ง่าย การปรากฏตัวของผู้เขียนทำให้ผู้อ่านรู้สึกถึงบรรยากาศเสมือนการสนทนาของเพื่อนเล่าสู่กันฟัง ทำให้ผู้อ่านรู้สึกราวกับอยู่ร่วมในเหตุการณ์นั้น และช่วยสร้างความเป็นกันเองและความใกล้ชิดกับผู้อ่านเสมือนอยู่ร่วมในการสนทนานั้นอีกด้วย

6. การนำเสนอบทสัมภาษณ์ของบุคคลอื่นประกอบ

งานเขียนบทสัมภาษณ์บุคคล คืองานเขียนที่มุ่งเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิต การทำงาน ความนึกคิดของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แต่ในบางครั้งอาจมีการสัมภาษณ์บุคคลอื่นประกอบด้วย วนิดา บำรุงไทย (2545: 76) กล่าวถึงการสัมภาษณ์บุคคลอื่นมาประกอบบทสัมภาษณ์หลักว่า การสัมภาษณ์บุคคลในลักษณะใดๆ ก็ตาม โดยปกติจะเป็นการสัมภาษณ์บุคคลเดี่ยวที่เป็นศูนย์กลางของประเด็นเรื่อง แต่ในบางครั้งก็อาจมีการสัมภาษณ์บุคคลใกล้ชิด เป็นการเสนอข้อมูลประกอบเพื่อความหนักแน่น น่าเชื่อถือ หรือน่าสนใจยิ่งขึ้น

จากการศึกษางานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ พบการนำเสนอบทสัมภาษณ์ของบุคคลอื่นประกอบเฉพาะในบทสัมภาษณ์สามเรื่องคือ บทสัมภาษณ์เรื่องที่หนึ่ง แกะรอย “สุนิษา ภรณ์วลัย” บทสัมภาษณ์เรื่องที่สอง นับถอยหลัง สมรักษ์ คำสิงห์ เทวดาหรือหมาข้างถนน และบทสัมภาษณ์เรื่องที่สาม ถอดรูปเงาสีขาว แดนอรัญ แสงทอง ภาพเหมือนในวัยระห่ำของศิลปิน ดังนี้

งานเขียนบทสัมภาษณ์ แกระรอย “สุนิัย ภรณวลัย” ผู้เขียนนำเสนอบทสัมภาษณ์บุคคล
อื่นประกอบจำนวน 4 คน ดังนี้

บทสัมภาษณ์ที่ 1 สัมภาษณ์เมธี จันทรา นักกีตาร์อิสระ (อดีตแบ็คอัพ หงา คาราวาน
และ คัมภีร์)

“ผมได้อ่านหนังสือเรื่องเศรษฐกิจฟองสบู่ที่ปกมีรูปอาจารย์สุนิัยรำมวยจีนแล้วสนใจขึ้นมาทันที
เพราะผมชอบศาสตร์ตะวันออก จึงไปสมัครเรียนในสำนักยุทธธรรม ฝึกมาปีเศษแล้ว รู้สึกร่างกายดีขึ้น
สมาธิดีขึ้น เอาความสงบมาใช้กับงานได้ เล่นกีตาร์ได้ผ่อนคลาย เมื่อก่อนผมเป็นคนกลางคืนเต็ม
รูปแบบ เดี่ยวนี้เลิกบุหรี่และเหล้าเรียบร้อยแล้ว ผมชอบดนตรีตัวเองและไม่อยากแคชอป อยากทำทั้งชีวิต
ให้เป็นของตัวเอง อาจารย์สุนิัยเป็นศิลปิน เป็นครูที่อยู่ในใจผมเหมือนพี่หงา คาราวาน เหมือนนัก
กีตาร์ที่ชื่อ PATT METHENY”

(วราภรณ์ พันธุ์พงศ์. 2550 :326)

บทสัมภาษณ์ที่ 2 สัมภาษณ์อรอุมา แววศรี อาจารย์ EASTERN ASIA UNIVERSITY

“ไม่รู้ลึกซึ้งซัดเซินที่เป็นผู้หญิงแล้วมาหัดมวยจีน มวยจีนไม่ใช่แค่การต่อสู้ เรายองเป็นศิลปะและมี
ประโยชน์ต่อสุขภาพ ทำให้มีสมาธิและรู้จักอดทนมากขึ้น ทำทางหรือเสียงสวดมนต์ที่ออกมาเวลานั่ง
สมาธิ ตัวเองไม่ทราบ ไม่เคยฝึกหรือท่องมา แต่มีสติปล่อยให้เป็นไป คิดว่าเป็นสัญญาณเก่าที่อยู่ใต้
จิตสำนึก ภาษาเหล่านั้นบางทีก็เข้าใจ บางทีก็ไม่เข้าใจ แต่ไม่สนใจนัก และไม่เคยมคิดว่าตัวเองมีอะไร
พิเศษกว่าคนอื่น เราารู้ว่าชาตินี้ของเรามีหน้าที่ฝึกตัวเองและพยายามช่วยเหลือผู้อื่น ถ้าพ่อคือผู้ให้ชีวิต
อาจารย์สุนิัยก็เปรียบเสมือนพ่อผู้ให้จิตวิญญาณ และรู้สึกประทับใจในความเป็นครูของท่านมาก”

(วราภรณ์ พันธุ์พงศ์. 2550: 330)

บทสัมภาษณ์ที่ 3 สัมภาษณ์ จิตตรง พัฒนาศิริ บัณฑิตวิศวกรรมศาสตร์ จาก
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปัจจุบันทำงานให้กับชมรมมังกรธรรม

“ตอนเรียน ผมทำกิจกรรมพวกบำเพ็ญประโยชน์ ถามว่าสิ่งที่ทำดีไหม... ดี แต่ทำไม่รู้ลึกรู้ว่าตัวเองไม่
มีความสุข หาสาเหตุแล้วพบว่าคนทำงานมักขัดแย้งกันและเอาความคิดตัวเองเป็นใหญ่ คือถ้าเรา
อ่านประวัติศาสตร์ เราเห็นเผด็จการก็คิดว่ามันไม่ดี แต่ในกลุ่มพวกเรา เราก็คับแคบ แล้วเราจะดีได้
อย่างไร ไม่เห็นต่างจากคนทั่วไป...ผมเห็นว่าสังคมจะดีมันไม่ได้อยู่ที่การเปลี่ยนระบบระเบียบอย่าง
เดียวแล้ว มันเป็นเรื่องปัจเจกมากกว่า จึงสนใจอยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง

“ผมได้อ่าน ‘ความรักกับจอมยุทธ์’ ของอาจารย์ ผมคิดว่าประโยค *คนเราต้องมีความรัก รักที่แท้ ต้องไม่แบ่งแยก* รู้สึกกินใจมาก และถ้าทุกคนคิดได้แบบนี้ สังคมน่าจะดีขึ้น ก่อนไปสมัครเรียนกับ อาจารย์ก็กลัวๆ กลัวๆ แต่พอคิดว่าอาจารย์สุวินัยไม่ใช่แค่มีแค่มิติทางมวยอย่างเดียว เป็นทั้งนัก เศรษฐศาสตร์และเป็นคนที่มีความรัก จึงตัดสินใจไปหา... บทเรียนเป็นไปอย่างช้าๆ เพราะอาจารย์ สอนถึงปรัชญาของมัน ผมชอบมวยให้เก๊ก เพราะมีปรัชญาว่า ต้องละตัวตน เหมือนคำกล่าวที่ว่า *ไม่ อ่อนอยู่ได้ แต่ไม่แข็งก็คือความตาย หรือเป็นไม้ที่ตายแล้ว* คนเราไม่ควรแข็งสุดขีด หากควรอ่อนโยน และยืดหยุ่น

“อาจารย์สอนว่า เราต้องเป็นนายตัวเอง อย่ายึดใครเป็นสุดยอด โดยไม่เปลี่ยนตัวเอง เพราะจะไม่มี ความหมาย ผมพยายามเป็นนายตัวเองและอยากให้ทุกคนทำตัวเองให้เป็นพุทธะ ปลูกความเป็น พุทธะให้เกิด คือถ้าเราคิดว่าพระพุทธรูปเจ้าดี ทำไมเราไม่ทำตัวอย่างท่านบ้าง”

(วราพจน์ พันธุ์พงศ์. 2550 : 334)

บทสัมภาษณ์ที่ 4 สัมภาษณ์ อานุกาฬ เอื้ออารี แพทย์โรคมะเร็ง โรงพยาบาลรามาริบัติ

“ผมชอบมวยจีนมาตั้งแต่เด็ก เมื่อรู้ว่าอาจารย์สุวินัยเปิดสอนจึงไปสมัครเรียน พอเข้าไปก็ได้พบว่า สมาธิและเรื่องจิตวิญญาณเป็นเรื่องที่น่าสนใจยิ่งไปกว่า...ที่ถามว่าสมาธิป้องกันมะเร็งได้ไหม? ตัวเองยัง เชื่อครึ่งไม่เชื่อครึ่ง แต่คิดว่าเหมาะที่จะใช้เป็นส่วนเสริมในการรักษา เพราะสาเหตุหนึ่งของมะเร็งมาจาก ความเครียด ซึ่งสมาธิช่วยลดอาการวิตกกังวลได้ดี...แรกๆ ก็ไม่เข้าใจเหมือนกันว่าทำไมอาจารย์ต้อง สนใจเครื่องรางของขลังธาตุกายสิทธิ์ด้วย แต่พอรู้เป้าหมายว่าทำเพื่อช่วยโลกจึงไม่คิดคัดค้าน และผมก็ เชื่อว่าพลังจิตหรือการปฏิบัติธรรมของคนหมู่มากจะช่วยลดหย่อนหรือภัยพิบัติของโลกได้... ตั้งแต่มา เรียนกับอาจารย์ชีวิตเปลี่ยนไปพอสมควร เมื่อก่อนไม่ค่อยคิดอะไร เลิกงานก็ไปเที่ยว หลังๆ เริ่มคิดว่า การ สังสรรค์หรือกินเหล้าเมายานั้นสนุกจริงหรือเปล่า ตื่นเช้ามาก็ปวดหัว ไม่เห็นมีประโยชน์ ตอนนี้เลยห่างๆ”

(วราพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547:340)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ **แกะรอย “สุวินัย ภรณวลัย”** ผู้เขียนนำเสนอบทสัมภาษณ์จากการ ติดตามผู้ให้สัมภาษณ์และคณะไปฝึกวิชามวยจีนและสมาธิที่ “ตึ่ปู” อันเป็นบำเพ็ญเพียรสถานที่ตั้งอยู่ กลางหุบเขา ในจังหวัดเชียงใหม่ จากการถ่ายทอดบรรยากาศการฝึกปฏิบัติตน เพื่อความเข้มแข็งทาง จิตวิญญาณ ทำให้ผู้อ่านได้รับรู้เรื่องราวที่แปลกใหม่ ลึกลับ เช่น อาการ “สมาธิหมุน” คืออาการที่ ร่างกายสั่นไหวอย่างรุนแรงเมื่อนั่งสมาธิ แนวความคิดเรื่องการช่วยบรรเทาภัยพิบัติโลกของกลุ่มนักรบ แห่งแสงสว่าง ผู้เป็นขบวนการทางจิตวิญญาณใหม่ (New Spirituality Movement) ความเชื่อเรื่อง เครื่องรางของขลัง (ธาตุกายสิทธิ์) ฯลฯ เหตุการณ์ ความคิด ความเชื่อเหล่านี้เป็นเรื่องที่ผู้อ่านอาจ ไม่สามารถทำความเข้าใจได้โดยง่าย และก่อให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้อ่านได้ ผู้เขียนจึงได้นำเสนอบทสัมภาษณ์ของบุคคลอื่นประกอบ ด้วยเหตุผลเพื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้

ทัศนะมุมมองของผู้ที่มีความคิด ความเชื่อคล้อยตามไปกับผู้ให้สัมภาษณ์ การได้เปิดรับข้อมูลอันหลากหลายจะสามารถสร้างความเข้าใจในการกระทำ ตลอดจนความคิด ความเชื่อ ของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ที่แตกต่างจากผู้อ่านได้ สังเกตว่าบุคคลที่ผู้เขียนเลือกนำเสนอเป็นบทสัมภาษณ์ประกอบเป็นผู้มีสถานภาพในสังคมน่าเชื่อถือ หรือเป็นบุคคลที่เป็นที่รู้จักในสังคม คือ เป็นศิลปินนักดนตรี อาจารย์ในมหาวิทยาลัย ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และนายแพทย์ ทำให้ผู้อ่านลดระดับความรู้สึกต่อต้านในใจลงได้ เนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลที่ผู้อ่านยอมรับในความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์

งานเขียนบทสัมภาษณ์ **นักร้องหลัง สมรักษ์ คำสิงห์ เทวดาหรือหมาข้างถนน** ผู้เขียนนำเสนอบทสัมภาษณ์ของบุคคลอื่นประกอบจำนวน 4 คน ดังนี้

บทสัมภาษณ์ที่ 1 สัมภาษณ์ ประมวลศักดิ์ โพธิ์สุวรรณ (เพื่อนนักมวยทีมชาติ)

“เราต้องให้สิทธิ์เขา เขาเก่ง ถึงข้อมน้อยแต่เขาได้เหรียญ มวยหรือกีฬาทุกอย่าง ผมว่ามันต้องวัดที่ผล คุณจะข้อมดี ไฉ่โฮ! สูดยอด ไม่กินเหล้าไม่สูบบุหรี่ แต่ชกห่วย ไม่มีใครว่าคุณดีหรอก คนไทยเราก็รู้อยู่แล้ว ถ้าใครไม่ได้เหรียญมันก็ไม่มีความหมาย ตอนนี้สมรักษ์ถือว่าเป็นคนของชาติ ถึงเขาข้อม 10-20 วันแต่ใครก็สู้เขายาก ไหวพริบ สายตา ช่างชก สมบูรณ์แบบทุกอย่าง”

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551 :20)

บทสัมภาษณ์ที่ 2 สัมภาษณ์ ภาควงมี แจ้งโพธิ์นาค (เพื่อนนักมวยทีมชาติ)

“สมรักษ์ คำสิงห์ เป็นนักมวยที่ผมชอบมากที่สุด”

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551 : 22)

บทสัมภาษณ์ที่ 3 สัมภาษณ์ พงษ์สิทธิ์ เวียงวิเศษ (เพื่อนนักมวยทีมชาติ)

“เป็นเพื่อนที่ผมรักมาก อยู่ด้วยกันมาตั้งแต่เรียน ม. 4 ที่ผดุงศิษย์ฯ เคยชกกันด้วย ผมแพ้ แพ้มาตลอด เขาเป็นคนหัดมวยสากลให้ผม เขานิสัยดีมากจริงๆ เพื่อนเดือดร้อนมาขอความช่วยเหลือนี้ไม่มีปัญหา ใจนักเลง กั๊กขอก ก็กั๊กให้ เรื่องมวยเขาเก่ง เป็นมวยไอคิว ได้เหรียญทองโอลิมปิกก็เหมือนได้ดีออกเตอร์ ถ้าไม่มีไอคิวไม่มีทาง คนชอบมองว่าเขาอู๋ ชี้เกี่ยจ เวลานี้มันยังอีกนานไป เขาจะเร่งช่วงที่เหลือเดือนครึ่ง อัดตอนนี้ร่างกายโอเวอร์หมด เรื่องพวกนี้ได้ชเขาอู๋ เขาอยู่ตลอด”

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551 : 24)

บทสัมภาษณ์ที่ 4 สัมภาษณ์ ฮวน ฟอนตาเนียน (โค้ชทีมชาติไทย)

“ผมมาเมืองไทยครั้งแรกพบว่านักมวยมีปัญหาเรื่องวินัยมาก มาซ้อม 3 วัน หายไป 2 วัน เอาแน่นอนไม่ได้

“ปัญหาสำคัญอีก 4 ข้อคือ 1 ฟุตเวิร์ก 2 เวลาซ้อมไม่เต็มที่ คิดว่าเป็นการซ้อมเลยไม่ตั้งใจ ฉะนั้นพอขึ้นเวทีก็ทำไม่ได้ 3 การป้องกันตัว 4 การเข้าทำ นักมวยไทยเกือบทุกคนไม่มีหมัดหน้า ซึ่งจำเป็นมากกับมวยสากลสมัครเล่น ที่สำคัญคือมักโจมตีแบบซ้ำๆ ทำแล้วไม่เป็นผลก็ไม่เปลี่ยนวิธี

“เวลาที่ผ่านมาก็แก้ไขได้แล้วในระดับหนึ่ง แต่ทั้ง 4 ข้อนี้ยังต้องปรับปรุงต่อไป นอกเวลาซ้อม ผมไม่ซีเรียสว่าเขาจะเป็นอย่างไร แต่ถึงเวลาซ้อมต้องมา

“ผมชอบคนไทย ถึงประเทศไทยจ้างผมแค่เดือนละ 2,500 เหรียญสหรัฐฯ ผมก็ยังอยากช่วยทำทีมอยู่ ประเทศแคนาดาติดต่อมาว่าจะจ้างเดือนละ 4,000 เหรียญสหรัฐฯ ผมไม่สนใจ ส่วนคิวบาบ้านผมนั้นยังไม่อยากกลับไปทำ ผมคิดว่านักมวยคิวบานิสัยไม่ดี มีเรื่องชกต่อยตำรวจ วันนั้นไปต่อยตำรวจ ฟุ้งนี้ก็เรื่องอีกแล้ว นักมวยไทยอาจมีปัญหาเรื่องวินัยบ้าง แต่ทุกอย่างก็ค่อยๆ ดีขึ้น”

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551 :26)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ **นับถอยหลัง สมรักษ์ คำสิงห์ เทวดาหรือหมาข้างถนน** ผู้เขียนนำเสนอคำให้สัมภาษณ์ที่สะท้อนภาพความเป็นปुरुชนของผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวคือ มีความเกี่ยวเนื่องกันในการฝึกซ้อม หากลโงงเพื่อเอาชนะคู่แข่งบนเวที รักความสนุก ชอบเที่ยวกลางคืน สูบบุหรี่ แต่ขณะเดียวกันก็มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ รู้จักศึกษาคู่แข่งก่อนการขึ้นชกจริง มีปฏิภาณไหวพริบ มีความจริงใจ การนำเสนอบทสัมภาษณ์ของบุคคลอื่นประกอบได้ช่วยสนับสนุนให้ภาพของผู้ให้สัมภาษณ์เด่นชัดยิ่งขึ้น เห็นได้ว่าบทสัมภาษณ์เพื่อนนักมวยทีมชาติ แสดงถึงการยอมรับในความบกพร่องของผู้ให้สัมภาษณ์ในเรื่องความขยัน ความมีวินัยในการฝึกซ้อม แต่ต่างก็ชื่นชมยกย่องผู้ให้สัมภาษณ์ว่ามีลักษณะนิสัยส่วนตัวน่าคบหา และเป็นนักมวยที่มีความสามารถอยากจะทำใครเทียบ อีกทั้งยังมีน้ำเสียงที่แสดงความเข้าใจว่านักมวยแต่ละคนย่อมมีวิถีคิด วิธีการฝึกซ้อมเป็นการเฉพาะตัว ซึ่งสายตาคอนกายนอที่จับจ้องมาอาจมองด้วยความไม่เข้าใจ ส่วนบทสัมภาษณ์ของโค้ชทีมชาติไทย เป็นทัศนคติที่มีต่อนักมวยไทยโดยรวม แสดงให้เห็นว่านักมวยไทยมีปัญหาทั้งเรื่องวินัย การฝึกซ้อม และการชกจริง การได้อ่านบทสัมภาษณ์ของบุคคลอื่นมาประกอบการอ่านบทสัมภาษณ์หลัก ทำให้ผู้อ่านเข้าใจสภาวะความคาดหวัง ความกดดันจากสังคมที่ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องเผชิญ พร้อมกันนั้นคือการเห็นคล้ายตามกับเพื่อนนักมวยว่าผู้ให้สัมภาษณ์เป็นนักมวยที่มีความสามารถ มีไหวพริบ สมบูรณ์แบบ ทั้งนี้ คำสรรเสริญยกย่องจากผู้อื่นย่อมมีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากกว่าคำพูดที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวชื่นชมตนเอง

งานเขียนบทสัมภาษณ์ **ถอดรูปเงาสีขาว แดนอรัญ แสงทอง ภาพเหมือนในวัยระห่ำของศิลปิน** ผู้เขียนนำเสนอบทสัมภาษณ์ของบุคคลอื่นประกอบจำนวน 1 คน ได้แก่ มาแซล บาร์ง ผู้แปลผลงาน “เงาสีขาว” ของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

เสียงจากมาแซล บาร์ง ‘เขาเป็นนักเขียนระดับเวลาดคลาส’

มาแซล บาร์ง ชาวฝรั่งเศสที่ลุ่มหลงในวรรณกรรม ฝรั่งเศสอยู่เมืองไทยเนิ่นนาน อ่านงานเขียนคนไทยมาก ทำงานวิจารณ์และเป็นผู้แปลงานระดับกะทิของนักเขียนไทยสู่สายตาชาวโลกมาแล้วหลายเล่ม อาทิ *เวลา* ของชาติ กอบจิตติ *คนกับเสือ* ของเสกสรรค์ ประเสริฐกุล *ดั่งสูง ชุงหนัก* ของนิคม รายยวา และ ‘เงาสีขาว’ ของแดนอรัญ แสงทอง

ในฐานะผู้แปล คุณสนใจอะไรในงานชิ้นนี้

‘เงาสีขาว’ มีเรื่องตื่นเต้นทุกหน้า จิตเขียนของเขาก็วิเศษ แสดงให้เห็นว่าเขามีความรู้สูงมาก ในด้านภาษาและวัฒนธรรมทั้งไทยและฝรั่ง สิ่งที่น่าสนใจมาก คือสามารถนำสัญลักษณ์ของวัฒนธรรมโบราณมาใช้เหมือนกับส่วนหนึ่งในโลก ภาษาละสละวย เต็มไปด้วยชั้นเชิงกวี ขณะเดียวกันก็หยาบ เว่าร้อนสนุก ภาษาของเขามีหลายระดับ เล่นกับภาษาตลอดเวลา

เขากล้าพูดในสิ่งที่สังคมไทยห้ามพูด เช่น บางวันเราโมโห อยากฆ่าคน อยากทำร้ายคน แต่ไม่พูด แต่คุณเล่นหัวกล้าบอกว่าอยากฆ่าคน ไม่ใช่แค้นอนเฉยๆ แต่อยากมีเรื่องซึ่งเราจะปฏิเสธความรู้สึกแบบนี้ไม่ได้ เพราะว่ามันมีอยู่จริง

อีกอย่างหนึ่ง เรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง ต้องมีคนหนึ่งสูง คนหนึ่งต่ำ และแทบทุกครั้ง ผู้ชายไปนอนกับผู้หญิง เขาแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงกลายเป็นทาสโดยอัตโนมัติ มีข้อยกเว้นตอนหนึ่งคือตัวละครชื่อดาเรสต์ เธอคนนั้นอยู่เหนือผู้ชาย ผู้ชายยอมด้วยซ้ำ แต่พอมาถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่าเรื่องกับคนสนิทที่สุดของเขาคืออนาท นาทเป็นพระเจ้า เป็นคนอยู่ข้างบน และให้ผู้เล่าเรื่องมีความรู้สึกน้อยใจเพราะโดนอิทธิพลจากนาทมากเกินไป

ทวรรณหลายๆ อย่างใน ‘เงาสีขาว’ ผมไม่เห็นด้วยทั้งหมด ผมเห็นว่าถ้าเรามีเพื่อน เพื่อนไม่ควรมีอิทธิพลมากเกินไปหรือน้อยเกินไป แต่ควรจะแลกเปลี่ยนกัน แต่สังคมไทยมีหลายระดับ ตั้งแต่กษัตริย์ ผู้ดี คนธรรมดา ด้านล่างมีทาสด้วยซ้ำ ส่วนนี้คุณเล่นหยายามมองจากข้างนอก แล้วบอกคนอื่น เขาอ่านเยอะ จึงสามารถมองสังคมไทย เหมือนเป็นผู้เชี่ยวชาญสังคมด้วยซ้ำ ในทวรรณผม เขาเป็นหนึ่งในสามนักเขียนไทยที่เป็นมีระดับเวลาดคลาส

ในส่วนของการแปล คุณทำงานอย่างไรบ้าง

ผมใช้เวลาแปล 9 เดือน การทำงานของผมหมายถึงอาทิตย์ละ 6 วัน คือผมอ่านแล้วเห็นว่ามันคือมาสเตอร์พีซ จึงเขียนวิจารณ์ลงใน ‘ผู้จัดการ’ ผมรู้แล้วว่าสักวันหนึ่งต้องแปล ในตอนนั้นผมมีโครงการรวมเล่มกับเอ็มกรุปเพื่อแปลหนังสือไทย 20 เล่ม คัดสรรนวนิยายที่ดีที่สุดแปลเป็นภาษาอังกฤษ เล่มนี้อยู่ในกลุ่มนั้นด้วย เมื่อเอ็มกรุปเลิกล้มโครงการ ผมก็ไม่ได้แปล แต่ช่วงสิ้นปี 1997 อาจารย์กรรณิกา

จรรยาแสง แจ้งข่าวมาว่า le seuil สำนักพิมพ์ระดับ top 7 ในฝรั่งเศส อยากจะได้วรรณกรรมดีๆ จาก เอเชีย ผมรู้ข่าวแล้วจึงแปล 30 หน้าแรก และย่อ plot ‘เงาสีขาว’ ส่งไปถึงเขา ภายในไม่ถึง 2 อาทิตย์ เขา โทรฯ มาว่าตื่นตื่น น่าประทับใจมาก เราต้องการเรื่องนี้ นั่นคือต้นปี 1998 แต่มันมีปัญหาภายหลังเซ็น สัญญา กว่าจะเริ่มงานคือต้นปี 1999 ในที่สุด วันที่ 2 มกราคม 2000 ผม e-mail ต้นฉบับทั้งหมดไปถึง เขา และใช้เวลาหนึ่งปีก็เสร็จออกมาอย่างที่เห็น

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551 : 166-167)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ ถอดรูปเงาสีขาว แदनอรัญ แสงทอง ภาพเหมือนในวัยระห่ำ ของศิลปิน ผู้เขียนมุ่งนำเสนอวิธีการดำเนินชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ ที่มีความมุ่งมั่นทุ่มเทให้กับการทำงานเขียนหนังสือ เพื่อเป็นแบบอย่างเรื่องการทำงานด้วยความเอาจริงเอาจังให้กับนักอ่าน นักเขียน และคนร่วมสมัย ในบทสัมภาษณ์หลัก ผู้อ่านได้รู้จักผู้ให้สัมภาษณ์ด้านอุดมการณ์ในการทำงานและการดำเนินชีวิต แนวความคิดที่น่าสนใจในงานเขียนของเขา และได้ทราบทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีต่อคนรุ่นใหม่ ต่อชีวิตและสังคม ส่วนบทสัมภาษณ์บุคคลอื่นประกอบทำให้ผู้อ่านได้เห็นคุณค่าและความน่าสนใจในผลงาน เรื่อง “เงาสีขาว” ของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้เห็นมุมมองความรู้สึกของผู้แปลผลงานและสำนักพิมพ์ที่พิมพ์ผลงานแปลวรรณกรรมเรื่องนี้ ซึ่งแสดงออกถึงความประทับใจผลงานเรื่อง “เงาสีขาว” เป็นอย่างยิ่ง การได้อ่านบทสัมภาษณ์หลักร่วมกับบทสัมภาษณ์บุคคลอื่นประกอบ จึงทำให้ผู้อ่านได้แง่มุมอันหลากหลายเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์และผลงานของเขา ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดแนวทางชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ที่จะเป็นนักเขียน การดำเนินชีวิตในแนวทางนั้นด้วยวิถีปฏิบัติที่คร่ำเคร่ง เอาจริงเอาจัง และการมีผลงานที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ ผู้อ่านสามารถอนุมานได้ว่าด้วยความวิริยะอุตสาหะของผู้ให้สัมภาษณ์ จึงส่งผลให้เขาสามารถสร้างสรรค์ผลงานเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

จากการศึกษาการนำเสนอบทสัมภาษณ์บุคคลอื่นประกอบในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของ วรพจน์ พันธุ์พงศ์ พบว่า การนำเสนอบทสัมภาษณ์ของบุคคลอื่นประกอบ ผู้เขียนมักจะใช้ในกรณีที่บุคคลผู้ให้สัมภาษณ์เป็นที่ก้ำกึ่งเกี่ยวกับตัวตนที่แท้จริงของเขาในสังคม ไม่ว่าจะ เป็น สุวินัย ภรณวลัย สมรักษ์ คำสิงห์ และแदनอรัญ แสงทอง “เสียง” จากผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นส่วนเสริมนี้ช่วยเติมข้อมูลในประเด็นอื่นๆ ที่ไม่ได้นำเสนอไว้ในบทสัมภาษณ์หลัก ทำให้ผู้อ่านได้มองผู้ให้สัมภาษณ์ได้ละเอียดรอบด้านโดยไม่ด่วนพิพากษา

ที่น่าสนใจคือ ในบทสัมภาษณ์หลักเหล่านี้มีประเด็นอันอ่อนไหวทางความเชื่อ ศีลธรรม หรือ ความขัดแย้งทางความคิด สังเกตเห็นว่าผู้เขียนนำเสนอด้วยความระมัดระวัง และให้ข้อมูลอย่างถี่ถ้วน ผู้เขียนได้แสดงน้ำเสียงในการนำเสนอที่จะไม่โน้มน้าวให้ผู้อ่านเกิดความมั่งงาย ขณะเดียวกันก็ไม่ชี้แนะหรืออบรมสั่งสอนใดๆ ดังนั้นการที่ผู้เขียนได้อาศัยกลวิธีการนำเสนอบทสัมภาษณ์บุคคลอื่นประกอบบท

สัมภาษณ์หลัก ก็เพื่อก่อให้เกิดทัศนคติเชิงบวกกับเนื้อเรื่องที่นำเสนอ และยังทำให้ผู้อ่านยอมรับเนื้อหาสาระที่ผู้เขียนถ่ายทอดออกมา

7. การเขียนความจบ

การเขียนความจบ เป็นการเขียนส่วนท้ายสุดของงานเขียนแต่ละเรื่อง แต่ก็มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการเขียนส่วนอื่นๆ เนื่องจากการเขียนความจบสามารถสร้างความประทับใจให้แก่ผู้อ่านหรือช่วยเน้นย้ำใจความสำคัญของเรื่องที่น่าเสนอไปแล้วได้ วชิรณี วงศ์ศิริอำนวนย (2552: 5-6) กล่าวถึงการเขียนความจบหรือการเขียนสรุปว่า การสรุปความที่ดีต้องทำหน้าที่ 2 ประการ คือ ประการแรก เป็นการบอกให้ผู้อ่านทราบว่าเรื่องนั้นสมบูรณ์แล้ว ประการที่สอง เป็นส่วนที่ผู้เขียนมุ่งเน้นความคิดสำคัญ หรือเป็นความคิดส่วนตัวของผู้เขียนเอง ดังนั้นในส่วนสรุปหรือบทลงท้ายนี้ผู้เขียนจึงควรเขียนให้ผู้อ่านสนใจ ประทับใจ และฝากความคิดทิ้งไว้ให้ผู้อ่านจากที่อ่านจบแล้ว

จากการศึกษาวิเคราะห์งานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ พบว่าการเขียนความจบในบทสัมภาษณ์ของเขามี 5 แบบด้วยกัน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ การเขียนความจบด้วยถ้อยคำให้สัมภาษณ์ การเขียนความจบด้วยการทิ้งท้ายไว้ให้คิด การเขียนความจบด้วยการกล่าวถึงบุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ การเขียนความจบด้วยการแสดงความรู้สึกของผู้เขียน และการเขียนความจบด้วยการบรรยายฉากและบรรยากาศ

7.1 การเขียนความจบด้วยถ้อยคำให้สัมภาษณ์

การเขียนความจบด้วยถ้อยคำให้สัมภาษณ์ หมายถึง การที่ผู้เขียนจบเรื่องด้วยถ้อยคำให้สัมภาษณ์ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถามสุดท้าย โดยผู้เขียนไม่ได้เขียนปิดท้ายเรื่องด้วยถ้อยคำใดๆ อีกดังตัวอย่าง

คุณคิดว่าต้องมีเงินสักเท่าไรถึงจะเลิกทำงาน

ไม่เกี่ยวเลย ผมไม่เคยเอาเงินมาเป็นตัวตัดสิน เอาแค่อายุได้โดยไม่แร้นแค้นนัก พอแล้ว ทำเท่าที่มีความสุขที่จะทำ ต่อให้แก่จนถื้อมไม่เข้ามาทำงาน ถ้ายังมีความสุขอยู่ก็จะทำ ทุกอย่างวัดกันที่ความสุข ไม่ได้วัดกันที่เงิน ก็อย่างที่ผมพูดเสมอนั่นแหละ ชีวิตผมมีแค่ครอบครัวกับงาน อยากรับเป็นพ่อและเป็นสามีที่ดีให้ข้างบ้านอีก ฉะนั้นผม ครอบครัวต้องมาก่อน งานมาอันดับสอง อยากรับงานโฆษณาให้ถึงจุดสุดยอด อันดับสามคือกีตาร์ ชีวิตมีแค่นี้

(วรวพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 71)

จากบทสัมภาษณ์ แบ-กบาลศรีเอทีฟเวลด์คลาส สุทธิศักดิ์ สุจริตตานนท์ ผู้เขียน นำเสนอคำถามว่า “คุณคิดว่าต้องมีเงินสักเท่าไรถึงจะเลิกทำงาน” เป็นคำถามสุดท้ายของบทสัมภาษณ์ และได้้นำคำตอบของคำถามดังกล่าวมานำเสนอเป็นความจบของเรื่อง โดยที่ผู้เขียนไม่ได้กล่าวสรุปด้วยถ้อยคำใดๆ ของผู้เขียนอีก แต่จากคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ได้สะท้อนให้เห็นแนวความคิดหลักที่ผู้ให้สัมภาษณ์ยึดถือปฏิบัติและให้ความสำคัญในการดำรงชีวิต ซึ่งสามารถบอกเล่าตัวตนของผู้ให้สัมภาษณ์ได้เป็นอย่างดี การเขียนความจบเช่นนี้จึงสร้างความประทับใจและให้ข้อคิดกับผู้อ่านได้ในขณะเดียวกัน

...เราผูกพันกับเพื่อนมากที่สุด ถึงสอนลูกว่าให้คิดถึงคนอื่นมากกว่าตัวเอง สิ่งเหล่านี้ต้องเรียนรู้ เราเคยไม่มีเงิน ยืมเพื่อน ต้องจ่ายดอกเบี้ยด้วยนะ ยืมสิบห้าสตางค์ ต้องใช้มันยี่สิบสตางค์ ขมขื่นใจมาก เดียวนี้คุยกับใคร ถ้าพูดได้ จะพูดว่าอย่าเป็นหนี้คน กับเพื่อนฝูง ช่วยได้ ช่วยไปเลย

โอกาสจะช่วยเพื่อนมีเสมอในสังคมที่ไม่ตัดเทียมกัน โอกาสและโชคมีไม่เหมือนกัน ฉะนั้นการเอื้อเฟื้อกันเป็นเรื่องที่ดีที่สุด

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2552: 209)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ **เสียงพูดสุดท้าย 'รงค์ วงษ์สวรรค์** ตอนเราเป็นคนตกปลา อย่าคิดไปยิงกระทิง ผู้เขียนนำเสนอความจบด้วยคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งเป็นถ้อยคำที่สะท้อนภาพสังคมที่มีความไม่เท่าเทียมกัน และยังให้ข้อคิดแก่ผู้อ่านถึงเรื่องสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนว่า คนเราควรรู้จักช่วยเหลือเพื่อน และมีความเอื้อเฟื้อต่อกัน ถ้อยคำที่ผู้เขียนหยิบยกมาเป็นความจบของบทสัมภาษณ์ในตอนนี้เป็นข้อคิดที่สามารถเข้าใจได้ง่าย นำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ในความเป็นมุสลิมคนหนึ่ง ลึกๆ แล้ว คุณเชียร์ บิน ลาเดน หรือเปล่า

ถ้า บิน ลาเดน ผิด ผมขอรับรองให้เขาไปลงโทษเถิด แต่ถ้าเขาไม่ผิดคุณจะไปทำอะไรเขา ไปบอมบ์ประเทศเขาทำไม ในฐานะนักวิชาการ ผมคิดว่าจำเป็นต้องมีหลักฐาน ในอิสลามถ้าจะกล่าวหาว่าใครมีชู้ คุณต้องเห็นกับตา 4 คน เสร็จแล้วเอาหญิงคนนั้นไปลงโทษคือขว้างปาจนตาย ทำผิดแบบนี้รุนแรงมาก หลักฐานต้องแน่นอนชัดเจน ไม่ใช่แจ้งหลักฐานเฉพาะพรรคพวกของตน

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 257)

ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ **ดร. จรัญ มะลูลีม การเมืองและคัมภีร์มุสลิมที่โลกต้องรู้** ผู้เขียนใช้กลวิธีการเขียนความจบด้วยถ้อยคำให้สัมภาษณ์ โดยการเสนอถ้อยคำแสดงความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อกรณีการก่อการก่อวินาศกรรม บิน ลาเดน ว่าเป็นผู้ก่อการร้ายในเหตุการณ์ตึกเวิลด์เทรดถล่ม ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นที่น่าสนใจว่า บิน ลาเดน สมควรถูกลงโทษก็ต่อเมื่อมีหลักฐานว่า

กระทำผิดจริง การแสดงทัศนคติดังกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ ถือเป็น การแสดงจุดยืนที่ชัดเจนในฐานะ นักวิชาการ และทำให้ผู้อ่านได้ครุ่นคิดทบทวนถึงกรณีพิพาทที่เกิดขึ้นว่า สิ่งสหรัฐอเมริกากกระทำต่อ ฝ่ายตรงข้ามนั้นถูกต้องเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

7.2 การเขียนความจบด้วยการกล่าวถึงบุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

การเขียนความจบด้วยการกล่าวถึงบุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ คือการนำบุคลิกภาพอัน เป็นลักษณะเด่นของผู้ให้สัมภาษณ์มาเขียนเป็นความจบ ดังตัวอย่าง

ผมกับช่างภาพหนุ่มออกจากไร่โบวันซ่า ค่ายเก็บตัวของนักมวยทีมชาติช่วงบ่ายแก่ๆ อากาศเย็นสบาย ฟ่ำฟ้าฟ้าเข้มสดใส

เพลง the boxer จากเครื่องเล่นเทปในรถฟังไพเราะกว่าทุกครั้ง ใจผมคิดย้อนไปถึงการทำงาน 3 วัน 2 คืนที่นี้ และภาพต่างๆ ฟรั่งพรูเข้ามาตั้งแต่บรรยากาศการซ้อม เวที กระสอบ เสียงอีกทีก็ตึงตึง กระทั่งถึงรอยยิ้มในยามสนทนา

เอเขียนเกมส์ใกล้เข้ามาแล้วทุกขณะ ผมไม่รู้หรือกว่าว่าจะถึงวันนั้นร่างกาย สมรักษ์ คำสิงห์ จะพร้อมขนาดไหน และยิ่งไม่รู้จริงๆ ว่าเขาจะได้รับการชูมืออีกหรือไม่

รู้เพียงว่าทั้งฝ่ายที่ชื่นชมและหมั่นไส้ ทุกคนต่างรอชมการชกครั้งนี้ ชมด้วยความสนุกเพราะเขาเป็นมวยอัจฉริยะ ไหวพริบดี ลีลาไม่ดู แต่ดูเพลิน

และแน่นอน, ไม่ว่าผลออกมาจะแพ้หรือชนะ ผู้คนจะสาปส่งหรือสรรเสริญ เขาจะยังคงเป็นสมรักษ์ คำสิงห์ คนเดิม

เป็นคนหนุ่มที่ร่าเริงและเดินร่าไปกับชีวิต

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 31-32)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ สมรักษ์ คำสิงห์ เทวดาหรือหมาข้างถนน ผู้เขียนได้ประมวลบุคลิกลักษณะของผู้ให้สัมภาษณ์ออกมาเขียนเป็นความจบ โดยการกล่าวว่าผู้ให้สัมภาษณ์ “เป็นคนหนุ่มที่ร่าเริงและเดินร่าไปกับชีวิต” ซึ่งเป็นการตอกย้ำภาพผู้ให้สัมภาษณ์ให้ผู้อ่านเห็นอย่างชัดเจน และยังเป็นภาพที่สอดคล้องกับการนำเสนอเนื้อหาทั้งหมดในบทสัมภาษณ์เรื่องนี้ด้วย การเขียนความจบจึงมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับการนำเสนอเนื้อเรื่อง

ในกระโจมที่เสียงข้างอยู่กับเพื่อนช่างภาพ บางความรู้สึกทำายๆ ก่อนไร้สติ ผมคิดเล่นๆ ขึ้นมาว่าถ้าเปรียบกับสัตว์ป่า ช่างภาพอิสระอย่าง ม.ล. ปริญญากร วรวรรณ น่าจะเทียบเคียงได้กับอะไร

เสือโคร่ง - คำตอบแวบเข้ามาอย่างรวดเร็ว

ไม่ใช่เสือโคร่งในสวนสัตว์ หรือเสือหนุ่ม ณ อารมณ์คะนองขณะไล่ตะปบกวางสาวด้วยกรงเล็บแหลมคม หากน่าจะเป็นเสือใหญ่ตัวงามสง่าที่ยืนอย่างโดดเดี่ยวอยู่หน้าภูผาสูง

ไร้เสียงคำราม ไร้การเคลื่อนไหว ร่างที่บวมมันอันทรงพลังนั้นสงบนิ่ง ก่อนจะค่อยๆ เงยหน้าสบตากับ
พระจันทร์

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 31-32)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ ตามรอยช่างภาพสัตว์ป่า ม.ล. ปริญญากร วรวรรณ ผู้เขียนใช้
กลวิธีการเขียนความจบด้วยการกล่าวถึงบุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยเปรียบเทียบว่า ผู้ให้
สัมภาษณ์เป็นเสมือนเสือโคร่งที่งามสง่า ทรงพลัง สงบนิ่ง ซึ่งยืนอย่างโดดเดี่ยวอยู่หน้าภูผาสูง การที่
ผู้เขียนบรรยายถึงผู้ให้สัมภาษณ์เช่นนี้ ทำให้ผู้อ่านสามารถสร้างจินตภาพเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ให้
เกิดขึ้นในใจ โดยจินตนาการคล้ายตามผู้เขียน ประกอบกับการประมวลบุคลิกลักษณะ ท่าที และวิถี
การดำเนินชีวิตอย่างเป็นอิสระของผู้ให้สัมภาษณ์จากการถ่ายทอดเนื้อหาตลอดบทสัมภาษณ์ การเน้น
ย้ำบุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ในตอนจบของเรื่อง ยังช่วยให้ภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ประทับอยู่ใน
ความทรงจำของผู้อ่านอีกด้วย

เราแยกทางกันช่วงก่อนจะเข้าตัวกรุงเทพฯ เพราะบ้านอยู่คนละทิศ ทันทีที่แยกกระเป่าลงและโบกมือ
ให้เขา รถกระบะสีขาวไฟวีลไคร์ฟ โตโยต้าสายพันธุ์ LN106 ก็ค่อยๆ ไชยกเข้าเมือง
เข้าวันนี้เพื่อว่าเดือนหน้าก็ต้องออกไปอีก
ผมนึกถึงคำ 3 คำ ที่เขาเขียนไว้ข้างกล่องเก็บของสำหรับการเดินทาง
Lamp Stove and Sandals คือ ตะเกียง เต่า และรองเท้าแตะ เขาใส่ 3 สิ่งนี้ไว้ในกล่องเดียวกัน และ
ล่าสุดถูกนำมาตั้งเป็นที่วางดนตรีส่วนตัว

“ตะเกียงให้แสงสว่าง เต่าให้ไฟและพลังความร้อน ส่วนรองเท้าแตะก็คือความเรียบง่าย ติดดิน” เสียง
ทุ้มๆ ยังก้องกังวานในใจ และผมคิดว่า 3 ถ้อยคำนี้มันช่างเหมาะกับตัวตนของมาโนช พุฒตาล

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2546: 173)

ผู้เขียนเขียนความจบของบทสัมภาษณ์ นอนป่ากับมาโนช พุฒตาล ด้วยการกล่าวถึง
บุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ว่าเหมาะสมกับถ้อยคำว่า ตะเกียง เต่า และรองเท้าแตะ และอธิบาย
เพิ่มเติมถึงความหมายของคำสามคำดังกล่าว การนิยามความหมายสิ่งของต่างๆ เพื่อสื่อถึงผู้ให้
สัมภาษณ์เช่นนี้ ทำให้ผู้อ่านได้จินตนาการและคิดทบทวนภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เกิดขึ้นในใจ
ตนเองอีกครั้ง และเห็นบุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ชัดเจนยิ่งขึ้น

7.3 การเขียนความจบด้วยการทิ้งท้ายไว้ให้คิด

การเขียนความจบด้วยการทิ้งท้ายไว้ให้คิดเอง คือการเขียนความจบที่ผู้เขียนไม่ได้สรุป
สาระสำคัญที่ต้องการบอกแก่ผู้อ่านไว้อย่างชัดเจน แต่ใช้วิธีการเขียนโดยเปิดโอกาสให้ผู้อ่านคิดและ

ตีความถ้อยคำนั้นด้วยตนเอง การเขียนความจบด้วยการทิ้งท้ายไว้ให้คิด พบในงานเขียนบทสัมภาษณ์ 2 เรื่อง ดังนี้

ฟุตบอลโอลิมปิกคู่ชิงชนะเลิศจบลงด้วยการเสมอกัน 2 : 2 ต้องต่อเวลาออกไปอีก 30 นาที แต่ช่วงชีวิตผู้คนคงเป็นไปไม่ได้ที่จะวอนขอพระเจ้าเป็นเจ้าว่ายังไม่อยากตาย ณ วันหนึ่ง ร่างที่ชุ่มชื้นเปล่งปลั่งด้วยผาดเลือดก็จะมีเหงื่อแล้งไร้ลมหายใจ ไปในสภาพเดียวกันกับ ตอนมา อย่างที่โบราณว่าไว้

ล่องลอยดั่งปุยนุ่น หมุนเคี้ยวสู่นไหน ก็แล้วแต่บุญบารมีที่สะสมไว้

ส่วนร่างเปลือยเปล่าบนมิตินอกมนุษย์ก็อย่างที่เห็นในห้อง -- ชายไทย รูปร่างสันทัด ไม่ทราบชื่อ ที่ถูกกรีด ล้วงและควักเครื่องในจนทะลุไปรุ่ง และนาที่นี้ก็ถูกเย็บและชะล้างจนสะอาดปราศจากคราบโคลคาวเลือด นอนสงบนิ่งรอญาติมารับไปบำเพ็ญกุศลตามประเพณี

พ.ญ. พรทิพย์ โรจนสุนันท์ เดินออกจากที่ทำงานพร้อมสามีที่มารออยู่ก่อนแล้ว และบางทีเขาและเธอ อาจไม่ทันสังเกตเห็นว่าหน่วยนิติเวชช่วงเที่ยงวันเสาร์เดียวกันนั้น มีหญิงคนหนึ่งอุ้มเด็กแรกเกิดเดินผ่านมาพอดี

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547 :110-111)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ **ระหว่างความงามและความตาย พ.ญ. พรทิพย์ โรจนสุนันท์** ผู้เขียนเขียนความจบด้วยการถ่ายทอดแนวความคิดเรื่องความไม่จริงยั่งยืนของชีวิต โดยการกล่าวอ้างถึงร่างไร้ลมหายใจที่ผู้ให้สัมภาษณ์เพิ่งทำการผ่าพิสูจน์ศพ เชื่อมโยงกับคำโบราณที่กล่าวถึงเรื่องชีวิตหลังความตายและการสะสมบุญบารมี จากนั้นผู้เขียนได้บรรยายภาพผู้ให้สัมภาษณ์ที่เดินออกจากที่ทำงาน อันเป็นจังหวะเดียวกันกับที่มีผู้หญิงอุ้มเด็กทารกเดินผ่านมา สื่อความหมายถึงวัฏจักรแห่งชีวิตที่เมื่อมีการก่อการก็นำมาซึ่งการดับสูญ เห็นได้ว่าการเขียนความจบดังกล่าว ผู้เขียนไม่ได้อธิบายกับผู้อ่านอย่างตรงไปตรงมาว่าต้องการจะสื่อความเช่นใด จึงเป็นหน้าที่ของผู้อ่านที่จะต้องตีความถ้อยคำที่ผู้เขียนเขียนปิดท้ายด้วยตนเอง

ลัทธิพุทธก็ขอแยกตัวไปนอน แสงอ่อนๆ ของเทียนไขสว่างแค่พอคลำทางกลับไปเดินที่ได้ที่ละก้าว ทั้งที่เมื่อวานแสงจันทร์แจ่มจ้า แต่คืนนี้ป่าทั้งปามีตสนิท

ถึงหน้าเต็นท์ผมเป่าเทียนให้ดับ เมื่อหันหลังกลับไปมอง เห็นคนหนุ่ม 4-5 คน ยืนล้อมวงอยู่ เบื้องหน้าพวกเขา มีเปลวไฟสุกสว่าง

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 257)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ แกะรอย “สุวินัย ภรณวลัย” ผู้เขียนเขียนความจบด้วยการเล่า เหตุการณ์ที่เขาเดินมาที่หน้าเต็นท์แล้วเป่าเทียนให้ดับ ในขณะที่ปาทั้งปามีตสนิท เขากลับเห็นหนุ่มสาว กลุ่มหนึ่งยืนล้อมวง เบื้องหน้ามีเปลวไฟสุกสว่าง จากการเขียนความจบเช่นนี้ทำให้วิเคราะห์ได้ว่า ผู้เขียนไม่อาจเข้าใจเรื่องการฝึกฝนปฏิบัติตน ตลอดจนแนวคิดของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ได้อย่างกระจ่างชัด ต่างจากกลุ่มของผู้ให้สัมภาษณ์ที่สามารถเข้าใจ เข้าถึง และยังคงมุ่งมั่นที่จะฝึกฝนปฏิบัติตามความเชื่อของตัวเองต่อไป

7.4 การเขียนความจบด้วยการแสดงความรู้สึกของผู้เขียน

การเขียนความจบด้วยการแสดงความรู้สึกของผู้เขียน คือการเขียนความจบด้วยวิธีการที่ ผู้เขียนถ่ายทอดความรู้สึกส่วนตัวเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์หรือการสัมภาษณ์ครั้งนั้นออกมา พบในงานเขียนบทสัมภาษณ์ 2 เรื่อง ดังนี้

“ถ้าเราพอใจสิ่งที่เรามี พอใจเมื่อไรมันดีเลย อย่าเอาตัวเราไปเทียบกับคนอื่น แต่ดูในสิ่งที่เรามี พอชีวิตผมมีความสุขกับครอบครัวและธรรมชาติ และถ้ามีโอกาสแบบนี้ ต่อไปเราต้องสร้างประโยชน์อย่าง เดียว อย่าดูถูกคนพึ่ง พยายามสร้างงานที่ดีออกมา ชีวิตดียิ่งต้องทำงานให้ดี ผมคิดกับทุกเรื่อง กระทั่งทำ ตัวยังไม่ให้เป็นปัญหา กับสิ่งแวดล้อม ทุ่งพลาสติกไม่ใช่ ข้าวเที่ยงผมหิวปั้นโตไปเลย ไปซื้อถ้วยเดียว ข้าว มันไก่ จะได้ไม่ต้องใส่ถุง

“อยู่ที่นี้ไม่มีใครรู้จักผมเท่าไร โทกผ้าขาวม้าเดินไปตลาด มีคนเคยว่าผมเป็นพม่าด้วยซ้ำ เขาถาม นี่ เพิ่งขึ้นจากเรือหรือ ..ก็สนุกดี”

ใช่, พึ่งเรื่องราวของเขาแล้วก็สนุกดี
และผมคิดว่ามันเป็นคืนที่ดีคืนหนึ่งในชีวิต

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551 : 266-267)

จากบทสัมภาษณ์ **ลมทะเลร้องเพลงเร็กเก้ แก๊ป ทีโบน** ผู้เขียนเขียนความจบโดย ถ่ายทอดเรื่องราวที่ผู้ให้สัมภาษณ์เล่าให้ผู้เขียนฟัง แล้วผู้เขียนจึงแสดงความรู้สึกส่วนตัวออกมาว่า เรื่องราวที่ผู้ให้สัมภาษณ์เล่าให้นั้นสนุก และเขาคิดว่ามันเป็นคืนที่ดีคืนหนึ่งในชีวิต การได้อ่านเรื่องเล่าที่ สนุกสนานของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบกับการแสดงความรู้สึกของผู้เขียน ช่วยให้ผู้อ่านรู้สึกถึง บรรยากาศที่เป็นกันเองและทำให้ผู้อ่านอ่านบทสัมภาษณ์จนจบเรื่องด้วยความประทับใจ

...และทั้งหมดนี้เป็นภาพร่างของบางฉากในชีวิต ‘ผู้ชายสีน้ำทะเล’ ทั้งสี่คือ ฉัตรชัย ตรีวัฒน์นา สันติ สงวนดีกุล โอมพันธ์ นันทพานิช และ อุดร จุลธนู ซึ่งปกติพวกเขาก็มีวิถีชีวิตที่นำอิจฉาอยู่แล้ว มาเจอ อากาศร้อนตับจะแตกอย่างตอนนี้ ขอบตาคนเมืองอย่างเราๆ ยิ่งร้อนขึ้นมาผะผ่าว

นี่ครึ้มๆ ขึ้นมา ก็อยากจะจุบลาส่งสี่ศิริไลซ์ไปเป็นชาวเกาะกับเขาเหมือนกัน ว่าแต่ว่า ยังมีเกาะที่
ไหนว่างบ้างไหม ก็ไม่รู้...

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2546: 109)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ **จุบลาส่งสี่ศิริไลซ์ไปเป็นชาวเกาะ** ผู้เขียนเขียนความจบด้วยการ
แสดงความรู้สึกของผู้เขียน โดยกล่าวถึงกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ว่ามีวิถีชีวิตที่น่าอัศจรรย์ และผู้เขียนก็รู้สึก
อยากไปเป็นชาวเกาะเช่นเดียวกับกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ การเขียนความจบเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านได้ทราบ
อารมณ์ความรู้สึกอันเป็นส่วนตัวของผู้เขียน อีกทั้งยังสามารถสร้างอารมณ์ร่วมให้แก่ผู้อ่าน เนื่องจาก
เนื้อหาตลอดทั้งบทสัมภาษณ์แสดงเรื่องราวการอยู่ร่วมกับธรรมชาติอันน่ารื่นรมย์ จึงเป็นไปได้ว่าเมื่อ
อ่านบทสัมภาษณ์จบแล้ว จะทำให้ช่วงขณะหนึ่งผู้อ่านรู้สึกเช่นเดียวกับผู้เขียนที่อยากไปอาศัยอยู่บน
เกาะ

7.5 การเขียนความจบด้วยการบรรยายฉากและบรรยากาศ

การเขียนความจบด้วยการบรรยายฉากและบรรยากาศ เป็นการนำฉากและบรรยากาศที่มี
ความเกี่ยวข้องกับผู้ให้สัมภาษณ์มาเขียนบรรยายเป็นความจบของเรื่อง พบในงานเขียนบทสัมภาษณ์
1 เรื่อง ดังนี้

บ้านสี่ขวากลางทุ่งหญ้าหลังนั้นไม่ใหญ่ไม่เล็ก ก็ไม่เชิงนักรอก ภาพในกระจกรบอบว่ามันค่อยๆ
เล็กลงๆ จนลับตา ตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิงกับอดีตเด็กชายชาวสมุยที่ขอร้องเพลงว่าด้วยความใฝ่ฝันอัน
งดงามคนนั้น นับวันภาพของเขากลับชัดเจนในใจและค่อยๆ ใหญ่ขึ้นๆ
ทั้งที่พยายามพลบเริ่มสลัวรางและรถไฟขบวนนั้นควบตะบึงมาแล้วไกลแสนไกล

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547 : 263)

จากบทสัมภาษณ์ **ศุ บุญเลี้ยง realistic** ผู้เขียนนำเสนอความจบโดยการบรรยายภาพบ้าน
ของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งสอดคล้องกับการเขียนความนำและเนื้อหาของบทสัมภาษณ์เรื่องนี้ กล่าวคือผู้เขียน
ได้เขียนความนำโดยการบรรยายภาพบ้านสี่ขวหลังนี้เช่นกัน และเนื้อหาของบทสัมภาษณ์ก็กล่าวถึง
การดำเนินชีวิตอันเป็นกิจวัตรของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งอาศัยบ้านหลังดังกล่าวเป็นที่พักพิง การเน้นย้ำฉาก
บ้านของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นการสะท้อนถึงพื้นที่อันเป็นส่วนตัว ความเป็นตัวของตัวเอง เสมือนผู้เขียน
ได้ทำการเผยตัวตนของผู้ให้สัมภาษณ์ให้ผู้อ่านได้รู้จักผ่านการอ่านบทสัมภาษณ์เรื่องนี้

จากการศึกษาพฤติกรรมการเขียนความจบในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ทั้ง 5 กลวิธี พบว่า กลวิธีที่ผู้เขียนนิยมใช้มากที่สุดคือ การเขียนความจบด้วยถ้อยคำให้สัมภาษณ์ และเป็นที่น่าสังเกตว่าถ้อยคำให้สัมภาษณ์ที่ผู้เขียนเลือกมาเป็นความจบของเรื่องนั้น โดยมากเป็นถ้อยคำแสดงแนวความคิดสำคัญ ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต อีกทั้งเป็นถ้อยคำที่สื่อความหมายสมบูรณ์ สามารถสร้างความประทับใจให้แก่ผู้อ่าน โดยที่ผู้เขียนไม่จำเป็นต้องเขียนสรุปด้วยถ้อยคำอื่นใดเพิ่มเติม ถ้อยคำที่นำมาเสนอเป็นความจบยังมีแง่คิดอันมีคุณค่า ซึ่งผู้อ่านสามารถศึกษาเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตได้

เพื่อให้เห็นชัดถึงกระบวนการของกลวิธีในการประพันธ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ อันแสดงถึงการสอดประสานของการใช้กลวิธีต่างๆ ที่นำไปสู่การรู้จักผู้ให้สัมภาษณ์ สะท้อนผ่านอุดมการณ์การทำงานของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างจากบทสัมภาษณ์สองเรื่อง ดังนี้

งานเขียนบทสัมภาษณ์ **นับถอยหลัง สมรักษ์ คำสิงห์ เทวดาหรือหมาข้างถนน** วรวพจน์ พันธุ์พงศ์ มุ่งนำเสนอประเด็นเรื่องชีวิตการเป็นนักมวยของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม ภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ที่คนส่วนใหญ่นึกถึงคือนักมวยที่มีความสามารถ มีปฏิภาณไหวพริบ จนได้รับสมญานามว่า “วีรบุรุษเหรียญทองโอลิมปิก” ในขณะที่ภาพอีกด้านหนึ่งผู้ให้สัมภาษณ์คือนักมวยที่ไม่ขยันฝึกซ้อม เป็นคนเกเรที่ไม่น่าวางใจในเรื่องความรับผิดชอบ วรวพจน์ พันธุ์พงศ์ จึงได้นำเรื่องความขัดแย้งมาเป็นกลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง โดยนำคำที่มีความหมายแย้งกันมาเข้าคู่กัน ได้แก่คำว่า “เทวดา” และ “หมาข้างถนน” คำทั้งสองนี้สื่อความหมายไปในทิศทางตรงกันข้าม คือด้านที่มีความหมายดีงาม น่าเคารพนับถือ กับอีกด้านหนึ่งที่มีความหมายในเชิงดูถูกว่าไร้คุณค่า เสมือนหมาข้างถนนที่ขาดคนเหลียวแล การเลือกใช้คำที่มีความหมายขัดแย้งกันเช่นนี้ได้สร้างความสนใจใคร่รู้ให้แก่ผู้อ่าน เกิดเป็นคำถามในใจว่าแท้จริงแล้วผู้ให้สัมภาษณ์เป็นบุคคลเช่นไร และผู้เขียนจะนำเสนอบทสัมภาษณ์ไปในทิศทางใด

วรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ใช้กลวิธีที่ดึงดูดความสนใจจากผู้อ่านอย่างต่อเนื่อง โดยเขียนความนำด้วยการใช้คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์มากล่าวนำ คำพูดนั้นผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงตนเองในแง่ลบอย่างรุนแรง ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ตัดสินใจ วิพากษ์วิจารณ์ตนเอง โดยที่วรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ไม่ได้ตัดสินใจประเมินค่าผู้ให้สัมภาษณ์แต่อย่างใด แต่ผู้อ่านได้รับรู้บุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ว่ามีบุคลิกตรงไปตรงมา เห็นได้จากการใช้ถ้อยคำวิพากษ์ตนเองอย่างรุนแรง

กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องและการเขียนความนำ ทำให้เข้าใจไปว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีบุคลิกและลักษณะนิสัยในทางไม่ดี ซึ่งในเนื้อหาของบทสัมภาษณ์ วรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ก็ได้ถ่ายทอดคำให้สัมภาษณ์ที่เปิดเผยแง่มุมดังกล่าว แต่ขณะเดียวกันก็ได้แสดงแง่มุมที่น่าชื่นชมของผู้ให้สัมภาษณ์ ผ่านการ

นำเสนอฉากและบรรยากาศ การนำเสนอบทสัมภาษณ์เพื่อนนักมวยและโค้ชมาประกอบบทสัมภาษณ์หลัก และการเขียนความจบที่วรวจน์ พันธุ์พงศ์ ใช้กลวิธีการกล่าวถึงบุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ว่า “เป็นคนหนุ่มที่ร่าเริงและเต็มใจไปกับชีวิต” ทำให้ผู้อ่านได้เห็นบุคลิกอันหลากหลายของผู้ให้สัมภาษณ์ ทั้งความไม่ขยันในการฝึกซ้อม ใช้กลโกงในขณะขึ้นชก ชอบเที่ยวเตร่ แต่ก็มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีปฏิสัมพันธ์ที่อบอุ่นในการชก เป็นที่รักในกลุ่มเพื่อนนักมวย

งานเขียนบทสัมภาษณ์ กัดแสมเบอร์เกอร์แก้มเพลงเปียโน เดช บูลสุข วรวจน์ พันธุ์พงศ์ มุ่งนำเสนอเรื่องราวชีวิตสองด้านของผู้ให้สัมภาษณ์คือ การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจอาหาร ฟาสต์ฟู้ด และการเป็นศิลปินเพลงคลาสสิก วรวจน์ พันธุ์พงศ์ จึงได้ตั้งชื่อเรื่องโดยมีที่มาจากภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์ แต่สำหรับผู้ที่ไม่เคยรู้จักผู้ให้สัมภาษณ์มาก่อน การตั้งชื่อเรื่องเช่นนี้นับเป็นกลวิธีที่สร้างความฉงน เนื่องจากผู้อ่านไม่ทราบว่าชื่อเรื่องต้องการสื่อสาระสำคัญที่เกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์อย่างไร

ด้านการเขียนความนำ ด้วยชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์มีสีสัน มีเรื่องราวที่น่าสนใจเสมือนละครเรื่องหนึ่ง วรวจน์ พันธุ์พงศ์ จึงเลือกใช้กลวิธีการเขียนความนำแบบบทละคร โดยแบ่งความนำให้มีหลายฉากหลายตอน แต่สอดประสานกันทั้งเรื่องธุรกิจและดนตรี

ส่วนในการนำเสนอเนื้อเรื่อง ในภาคธุรกิจมีการนำเสนอคำถามทั้งการถามเปิดประเด็น การถามในลักษณะช่วยอารมณ์ การถามโดยแสดงทัศนคติของผู้เขียน ซึ่งบางคำถามมีลักษณะรุนแรงตรงไปตรงมา ทำให้ดูเหมือนการคุกคามผู้ให้สัมภาษณ์ แต่อีกแง่มุมหนึ่ง ธุรกิจที่ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้ประกอบการนั้นคือ ธุรกิจอาหารบริการด่วนหรือฟาสต์ฟู้ดก็เป็นประเด็นที่อยู่ในกระแสสังคม เป็นธุรกิจที่ถูกโจมตีว่าสร้างวัฒนธรรมฟาสต์ฟู้ดในสังคมไทย การถามลักษณะนี้จึงเป็นการถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องพูดอะไรออกมา และสนองความอยากรู้ของผู้อ่าน นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ตอบข้อเท็จจริง แสดงทัศนคติความคิด หรือนำเหตุผลมาหักล้างคำกล่าวหาที่เกิดขึ้น ซึ่งถ้าผู้ให้สัมภาษณ์สามารถอธิบายได้น่ารับฟัง มีเหตุผลมาสนับสนุนรองรับ การนำเสนอคำถามในลักษณะดังกล่าวกลับจะช่วยให้ผู้อ่านเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อธุรกิจการงานของผู้ให้สัมภาษณ์ไปในทางที่ดีขึ้นได้

จากลีลาการนำเสนอแบบจริงจังในภาคธุรกิจ วรวจน์ พันธุ์พงศ์ ได้เปลี่ยนเป็นลีลาการนำเสนอที่ผ่อนคลาย และเป็นกันเอง สอดคล้องกับการเสนอเนื้อหาเรื่องดนตรี นอกจากนี้การปรากฏตัวของผู้เขียน โดยการฮัมเพลงให้ผู้ให้สัมภาษณ์กดไลค์เปียโน จนได้เป็นทำนองเพลงที่ไพเราะ การถามโดยกล่าวอ้างคำชื่นชมของผู้อื่นที่มีต่อผู้ให้สัมภาษณ์ในเรื่องการแต่งเพลงและเล่นดนตรี ก็ทำให้ภาพด้านนี้ของผู้ให้สัมภาษณ์เด่นชัดขึ้น โดยที่ผู้เขียนไม่จำเป็นต้องกล่าวชื่นชมผู้ให้สัมภาษณ์โดยตรง

ด้านการเขียนความจบ วรวจน์ พันธุ์พงศ์ ก็สามารถสร้างความประทับใจให้แก่ผู้อ่าน โดยการจบด้วยคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ ที่แสดงอุดมคติในชีวิต

เห็นได้ว่าบทสัมภาษณ์สองเรื่องนี้แสดงถึงความสามารถของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ที่ใช้กลวิธีการประพันธ์อย่างสร้างสรรค์ ทั้งการตั้งชื่อเรื่อง การเขียนความนำ การนำเสนอคำถาม การถ่ายทอดฉากและบรรยากาศ การปรากฏตัวของผู้เขียน การนำเสนอบทสัมภาษณ์ประกอบ และการเขียนความจบ โดยเป็นกลวิธีที่สอดคล้องกับเนื้อหา สลีลาการนำเสนอ และภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์ นอกจากนี้กลวิธีการประพันธ์ยังสะท้อนอุดมคติในการทำงานของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ที่ต้องการนำเสนอผู้ให้สัมภาษณ์โดยไม่ตัดสินประเมินค่าว่าผู้ให้สัมภาษณ์เป็นเช่นไร แต่ให้ผู้อ่านพิจารณาตัดสินผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง ดังนั้นจึงอาจปรากฏคำถามในลักษณะรุนแรงขึ้น แต่ก็ด้วยต้องการคำตอบที่จะนำไปเสนอต่อผู้อ่าน ซึ่งวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ก็ต้องพิจารณาบุคลิก หรืออุมิภาวะของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบด้วยว่าจะสามารถเสนอคำถามในลักษณะรุนแรงได้หรือไม่ อย่างไร เห็นได้ว่าคำถามบางอย่างมีลักษณะเหมือนดูถูกผู้ให้สัมภาษณ์ ต่อเมื่ออ่านเนื้อเรื่องในบทสัมภาษณ์แล้วจึงจะเข้าใจว่า ผู้เขียนไม่ได้ต้องการสื่อเจตนาเช่นนั้น ดังบทสัมภาษณ์ สมรักษ์ คำสิงห์ ที่ผู้อ่านจะได้พบแง่มุมที่น่าชื่นชมและน่านับถือ ซึ่งจะช่วยลดทอนความรู้สึกรุนแรงจากการใช้คำได้ หรือคำถามที่ใช้ถาม เดช บุลสุข บางคำถามมีลักษณะรุนแรง ตรงไปตรงมา แต่ก็เป็นโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้อธิบายข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งถ้าไม่ถามคำถามดังกล่าวออกไป ความรู้สึกในทางไม่ดีอาจจะคงอยู่ดังเดิม แต่การอธิบายที่ชัดเจนมีหลักการ ทำให้ผู้อ่านรับฟัง และอาจมีมุมมองใหม่ต่อธุรกิจฟาสต์ฟู้ด

อย่างไรก็ตาม งานบทสัมภาษณ์ สมรักษ์ คำสิงห์ วรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ได้เสนอภาพด้านลบตั้งแต่ชื่อเรื่อง ซึ่งเป็นการเสนอภาพดั้งเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์ ในขณะที่บทสัมภาษณ์ เดช บุลสุข นั้นวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ไม่ได้โจมตีผู้ให้สัมภาษณ์ แต่อาจมีน้ำเสียงในเชิงต่อต้านแทรกอยู่ ซึ่งเป็นน้ำเสียงที่มีต่อธุรกิจของผู้ให้สัมภาษณ์ มากกว่าตัวตนของผู้ให้สัมภาษณ์

จากการศึกษาวิธีการประพันธ์ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ในด้านต่างๆ ดังกล่าว ทำให้เห็นลักษณะเด่นในการใช้กลวิธีการประพันธ์ในการการตั้งชื่อเรื่อง การเขียนความนำ การเขียนเนื้อเรื่อง การนำเสนอฉากและบรรยากาศ การปรากฏตัวของผู้เขียนในบทสัมภาษณ์ การนำเสนอบทสัมภาษณ์ของบุคคลอื่นประกอบ และการเขียนความจบ จะเห็นว่าผู้เขียนสามารถเลือกใช้กลวิธีต่างๆ ในการนำเสนอบทสัมภาษณ์ ทำให้บทสัมภาษณ์น่าสนใจ และน่าติดตามตั้งแต่ต้นจนจบ นอกจากนั้นสิ่งที่น่าสนใจไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากลวิธีคือ ข้อคิด ซึ่งจะได้อธิบายในบทต่อไป

บทที่ 4

ข้อคิดในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์

งานเขียนบทสัมภาษณ์เป็นงานเขียนประเภทหนึ่งที่ได้รับคามนิยมจากคนอ่าน เนื่องจากบทสัมภาษณ์ที่ดียอมทำให้ผู้อ่านได้ข้อคิด แนวทางชีวิตจากบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ และเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้แก่ผู้อ่านอีกทางหนึ่ง ดังที่รณฤทธิ์ สัจจพันธุ์ (2543: 202) กล่าวถึงความสำคัญของบทสัมภาษณ์ว่า บทความสัมภาษณ์บุคคลถือเป็นบทความพิเศษชนิดหนึ่ง เพราะผู้อ่านให้ความสนใจมาก เนื่องจากได้ทราบเรื่องราวชีวิต ประสบการณ์ ทัศนคติ ความคิด หรือความรู้สึกของบุคคลโดยตรง

ชลธิรา สัตยวัฒน์นา (2522: 30-45) ได้กล่าวว่า ขณะที่เรากำลังอ่านหนังสือหรืองานเขียนเรื่องหนึ่งๆ เราได้วินิจฉัยคุณค่าของงานอย่างไม่รู้ตัว การพิจารณาคุณค่าของวรรณกรรมจึงเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลที่เกิดผลกระทบทางอารมณ์และผลทางด้านสติปัญญา

ในบทที่สาม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หลักวิธีการประพันธ์ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ ในแง่การแสดงออกของผู้เขียน อันส่งผลกระทบต่อด้านความเพลิดเพลินอารมณ์แก่ผู้อ่าน ในบทนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ในประเด็นที่ว่า บทสัมภาษณ์ยอมให้ประโยชน์แก่ผู้อ่าน กล่าวคือ ข้อคิดต่างๆ ที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์ให้คุณค่าที่เป็นอุทาหรณ์ในการดำเนินชีวิตแก่ผู้อ่าน ซึ่งจะเกี่ยวพันกับชีวิต ประสบการณ์ ทัศนคติ ของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังที่รณฤทธิ์ สัจจพันธุ์ ได้กล่าวข้างต้น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อคิดในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ โดยอาศัยเกณฑ์เรื่อง “โลกทัศน์” ของสิทธิ บุตรอินทร์ (2523) ที่กล่าวว่า โลกทัศน์ หมายถึงปรัชญาอันเป็นประมวลแนวคิดและความเชื่อ ซึ่งเป็นตัวการกำหนดอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการดำเนินชีวิตด้านต่างๆ ของมนุษย์ อาศัยโลกทัศน์ทำให้ได้ทราบว่ามนุษย์เป็นอย่างไร มีความรู้สึกนึกคิดอย่างไร มองกันในแง่ไหน เข้าใจและกระทำต่อกันอย่างไร ทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเองและที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ทำไม และเพื่ออะไรมนุษย์จึงมีความรู้สึกอย่างนั้น คิดเช่นนั้น มองโลกและชีวิตในแง่นั้น

จากนิยามความหมายโลกทัศน์ข้างต้น นำมาวิเคราะห์ข้อคิดที่ปรากฏในงานเขียนบทสัมภาษณ์ ซึ่งสะท้อนโลกทัศน์ของผู้ให้สัมภาษณ์ที่วรพจน์ พันธุ์พงศ์ ได้ดึงออกมานำเสนอไว้ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ ประมวลข้อคิดสำคัญได้ 5 กลุ่ม คือ

1. ข้อคิดด้านการดำเนินชีวิต
2. ข้อคิดด้านสังคม
3. ข้อคิดด้านธรรมชาติของมนุษย์
4. ข้อคิดด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. ข้อคิดด้านกระแสความเป็นไปของโลกและสังคม

1. ข้อคิดด้านการดำเนินชีวิต

บุคคลแต่ละคนย่อมมีวิถีในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันออกไป โดยเป็นวิถีที่จะทำให้มีชีวิตอยู่รอด และประสบความสำเร็จดังจุดหมายของชีวิตที่ตั้งไว้

บุญมี แท่นแก้ว (2539: 126) กล่าวไว้ว่า มนุษย์คือผู้มีจิตใจสูง ย่อมมีอุดมคติในชีวิตทุกคน จึงพยายามดิ้นรนทะเยอทะยาน เพื่อให้บรรลุอุดมคติดังกล่าว ซึ่งอุดมคตินั้นสามารถสำเร็จได้ถ้ามีความพยายามอย่างจริงจัง

ส่วนชัยวัฒน์ อัตพัฒน และวิธาน สุชีวกุปต์ (2546: 7) กล่าวว่า มนุษย์ต่างมุ่งแสวงหาว่าจุดหมายของชีวิตคืออะไร และอาจพบว่าเป็นความสุข ประโยชน์ การปฏิบัติหน้าที่ ปัญญา ความรู้ หรือเสรีภาพ ซึ่งการที่มนุษย์ได้พบจุดหมายสูงสุดของชีวิตแตกต่างกันเช่นนี้ ก็เพราะมนุษย์มีโลกทัศน์และชีวทัศน์แตกต่างกัน เพราะได้รับการศึกษาอบรมมาไม่เหมือนกัน ตลอดจนถึงการอยู่ในสังคมที่มีวัฒนธรรมต่างกัน

การที่มนุษย์มีอุดมคติและจุดมุ่งหมายของชีวิตไม่เหมือนกัน ย่อมทำให้การดำเนินชีวิตของมนุษย์แต่ละคนแตกต่างกันออกไป ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวจน์ พันธุ์พงศ์ ผู้เขียนได้นำเสนอแนวทางในการดำเนินชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งเป็นแนวทางที่ทำให้ชีวิตของตนเองมีความสุข ดังนี้

1.1 การกำหนดแนวทางชีวิตด้วยตนเอง

มนุษย์ทุกคนมีอิสระในการเลือกกำหนดแนวทางชีวิตด้วยตัวเอง หากปรารถนาจะดำรงชีวิตด้วยรูปแบบใด เมื่อตัดสินใจและลงมือกระทำก็สามารถมีชีวิตในรูปแบบนั้นได้ในที่สุด ทั้งนี้ เมื่อตัดสินใจเลือกที่จะทำหรือไม่ทำสิ่งใดแล้ว ย่อมต้องยอมรับผลแห่งการตัดสินใจนั้น

บทสัมภาษณ์ ตามรอยช่างภาพสัตว์ป่า ม.ล. ปริญญากร วรวรรณ ผู้ให้สัมภาษณ์เลือกดำเนินชีวิตเป็นช่างภาพสัตว์ป่า ละทิ้งความสะดวกสบายในเมือง มานอนค้างแรมในป่า ดำรงชีวิตอยู่อย่างเรียบง่ายและสงบเงียบ โดยผู้ให้สัมภาษณ์สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข และรู้สึกพึงพอใจกับการตัดสินใจกำหนดวิถีชีวิตตัวเองเช่นนี้ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ที่ปรากฏ ดังนี้

“ผมไม่รู้สึว่าการนั่งในบังไพรเป็นเรื่องรอคอย เจ็บเหงา หรือขมขื่นคับแค้น เพราะมันเป็นสิ่งที่ผมเลือก ไม่มีใครบังคับผมเลย แต่ผมพร้อมที่จะนั่งรออยู่ทุกวันเป็นเวลาสองอาทิตย์ เพื่อถ่ายแค่ 2 ซีตสวยๆ ก็ได้ พอแล้ว ผมมีความหวังเสมอ และต้องยอมรับสภาพแบบนี้ ผมไม่สามารถกำหนดได้เลยว่าเวลาที่นั่งรอจะเกิดอะไรขึ้นหรือไม่ อะไรจะผ่านเข้ามาในเฟรมภาพบ้าง ไม่รู้อะไรเลย แต่ระหว่างการรอคอย ผมก็ไม่ทุกข์ทรมาน เป็นไปได้ว่าผมไม่คิดว่าเป็นการรอ คือถ้าคุณเข้าซุ่มตอนเจ็ดโมง และคิดตลอดเวลาว่าเมื่อไหร่ห้าโมงเย็น ผมว่ามันนานแน่ๆ และอาจทนนไม่ไหวด้วย แต่ถ้าเราคิดว่าตอนแปดโมง

แสงมาแบบนี้ จะเป็นยังไง มีเสื้อสักตัวมานั่งตรงนี้ ภาพจะสวยแค่ไหน คิดและเฝ้าสังเกตไปเรื่อยๆ จนหมดวัน เสื้อยังไม่มี ก็ไม่เป็นไร เพราะมันเป็นงาน เป็นชีวิตซึ่งผมรักที่จะทำ

“ถ้าถามคุณ คุณรู้สึกทรมานไหมล่ะที่ต้องตื่นหกโมง นั่งรถออกจากบ้านเพื่อไปติดบนถนนอีกชั่วโมงหนึ่ง แล้วไปทำงานอีกแปดชั่วโมง ...ผมอยากจะบอกว่ามันเหมือนกัน เพียงแต่เนื้องานต่างกันเท่านั้นเอง เพื่อนคุณอาจจะมามากมายในสำนักงาน ส่วนผมก็มีเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าเป็นเพื่อน เรามีกันอยู่ไม่กี่คนหรอก เรื่องที่คุยก็มีไม่กี่เรื่อง มันจะมีเรื่องอะไรกันหนาในป่า ก็คุยเรื่องเก่าๆไปซ้ำๆมา (หัวเราะ) แต่ชีวิตก็เป็นอย่างนี้ นี่คือนิสัยที่ผมเลือกแล้ว ถ้าให้ผมไปทำงานแบบนั่งโต๊ะ แล้ววันๆ ต้องโทรศัพท์ ติดต่อกันทำอะไรไม่รู้ ผมคงทรมานมากกว่า...

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 37-38)

กว่าที่คนๆ หนึ่งจะตัดสินใจว่าเลือกกำหนดชีวิตให้เป็นเช่นไร อาจต้องผ่านประสบการณ์ การเป็นและทำสิ่งต่างๆ มาก่อน ประสบการณ์ในการทำสิ่งเหล่านั้นเป็นเสมือนเครื่องทดสอบความสนใจ ความต้องการที่แท้จริงของตนเอง ดังบทสัมภาษณ์ **ถอดรูปเงาสีขาว แดนอรัญ แสงทอง** ที่แสดงให้เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์เคยทำงานเป็นล่าม ทำงานโฆษณา และทำงานสำนักพิมพ์ งานเหล่านี้ทำให้ได้รับค่าตอบแทนที่น่าพอใจ แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ก็ตัดสินใจลาออก และเลือกที่จะทำงานเขียนหนังสือ อันเป็นความต้องการที่แท้จริงของชีวิต ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

...บางทีผมมองดูชายหนุ่มวัยเดียวกันที่ขับเบนซ์ มีชีวิตสมบูรณ์แบบ ผมอิจฉาเขาเหมือนกัน แต่ในทันทีนั้นเองผมรู้ว่าผมยินดีแลกทุกอย่างเพื่อจะได้เขียนหนังสือ เพื่อได้ใช้ชีวิตอย่างที่ต้องการ ผมไม่เหมาะจะเป็นนักการเมือง ไม่เหมาะกับงานโฆษณา ไม่เหมาะที่จะทำหนังสือ ผมเหมาะที่จะเขียนหนังสือ ผมพูด ณ ขณะนี้ อายุ 44 ปี แปลว่าผมโตแล้ว และได้ตัดสินใจเลือกมานานแล้ว ผมเคยเป็นล่ามองค์การยูเนสโก มีเงินเดือนเยอะ เป็นคนหนุ่มที่น่าอิจฉา แต่ผมก็ลาออก ผมทำงานโฆษณาซึ่งมีที่ทว่าจะไปไม่ได้ดี ผมก็ออก ผมเคยทำสำนักพิมพ์ซึ่งนายทุนพยายามจะดาวน์บ้านและรถให้เพื่อรั้งผมไว้ แต่ผมไม่เอา เพราะว่ายั่งยืนนานเท่าไร โอกาสเขียนหนังสือยิ่งน้อยลง

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 145)

1.2 การรู้จักรับผิดชอบหน้าที่

บทบาทหน้าที่ของบุคคลแต่ละคนแตกต่างกันไป แต่ไม่ว่าจะมีหน้าที่อะไร ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่และเลือกที่จะกระทำหน้าที่นั้นจะต้องรับผิดชอบหน้าที่ให้ดีที่สุด และพยายามทำหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพ

บทสัมภาษณ์ **song&soul พงษ์พรหม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา** ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นโปรดิวเซอร์เพลง หรือผู้ดูแลเรื่องการผลิตงานเพลง ในทุกๆ ขั้นตอน ผู้ให้สัมภาษณ์จำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องดนตรี

รอบด้าน เขาจึงศึกษาเรื่องดนตรีอยู่เสมอ เมื่อมีความสงสัยหรือสนใจในเรื่องใด ก็ต้องคิดวิเคราะห์และค้นหาคำตอบให้ได้ คุณลักษณะเช่นนี้คือการรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซึ่งไม่ใช่เพียงทำงานให้สำเร็จลุล่วงเท่านั้น แต่ยังแสดงถึงความทุ่มเทในการทำงาน เพื่อมุ่งหวังผลงานที่มีคุณภาพมากที่สุด ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

ต้องศึกษาเพลงตลอดเวลา?

ใช่, ระหว่างทาง ผมศึกษาดนตรีตลอด ฟังมาเยอะ และความชอบหลายอย่างช่วยให้ได้เปรียบ และเวลาที่ผมรู้สึกว่าการนี้มันดี ผมต้องหาเหตุผลและผลให้ได้ว่ามันดีเพราะอะไร วิเคราะห์ (นั่งคิดและร้องเพลงออกมา) somewhere over the rainbow เออ...ทำไมมันถึงดี หา และพบว่าทำนองนี้ ทำนองกับคอร์ดที่ประกอบกัน ทางเดินคอร์ดดี เพลงนี้ไม่ต้องมีอะไรเลย ร้องปากเปล่าก็ฟังเพลิน เพราะทำนองมันดี แล้วทำไมทำนองดี อ้อ! เพราะว่าเป็นเรื่องทางทฤษฎี เวลาที่แนวทำนองของชั้นนี้เดินมาแบบนี้ ผ่านโน้ตนี้ มันจะนำฟัง เราจะรู้ว่า value ของเพลงอยู่ตรงนี้ เวลาเราอยากได้อะไรแบบนี้ เราจะรู้และสามารถจะแต่งได้

(วราพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 208)

การปฏิบัติหน้าที่ใดๆ ก็ตาม ความรับผิดชอบคือสิ่งที่สำคัญที่สุด แม้ในขณะที่สภาพร่างกายหรือจิตใจไม่มีความพร้อมเพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ แต่ผู้ทำงานด้วยความรับผิดชอบจะต้องพยายามอย่างถึงที่สุดที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงตามที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ ความรับผิดชอบยังหมายถึงการยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำใดๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะดีหรือไม่ ดังบทสัมภาษณ์ **นั้บถอยหลัง สมรักษ์ คำสิงห์ เทวดาหรือหมาข้างถนน** ผู้ให้สัมภาษณ์ลงมาซ้อมมวยล่าช้า จึงถูกยึดเวลาซ้อมออกไปเพื่อชดเชยเวลาที่มาช้า แม้ทั้งวันเขาไม่ได้รับประทานอาหาร จนทำให้สภาพร่างกายอ่อนเพลีย แต่เขายังคงซ้อมตามคำสั่งของผู้ควบคุมการซ้อม ซึ่งแสดงถึงความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนกระทำ ดังบทสัมภาษณ์ ดังนี้

เวลาซ้อมในภาคบ่ายกำหนดว่าเริ่ม 15.00 น. สมรักษ์มาล่าร่วมครึ่งชั่วโมง ฮวน ฟอนตาเนียน โค้ชอิมพอร์ตจากประเทศคิวบามองอย่างไม่พอใจนัก แต่ใช้ลูกนิ่ง ผมเดาว่าแกคงจะมีแผนในใจอยู่แล้ว และก็เป็นอย่างที่คาด นักบอลจำเป็นทั้ง 3 คนคือ สมรักษ์ คำสิงห์, ประมวลศักดิ์ โพธิ์สุวรรณ และพงษ์สิทธิ์ เวียงวิเศษ ถูกยึดเวลาซ้อมให้ยาวออกไปเป็นการชดเชยที่มาช้า

ไม่มีปัญหา ทุกคนยอมแต่โดยดี “มีแกคนเดียวที่เอาผมอยู่ คนไทยที่มาคุมส่วนใหญ่เง่าต้องอย่างนั้นอย่างนี้ ห้ามๆ นี่ขอไปไหนได้หมด ซ้อมเป็นซ้อม เล่นเป็นเล่น จิตวิทยาดี ทำให้หนักมวยเกรงใจ” แม้ไม่ต้องพูด ผมเห็นกับตาว่าจากเช้าจรดเย็น ข้าวยังไม่ตลกถึงห้องสมรักษ์สักเม็ด ร่างกายดูดีโรยบ้าง แต่เขาพยายามเก็บอาการและซ้อมตามคำสั่ง

(วราพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551 : 20-21)

จากบทสัมภาษณ์เรื่องเดียวกัน ผู้ให้สัมภาษณ์ยังแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่ออาชีพนักมวย ซึ่งไม่ใช่เพียงฝึกซ้อมตามคำสั่งของผู้ควบคุมเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการค้นหาวิธีการที่เหมาะสมกับตัวเองเพื่อพัฒนาฝีมือและเอาชนะคู่ต่อสู้ ความรับผิดชอบของผู้ให้สัมภาษณ์จึงเป็นโอกาสให้เกิดการริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อแสวงหาความเป็นเลิศให้กับตนเอง ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“ผมคิดว่าผมเกิดมาเพื่อเป็นนักมวยโดยเฉพาะ ทั้งสี่ระ เหวพริบ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และที่อาจจะต่างกับคนอื่นคือผมเป็นคนช่างจินตนาการ ผมศึกษาเสมอว่าต่อไปจะชกกับใคร หาวิธีโอคุชกมา ดูกลับมาอนจินตนาการด้วยว่าผมได้ชกกับเขาเรียบร้อย ผมคิดไว้หมด และต้องเป็นฝ่ายชนะด้วย ผมไม่รู้ว่านักมวยคนอื่นหรือโค้ชคิดกันอย่างไรใหม่ แต่เท่าที่เห็นมีแต่สั่งซ้อมๆ ต้องมีวินัย ต้องทำตามโปรแกรม ซึ่งที่จริงมันก็ดี แต่โปรแกรมก็มีข้อเสียคือพอขึ้นเวทีจริง นักมวยส่วนใหญ่ก็เลยทำตามโปรแกรม ซ้อมอย่างไรก็ทำตามนั้น...

(วรวจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 21)

ความรับผิดชอบในการทำงานบางประเภท ต้องอาศัยความเสียสละเป็นอย่างยิ่ง ดังการเป็นแพทย์ผ่าพิสูจน์ศพของผู้ให้สัมภาษณ์ ในบทสัมภาษณ์ **ระหว่างความงามและความตาย พ.ญ. พรทิพย์ โรจนสุนันท์** ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องทำงานคลุกคลีอยู่กับศพ ซึ่งคนทั่วไปมองว่าน่าสยดสยองและน่าหวาดกลัว แต่ด้วยบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องเห็นภาพศพและได้กลิ่นคาวเลือดจนเป็นกิจวัตร จากการเห็นศพซึ่งเป็นปกติแล้วเป็นภาพที่ไม่ชวนมอง ผู้ให้สัมภาษณ์กลับได้เห็นจนชิน จนมองเห็นเป็นสิ่งธรรมดาสามัญ ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์เปรียบเทียบศพว่าเหมือนกับ “ขนม” ซึ่งเป็นการตอกย้ำความรู้สึกนึกคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ว่า การทำงานกับศพนั้นไม่ใช่เรื่องที่น่าตื่นเต้นตกใจแต่อย่างใด ส่วนสิ่งที่น่ากังวลสำหรับผู้ให้สัมภาษณ์คือการทำงานกับศพที่มีสภาพเน่า ซึ่งไม่ใช่ความกังวลเพราะความรู้สึกรังเกียจ หรือหวาดกลัว แต่เป็นความวิตกในเรื่องการทำงาน เพราะศพที่มีสภาพเน่าจะสร้างความยากลำบากในการทำงานยิ่งขึ้น ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“อยู่กับศพก็เหมือนอยู่กับขนม ไม่ต่างกันเลย มันชิน ง่าย และรู้สึกเป็นธรรมชาติไปแล้ว สิ่งที่ยากของการผ่าศพคือสภาพศพเน่า ไม่ใช่ยากเพราะเหม็น แต่ยากเพราะสภาพความเน่านั้นทำให้เรามองไม่เห็นอะไรเลย สรุปยากว่าศพนั้นๆ มีที่มาที่ไปยังไง มองดูตรงไหนก็ละไปหมด ปะติดปะต่อเรื่องไม่ได้ ลำบากใจมาก”

ส่วนเรื่องเหม็นนั้นเหม็นแน่ๆ ทั้งคาวเลือดและซากเน่า ไม่มีอะไรจะเหม็นได้เท่านี้อีกแล้ว...

(วรวจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 96)

จากบทสัมภาษณ์เรื่องเดียวกัน ผู้ให้สัมภาษณ์ยังแสดงถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ด้วยการเสียสละตัวเอง ในรูปของการพักผ่อนหย่อนใจและเวลาส่วนตัว จะเห็นได้ว่าแม้ขณะพักผ่อนอยู่ในบ้าน

กับครอบครัว หากมีงานเข้ามา ผู้ให้สัมภาษณ์ก็พร้อมจะทำหน้าที่แพทย์ของตนเสมอ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ดังนี้

บ้านในย่านรามคำแหงหลังนี้ พ.ญ.พรทิพย์และสามี-วิชัย หนุ่มใหญ่แห่งธนาคารไทยพาณิชย์ อยู่กันมากกว่าสิบปี พร้อมหน้าพ่อแม่และลูกสาววัยน่ารัก

“นี่ ก็อยู่กันอย่างนี้” ขณะที่เธอเล่า ลูกสาวยังคงกอดรัดพิ้ววันเพราะเพิ่งกลับจากโรงเรียนหมาดๆ

“เหนื่อยแค่วัน กลับถึงบ้านก็หาย มีความสุขกันไปตามประสาครอบครัว ทำกับข้าวกินกัน วันหยุดก็ไปเที่ยวต่างจังหวัดบ้าง ผ่อนคลายจากการทำงาน คือถ้าเรามีความสุขกับสิ่งง่ายๆ ได้ซะอย่าง ชีวิตก็ไม่เชิงค่ะ”

โทรศัพท์ดังเข้ามาเป็นระยะ วิทยุหนึ่งเป็นการขอคำปรึกษาหลังจากพบศพ ว่าจะเริ่มสืบสาวพลิกชั้นสุตรอย่างไร เธอก็ต้องถามรายละเอียดศพและแนวทางการให้ไป อีกรายเป็นญาติผู้ตายโทร. เข้ามาถามทางมาบ้าน และสักพักก็เดินทางมาถึง

(วราพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 108)

1.3 ความพึงพอใจในชีวิต

การรู้จักตนเอง โดยพยายามทำความเข้าใจฐานะ บทบาทหน้าที่ ความสามารถ ตลอดจนความต้องการที่แท้จริงของตนเอง จะทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต เนื่องจากได้พบว่า สิ่งที่ทำอยู่เป็นอยู่เหมาะสมกับตนแล้ว ผู้ที่มีความพึงพอใจในตนเอง จึงสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข

บทสัมภาษณ์ **ปรัชญาชีวิตและความรัก ศักดิ์สิริ มีสมสืบ** ผู้ให้สัมภาษณ์เล่าถึงความสนใจส่วนตัวตั้งแต่เมื่อครั้งยังเป็นเด็ก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้ที่รู้จักความต้องการของตนเอง ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึงความสนใจเรื่องการวาดรูป เขียนกวี ฟังเพลง แต่งเพลง เมื่อมีความสนใจเป็นทุนเดิมประกอบกับมีสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม จึงทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ทำงานศิลปะหลากหลายประเภท สิ่งที่ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการเน้นย้ำให้เห็นความสำคัญคือ การทำงานเหล่านี้โดยไม่มีความทะเยอทะยานใดๆ การทำอะไรก็ตามด้วยความรัก จะทำให้มีความสุข ทั้งนี้ น่าสังเกตว่าปัจจัยประการหนึ่งที่ทำให้ผู้คนมีความพึงพอใจกับชีวิต โดยไม่มีความทะเยอทะยาน อาจเป็นด้วยยุคสมัยที่ยังไม่มีความเจริญทางเทคโนโลยีมากนัก มนุษย์จึงให้ความสนใจที่จะเรียนรู้ความรู้ความปรารถนา ความใฝ่ฝันของตนเอง มากกว่าที่จะไปหลงใหลสิ่งที่อยู่ภายนอกร่างกาย หรือถูกมอมเมาด้วยโฆษณาทางโทรทัศน์ที่กระตุ้นให้มนุษย์เกิดความต้องการไม่สิ้นสุด ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

...ที่ทำงานศิลปะ 3 อย่าง เพราะผมชอบทั้งสามอย่าง เป็นนิสัยที่ทำบ่อย ก็เจริญเติบโตของมันเอง วาดรูปวาดมาตั้งแต่เด็ก ถึงไม่เรียนเพาะช่างก็วาดมานานแล้ว ไม่ใช่วาดรูปเพราะเรียนเพาะช่าง แต่เพราะชอบวาดรูปเราจึงไปเรียนเพาะช่าง อ่านหนังสือมากๆ ก็อยากเขียนกวี ชอบฟังเพลงตั้งแต่เด็ก โตมาก็อยาก

แต่งเพลง เป็นกึ่งก้านสาขา เกิดจากเมล็ดที่ตกไป โชคดีที่ตกในที่ที่คืนดี ที่บ้านผมมีหนังสือเยอะ เป็นห้องสมุดเลย น้าชายเป็นนักดนตรี ลุงมีวงปี่พาทย์แถวเรา ได้คลุกคลี น้าเป่าแซ็กโซโฟนเก่ง บั่นแก่ง วาดรูปเก่ง เราใกล้ชิด โตมาในบรรยากาศแบบนั้น คือไปตกในที่ที่คืนดี สิ่งแวดล้อมดี ก็ค่อยออกขึ้นมา

ผมทำโดยไม่มีอุดมการณ์ ไม่เคยอยากเป็นนักเขียนหรือนักร้อง ไม่เคยมีความทะเยอทะยานใดๆ ยุคนั้นไม่มีทีวี ไม่มีวิทยุให้ดู ไม่มีฮีโร่ คือไม่ได้ฝันว่าสักวันก็ต้องดังแบบเบิร์ด (ธงไชย แมคอินไตย์) แต่ทำเพราะเรารักมัน มีความสุขที่ได้ทำ นี่เป็นข้อดีของคนรุ่นที่เทคโนโลยียังไม่เจริญ...

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 75-76)

การได้ทำในสิ่งที่ตนเองมีความปรารถนา จะทำให้คนผู้นั้นมีความสุข มีความพอใจในตัวเอง ดังบทสัมภาษณ์ ถอดรูปเงาสีขาว แदनอรัญ แสงทอง ภาพเหมือนในวัยระห่ำของศิลปิน ที่เสนอว่า ไม่ว่าจะภายนอกผู้ให้สัมภาษณ์จะแต่งกายอย่างไร หรือมีเงินน้อยเพียงใด ก็ไม่สำคัญเท่าความพึงพอใจที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีโอกาสได้เขียนหนังสือ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

งานเขียนมันยากที่คุณจะเอาชนะ และพอชนะได้ คุณจะรู้สึกดีอย่างยิ่ง แม้กระทั่งชนะคนเดียวก็ตาม เพราะจริงๆ มันยังเต็มไปด้วยความบกพร่อง ผมบอกไม่ถูกเหมือนกันว่าเป็นสุขยังไง เอาเป็นว่าผมไม่ยอมแลกกับอะไร และไม่โอ้อวดใครทั้งนั้น คุณจะเห็นว่าผมใส่กางเกงตัวนี้ ใส่เสื้อยืดตัวนี้ และมีเงินในกระเป๋าไม่กี่บาท แต่บอกได้เลยว่าผมไม่โอ้อวดใครในโลก ผมพอใจมากที่เป็นตัวผม และมีโอกาสได้เขียนหนังสืออย่างที่ผมอยากเขียน...

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 145)

ทรัพย์สินเงินทองไม่ได้เป็นเครื่องยืนยันถึงความสุขในชีวิต ดังบทสัมภาษณ์ **ลมทะเลร้องเพลงเร็กเก้ แก๊ป ทิโบน** ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ว่าสิ่งสำคัญที่สุดคือความพอใจในสิ่งที่มีที่เป็น ดังนี้

“สิ่งสำคัญที่สุดในชีวิตคือการพอใจ พอใจในสิ่งที่มีที่เป็น รวยมากไม่ได้แปลว่าจะมีความสุข ดีไม่ดี รวยมากนั่นแหละยิ่งเอาเปรียบคนอื่น เรียบเก่งแล้วดูถูกคนอื่น ชีวิตมันอยู่ที่ความพอของเรา อยู่ที่ความกล้าที่จะเลือกทางเดิน กล้า แต่ไม่ก้าวร้าว อย่าทำแบบนั้น ผมเดินสวน แต่ไม่เดินสาย สวนแบบนอนบ่นอมมันเลยสบายๆ ไม่ต้องตามคนอื่น เลือกทำอะไรที่เราต้องการจริงๆ หาให้เจอก่อน”

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 249)

1.4 การมีความวิริยะอุตสาหะ

การประกอบกิจกรรมต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจได้นั้น มนุษย์เราจะต้องมีความวิริยะอุตสาหะเป็นสำคัญ แม้จะพบอุปสรรคขัดขวางใดๆ ก็ต้องพยายามต่อสู้ฟันฝ่า โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคนั้น

บทสัมภาษณ์ กัดแฮมเบอร์เกอร์แกล้มเพลงเปียโน เดช บุลสุข ถ่ายทอดเรื่องราวของผู้ให้สัมภาษณ์ว่าเมื่อมีความตั้งใจจะทำสิ่งใดแล้ว ก็จะทำทุกอย่างอย่างเต็มกำลังความสามารถ เห็นได้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีความมุ่งมั่นที่จะแต่งเพลงและทำงานเพลงชุดที่สองให้สำเร็จ เมื่อมีเวลาว่างเขาจะนึกถึงเรื่องเพลงและพยายามแต่งเพลงอยู่เสมอ เพลงใดที่ติดขัดแต่ต้องใช้เวลาเป็นเดือนเขาก็เพียรคิดและทำจนสำเร็จ ผลงานชิ้นใดที่ยังไม่เป็นที่พอใจ เขาก็แก้ไขจนได้ผลงานที่น่าพอใจในที่สุด ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ที่ปรากฏ ดังนี้

ในเมื่อคุณมีความสามารถขนาดนี้ ทำไมจึงเก็บเงียบเป็นเวลา 20-30 ปี ก่อนจะมาทำซีดี river of the king

ผมไม่ได้คุยนะ แต่อยากให้คุณได้ดูผมเล่นเมื่อตอนช่วงอายุ 13-18 ปี ช่วงนั้นถือว่าเล่นได้ดีที่สุดในวง เล่นเพลงของโซแปง เพลงเบโรเฟน ในรุ่นเดียวกันช่วงนั้นผมอยู่ในอันดับต้นๆ ของประเทศเลยก็ว่าได้ อาจเพราะตอนนั้นไม่ค่อยมีคนเล่นเปียโนด้วย หลังจากนั้นผมเป็นนักเรียนทุน AFS ที่อเมริกา เริ่มแต่งเพลงหนังสือพิมพ์แอลเอไทม์ยังเคยลงข่าว แต่พอกลับมาเมืองไทยสักพัก ผมก็งดดนตรีไปเลย ทิ้งไปเป็นสิบปี (หยุดคิดสักครู่) เมื่อ 7 ปีที่แล้ว ผมเพิ่งมาจับอีกครั้ง เพราะว่ามีซื้อเปียโนมาใหม่ คราวนี้ว่างเมื่อไหร่ก็ได้จับเรื่อย และเมื่อสัก 3 ปีที่ผ่านมามีโอกาสเปลี่ยนเปียโนอีก คราวนี้ได้ของดีหน่อยก็เลยเล่นบ่อยขึ้น พอเล่นมันก็ติดเครื่อง รู้สึกสนุก นี่กำลังทำชุดที่ 2 อยู่ ช่วง 3 เดือนที่ผ่านมาแต่งได้ 2-3 แทบทุกคืนอีกแล้ว แต่งได้ 14 เพลง ค่อนข้างเร็วมากเพราะอยู่ตรงนี้ (ชี้ไปที่เปียโนที่ตั้งอยู่มุมห้องทำงาน) เมื่อเลิกงานมีเวลาว่างก็นึกถึงเพลงที่จะทำ พอนึกไลน์เพลงได้ก็นั่งลงเล่นและอัดเทปไว้ได้ทันที

มีอยู่เพลงหนึ่งผมได้ก่อนแรกแล้ว แต่แต่งยังไงก็ไม่ออก คิดไม่ได้ ได้อยู่เท่านี้ (เดินไปที่เปียโนและพรมนิ้วเล่นเพลงที่กำลังคุยกัน) นี่ ได้แค่นี้ นึกไม่ออกหลายวัน ปรากฏว่าไปนึกออกตอน 5 ทุ่มที่บาทลี พอตีต่อนั้นมีงานต้องบินไปที่นั่น อยู่ๆ มันนึกได้ขึ้นมา ผมรีบวิ่งไปที่ลิโอบบี้ ถามเจ้าหน้าที่ของโรงแรมว่าตรงไหนมีเปียโนบ้าง เขาบอกว่าอยู่หน้าห้องประชุม ผมเดินไปเล่นและแต่งจนจบตรงนั้นเลย ดีใจมาก คือเพลงนี้มันไม่เหมือนอย่างอื่น ถ้าจะไม่ออก นึกให้ตายมันก็ไม่ออก อย่างเพลงบุญตา (เล่นเพลงบุญตาเปียโนอารมณ์ไทยๆ สดใส ร่าเริง) ไลน์นี้ผมนึกอยู่เกือบเดือน แต่พอนึกก่อนแรกออก ท่อนอื่นตามมาง่ายเลย เหมือนมาโดยธรรมชาติ ส่วนเพลง river of kings ใช้เวลาแต่นานหน่อย ฉีกทิ้งไป 6-7 ครั้งได้ (รัวนิ้วเล่นเพลง river of kings ฝีมือสดๆ ของเขาไม่แพ้ Shardad Rohani วาทยกรและนักดนตรีชาวอเมริกันที่เล่นในแผ่น ผู้เรียบเรียงเสียงประสานดนตรีชุดนี้)

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 127)

ความวิริยะอุตสาหะเป็นแนวทางไปสู่ความสำเร็จ ผู้ที่ลงมือปฏิบัติงานที่ตัวเองรัก มีความเพียรพยายาม หมั่นศึกษาความรู้ จะทำให้บรรลุเป้าหมายคือความสำเร็จ ดังบทสัมภาษณ์ song & soul พงษ์พรหม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้ผลิตงานเพลง เขาจึงฟังเพลงมาก

เพื่อที่จะทำงานเพลงให้ได้หลากหลายแนว นอกจากนี้ยังเพียรศึกษาความรู้เรื่องดนตรีอยู่ตลอดเวลา และวิเคราะห์เพลงอย่างละเอียด เพื่อเก็บเกี่ยวข้อมูลสำหรับการแต่งเพลง ดึงคำให้สัมผัสภาษาณ์ ดังนี้

คุณฝึกฝนตัวเองอย่างไร ถึงทำได้หลากหลาย ทั้งแต่ง ร้อง เล่น และทำเพลงได้ตั้งแต่ลูกทุ่ง ไปร็อกสซึฟ แดนซ์ ไปถึงเพลงระดับออร์เคสตราใหญ่ๆ ได้?

ฟังมากๆ ผมเป็นคนจับจ่ายโดยธรรมชาติ สนใจดนตรีทุกแนว ไม่รู้เชี่ยวชาญเป็นพิเศษอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ทำได้ คล่าทางได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น มันไม่ได้เกิดขึ้นด้วยน้ำมือผมคนเดียว มันเกิดขึ้นร่วมกัน จากตัวศิลปินด้วย...

ต้องศึกษาเพลงตลอดเวลา?

ใช่, ระหว่างทาง ผมศึกษาดนตรีตลอด ฟังมาเยอะ และความชอบหลายอย่างช่วยให้ได้เปรียบ และเวลาที่ผมรู้สึกว่ายาวนานมันดี ผมต้องหาเหตุและผลให้ได้ว่ามันดีเพราะอะไร วิเคราะห์ (นึกคิดและร้องเพลงออกมา) somewhere over the rainbow เออ...ทำไมมันถึงดี หา และพบว่าทำนองไง ทำนองกับคอร์ดที่ประกอบกัน ทางเดินคอร์ดดี เพลงนี้ไม่ต้องมีอะไรเลย ร้องปากเปล่าก็ฟังเพลิน เพราะทำนองมันดี แล้วทำไมทำนองมันดี อ้อ! เพราะว่าเป็นเรื่องทางทฤษฎี เวลาที่แนวทำนองของชั้นนี้เดินมาแบบนี้ ผ่านโน้ตนี้ มันจะนำฟัง เราจะรู้ว่า value ของเพลงอยู่ตรงนี้ เวลาเราอยากได้อะไรแบบนี้ เราจะรู้และสามารถจะแต่งได้

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 204-205)

การกระทำสิ่งใดด้วยความวิริยะอุตสาหะ กล้าเผชิญความทุกข์ยากโดยไม่ย่อท้อ ย่อมจะทำให้การกระทำนั้นๆ ประสบความสำเร็จ ดังบทสัมภาษณ์ สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ เรื่อง ปรัชญา ‘คนค้นคน’ และ **ทรศนะต่อวงการโทรทัศน์** ผู้ให้สัมภาษณ์ประสบความสำเร็จในการทำรายการโทรทัศน์ชื่อ “คนค้นคน” ทว่าการจะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยความมุ่งมั่นทุ่มเททั้งพลังกายพลังใจ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคปัญหา ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

...ผมทำรายการโทรทัศน์มาแทบทุกประเภทแล้ว ผมรู้ว่าอย่างมากที่สุด การทุ่มเทของคนทำงานก็แค่อดนอน 2-3 วัน ต่อสัปดาห์ แล้วว่างไปอีก 3-4 วัน แต่ที่นี้เราแทบจะทำงานตลอด 24 ชม. ไฟไม่เคยปิด แอร์ในห้องตัดต่อแทบไม่เคยปิด บางคนนั่งในห้องตัดต่อครึ่งเดือนกว่า บางคนกินนอนอยู่ที่นี้เป็นเดือนๆ ต้องดูเทปเป็นร้อยๆ ม้วน นั่งดูทุกวินาที คนที่ออกไปถ่าย-บอยครั้งก็ต้องขับรถเอง ฝ้าถ่ายตั้งแต่เช้าจรดเย็น วันเสาร์-อาทิตย์ไม่เคยได้หยุด ทุกคนทำงานเหมือนอยู่ในโรงงานนรก ไม่มีเวลาหยุด

แต่ถึงแม้จะเป็นนรก ที่นี้เป็นนรกแห่งความภาคภูมิใจ...

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2548 : 203)

1.5 การรู้จักแก้ไขสิ่งที่ตนกระทำผิดพลาด

มนุษย์เราไม่มีใครที่ถูกต้องได้เสมอ ทุกคนเกิดมาย่อมเคยทำผิดพลาด แต่เมื่อรู้ว่าได้ทำสิ่งที่พลาดพลั้งไปแล้ว ก็ควรปรับปรุงแก้ไขความผิดพลาดนั้น และรู้จักป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดขึ้นอีก

บทสัมภาษณ์ คมมิตต์ผัดตัดและศาสตร์ซิง น.พ. วิธาน ฐานะวุฒม์ แสดงเรื่องราวของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีอาชีพเป็นศัลยแพทย์ เขาเคยเชื่อมั่นและภูมิใจในความสามารถของตนเองกระทั่งเคยคิดว่าตัวเองเป็นพระเจ้า เนื่องจากสามารถผ่าตัดแปลงเพศให้ชายกลายเป็นหญิงได้ แต่ต่อมาเมื่อได้ตระหนักว่าสิ่งที่ตนกระทำอาจเกิดความผิดพลาด จนเกิดการสูญเสียขึ้นได้ เขาจึงตัดสินใจไม่ทำการผ่าตัดกรณีที่มีความเสี่ยงสูง ซึ่งอาจทำให้คนไข้ได้รับอันตรายได้ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

ตอนตัดสินใจเลิกผ่าตัดแปลงเพศ คุณไม่ได้เลิกเพราะคิดว่าตัวเองไม่เก่งใช่ไหม ยังเชื่อมั่นว่าทำได้ดี แต่เลิกเพราะว่า...

ไม่ค่อยมั่นใจก็มีส่วน คือคิดว่าทำได้ แต่ถ้าพลาดละ กลัวความผิดพลาดเหมือนกัน ตอนเจาะเข้าช่องระหว่างลำไส้ใหญ่กับกระเพาะปัสสาวะ มันเป็นช่องนิดเดียว ความจริงไม่ได้เป็นช่อง เป็นกล้ามเนื้อกระเพาะปัสสาวะอยู่หน้า ลำไส้ใหญ่อยู่หลัง เราต้องแหวกเข้าไปสร้างช่อง ของผู้ชายเป็นกล้ามเนื้อที่ยึดกันอยู่ เป็นพังผืด เราต้องเจาะ แหวก เพื่อให้เกิดช่องคลอดใหม่ จังหวะนี้แหละที่เราอาจพลาดเจาะทะลุกระเพาะปัสสาวะก็ได้ ทะลุลำไส้ใหญ่ก็ได้ มันเป็นเรื่องที่กลัวว่าผิดพลาดไม่ได้ ใ้หน้ากลัวนะ ถ้าพลาดไม่ได้ มันไม่ใช่แล้ว ผิดธรรมชาติอย่างยิ่ง เพราะทุกอย่างย่อมมีผิดพลาดได้ การผ่าตัดแปลงเพศผิดพลาดไม่ได้เพราะกรอบนอกบีบเรามาก พลาดแล้วขึ้นหน้าหนึ่งเลยนะ ทำให้ผมคิดว่าคุ้มหรือที่ทำตอนนี้ นี่ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งคือรู้สึกที่ไม่สนุกเหมือนตอนแรก ทั้งที่ไม่มีปัญหาเลยนะ

(วราพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 154)

1.6 การยอมรับผู้ที่มีประสบการณ์ความสามารถ

มนุษย์เราสามารถเรียนรู้และเข้าใจชีวิตและโลกได้ จากการเคารพและรับฟังผู้ที่มีประสบการณ์ความสามารถ ผู้ที่มีประสบการณ์หรือมีความสามารถมากจะสามารถให้คำแนะนำถ่ายทอดแนวคิดวิธีการต่างๆ หรือประพัตติตนเป็นแบบอย่างให้ผู้อื่นได้

บทสัมภาษณ์ สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ เรื่อง **ครู : คือคนผู้จุดตะเกียงในใจ** ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถามเรื่องการนับถือใครเป็นครูว่า รู้สึกนับถืออาจารย์รัศมี เฝ้าเหลืองทอง เนื่องจากอาจารย์สอนวิชาตีความด้วยวิธีการทำทนายให้คิด ซึ่งทั้งชีวิตผู้ให้สัมภาษณ์ไม่เคยวิเคราะห์พฤติกรรมตัวละครเช่นนี้ อาจารย์รัศมีเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ เสมือนเป็นผู้ที่เปิดโลกใหม่ให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ และทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตั้งคำถามและหาคำตอบให้กับชีวิต เห็นได้ว่าการยอมรับครูผู้ที่มีประสบการณ์และให้ความรู้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ทำความเข้าใจชีวิต และเปลี่ยนแปลงตัวเองในทางที่ดี ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ที่ปรากฏ ดังนี้

...พูดได้ว่าอาจารย์คือคนที่ทำให้ชีวิตเปลี่ยน เมื่อก่อนผมเค็งคว้าง อยู่ไปวันๆ ไม่รู้จักหาคำตอบ ไม่มีวิธีคิดในชีวิต เหมือนวัยเด็กที่อยู่ๆ ไป เหมือนกันเลย โดแล้วก็แบบนั้น ซึ่งมันต่างจากตอนที่หาชุดความคิดให้ตัวเองได้ เริ่มที่จะ อ้อ ชีวิตมัน.. เริ่มตั้งคำถามและหาคำตอบว่าคนเราเกิดมาทำไม อยู่เพื่ออะไร และอย่างอื่นก็ตามมา มึงจะยั้งนั้น มึงต้องยั้งนี้ ถ้าชีวิตไม่มีผู้หญิงคนนี้ก็ไม่ว่าจะเป็นไปอย่างไร

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2548: 39)

ผู้ที่มีประสบการณ์มากแม้ไม่ได้รับการศึกษาในระบบ ก็อาจเป็นผู้มีภูมิปัญญาความรู้ที่สมควรแก่การยอมรับ ดังบทสัมภาษณ์ ตามรอยช่างภาพสัตว์ป่า ม.ล. ปริญญากร วรวรรณ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวยกย่องชาวบ้านซึ่งแทบไม่ได้รับการศึกษา แต่กลับสามารถดำรงตนในป่าให้มีชีวิตรอดปลอดภัย เพราะมีภูมิปัญญาที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมในธรรมชาติได้ การยอมรับผู้มีประสบการณ์ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และอยู่ร่วมกับธรรมชาติและชาวบ้านได้อย่างผาสุก ดังบทสัมภาษณ์ ความว่า

...กับตัวเอง, เขารู้สึกว่ายิ่งเข้าป่ามากเท่าไร ดูเหมือนกลับยิ่งตัวเล็กลงๆ “ไม่มีอะไรที่ผมเห็นอกว่าสัตว์เลย ทั้งจุก สยดผิง พละกำลัง ลองลงไปเดินลี สองชั่วโมงนี่ลั่นห้อยแล้วนะ แต่สัตว์เดินได้ทั้งวัน ถ้าเทียบกับคุณผมอาจจะเก่งกว่าเพราะผมเข้าป่ามาเป็นสิบปี แต่ไม่มีทางเทียบได้กับสัตว์ ผมสู้อะไรพวกเขาไม่ได้เลย หรือแม้แต่ชาวบ้านในป่าเขาซึ่งแทบไม่มีการศึกษา แต่เทียบกันเมื่อไรผมก็กลายเป็นแค่คุณหนูที่ไม่ประสีประสาคนหนึ่ง พวกเขาตีผึ้งได้ จับปลาได้ คำว่า ‘จับปลา’ นี่ผมเคยเห็นกับตาว่าเขาจับปลาจริงๆ จับด้วยมือเปล่าๆ ผมยังเคยคิดเล่นๆ ว่าถ้าแผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟระเบิด ผมตายก่อนแน่ๆ (หัวเราะ) แต่สัตว์ป่าหรือชาวบ้าน เขายังอยู่ได้นะ ทุกคนมีภูมิปัญญาที่เก่งกว่าผมเยอะ ...แล้วมีเหตุผลอะไรที่ผมจะไปรอดดี” เขาหันมาสบตา

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2548: 32-33)

การได้ศึกษาใคร่ครวญถึงเนื้องานและแนวทางในการดำเนินชีวิตของบุคคลหนึ่ง เป็นหนทางที่จะทำให้เกิดการยอมรับบุคคลนั้นได้ ดังบทสัมภาษณ์ ถอดรูปเงาสีขาว แดนอรัญ แสงทอง ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวยกย่อง อังคาร กัลยาณพงศ์ ทั้งด้านผลงานที่เป็นเลิศและแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เป็นตัวของตัวเอง ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

...น่าเสียดาย เราไม่ค่อยมีฮีโร่ทางวัฒนธรรมร่วมสมัย ในสายตาผม คนที่เป็นฮีโร่คนเดียวของไทยตอนนี้คือ อังคาร กัลยาณพงศ์ นี่คือคนที่ใช้ชีวิตอย่างเต็มที่และไม่แยแสเทวดาฟ้าดินหน้าไหนทั้งสิ้น มีความมุ่งมั่นสูง คุณควรจะได้ใจนะ คุณมีชีวิตอยู่ในยุคสมัยของ อังคาร กัลยาณพงศ์ ควรจะปลื้มปีติอย่างยิ่ง ควรจะอ่าน

ทุกตัวอักษรที่ท่านอังคารเขียน สำนักพิมพ์ก็ควรจะตีพิมพ์งานออกมาอย่างสมบูรณ์ ตั้งแต่กวีชิ้นแรกจนถึง
ล่าสุด เพราะว่าภาษาไทยที่ไพเราะมากๆ อยู่ในงานของท่านอังคาร

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 162)

1.7 คุณค่าและความสุขของชีวิต

สิ่งมีค่าในชีวิตมนุษย์ที่ควรแสวงหานั้น แต่ละคนให้ความหมายแตกต่างกันไป ในบท
สัมภาษณ์ของ วรพจน์ พันธุ์พงศ์ ได้แสดงข้อคิดด้านคุณค่าและความสุขของชีวิต ไว้ดังนี้

บทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ มักปรากฏคำถามเรื่อง “ชีวิตที่ดี” อยู่เสมอ ซึ่งผู้ให้
สัมภาษณ์แต่ละคนก็มีแนวคิดเรื่องการใช้ชีวิตที่ดีที่แตกต่างกันไป ดังบทสัมภาษณ์ **ปรัชญาชาวนา
เลียดใหม่ วิไล เตชะไพบูลย์** ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงแนวคิดในเรื่องดังกล่าวไว้ว่า ชีวิตที่ดีคือชีวิตที่ไม่มี
เรื่องให้ปวดหัว ดังนี้

ชีวิตที่ดีในทรรศนะของคุณเป็นอย่างไร

ชีวิตที่ไม่หาเรื่องใส่ตัว ไม่ปวดหัว ไม่ยุ่งยาก พอแล้ว (หัวเราะ) เคยไหมบางที่เรารู้สึกว่ามันน่าถูกดึงไป
ในเรื่องนี้เลย หรือไปมีความขัดแย้งกับใคร ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เราเผลอไปคว้ามาเอง บางวันผมนั่งว่างๆ และ
ถามตัวเองว่าจะเหงาหรือไม่เหงาดีวะ ไม่มีเรื่องอะไรทุกชีวิต จะเหงาไปทำไม คิดแค่นี้ก็สบายใจแล้ว นั่ง
กระดิกตีน เอ้ย กระดิกเท้า (หัวเราะ) ไม่มีเรื่องปวดหัว ไม่เครียด พอแล้ว ง่วงก็นอน หิวก็กิน ว่างๆ ก็คิดถึง
เพื่อนมนุษย์บ้าง

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 290)

การใช้ชีวิตอยู่เป็นสิ่งที่ดี เพราะทำให้มนุษย์ได้ทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์และตั้งตามต่อทั้งตนเองและ
ผู้อื่น รวมทั้งเป็นโอกาสที่มนุษย์จะได้ชื่นชมโลก บทสัมภาษณ์ **ถอดรูปเงาสีขาว แดนอรัญ แสงทอง
ภาพเหมือนในวัยระห่ำของศิลปิน** ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นต่อการมีชีวิตอยู่ ว่าเป็นสิ่งที่
ดี เพราะมีธรรมชาติที่สวยงามให้ชื่นชม ทุกคนย่อมมีเรื่องที่ทำให้ผิดพลาด แต่ต้องอดทน และมีชีวิตอยู่ให้
ได้ ทศนะดังกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ สะท้อนถึงการเห็นคุณค่าของชีวิต ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์
ดังนี้

...ผมภูมิใจในความเป็นปุถุชนของผมมาก ผมผิดพลาดเยอะแยะ มีเรื่องน่าละอายเยอะแยะ แต่ต้อง
ทน ต้องอยู่กับมันให้ได้ ผมว่าทุกคนก็เป็นอย่างนี้ มีเรื่องผิดพลาด มีเรื่องต้องอดทน แต่ต้องมีชีวิตอยู่ให้ได้
การใช้ชีวิตอยู่เป็นเรื่องดีมาก โลกเปลี่ยนทุกวัน แสงแดดยามเช้ายังไม่เคยเหมือนกันสักวัน ไปไม่โดน
แสงแดดสวย ฝนตกลงมาก็สวย อยู่ในชนบทจะยิ่งสวย การใช้ชีวิตอยู่เป็นสิ่งที่ดี

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 144-145)

บทสัมภาษณ์ ศุ บุญเลี้ยง realistic แสดงข้อคิดเรื่องการเห็นคุณค่าของชีวิตไว้เช่นเดียวกัน ตอนหนึ่งในบทสัมภาษณ์ถ่ายทอดเรื่องราวที่ผู้ให้สัมภาษณ์ปลอบประโลมหญิงสาวคนหนึ่งที่กำลังจะฆ่าตัวตาย คำปลอบโยนของเขานั้นได้แสดงให้เห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ รอบตัว แม้กระทั่งสิ่งเล็กน้อยในชีวิต เช่น ให้ลองพิจารณาถึงรสชาติความอร่อยของก๋วยเตี๋ยวที่กำลังรับประทาน ภาพความสวยงามของฝนที่ตกมากระทบแสงไฟ หรือภาพความสนุกสนานของเด็กๆที่กำลังวิ่งเล่นกัน แสดงให้เห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างรอบกายล้วนมีความสวยงาม และมีคุณค่าในตนเอง เพียงแค่มนุษย์รู้จักที่จะค้นหาคุณค่าของสิ่งเหล่านั้น ในฐานะมนุษย์ซึ่งมีศักยภาพและมีความสามารถทางสติปัญญาความคิด จึงไม่ยากเกินไปที่จะลุกขึ้นต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพราะหากผ่านพ้นอุปสรรคต่างๆ ไปได้ หรืออย่างน้อยคือรู้จักเรียนรู้ที่จะอยู่กับอุปสรรคปัญหาที่เกิดขึ้น ก็จะทำให้มนุษย์เข้มแข็ง และยืนหยัดอยู่บนโลกใบนี้ต่อไป เพื่อจะได้ชื่นชมกับโลกและพบคุณค่าของสรรพสิ่ง ที่สำคัญคือการเห็นคุณค่าในชีวิตของตนเอง ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

นานมาแล้ว มีสาววัยรุ่นคนหนึ่งมาบอกเขาว่าอยากฆ่าตัวตาย เขาพาเธอไปกินก๋วยเตี๋ยวและชวนพูดคุย

‘อยากทำอะไรอีกหรือเปล่า’

‘เบื่อกๆ อยากตาย’

‘ก๋วยเตี๋ยวที่กินอยู่นี้อร่อยมั๊ย ฝนตกลงมาต้องแสงไฟสวยมั๊ย เด็กๆ วิ่งเล่นกัน มันสวยงามมั๊ย ถ้าไม่มีอะไรสวยเลย ไม่มีอะไรดีเลย นื่องก็ไปฆ่าตัวตายเถอะ แต่ถ้ายังมี พี่ว่าน่าจะสู้...’ เขาแนะนำไปทำนองนี้

ปัจจุบันสาวเจ้ายังมีชีวิตอยู่และรื่นรมย์กับโลกพอสมควร

(วราพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 257)

2. ข้อคิดด้านสังคม

มนุษย์มีฐานะเป็นพลเมืองของสังคม เมื่อมนุษย์มาอยู่รวมกันแล้วจะต้องยอมรับแบบแผนและกฎเกณฑ์ของกลุ่ม ดังที่ พัทยา สายหู (2526: 67) กล่าวว่า สังคม หมายถึงกลุ่มคนที่ร่วมกันในอาณาบริเวณที่มีขอบเขตกำหนด มีความสัมพันธ์อันเกิดจากการประพฤติปฏิบัติต่อกัน มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และยอมรับแบบแผนและกฎเกณฑ์อย่างเดียวกันว่าเป็นวิธีที่เหมาะสมถูกต้องของกลุ่ม

โดยสภาพธรรมชาติแล้ว มนุษย์จะต้องมีชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นๆ มีการติดต่อสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เนื่องจากมนุษย์ดำรงชีวิตอยู่โดยลำพังไม่ได้ ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการจัดระเบียบทางสังคม เพื่อให้เกิดความสงบสุขเรียบร้อยในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน นอกจากนี้มนุษย์ยังควรรู้จักสถานภาพ

และบทบาทของตนเอง ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เพื่อที่จะทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและคนในสังคมสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ พบว่า เนื้อความในบทสัมภาษณ์ได้สอดแทรกข้อคิดด้านสังคมที่มุ่งให้คนในสังคมตระหนักถึงความสำคัญของการอยู่ร่วมกัน รู้จักหน้าที่ มีความหวังดี มีมิตรภาพ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้สังคมเป็นสังคมที่น่าอยู่ ดังนี้

2.1 การรักษาความถูกต้องชอบธรรมในสังคม

การอยู่ร่วมกันในสังคม จำเป็นที่คนในสังคมต้องรู้จักดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนผดุงความถูกต้องชอบธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม

บทสัมภาษณ์ ระหว่างความงามกับความตาย พ.ญ. พรทิพย์ โรจนสุนันท์ ผู้ให้สัมภาษณ์ตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาความถูกต้องชอบธรรมให้คงอยู่ในสังคม จึงได้แสดงความกล้าหาญที่จะต่อกรกับสถาบันทางสังคม เพื่อขจัดความขัดแย้งในการทำงาน และรักษาอุดมการณ์การยึดมั่นความดีและความถูกต้องในการทำงานของตนเอง ดังคดีการเสียชีวิตของห้างทอง ธรรมวัฒน์ เป็นคดีที่อยู่ในกระแสความสนใจของสังคมในขณะที่เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว เนื่องจากผู้เสียชีวิตเป็นอดีตนักการเมืองซึ่งมีฐานะทางการเงินดี และเป็นคดีที่ ณ ขณะนั้นยังไม่มีผลสรุปชัดเจนถึงสาเหตุการเสียชีวิตว่า เป็นการกระทำอัตวินิบาตกรรม หรือเป็นการฆาตกรรม ผู้ให้สัมภาษณ์จึงทำงานโดยพยายามวิเคราะห์ วินิจฉัยเหตุการณ์ตามหลักวิชาการ และไม่เกรงกลัวที่จะต้องขัดแย้งกับสถาบันทางสังคมที่ต้องทำงานเกี่ยวข้องด้วย แสดงถึงบุคลิกกล้าพูดกล้าทำที่ในสังคมมีผู้ที่มีบุคลิกเช่นนี้ไม่มากนัก นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ยังมีทัศนคติที่สะท้อนความคิดเรื่องความเท่าเทียมกันของคนในสังคม กล่าวคือไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่มีฐานะร่ำรวยหรือยากจน แต่ชีวิตของทุกคนนั้นมีความสำคัญเท่าเทียมกันเสมอ ดังนั้นทุกคนจึงสมควรที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

...คดี ห้างทอง ธรรมวัฒน์ นั้นก็อีก เธอยืนยันว่าที่เกิดเหตุถูกจัดร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะทิศทางการไหลเวียนของเลือดขัดกับความจริง

ฆาตกรรม !?

“ฆาตกรรมหรือไม่ ไม่รู้ แต่ที่เกิดเหตุถูกจัด เมื่อที่เกิดเหตุถูกจัดก็ต้องถามต่อว่าใครจัด? และมีแนวโน้มว่าเป็นฆาตกรรมยิ่งขึ้น มันน่าสงสัยและสืบต่อไป คนทำงานนิติเวชจะเชื่อง่ายๆ ไม่ได้ ต้องคิดต้องหาเหตุผลมาคนตลอดเวลา ทำที่ตายไม่ใช่ทำที่ตายจริง เลือดมันผิดปกติ คดีนี้ค่านความรู้ลึกมากเพราะฉันถูกสอนมาตั้งแต่เด็กให้ยึดมั่นความดีและความถูกต้อง ในการทำงานเราต้องพยายามเต็มที่ ไม่มีใครมาสั่งได้

“อยากจะทำอะไรก็ได้... ไม่ใช่ว่าเพราะว่าเขาขี้ขลาด เขาจน แล้วถูกฆ่าตาย แล้วเราไม่ทำ เราทำอะ เราต้องทำให้ได้ว่าใครเป็นฆาตกร ชีวิตมันเท่ากัน หมอมองว่าคนเรานี้เท่ากัน ยอมรับนะว่าหลายครั้งก็อดอดมากเพราะเรากำลังขัดกับสถาบันซึ่งอดอดแล้วก็ไม่เจ็บด้วย พูดทำไมต้องเจ็บ มันไม่เกิดประโยชน์ มีอะไรมาคุยกันตรงๆ ดีกว่า...”

(วรรณ พันธ์พงศ์. 2547: 109)

พืชจีเอ็มโอ (GMO) ซึ่งย่อมาจาก Genetically Modified Organism คือพืชที่ได้มีการดัดแปลงพันธุกรรมจากฝีมือของมนุษย์ พันธุ์พืชจีเอ็มโอเกิดขึ้นในโลกของวิธีการเกษตรแบบใหม่ ที่ทำการเกษตรเพื่อการค้า ผู้ประกอบการได้ผลิตพันธุ์พืชจีเอ็มโอขึ้น โดยอ้างคุณสมบัติว่าจะทำให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิต และลดการใช้ยาปราบศัตรูพืช แต่พันธุ์พืชจีเอ็มโอก็มีอันตรายต่อผู้บริโภค คือมีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ และก่อให้เกิดความกังวลด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความห่วงใยว่าการปลูกพืชจีเอ็มโอจะทำให้พืชผลทางการเกษตรของประเทศไทยไม่ได้รับการยอมรับจากต่างชาติ และทำให้เกษตรกรต้องแบกรับต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้นมาก จากทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สนับสนุนการเกษตรที่ต้องปลูกพืชจีเอ็มโอ อีกทั้งจะต่อต้านด้วยวิธีการที่เด็ดขาดรุนแรง ดังที่กล่าวว่า “มีปลูก ปลูกเผา” การประกาศเจตนารมณ์ที่จะทำลายพืชจีเอ็มโอจึงเป็นการแสดงจุดยืนว่าจะจัดความไม่ถูกต้องชอบธรรมในทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังบทสัมภาษณ์ ดังนี้

คุณมีทรรศนะอย่างไรกับเรื่องข้าวจีเอ็มโอที่กำลังทำที่จะลุลาม

มีปลูก ปลูกเผา ผมพูดจริงนะครับไม่ได้พูดเล่น พูดและไม่ต้องอธิบายให้มากเรื่อง เพราะเป็นเหตุผลที่รู้กันอยู่แล้ว ถ้าปลูกจีเอ็มโอ เมืองไทยจะมีจุดขายโดดเด่นมาก และเราทำได้ชัดเจน เพราะแนวโน้มของคนที่มีการศึกษาเขาไม่กินจีเอ็มโอ

ตรงกันข้าม ถ้าเราปล่อยให้จีเอ็มโอปนเปื้อนไปเรื่อยๆ ประเทศเราก็จะถูกปฏิเสธในที่สุด และสุดท้ายคนที่ทำการเกษตรปลูกจีเอ็มโอก็จะเป็นการผลิตแบบปิดและมีราคาแพงมาก ถามว่าชาวนาชาวไร่จะได้ประโยชน์อะไร ไม่ได้ มีแต่บริษัทค้าเมล็ดพันธุ์และนักการเมืองบางคนเท่านั้นที่ได้ประโยชน์ แต่ถ้าตอนนี้เราประกาศว่าผลผลิตทางการเกษตรของเราปลูกจีเอ็มโอ ผลผลิตของเราจะหอมหวานมาก จะกลายเป็นสิ่งที่มีค่าราคา เพราะคนรวยเขาไม่กินจีเอ็มโอ

(วรรณ พันธ์พงศ์. 2551: 275)

2.2 มิตรภาพของมนุษย์ในสังคม

การอยู่ร่วมกันในสังคม มนุษย์จะต้องเกี่ยวข้องกับคนอื่น ๆ ดังที่ อริสโตเติล นักปรัชญาชาวกรีกโบราณได้กล่าวว่า “มนุษย์เป็นสัตว์สังคม” (Social Animal) หมายความว่ามนุษย์จะมี

ชีวิตอยู่รวมกันเป็นหมู่เหล่า มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในหมู่สมาชิก ดังนั้นมนุษย์จึงต้องแสดงออกถึงความมีน้ำใจ มีความปรารถนาดี มีมิตรภาพอันดีต่อกัน มีความใส่ใจ และช่วยเหลือกันในสังคม เพื่อทุกคนจะได้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

มิตรไมตรีของมนุษย์ในสังคมจะคงอยู่ได้หากมีการจัดการรักษามิตรภาพให้คงไว้ กล่าวคือ การรู้จักคิดคำนึง วางแผน ดำเนินการ ที่จะกระชับความสัมพันธ์ในครอบครัว ญาติมิตร ให้มีสัมพันธภาพดังเดิม ดังบทสัมภาษณ์ **ศุ บุญเลี้ยง** realistic ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่าสัมพันธภาพเป็นเรื่องของการบริหารจัดการ เขาจึงรักษาสัมพันธภาพกับคนรอบข้างด้วยวิธีการที่ผ่านการคิดใคร่ครวญมาแล้ว แสดงให้เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความสำคัญในเรื่องการรักษาความสัมพันธ์อันดีต่อผู้คนรอบข้างเป็นอย่างดี ดังเห็นได้จากการส่งโปสการ์ด การตอบจดหมายที่ค้างอยู่ ซึ่งรวมทั้งการเขียนจดหมายถึงบุพการี การบริจาคเสื้อผ้าและหนังสือให้ผู้อื่น การปฏิบัติตนของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นการแสดงออกถึงความมีน้ำใจ ความห่วงหาอาทร ความห่วงใย ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่คนในสังคมสามารถทำได้ โดยไม่จำเป็นต้องลงทุนซื้อหาสิ่งของมีราคามามอบให้แก่กัน เพียงแค่อาศัยความตั้งใจในการบริหารจัดการ และลงมือทำให้เกิดเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ดังบทสัมภาษณ์ ความว่า

“ผมมองสัมพันธภาพเป็นเรื่องของการบริหารจัดการ บางทีผมก็ตื่นขึ้นมา กินข้าวเสร็จ ผมคิดว่าเราควรจะไปส่งการ์ดให้ใครดี มีจดหมายค้างๆ มั้ย มีใครส่งอะไรมาให้เรา เราควรตอบแทนเขา ก็นั่งเขียนไปคิดไป บางทีคิดได้ว่าไม่ได้เขียนจดหมายถึงพ่อมานานแล้ว ผมก็เขียน กราบเท้าคุณพ่อคุณแม่ที่เคารพส่งไป เพราะเมื่อผมออกกำลังกายให้ตัวเองแล้ว มีอะไรที่จะให้คนอื่นได้บ้าง ผมอยากทำ นี้ได้ข่าวว่ามีรุ่นน้องจะไป อ. ปาย จ. แม่ฮ่องสอน ผมกำลังจะเลือกเสื้อผ้าและหนังสือ จัดฝากไปด้วย ไม่ใช่เสียสละ ผมทำเท่าที่ทำได้”

(วรวจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 259)

สายตาจากคนรุ่นก่อนมองมายังคนรุ่นใหม่ นับว่าเป็นการแสดงความห่วงใยและดูแลกันในสังคม ดังบทสัมภาษณ์ **ถอดรูปเงาสีขาว แดนอรัญ แสงทอง ภาพเหมือนในวัยระห่ำของศิลปิน** ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความห่วงใยคนรุ่นใหม่ที่มีโอกาสหยาบสูง” เนื่องจากการหล่อหลอมและสิ่งแวดล้อมของยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป ในยุคสมัยของผู้ให้สัมภาษณ์นั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ได้พบกับคนยิ่งใหญ่ คือผู้มีจิตเมตตาสูงส่ง และเติบโตมากับศิลปะแวดล้อมอันสุนทรีย์ เช่น เสียงเพลงที่ไพเราะ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เปรียบเทียบประสบการณ์เมื่อครั้งอดีตของตนเองกับคนรุ่นใหม่ แล้วกล่าวด้วยน้ำเสียงแสดงความเห็นใจที่คนรุ่นใหม่ไม่ได้พบสิ่งที่งดงาม จึงทำให้มีโอกาสหยาบสูง ความหยาบของคนรุ่นใหม่ปรากฏให้เห็นจากการประพฤติปฏิบัติตน และความรู้สึกนึกคิดต่อสิ่งต่างๆ ดังเช่น การขาดความละเมียดละไม ความละเอียดอ่อนในชีวิต การไม่เห็นความงดงามของธรรมชาติ การไม่เห็นคุณค่า

ของสิ่งที่ตนเองกำลังทำ การดูถูกตนเอง ทั้งนี้ เหตุที่คนรุ่นใหม่มีโอกาสหยาบสูงก็ด้วยภาวะสังคมและ สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป จากในอดีตผู้คนมีความใกล้ชิดกับธรรมชาติและศิลปะ มีวิถีชีวิตที่ไม่ รีบเร่ง จึงมีโอกาสที่จะชื่นชมกับสิ่งสุนทรีย์รอบกาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ช่วยกล่อมเกลาให้มนุษย์ห่างไกล จากความหยาบกระด้าง ต่างจากสังคมปัจจุบันของคนรุ่นใหม่ที่เป็นสังคมของการพัฒนา สิ่งแวดล้อม มนุษย์คือเครื่องมือสื่อสารนานาชาติ และความอึกทึกครึกโครมของเทคโนโลยี เมื่อมนุษย์มีสิ่งอื่นที่ทำ ให้หันเหความสนใจไปจากสิ่งที่มีความงดงาม มนุษย์จึงไม่มีสิ่งที่จะช่วยกระตุ้นจิตใจให้อ่อนโยน และไม่อาจขจัดความหยาบกระด้างที่เกิดขึ้นได้ จากคำให้สัมภาษณ์ที่นำมาแสดง แม้ผู้ให้สัมภาษณ์จะ ไม่ได้กล่าวโดยตรงว่ามีความเป็นห่วงคนรุ่นใหม่ แต่คำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ก็แสดงออกถึงความใฝ่ ใจต่อสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่คนในยุคปัจจุบันต้องเผชิญ อีกทั้งทำให้ผู้อ่านตระหนักถึง ผลกระทบจากสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังบทสัมภาษณ์ ดังนี้

มองภาพกว้างๆ แล้ว คุณคิดว่าอะไรคือหลุมพรางของคนหนุ่มสาว

ในชีวิตผม ผมเจอคนยิ่งใหญ่ เช่น ตอนผมเป็นเด็กวัดยาง ผมได้พบหลวงพ่อดิน อินทโชโต เป็นคนมี เมตตามาก ดุฉิบหาย ปากจัดประลัยโลก ตี ต่ำโคตรเหง้า เขียนด้วยหางกระเบน แต่หัวใจเป็นทองคำ ผม เจอคนยิ่งใหญ่อย่างหลวงพ่อดิน ผมเติบโตมากับสิ่งสุนทรีย์มากมาย ไม่ว่าจะเป็นเพลงที่สละสลวย ของ สุรพล สมบัติเจริญ สมาน กาญจนะผลิน สุรพล โทณะวณิก เสียงเพลงมันเป็นสิ่งดีงามในชีวิต แต่คน สมัยใหม่อาจจะโศคร้ายก็ได้ ที่ต้องฟังเพลง ‘อับดุล’ ผมไม่รู้เลยว่ามันคืออะไร หรือเพลงบ้าๆ ที่ยอมเป็น ‘ข้าวมันไก่’ อะไรนั่น ผมจึงไม่แน่ใจว่าคนรุ่นใหม่จะได้พบและเสพผลงานของผู้ยิ่งใหญ่ ซึ่งการไม่ได้พบสิ่ง ที่งดงามมันทำให้พวกเขามีโอกาสหยาบสูง

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 155)

ผู้ให้สัมภาษณ์ในบทสัมภาษณ์ song & soul พงษ์พรหม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา แสดง มุมมองถึงคนรุ่นใหม่ไว้เช่นกัน โดยแสดงทัศนะไว้ว่า คนรุ่นใหม่ได้รับอะไรมาง่ายตายเกินไป ทำให้ไม่ ต้องเผชิญความยากลำบาก และทำให้ไม่เห็นคุณค่าในการฝึกฝนตนเอง ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดง ความห่วงใยในเรื่องดังกล่าว อีกทั้งกล่าวเตือนให้รู้จักฝึกฝนตนเอง เพื่อจะทำได้มีความสามารถที่เป็น มาตรฐาน ดังบทสัมภาษณ์ ดังนี้

คุณมองคนหนุ่มสาวยังไง ทั้งแวดวงดนตรีและคนทั่วไป?

หลายๆ อย่างก็ดี แต่บางที่ได้ง่ายไป วันเวลาของเขาไม่ผ่านความยากลำบาก พอไม่ลำบากแล้ว แทนที่จะเอาเป็น short cut เพื่อบวกและเติบโต กลับไม่เห็นคุณค่าในการฝึกฝนตนเอง อย่างคิดว่า

ความสำเร็จมาง่าย ความมองเป็นข้อได้เปรียบและตระหนัก ผักผ่น เพราะวัตถุดิบในการผักผ่นพร้อม ใช้เวลากับมันให้ตนเองมีมาตรฐาน

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 221-222)

จากบทสัมภาษณ์เรื่องเดียวกัน ผู้ให้สัมภาษณ์ยังแสดงความปรารถนาดีต่อคนรุ่นถัดไป โดยการเผยแพร่ความรู้เรื่องดนตรีของตนเองลงในหนังสือ เพื่อให้คนรุ่นใหม่มีความรู้ทัดเทียมผู้อื่น การกระทำของผู้ให้สัมภาษณ์แสดงถึงการเป็นผู้ให้ คือให้ความรู้ อันเป็นการให้ที่ยั่งยืน เพื่อคนในสังคมจะได้พัฒนาในด้านดนตรี ดังบทสัมภาษณ์ ดังนี้

ทุกวันนี้คุณกำลังขับเคลื่อนเกี่ยวกับอะไร?

ผมเริ่มส่งต่อแล้ว ช่วยอะไรได้ ช่วย เขียนลงหนังสือดนตรีบ้าง ผมเน้นเรื่องโน้ตขาว อยากส่งต่อให้เด็กบ้านเราทันเขา เรื่องความรู้อันนั้นกันได้ แต่ความคิดสำคัญกว่านั้นอีก ผมหวังมากกว่าวันหนึ่งจะมีเด็กหนุ่มไฟแรงลุกขึ้นมาบอกว่า พี่ ถอยไป เดี่ยวผมจัดการเอง อยากมาก แต่ไม่มีสักที ไปเวิร์กช็อปก็แล้ว แม้กระทั่งประกาศในพันทิพย์ ถ้าใครคิดว่าเป็นความหวังประเทศไทย เรียนดีไม่มีทุน มาเคาะบ้านผมเลย ขออย่างเดียวว่าอย่ามาแบบไร้สาระ

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 223)

2.3 ความรับผิดชอบต่อการกระทำใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสังคม

คนเราเกิดมามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในสังคม สิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติจึงอาจมีผลกระทบต่อผู้อื่นได้ ดังนั้นก่อนที่จะตัดสินใจกระทำสิ่งใดจึงควรไตร่ตรองอย่างรอบคอบด้วยสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม

บทสัมภาษณ์ ตามรอยช่างภาพสตรีป่า ม.ล. ปริญญากร วรวรรณ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้รับเลือกให้เป็นนักแสดงโฆษณาสุรา ซึ่งจะทำให้เขาได้รับเงินค่าตอบแทน แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้คิดทบทวนแล้วตอบปฏิเสธกลับไป เพราะตระหนักดีว่า ตัวตนที่แท้จริงของเขาไม่เหมาะสมกับประเภทสินค้าเนื่องจากเขาไม่ดื่มสุรา และหากตัดสินใจรับเป็นนักแสดงโฆษณาสินค้าประเภทนี้ ยังอาจส่งผลให้สังคมมองภาพผู้ชายที่เดินทางเข้าป่าผิดเพี้ยนไป แม้ปัจจุบัน “เงิน” เป็นปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตนอกเหนือจากปัจจัยสี่ แต่คุณค่าของเงินไม่ได้มีความสำคัญเทียบเท่าการรักษาจุดยืนของชีวิต การมีจุดยืนจะนำพาชีวิตให้สมความปรารถนา ดังการปฏิเสธที่จะรับงานโฆษณาของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งนับว่าเป็นการแสดงจุดยืนที่ยึดถือผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ กล่าวคือผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการละเว้นการกระทำในทางที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่นหรือสังคมส่วนรวม ทั้งนี้เพราะตระหนักว่าการกระทำของตนเองย่อมมีผลกระทบต่อสังคมไม่มากก็น้อย การตัดสินใจไม่รับงานโฆษณาดังกล่าว สะท้อนตัวตนของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่ได้มุ่งแสวงหาทรัพย์สินเงิน

ทองจนเกินจำเป็น และยังตระหนักถึงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะต้องปฏิบัติต่อสังคม เพื่อจะไม่ทำให้ผู้อื่นหรือสังคมเดือดร้อน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

...คุยถึงตรงนี้แล้วผมนึกถึงเหล้ายี่ห้อหนึ่งซึ่งมาติดต่อให้เขาไปเป็นฟรีเซ็นเตอร์ ด้วยวิธีคิดใน
ท่วงทำนอง คนจริงก็ต้องดื่มสุราที่แท้จริง อะไรราวๆ นั้น

ม.ล. ปริญญากตรตอบปฏิเสธความปรารถนาดีจากเอเยนซีเหล้า เขาบอกว่า เงิน -- ใครก็อยากได้ แต่
บางเรื่องก็ต้องละเอียด เพราะหนึ่ง, ตัวเขาเองไม่ดื่มไม่สูบเป็นปกติชีวิต สอง, เขาทำงานในป่า ถ้ารับงานนี้
ปฏิเสธไม่ได้ว่าในความหมายหนึ่งมันคล้ายว่าเข้าป่าก็เท่ากับเข้าไปดื่มเมาเฮฮา ตามประสาผู้ชาย ทุกราย
เป็นเหมือนกันหมด...

“ผมว่าคงต้องมีคนตัดทานกระแสไว้บ้าง ไม่ใช่พอมมีโอกาสจะได้ก็เอามันหมดทุกอย่าง ทำไปโดยไม่คิด
อะไรเลย”

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 40-41)

การที่มนุษย์รวมตัวกันเป็นสังคม ช่วยให้มีมนุษย์พัฒนาสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ
ขณะเดียวกันหากมีแนวโน้มว่าจะเกิดภาวะเสื่อมถอยขึ้น ผู้คนในสังคมก็ควรช่วยกันยับยั้งไม่ให้ความ
เสื่อมนั้นเกิดขึ้น ดังบทสัมภาษณ์ ศุ บุญเลี้ยง realistic หากมีความไม่ถูกต้องดั่งงาม หรือความไม่
เหมาะสมใดๆ ในสังคม ผู้ให้สัมภาษณ์จะทำการตัดทาน แม้จะทำให้เขาได้รับผลกระทบในทางไม่ดีก็
ตาม ดังบทสัมภาษณ์ ดังนี้

“หลายๆ อย่าง พุดไปทำไปก็มีแต่คนจะเกลียดเยาะขึ้น แต่ผมว่าคนเราจำเป็นต้องปะทะกันทาง
ความคิด ไม่ใช่เพื่อปกป้องตัวเองเท่านั้น บางครั้งเป็นเรื่องของคนอื่น ถ้าคิดว่าเป็นกรรมกับเขา ผมจะ
แสดงความคิด ไม่ได้หาเรื่อง เรื่องมีอยู่แล้ว ที่เข้าไปยุ่งเพราะความจริงไม่เป็นแบบนั้น เช่น เขียนคำ
โฆษณาสักชิ้น ถามว่าผมได้อะไร วงการโฆษณาคุณก็รู้ว่าเม็ดเงินเท่าไร ไปว่าเขา เขาก็ไม่ลงคุณ แต่เมื่อ
เขาส่งค่านิยมห่วยๆ ให้สังคมมาให้ชู้จู้จี้แล้ว แม้ว่าตอบไม่ได้ เป็นโอกาสโชว์ความขาว ผมต้องดำ ไม่ใช่ว่า
ผมอนุรักษหรือไม่อยากเห็นจี้จี้ผู้หญิง แต่ผมต่อต้านค่านิยมแบบนี้ ถามว่าทำไมไม่ดูให้เป็นแค่
โฆษณา ไม่ได้ คุณส่งสารผ่านสื่อออกมาในสังคม มันแสดงถึงทัศนคติผู้บริหาร ครีเอทีฟ เพื่อนผมอาจ
ทำอยู่ก็ได้ แต่ผมดำ คนอาจรู้สึกว่ามันน่ารัก แต่ผมไม่ได้เป็นขวัญใจประชาชน ไปไหนไม่ต้องมีแต่คน
รัก ไม่ต้องเป็นก็ได้ ถ้าเขาจะไม่ชอบเราเพราะเราหวังดี...

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 254-255)

3. ข้อคิดด้านธรรมชาติของมนุษย์

ธรรมชาติของมนุษย์คือ ลักษณะอันแท้จริงของมนุษย์ ดังที่ราชบัณฑิตยสถาน (2532: 176)
ได้ให้ความหมายไว้ว่า ธรรมชาติของมนุษย์ หมายถึง ลักษณะที่แท้จริงและดั้งเดิมของมนุษย์ โดย

เฉพาะที่เกี่ยวกับสภาพจิตใจ และความต้องการจำเป็น (Needs) ทั้งหลายที่เป็นสิ่งจูงใจให้มนุษย์กระทำการต่างๆ

ในการศึกษาเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ มีผู้ที่ศึกษาไว้หลายแนวทาง เช่น แนวจิตวิทยา แนวปรัชญา แนวพุทธศาสตร์ สำหรับการศึกษานี้ในแนวจิตวิทยา พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2550: 7-8) ได้สรุปแนวคิดของนักจิตวิทยา 4 กลุ่ม ที่มีทัศนะต่อเรื่องธรรมชาติของมนุษย์แตกต่างกันไปคือ

1. กลุ่มปัญญานิยม ได้แก่ กลุ่มของเลวิน พีอาเจต์ และโคลเบอร์ก (Lewin, Piaget, Kohlberg) เชื่อว่าธรรมชาติของมนุษย์นั้นเป็นผลผลิตของการปรับตัวในสภาพแวดล้อม

2. กลุ่มพฤติกรรมนิยม ได้แก่ กลุ่มฮัลและสกินเนอร์ (Hull, Skinner) เชื่อว่าธรรมชาติของมนุษย์นั้นเป็นผลผลิตของการเรียนรู้

3. กลุ่มมนุษยนิยม เช่น โรเจอร์ และมาสโลว์ (Roger, Maslow) มีความเชื่อว่าธรรมชาติของมนุษย์นั้นดีด้วยตนเอง พฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลผลิตของความต้อการพื้นฐานของมนุษย์

4. กลุ่มจิตวิเคราะห์ เช่น ฟรอยด์ และฟรอมม์ (Freud, Fromm) เป็นกลุ่มที่เชื่อในเรื่องของจิตพฤติกรรมภายใน

การศึกษาธรรมชาติของมนุษย์ตามแนวปรัชญา พระมหาสนอง บัณฑิตปารี (2553: 128-130) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ของนักปรัชญา 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มจิตนิยม มีความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ว่า มนุษย์คือสิ่งที่มีจิตวิญญาณและวิญญาณนั้นเชื่อมโยงกับพระเจ้า เชื่อว่ามนุษย์มีอะไรหลายๆ อย่างมากไปกว่าสัตว์ และเชื่อว่าจิตเป็นตัวกำหนดสิ่งต่างๆ มนุษย์อาศัยอยู่ในโลกที่มีกฎเกณฑ์ซึ่งเป็นโลกของสิ่งมีชีวิตและวิญญาณ

2. กลุ่มสังคมนิยม มีความเชื่อว่ามนุษย์คือชีวอินทรีย์ซึ่งได้รับการพัฒนาทางระบบประสาทจิตใจและวิญญาณของมนุษย์เป็นกระบวนการทางกายภาพที่ซับซ้อน ซึ่งวิทยาศาสตร์ไม่สามารถอธิบายให้เป็นที่น่าพอใจได้ มนุษย์แตกต่างจากสัตว์อื่นตรงที่มีความเป็นอยู่อย่างดี มีเหตุผล สามารถคิดและติดต่อกับผู้อื่นได้

3. กลุ่มปฏิบัตินิยม มีความเชื่อว่ามนุษย์คือชีวอินทรีย์เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตและสังคม แต่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางด้านร่างกายและสังคม เมื่อกระหายหรือหิวก็จะแสวงหาน้ำและอาหาร เมื่อรู้สึกไม่เพียงพอหรือว่าหิวก็จะแสวงหาความปลอดภัยและเพื่อนฝูง หรือเครื่องอำนวยความสะดวก เมื่อคนอื่นมีอะไรก็อยากได้สิ่งนั้นเช่นเดียวกัน

4. กลุ่มอัตถิภาวนิยม มีความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ว่า มนุษย์มีอิสรภาพที่จะแสวงหาความหมายให้กับชีวิตของตนเอง ซึ่งเป็นอิสระและเสรีภาพเฉพาะตัวในการที่จะทำอะไรแก่ชีวิตได้บ้าง ซึ่งอาจจะให้แก่ตนเองหรือสังคมได้ โดยถือว่า ความสุขและความทุกข์นั้น ขึ้นอยู่กับตัวเราเองว่าเราจะเลือกสิ่งใด

ส่วนแนวพุทธศาสตร์ มีทัศนะว่ามนุษย์เป็นอินทรีย์พลวัตที่ดิ้นรนไหลผ่านไป เพื่อหาวัตถุประสงค์และ เหตุการณ์มาสนองความอยากซึ่งกำหนดขอบเขตได้ยาก ความอยากเป็นสิ่งที่ผลักดันให้คนปรุงแต่ง พฤติกรรมในลักษณะต่างๆ มนุษย์ประกอบไปด้วยรูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ รวมกัน เรียกว่า “เบญจขันธ์” จึงทำให้มนุษย์มีความโลภ โกรธ และหลง อันก่อให้เกิดปัญหาแก่ตนเองและ สังคม ทั้งนี้ โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ต้องการความสุข ไม่ต้องการความทุกข์ (สุมน อมรวิวัฒน์. 2547: 104)

จากการศึกษาแนวคิดเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ งานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ เกี่ยวกับข้อคิดด้านธรรมชาติของมนุษย์ พบว่างานเขียน บทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ถ่ายทอดเนื้อหาที่แสดงให้เห็นธรรมชาติของมนุษย์ว่า มนุษย์ปุถุชน ย่อมมีทั้งความดี ความไม่ดี มีความต้องการความรัก มีความหลง ความเห็นแก่ตัว การเบียดเบียนผู้อื่น บทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ เปิดเผยตัวตนของผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งมีทั้งภาพด้านดีและภาพในเชิง ลบ จึงสามารถสร้างความเข้าใจและให้ข้อคิดเกี่ยวกับความธรรมดาในความเป็นมนุษย์ ดังนี้

3.1 ความปรารถนาของมนุษย์

แท้ที่จริงแล้วมนุษย์มีความปรารถนาอันไม่สิ้นสุด เช่น ความปรารถนาการเป็นที่ยอมรับ คือ ปรารถนาให้ผู้อื่นเห็นว่าตนเองเป็นคนที่มีคุณค่า เป็นผู้ประสบความสำเร็จ มีความสามารถ มีตัวตน ดัง บทสัมภาษณ์ แบ-กบาลศรีเอทีพีเวสต์คลาส สุทธิศักดิ์ สุจริตตานนท์ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวยอมรับ ว่า ต้องการงานให้คนรู้จัก และรางวัลที่ได้รับจากการทำงานคือเครื่องหมายชี้วัดความสำเร็จ ซึ่งมีความสำคัญต่อการทำงาน ความต้องการดังกล่าวนับเป็นความต้องการทางจิตใจของมนุษย์ที่จะยืนยันว่า ในสังคมนี้ตนเองมีความสำคัญ เห็นได้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์ปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จทางด้าน อาชีพ และรู้จักที่จะนำความปรารถนาที่มีอยู่มาเป็นแรงขับให้มีความมุ่งมั่นเพียรในการทำงาน จน ทำให้ผลงานที่เขาผลิตขึ้นได้รับรางวัลเป็นจำนวนมาก ดังบทสัมภาษณ์ ดังนี้

...ตอนนี้ผ่านมา 2 ปี แล้ว ก็ดี ทำงานมาโอเค ปีแรกได้แค่อะวอร์ดส 4 ตัว ปีที่ 2 ได้เยอะที่สุดใน เมืองไทย ระดับเอเชียก็ได้เยอะ รางวัลจากเมืองคานส์ก็ได้ จากคลีโอก็ก็ได้ เก็บรางวัลไปเรื่อยๆ แกร่งกึ่ง ตอนนี้อยู่ติดอันดับที่ 17 ของโลก จากเดิมไม่มีอันดับ นี่คือการจัดอันดับจากบริษัทที่ได้รางวัลมากที่สุดในโลก เพิ่งประกาศ ยังไม่มีบริษัทในไทยอื่นๆ นะครับ จะมีก็สิงคโปร์ที่มีอันดับอยู่แถวๆ นั้น ที่เหลือเป็น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา บราซิล ปีปีดีโอเน็ตเวิร์กในเอเชียขึ้นเร็วมาก ตอนนี้อยู่ปีปีดีโอในเอเชียได้รางวัลมากที่สุด นี่คือการแข็งแกร่งของทุกประเทศในเอเชีย โดยส่วนตัว ผมอยากทำงานให้คนรู้จัก สร้างงานให้ดี คุยเรื่องรางวัลมาก เต็มใจคนหาว่าบ้ารางวัล

คุณพูดเหมือนว่ารางวัลไม่ใช่เรื่องใหญ่ต่อการทำงานเท่าไร

ถามอย่างนี้ทุกคนมักตอบว่าไม่สำคัญจริงๆ โททก ผมว่าสำคัญทำไมจะไม่สำคัญละ ในโลกนี้ถ้าวัดกัน คุณอย่ามาคุยเรื่องกลยุทธ์การตลาดหรือสร้างภาพให้บริษัทโฆษณาว่า มีนั่นมีนี่ทุกอย่าง มีอินเตอร์แอ็คทีฟ เกี่ยวหรือก วัดกันเมื่อไหร่ก็ต้องวัดกันที่งาน

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 42)

เป็นเรื่องปกติของธรรมชาติที่ไม่ต้องการให้สิ่งมีชีวิตทั้งหลายรวมถึงมนุษย์สูญพันธุ์ ธรรมชาติจึงได้สร้างกลไกการสืบพันธุ์ขึ้น กลไกนี้มีอยู่ในสิ่งมีชีวิตทุกชนิดรวมถึงมนุษย์ด้วย โดยเป็นกิจกรรมธรรมชาติที่มีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ (วรชัย ทองไทย และชาย โพธิสิตา. 2551: 104) การสืบพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตทั่วไปจะเป็นไปตามสัญชาตญาณเพียงอย่างเดียว แต่มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐที่อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์และวิถีปฏิบัติของสังคม มนุษย์จึงไม่สามารถกระทำตามความพึงพอใจในเรื่องเพศได้เหมือนสัตว์โลกชนิดอื่น ในทางพระพุทธศาสนา ความปรารถนาทางเพศของมนุษย์ก็คือความกำหนดหรือราคะในรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ซึ่งปุถุชนยากจะหลีกเลี่ยงไปได้ จึงควรมีศีลเป็นเครื่องควบคุมกำกับไว้ ทั้งนี้ หากมนุษย์ปฏิบัติตนอยู่ในศีลและกรอบของสังคมวัฒนธรรม สังคมย่อมไม่เกิดความปั่นป่วนวุ่นวาย ส่วนในมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์ จากบทสัมภาษณ์ **ระหว่างความงามและความตาย พ.ญ. พรทิพย์ โรจนสุนันท์** การมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามเป็นสิ่งสำคัญ เป็นสิ่งดี ๆ ที่ทำให้โลกสวยงาม และจำเป็นสำหรับครอบครัวที่จะต้องมีทั้งความรักและความใคร่ เพียงแต่มนุษย์ต้องรู้จักหาความพอดี หรือรู้ประมาณในการมีความสัมพันธ์ดังกล่าว ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ฉันว่าร่างกายของมนุษย์เป็นสัตว์ที่สวยงาม เช่นเดียวกับเช็ทซ์ที่ถือว่าเป็นสิ่งดี ๆ ในชีวิตอย่างหนึ่ง ถึงจะทำงานแบบนี้ ก็ยังรู้สึกปกติเหมือนคนอื่น คือไม่ใช่ว่าเห็นใครหลอกก็ชอบหมด ไม่มี อยู่กับสามีเราเท่านั้น เพราะเช็ทซ์เป็นสิ่งที่สำคัญจึงรู้สึกแยทุกครั้งที่เห็นคนอื่นอ้วนมาก ๆ พยายามถามตัวเอง เอ๊ะ! มันบ้ำหรือเปล่า ทำไมไม่รู้จักดูแลการกินอยู่ ทำไมไม่รู้จักบันยะบันยังบ้าง อ้วนไปแล้วมีอะไรดี

“อยู่กับงานแบบนี้ทุกวันทำให้ลงไปเยอะ แต่ไม่ปลงเรื่องเช็ทซ์ มันต้องมีเพื่อให้โลกสวยงาม ถ้าโลกนี้มองไปทางไหนแล้วเจอแต่พระ เห็นแต่ธรรมะ มันไม่มีความสุขหรอก มันคงต้องมีอยู่ในหนทางของมัน

... “มนุษย์ไม่ได้เกิดมาเป็นพระ ไม่เช่นนั้นเขาคงไม่สร้างมา 2 เพศ ให้มีฝ่ายรุกและฝ่ายรับ เพียงแต่เราต้องหาความพอดีซึ่งไม่ใช่เรื่องง่าย ถ้าเข้าใจชีวิตจะเห็นแจ้งว่าทุกอย่างมันมีวิถีของมัน เช็ทซ์มีค่าความหมายเฉพาะของมันอยู่ ซึ่งครอบครัวอยู่ไม่ได้หรอก ถ้าไม่มีเรื่องนี้ รักอย่างเดียวไม่พอ มันต้องมีใครเข้ามาบางจังหวะ...”

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2547: 102-103)

บทสัมภาษณ์ เป็นเอก รัตนเรือง เรื่อง **บ้านฟุตบอล และวัยหนุ่มในนิวยอร์ก** ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เปิดเผยประสบการณ์ทางเพศของตนเอง ซึ่งเกิดขึ้นช่วงวัยรุ่นสมัยเรียนอยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ใช้ชีวิตอย่างสนุกสนาน รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางเพศกับนักเรียนต่างชาติ อันเป็นการกระทำตามแรงขับของธรรมชาติ บทสัมภาษณ์ตอนนี้แสดงให้เห็นเกี่ยวกับเรื่องสิทธิความเสมอภาคทางเพศในสังคมตะวันตก ที่ผู้ชายและผู้หญิงมีเสรีภาพในการแสดงออกทางเพศ แต่ต้องไม่กระทำในลักษณะล่วงละเมิดทางเพศ (Sexual Harassment) ในสังคมตะวันตกนั้นมีความคิดว่า ก่อนแต่งงานฝ่ายชายสามารถมีประสบการณ์การเรียนรู้เพศตรงข้าม แต่เมื่อแต่งงานแล้วต้องหยุดพฤติกรรมการเรียนรู้ นั่นหากละเมิดถือเป็นเรื่องรุนแรงทั้งทางศีลธรรมและกฎหมาย ต่างกับสังคมที่มีค่านิยมยกให้ชายเป็นใหญ่ ที่มักมองเรื่องการนอกใจหลังแต่งงานของผู้ชายว่าเป็นเรื่องที่ไม่รุนแรงเท่าในสังคมตะวันตก จึงเห็นได้ว่า การมีความสัมพันธ์ทางเพศหรือการเปลี่ยนคู่นอนสามารถทำได้อย่างง่ายดาย ต่างจากสังคมไทยที่ให้ความสำคัญเรื่องความถูกต้องดังงามในเรื่องเพศ และมีค่านิยมทางเพศว่าผู้หญิงควรรักษาวงศ์วงศ์วานตัว ยึดถือวัฒนธรรมรักเดียวใจเดียว ไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน ส่วนผู้ชายไม่ควรสำส่อนทางเพศ ควรมีความรับผิดชอบ แสดงความเป็นสุภาพบุรุษ และให้เกียรติผู้หญิง จึงทำให้สังคมไทยมีกรอบประเพณีควบคุมการแสดงออกในเรื่องเพศของวัยรุ่นไทย แม้ปัจจุบันค่านิยมเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไป แต่ผู้ใหญ่ในสังคมก็พยายามอบรมขัดเกลาเยาวชน และระแวงระวังไม่ให้วัฒนธรรมอันดีงามของไทยเปลี่ยนแปลงไปจนเกินเยียวยา

อย่างไรก็ตาม บทสัมภาษณ์ตอนดังกล่าวเป็นเพียงประสบการณ์เฉพาะบุคคลที่เกิดขึ้นกับผู้ให้สัมภาษณ์ ณ ช่วงเวลาหนึ่ง และเกิดขึ้นภายในกลุ่มสังคมที่ผู้ให้สัมภาษณ์สัมพันธ์เกี่ยวข้องด้วยเท่านั้น ไม่ได้หมายความว่าวัยรุ่นในนิวยอร์กหรือในต่างประเทศทั้งหมด จะมีพฤติกรรมทางเพศเช่นเดียวกับที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึง ทั้งนี้ การนำเสนอเรื่องเล่าจากประสบการณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ แม้จะทำให้ผู้อ่านเห็นถึงธรรมชาติของมนุษย์ที่ย่อมมีความปรารถนาทางเพศ ซึ่งเป็นจุดประสงค์ของผู้เขียนที่ต้องการเปิดเผยแง่มุมในชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ แต่ก็ไม่ได้ต้องการให้เกิดการลอกเลียนแบบพฤติกรรม เนื่องจากมีลักษณะที่ไม่เหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะเยาวชนที่ควรสนใจในการทำกิจกรรมอย่างอื่นที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์มากกว่าการหมกมุ่นในเรื่องเพศ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

...ผมพบว่าฝรั่งเิ่งเรื่องเลขาธิบาย วิชาอื่นผมต้องมีพี่เลี้ยง แต่คณิตศาสตร์ผมคิดเร็วกว่ามันสิบเท่า มีคนหนึ่งเิ่งมาก แต่เป็นพี่เลี้ยงผม ในที่สุด ผมกลายเป็นพี่เลี้ยงเขา (หัวเราะ) ต้องคิดเลขให้เขาและเอากัน เพราะเขาเซ็กซ์ เป็นแฟนอยู่พักหนึ่ง

ผมเริ่มค้นพบว่าชีวิตไฮสกูลเมืองนอกนี้แม่งเอากันธิบาย หนูก็ดีวะ ...รอเวลาที่พ่อแม่ไม่อยู่บ้าน บางทีก็เอากันในรถ เด็กไฮสกูลเมืองนอกขับรถกันเยอะ ย่านนั้นจะมีเมืองเล็กๆ 5-6 เมืองใกล้กัน ทุก

เมืองมีนักเรียนต่างชาติอยู่เมืองละคนสองคน เมืองที่ผมอยู่มีผมกับไอ้ยูนคนหนึ่ง ทุกๆ เดือน พอวิกเอ็นด์แพมิลี่ที่เมืองนั้นจะผลัดกันมารับเราไปอยู่ด้วย ไอ้โฮ ทำให้यरุ่นเจอกัน เอากันเซ็ด ชีวิตแบบนี้ดีวะ โคตรชอบเลย (หัวเราะ) ผมได้แฟนคนหนึ่งจากวิกเอ็นด์หนึ่ง เป็นอินเดียนแดง สวยมาก เป็นเชียร์ลีดเดอร์ ผมเตะบอล เลิกเรียนก็กลับบ้านด้วยกัน แต่อยู่ต่างเมือง ผมนั่งรถไฟไปหา ไทรัช หา เคยไปกินข้าวที่บ้านเขา ...

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 23)

การมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามหากไม่ได้เกิดจากความยินยอมพร้อมใจของทั้งสองฝ่ายก็กลับกลายเป็นการล่วงละเมิดทางเพศ (Sexual Harassment) การพยายามจะข่มเหงน้ำใจทางเพศของฝ่ายหนึ่ง ย่อมทำให้อีกฝ่ายได้รับความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจ บทสัมภาษณ์ **ประมวลเพ็งจันทร์ ผู้รู้แจ้งในการเดิน** คือตัวอย่างหนึ่งของการพยายามล่วงละเมิดทางเพศ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เปิดเผยประสบการณ์การพยายามกระทำมิดีมีร้ายต่อหญิงสาวที่หมายปอง ซึ่งทำให้หญิงสาวผู้นั้นตระหนักตกใจ และจากบทสัมภาษณ์เห็นได้ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ยังคงรู้สึกเสียใจกับการกระทำในอดีตของตนเอง ดังนี้

...ตอนผมอายุสิบหก ย่างสิบเจ็ด ช่วงก่อนบวช ผมชอบผู้หญิงคนหนึ่งมาก เธอเป็นคนสวย ผิวขาว คนได้กับผิวขาวนี่น่าตื่นเต้นมากนะครับ (หัวเราะ) และผมซุ่มมากที่ไปแอบดูเธออาบน้ำในคลอง เธอแงผ้าถุงอาบเสร็จ ต้องเปลี่ยนผ้าถุงอีกผืน ก่อนเปลี่ยน ต้องถลกผ้าถุงขึ้นมาบิดให้น้ำแห้ง ช่วงถลกเห็นเข้าเราก็แอบดูกันใหญ่ ผมลงทุนปีนต้นไม้แอบซ่อนรอดู ใช้ความอดทนสูงมาก

ความอดทนในการทำความดีสูงเท่าไร ความอดทนในการทำความชั่วก็ไม่ยิ่งหย่อนกว่า

ถูกต้อง (หัวเราะ) และเมื่อถึงจุดหนึ่งที่สัญชาตญาณชั่วมีพลังมาก วันหนึ่งผมใช้เลศนัยเพื่อจะข่มขืนผู้หญิงคนนั้น ลวงเข้าไปในบ้านพักคนงานกรีดขยง หาวิธีลวงไปจนได้ เล่าไป น้ำตาจะไหลหรือเปล่าไม่รู้ ผมยังจำได้แม่น ตอนที่ผมถอดเสื้อผ้าเธอออกหมดแล้ว กำลังจะทำมิดีมีร้าย ผมเห็นน้ำตาเธอไหล เพราะคงตกใจ ไม่คิดว่าผมจะทำแบบนี้ได้ เธอร้องไห้ ร้องแบบไม่มีเสียงนะครับ นานี่นั้นความหื่นกระหายของผมลดลงโดยทันทีทันใด ยังจำภาพได้ว่าผมหยิบเสื้อผ้ามาคืนให้ ช่วยกัลลักระดุม

เป็นครั้งหนึ่งในชีวิตที่ผมหยาบคายมาก หยาบและป่าเถื่อนได้อย่างไม่น่าเชื่อ...

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 352)

3.2 ความหลงใหลในอบายมุข

อบายมุขคือหนทางแห่งความเสื่อม แต่มนุษย์ยังคงยึดติดและหลงใหลในอบายมุข เพราะหลงไปว่า เป็นทางแห่งความสนุกสนานเพลิดเพลิน ดังบทสัมภาษณ์ **ลมทะเลร้องเพลงเร็กเก้ แก๊ปทิโบน** ผู้ให้สัมภาษณ์เคยหลงใหลการเที่ยวกลางคืน นิยมเที่ยวผับ บาร์ และหลงใหลในเพศตรงข้าม เพราะความมีดิสคว์ในยามค่ำคืน เป็นภาพสวยงามผิดจากความเป็นจริง อาการ “หลงชีวิตกลางคืน”

ของผู้ให้สัมภาษณ์นั้น แสดงถึงการชื่นชมหลงใหลในภาพมายา คือภาพที่ปรากฏแก่สายตาแต่ไม่ใช่สภาวะความเป็นจริง ทั้งนี้ เป็นเพราะยามย่ำคืนในสถานที่ต่างๆ โดยเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวประเภทผับ บาร์ หญิงสาวส่วนมากแต่งกายด้วยเสื้อผ้าอาภรณ์ที่ดึงดูดสายตา แต่งหน้าด้วยเครื่องสำอางให้สวยงามโดดเด่น เมื่อประกอบกับการอยู่ภายใต้แสงสีที่พร่าสลัว และอาการมึนเมาจากการดื่มสุรา จึงทำให้กลางคืนในสายตาของผู้ให้สัมภาษณ์ดูสวยงามเป็นพิเศษ รวมทั้งหญิงสาวที่ดูสวยงามถูกตาต้องใจผู้ให้สัมภาษณ์ จนก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในช่วงค่ำคืน ที่มาของความสัมพันธ์นี้เกิดจากการไม่อาจระงับกิเลสที่เกิดขึ้นในใจ จนเกิดความรู้สึกว่าวาทกรรมต่างๆ อันได้แก่ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ล้วนน่าปรารถนาไปทั้งหมด ทั้งที่ความสนุกสนาน ความสุข หรือความสวยงามที่เกิดขึ้นและเห็นด้วยสายตา ล้วนเป็นความฉาบฉวยและลวงตา ดังบทสัมภาษณ์ ดังนี้

ก่อนเล่นดนตรีตามผับ แก๊ปเคยทำงานออกแบบเสื้อผ้า พอตกลงกลางคืนก็เที่ยวตลอด อาจจะมีเรียกได้ว่าเป็น ‘แมงบาร์’ คนหนึ่ง

“มันอยากไปเห็น อยากเจอคน เจอนางแบบ เห็นโน่นนี่ สิ่งสวยๆ ไปทุกคืน หลังสวนเปิดใหม่ๆ ผมเที่ยวประจำ ตอนนั้นยังไม่เล่นดนตรีอาชีพ พอเล่นก็หลงชีวิตกลางคืนไปเลย กลางคืนสวย คนที่มาเที่ยวสวยไปหมด สลัว ดูดี มันเป็นภาพมัวๆ เพลง เหล้า แต่พอตื่นเข้ามา งง ทำไมเมื่อคืนสวยจัง (หัวเราะ) ตื่นมาพูดไม่ออกเลย ตัวใครตัวมัน เคยเจอมาแล้ว...”

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551 : 253)

จากบทสัมภาษณ์เรื่องเดียวกัน ยังนำเสนอเรื่องราวการเสพติดในอดีตของผู้ให้สัมภาษณ์ รวมทั้งถ่ายทอดเรื่องราวการสูบบุหรี่ และดื่มเบียร์ของเขา ซึ่งยังไม่มีการตัดขาดในปัจจุบัน จากคำให้สัมภาษณ์เห็นได้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์ตระหนักถึงผลเสียของการสูบบุหรี่ว่าทำลายสุขภาพ แต่ก็ไม่ได้คิดจะเลิกสูบบุหรี่ เช่นเดียวกับที่ไม่คิดจะเลิกดื่มเบียร์ แสดงให้เห็นถึงความลุ่มหลงในสิ่งมีเมามาจนไม่อาจเอาชนะความต้องการในการเลิกสูบบุหรี่และดื่มเบียร์ของตนเองได้ ทั้งที่การกระทำดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ส่วนในระยะยาวก็อาจส่งผลต่ออาชีพการงานของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ต้องอาศัยร่างกายที่แข็งแรงในการขึ้นแสดงดนตรี และเสียงที่สมบูรณ์ในการร้องเพลง ดังบทสัมภาษณ์ ดังนี้

...เขาจุดบุหรี่ไฟแดงวาบ

“ยังสูบบุหรี่เหมือนเดิม ก็ไม่รู้ว่าอายุการใช้งานของเสียงจะเป็นยังไง” ไบหน่ามันไม่ยี่หระ เขายอมรับ

สภาพ

“ชีวิตวัยรุ่นผมผ่านมาเกือบทุกอย่าง สิ่งเสียดใจต้องผ่านให้ได้ เรียนรู้ และไม่จบกับมัน ตอนนี่กินเบียร์อย่างเดียว กินจนจะเป็นหมอยู่แล้ว เล่นดนตรีผมดื่มเบียร์ไปด้วย ไม่รู้สิ ร่างกายผมต้องการ อยากได้ แต่เบียร์ไทยนะครับ” เสียงคลื่นดังขึ้นมา แต่ไม่ดังไปกว่าเสียงหัวเราะของเขา

(วรรณ พันธ์พงศ์. 2551: 256)

4. ข้อคิดด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมคือสิ่งสำคัญสำหรับการดำรงชีวิต ปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้มนุษย์ดำรงชีวิตอย่างปกติสุขได้ก็คือการมีธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี พระไพศาล วิสาโล (2556: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงความสำคัญของธรรมชาติที่มีต่อมนุษย์ไว้ว่า

ความรู้ที่ค้นพบใหม่ในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมาทำให้เราเริ่มตระหนักว่า มนุษย์และทุกชีวิตอยู่ได้ก็เพราะการพึ่งพาอาศัยกัน นอกจากอากาศที่เราหายใจทุกเวลานาทีจะได้มาจากต้นไม้และมหาสมุทรแล้ว พลังงานที่หล่อเลี้ยงทุกเซลล์ในตัวเรายังได้มาจากสิ่งมีชีวิตชนิดอื่นที่อยู่ในร่างกายของเรามาตั้งแต่เกิด คือไมโตคอนเดรีย จะว่าไปในแต่ละเซลล์ของเรายังมีชีวิตอื่นอีกหลายชนิดที่ผสมผสานแน่นจนไม่อาจแยกจากเราได้ เราเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศน์ ขณะเดียวกันระบบนิเวศน์ก็อยู่ในตัวเราด้วย ซึ่งเชื่อมโยงสัมพันธ์กับภูเขา ป่าไม้ หมูแม่ หมูตัว มหาสมุทร ไปจนถึงดวงจันทร์ และดวงอาทิตย์ มนุษย์กับธรรมชาติเชื่อมโยงสัมพันธ์แน่น จนเราไม่อาจขีดเส้นแบ่งระหว่างเรากับธรรมชาติได้ การถือเอามนุษย์เป็นศูนย์กลาง โดยมีธรรมชาติคอยรับใช้เรานั้น นอกจากจะสะท้อนความเห็นแก่ตัวแล้ว ยังเป็นทัศนคติที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงอีกด้วย

ปัจจุบันประเทศต่างๆ หลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยกำลังประสบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางโลกาภิวัตน์ที่เน้นกำไรและรายได้เป็นสำคัญ ได้สร้างปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างมาก มนุษย์ได้ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติจนทำให้ธรรมชาติทรุดโทรมอย่างหนัก เกิดปัญหาภาวะโลกร้อน มลภาวะทางอากาศ ขาดแคลนน้ำ และความหลากหลายทางชีวภาพที่ลดลง (เย็นจิตร ถิ่นขาม. 2556: ออนไลน์)

ในฐานะที่มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ จึงควรเรียนรู้ที่จะเข้าใจปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งอยู่กับธรรมชาติอย่างมีจิตสำนึก ให้ความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บทสัมภาษณ์ของวรรณ พันธ์พงศ์ ได้แสดงข้อคิดด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ ดังนี้

บทสัมภาษณ์ ‘รงค์ วงษ์สวรรค์’ เรื่อง **ระหว่างดินสอกับกระดาษ** ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะเรื่องการรุกรานพื้นที่ทางธรรมชาติ กล่าวคือการดำเนินธุรกิจสนามกอล์ฟและรีสอร์ททางภาคเหนือที่ทำให้เกิดการแย่งน้ำจากเขื่อนและจากต้นน้ำไปจากชาวนา การใช้พื้นที่ในการสร้างรีสอร์ท

และสนามกอล์ฟก็จำเป็นต้องตัดต้นไม้ ทำให้ธรรมชาติถูกรุกรานจนเกินจำเป็น จากทัศนนะของผู้ให้สัมภาษณ์สะท้อนสภาพสังคมที่มีการพัฒนาตามแนวทางการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ มีการแทนที่พื้นที่ที่ใช้ปลูกต้นไม้ด้วยรีสอร์ทและสนามกอล์ฟ อันเป็นธุรกิจที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวและคาดว่าจะทำรายได้ให้แก่ประเทศมากกว่าภาคเกษตรกรรม อย่างไรก็ตาม ธุรกิจดังกล่าวกลับไม่สอดคล้องกับสังคมไทย ผลที่ตามมาคือผู้ประกอบการธุรกิจต้องประสบภาวะหนี้สินทรัพยากรธรรมชาติคือต้นไม้ก็ถูกทำลายไปเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ชาวนาที่ถูกแย่งน้ำไปใช้อย่างไม่สมควรยังได้รับความเดือดร้อน เนื่องจากขาดแคลนน้ำซึ่งเป็นปัจจัยที่จำเป็นมากสำหรับการปลูกข้าว เห็นได้ว่าการส่งเสริมภาคธุรกิจซึ่งมุ่งเน้นการแสวงหากำไรโดยขาดความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งมนุษย์และธรรมชาติแวดล้อม จึงควรบริหารจัดการให้ทั้งภาคธุรกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ได้รับการพัฒนาด้วยความพอดี ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

ความตั้งใจในวัย 75 ปี

อยากเขียนนวนิยายสักสองสามเรื่อง เรื่องที่อยากเขียนมากคือสนามกอล์ฟกับรีสอร์ททางภาคเหนือ พอสองอย่างนี้มา อะไรๆ หายไปเยอะ ทำให้เกิดการแย่งน้ำจากชาวนาไปใช้อย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน น้ำจากเขื่อน หรือจากต้นน้ำที่ควรเป็นของชาวนา ไหลมาเข้าสนามกอล์ฟหมด ที่ดินของชาวบ้านก็เปลี่ยนมือไปเป็นของนายทุนที่เข้ามาปลูกต้นไม้แทนที่จะปลูกต้นไม้

รีสอร์ทเหมือนกัน วัฒนธรรมรีสอร์ทขัดแย้งกับลักษณะนิสัยคนไทย แต่เขาพยายามทำให้เกิดพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบนี้จริงๆ รีสอร์ทหลายสิบแห่งไม่มีคนไปนอน เปิดไปยั้งนั้นแหละ คนไทยไม่ไปนอนแบบนั้น พื้นที่ป่าดงทางภาคเหนือกลายเป็นสนามกอล์ฟกับรีสอร์ทมากขึ้นไป

พูดแบบนี้ก็ไปขัดกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอีก เพราะเขามองว่าจะมีการท่องเที่ยวได้ ต้องมีสนามกอล์ฟและรีสอร์ท แต่ไปดูสิ มีคนนอนที่ไหน คนไทยไม่มีคิลเจอร์แบบนั้น ค่าบริการแพง ยิ่งรีสอร์ทอยู่ตามป่าเขา ค่าบำรุงรักษาแพงมาก ลงทุนก็แพงอยู่แล้ว หลายๆ ที่ เจ้าของตายยังใช้หนี้ไม่หมดเลย และที่ปลูกๆ กันก็ร้าง ยิ่งรีสอร์ทมุ่งด้วยหญ้าคา ค่าซ่อมแพงบรรลัย

การมาของสิ่งเหล่านี้ทำให้ธรรมชาติถูกรบกวนกว่าที่จำเป็น เกิดการแย่งชิงที่ดินระหว่างชาวบ้านกับนายทุน เราไม่ได้ต่อต้านกีฬาอล์ฟ แต่เราเห็นว่ามันมากเกินไป น้ำควรเป็นของชาวนาชาวไร่ กลับถูกใช้ไปในสนามกอล์ฟและรีสอร์ท เราไม่เคยโทษการกีฬา มันเป็นเรื่องของยุคสมัยที่ต้องมี แต่ต้องช่วยกันคิดว่าแค่ไหนจึงพอดี ควรมีสสนามกอล์ฟที่สนาม นี่มันผลาญกันอย่างเดียว ไม่มีใครคิด

(วรวจน์ พันธุ์พงศ์. 2552: 23)

มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ การจะอยู่ร่วมกับสัตว์ป่าและธรรมชาติจะต้องรู้จักเรียนรู้ทำความเข้าใจ เพื่อจะได้ไม่ไปทำลายระบบวิถีของชาตินั้นๆ ดังบทสัมภาษณ์ **ตามรอยช่างภาพสัตว์ป่า ม.ล. ปริญญากร วรวรรณ** ผู้ให้สัมภาษณ์บอกเล่าเรื่องราวการถ่ายภาพสัตว์ป่า ว่าจะต้อง

รู้จักเรียนรู้นิสัยสัตว์ เพื่อจะได้ไม่เป็นผู้ทำลายระบบชีวิตของสัตว์ป่า นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ยังมีแนวความคิดว่ามนุษย์ควรนอบน้อมต่อธรรมชาติ และไม่ควรกระทำอะไรใดๆ โดยมุ่งประโยชน์ของตนฝ่ายเดียว แต่ควรดูแลและคำนึงถึงสัตว์ป่าและธรรมชาติเป็นสำคัญ สำหรับผู้ที่โดยบทบาทหน้าที่แล้วต้องข้องเกี่ยวโดยตรงกับสัตว์ป่า ดังเช่นอาชีพช่างภาพสัตว์ป่า ภารกิจของช่างภาพคือการถ่ายภาพให้สวยงาม น่าประทับใจที่สุด แต่ช่างภาพที่ดีจะต้องมีจรรยาบรรณวิชาชีพ การพยายามถ่ายภาพให้เป็นที่น่าพอใจจึงต้องควบคู่ไปกับการรับผิดชอบต่อชีวิตสัตว์ป่า ไม่รุกราน ไม่สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้กับสัตว์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้น ซึ่งทำได้โดยการพยายามหาความรู้ เพื่อจะได้รู้จักธรรมชาติของสัตว์แต่ละชนิด และจะได้ปฏิบัติตนด้วยความระมัดระวัง ไม่ไปทำให้การประกอบอาชีพของตนเป็นการเบียดเบียนการดำเนินชีวิตของสิ่งมีชีวิตอื่น ดังบทสัมภาษณ์ ดังนี้

“การถ่ายภาพสัตว์ป่าไม่ใช่การแข่งขัน *ไม่ต้องถ่ายดีกว่ามึง มุมสวยกว่า ไกลกว่า* คิดแบบนี้ไม่ได้ ถ้าไม่เรียนรู้นิสัยสัตว์จริงๆ ก็กลายเป็นว่าไปตั้งบังโพรงกันตามใจ ย้ายจุดไปเรื่อย หามุมสวยๆ โดยไม่คิดถึงสัตว์ ไม่รู้เลยว่าตรงนั้นคือด่านที่สัตว์ป่าลงไป ไม่รู้เลยว่าพวกเขาระวังภัยด้วยกลิ่น คิดเพียงจะเอารูปให้ได้ นี่คือนิสัยที่อันตรายมาก

“ป่ามีเป็นแสนๆ ไร่ก็จริง แต่ไม่ได้มีที่ให้สัตว์ไปได้มากมาย สัตว์ไม่ได้เดินสะเปะสะปะ แต่เขาจะเดินเป็นวงกลม วันนี้อยู่ที่หนึ่ง และสองอาทิตย์ก็จะเวียนกลับมาอีก เพราะเป็นเส้นทางของเขาและเป็นเวลาที่ต้นไม้ต้นหญ้าเริ่มขึ้นใหม่พอดี ฉะนั้น ถ้าใครไม่รู้เรื่องเข้าไปรบกวนบนเส้นทางหากินสัตว์ พอเขากลับมาซึ่งหิวมาเต็มที แต่เจอคนเข้ามาขวาง เขาก็เสียระบบชีวิตไปเลย *ไอ้ห่า ภูหิวมาฉิบหาย เสือกมีคนมารังควาน* นี่ไง ถ้าไม่เข้าใจเรื่องเหล่านี้มันก็เท่ากับว่าไปสร้างความยุ่งยากให้สัตว์ป่าโดยตรง พื้นฐานความรู้เรื่องป่าของช่างภาพจำเป็นมาก และจะมัวมาคิดเรื่องการแข่งขันกันว่าใครจะได้รูปที่ดีกว่ากันไม่ได้ เราไปบ้านสัตว์ป่า เราต้องเคารพนับถือเขา ไม่ใช่เข้าไปก่อกวน...

(วราภรณ์ พันธุ์พงศ์. 2547: 29-30)

การได้อยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติเป็นหนทางในการหลีกเลี่ยงหนีสังคมที่วุ่นวาย ดังบทสัมภาษณ์ **ถอดรูปเงาสีขาว แดนอรัญ แสงทอง ภาพเหมือนในวัยระห่ำของศิลปิน** ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ไปเก็บลูกยางมาปลูก รดน้ำดูแลอย่างดี ด้วยเหตุผลต้องการหนีสังคมที่ร้อนระอุ ทั้งนี้ การกระทำของผู้ให้สัมภาษณ์มีความเกี่ยวข้องกับการรับรู้เรื่องราวคลื่นการเปลี่ยนแปลงสังคมโลก ที่โลกได้เปลี่ยนแปลงจากยุคเกษตรกรรม ซึ่งสภาพเศรษฐกิจและสังคมเป็นสังคมดั้งเดิม มีการทำการเกษตรแบบพึ่งพาธรรมชาติ ไปสู่ยุคอุตสาหกรรมที่ใช้เครื่องจักรเครื่องยนต์แทนแรงงานคนและสัตว์ ทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้ไปอย่างไม่มีมีการควบคุม และเกิดความแตกต่างระหว่างสังคมเมืองกับสังคมชนบท จนมาถึงยุคเทคโนโลยีข่าวสารข้อมูล ซึ่งเป็นยุคโลกการสื่อสารไร้พรมแดน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายจนคนในสังคมปรับตัวไม่ทัน ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่มีความยินดีที่จะอยู่ในคลื่นลูกที่สามนี้ จึงได้กลับมาอยู่ใกล้ชีวิต

กับธรรมชาติ นับเป็นความพยายามที่จะหวนคืนสู่สังคมในอดีต ที่สภาพสังคมมีความเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นว่าความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร ไม่ได้เป็นเครื่องยืนยันว่าจะทำให้ผู้คนในสังคมมีชีวิตที่มีความสุข เพราะความสุขที่สำคัญของมนุษย์ อาจเป็นความสงบสุขทางจิตใจและพอใจในชีวิต ไม่ใช่ความเจริญทางวัตถุเช่นในปัจจุบัน ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

...ไม่นานมานี้ ผมไปเก็บลูกยางริมแม่น้ำเพชรบุรี เก็บมาเยอะ พยายามเพาะ ใช้เวลาก็ไม่รู้กว่าจะโต ไม่รู้โตหรือเปล่า (หัวเราะ) แต่เพาะไว้ ใฝ่รดน้ำ ดูแลมัน ตอนนี่เริ่มออกรากแล้ว แต่ต่อไปอาจจะตายหมดก็ได้ ไม่เป็นไร เรื่องเล็กๆ น้อยๆ เหล่านี้เป็นหนทางแห่งการหลีกหนีสังคมอันร้อนระอุอย่างหนึ่ง หนังสือ 'คลื่นลูกที่สาม' ของทอพลเลอร์ เล่าว่าคลื่นที่หนึ่งคือสังคมเกษตรกรรม ลูกที่สองคืออุตสาหกรรม ขณะนี้เราอยู่ในคลื่นลูกที่สามซึ่งเป็นยุคข่าวสารข้อมูล ผมอ่านแล้วผมขอป้ายบาย ภูเขา กลับไปอยู่ในคลื่นลูกที่หนึ่ง (หัวเราะ) ภูเขาอยู่กับพวกมันดีกว่า...

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 155-156)

5. ข้อคิดด้านกระแสความเป็นไปของโลกและสังคม

งานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ ที่ผู้วิจัยศึกษา เป็นบทสัมภาษณ์ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกในช่วงปี พ.ศ. 2542-2552 ช่วงเวลาดังกล่าวทั้งในประเทศไทยและในสังคมโลกมีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงมากมาย เช่น การเติบโตของระบบทุนนิยม การเกิดปัญหาภาวะโลกร้อน การเกิดสงครามความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกากับกลุ่มประเทศมุสลิม งานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ ได้บันทึกทัศนคติ ความคิด ความเชื่อของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับกระแสความเป็นไปของโลกและสังคมดังกล่าว ตลอดจนวิถีการปฏิบัติตนของผู้ให้สัมภาษณ์ที่จะต้องดำรงตนอยู่ในภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นข้อคิดให้แก่ผู้อ่าน ดังนี้

5.1 กระแสทุนนิยม

ทุนนิยม (Capitalism) หมายถึงระบบเศรษฐกิจที่มีพื้นฐานอยู่ที่นายทุนเอกชนจำนวนหนึ่งเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต และทำการผลิตโดยจ้างแรงงานรับจ้าง เพื่อการแสวงหามูลค่าส่วนเกิน (กำไร) ของนายทุน ลักษณะอื่นๆ คือมีการพัฒนาอุตสาหกรรม การค้า การเงิน อย่างมาก ธุรกิจเอกชนมีอิสระที่จะประกอบกิจการ ผลิตและการซื้อขายเป็นไปตามกลไกตลาด (วิทยากร เชียงกูล. 2545: 33)

หลักการสำคัญของระบบทุนนิยมคือ การลงทุนทำการผลิตเพื่อแสวงหากำไรสูงสุด โดยอาศัยกลไกตลาดที่มีการแข่งขันแบบเสรี ทุนนิยมถือว่าปัจเจกชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตและผลกำไรที่

เกิดขึ้นอย่างไม่มีขีดจำกัด หลักการดังกล่าวทำให้เศรษฐกิจเติบโตและก้าวหน้า แต่ขณะเดียวกันก็นำไปสู่ปัญหาหลายประการ เช่น เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง ความเสื่อมโทรมทางศีลธรรม ชุมชนอ่อนแอ ผลกระทบเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดกระแสการต่อต้านทุนนิยมและลัทธิบริโภคนิยม ดังสะท้อนให้เห็นผ่านงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวอร์พจน์ พันธุ์พงศ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ต้องยอมรับว่าชาวนาถูกเอาเปรียบมาตลอด อยากรู้ว่าใครเลย ตระกูลผมมีนาอยู่ 2 หมื่นไร่ จากเดิมปู่ผมมีเรือลำเดียว ค้าข้าว ตอนแก่ตายมีนา 2 หมื่นไร่ ไม่เรียกว่ารวยเพราะชาวนาได้ยังไง รวยเพราะชาวนาทั้งนั้นแหละ เกษตรกร 80-90% ของประเทศคือชาวนา ชาวนาทำรายได้มากที่สุด ข้าวคือหัวใจของคนไทย ชาวนาคือกระดูกสันหลังของชาติ แต่ตอนนี้ศักดิ์ศรีชาวนาต่ำกว่าขอตาน เพราะขอตานรายได้ดีกว่า โสเภณีมีศักดิ์ศรีสูงกว่าชาวนาอีก ไม่ได้พูดเล่นนะครับ คนจำนวนไม่น้อยคิดแบบนี้จริงๆ ชาวนาทางเหนือล้มละลาย ลูกสาวมาเป็นโสเภณี ส่งเงินไปไถ่नाคีน ปลูกบ้านใหม่ กลับไปเยี่ยมแม่ที่ ชาวบ้านรับรองเป็นราชินี คนเห็นว่โสเภณีไม่ได้เลวร้าย

(วอร์พจน์ พันธุ์พงศ์. 2545: 119)

งานเขียนบทสัมภาษณ์ **เดชา ศิริภัทร คินชีวิตสู่ความเรียบง่าย** ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ของชาวนา โดยเห็นถึงชะตากรรมที่ชาวนาได้รับว่าแม้ชาวนาจะเป็นเกษตรกรที่สร้างรายได้มากที่สุด แต่สังคมกลับมองว่าชาวนามีศักดิ์ศรีต่ำกว่าขอตานและโสเภณี เพราะชาวนามีรายได้น้อยกว่าผู้ที่ทำอาชีพดังกล่าว

ในบทสัมภาษณ์เรื่องเดียวกันผู้ให้สัมภาษณ์ยังได้กล่าวถึงสภาพชีวิตอันย่ำแย่ของชาวนาไทย โดยผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าสาเหตุมาจากวิถีชีวิตของชาวนาที่เปลี่ยนจากการทำเพื่ออยู่เพื่อกินมาเป็นการทำเพื่อความร่ำรวย พร้อมทั้งได้วิเคราะห์ว่ารากเหง้าของวิถีคิดนี้มาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 เรื่อยมา ที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยกลายเป็นทุนนิยมแบบเสรี ระบบทุนนิยมนี้ทำให้ภาคเกษตรต้องทำเกษตรแผนใหม่ ตามการส่งเสริมของสหรัฐอเมริกา ซึ่งจะต้องลงทุนเป็นจำนวนมากกับการใช้ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เครื่องจักร น้ำมัน ฯลฯ สุดท้ายชาวนาที่ขาดทุนและล้มละลาย และจำต้องเปลี่ยนจากเกษตรกรไปเป็นกรรมกร จากมุมมองความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าทุนนิยมได้ลดทอนศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ลง โดยทำให้มนุษย์มีสภาพเป็นเพียงแรงงาน อันเป็นหนึ่งในปัจจัยการผลิตเท่านั้น ทั้งที่แต่เดิมในสังคมไทย ชาวนามีคุณค่าได้รับการยกย่องว่าเป็นกระดูกสันหลังของชาติ ปัจจุบันชาวนากลับเป็นอาชีพที่คนส่วนมากในสังคมไม่ต้องการจะเป็น การปรับเปลี่ยนระบบการผลิตจากการยังชีพไปสู่การปลูกเชิงพาณิชย์ ทำให้ชาวนามีรายจ่ายเพิ่มขึ้น ในขณะที่รายได้ที่ได้รับไม่เพียงพอกับรายจ่าย ประกอบกับการเติบโตของสังคมวัตถุที่

ส่งเสริมการบริโภคอย่างฟุ้งเฟ้อ ทำให้ชาวนาประสพภาวะหนี้สิน ล้มละลาย และต้องกลายมาเป็นแรงงานของเกษตรหรือภาคอุตสาหกรรมในเขตเมือง งานเขียนบทสัมภาษณ์เรื่องนี้ทำให้ผู้อ่านเห็นถึงผลกระทบสำคัญของระบบทุนนิยมในสังคมไทยที่มีต่อชีวิตมนุษย์ โดยเฉพาะชาวนา ผู้ที่ปลูกข้าวมาหล่อเลี้ยงชาวไทยทั่วประเทศ

ตอนนี้นิสัยการใช้รถของเขาเปลี่ยนไป เพิ่งตัดสินใจถอดไอ้ตีนโตออก เปลี่ยนเอายางธรรมดาใส่แทน “เพื่อนบางคนบอกว่าเหมือนรถชนผัก ก็ราวๆ นั้นแหละ” เขาขำรถตัวเอง “คือในสายตาชาวบ้านเขามองพวกออฟโรดไม่ค่อยดีนัก ซึ่งผมเองก็ใช้อยู่ และถึงจะทำตัวยังงี้ก็แล้วแต่ มันก็ถูกมองด้วยสายตาเดียวกันไปหมด ผมก็เลยเล่นมันแบบนี้ แล้วก็พบว่ามันก็ทำงานได้ ที่ไหนรถนักก็จะไปลุยให้มันได้อะไรขึ้นมา เจอแอ่งโคลนไปต่อไม่ได้ ก็รอให้มันแห้งก่อนก็ได้ ไม่เห็นจะต้องรีบไปไหนสักหน่อย”

ม.ล. ปริญญากร บอกว่าเขาไม่เข้าใจวัฒนธรรมของชาวออฟโรดนัก โดยเฉพาะการยกขบวนแห่กันไปมาก ๆ และระห่ำลุยไปในทางโหดหิน ยิ่งยากลำบาก ยิ่งลุย พอติดก็ช่วยกันลากดึง มันคล้ายกับว่าจงใจลำบากเพื่อว่าจะได้ใช้เครื่องมือโคตรเท่ราคาแพงที่พกมาพร้อม

เป็นวิถีคิดของโลกทุนนิยมที่ประหลาดมากที่สุดเรื่องหนึ่ง

(วรพจน์ พันธุ์พงศ์. 2545: 32)

คำให้สัมภาษณ์ใน **ตามรอยช่างภาพสัตว์ป่า ม.ล. ปริญญากร วรธรรม** สะท้อนให้เห็นมุมมองของชาวบ้านที่มีต่อกลุ่มผู้ใช้ยานพาหนะประเภท “ออฟโรด” ซึ่งใช้ในการเดินทางลักษณะท้าทาย ไปยังพื้นที่ที่ยากจะเข้าถึง ชาวบ้านนั้นมองกลุ่มออฟโรดในทางไม่ดี เนื่องจากการจงใจใช้รถอย่างสมบุกสมบัน ได้ทำให้ทางที่ชาวบ้านใช้สัญจรเสียหาย สร้างความเดือดร้อนให้แก่ชาวบ้านในพื้นที่ที่จำเป็นต้องใช้เส้นทางนั้น จากคำให้สัมภาษณ์จะเห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้ที่เอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้จักปรับตัวในการอยู่ร่วมกับชาวบ้าน และคำนึงถึงความเดือดร้อนที่ชาวบ้านจะได้รับ จึงได้เปลี่ยนยางรถยนต์จากขนาดใหญ่ให้เป็นขนาดธรรมดา ที่สำคัญคือการแสดงทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์ในเชิงไม่เห็นด้วยกับวิถีคิดอันไม่สมเหตุสมผลของโลกทุนนิยม ที่กลุ่มออฟโรดจะขับรถลุยไปยังที่ที่สร้างความลำบาก เพื่อจะได้มีโอกาสใช้อุปกรณ์เครื่องมือราคาแพงที่นำมาด้วย ในแง่นี้เราจะเห็นอุดมการณ์บางประการของทุนนิยมคือ การมองว่ามนุษย์เป็นลูกค้าหรือเป็นผู้บริโภค ซึ่งเป็นเป้าหมายของการขายผลผลิตเพื่อให้เกิดกำไร ดังนั้นจึงต้องมีการพยายามขายสินค้าด้วยกลยุทธ์ต่างๆ อันนำไปสู่วัฒนธรรมบริโภคนิยม จากบทสัมภาษณ์ที่ยกมาเห็นได้ว่าแท้ที่จริงแล้วยางรถยนต์ขนาดใหญ่ไม่ได้มีความจำเป็นต่อการเดินทางในป่า ดังประสพการณ์การใช้รถยนต์ของผู้ให้สัมภาษณ์ ที่แม้เปลี่ยนเป็นยางขนาดธรรมดาก็สามารถขับเคลื่อนไปได้เช่นกัน นอกจากนี้ไม่มีความจำเป็นแล้ว การใช้ยางรถยนต์ขนาดใหญ่ยังทำให้เส้นทางสัญจรเสียหาย สร้างความเดือดร้อนให้แก่ชาวบ้านที่ต้องใช้ทางที่หลังอีกด้วย

สาเหตุที่กลุ่มออฟโรดตั้งใจขับรถไปในที่ที่จะสร้างความยากลำบาก ก็ด้วยต้องการใช้อุปกรณ์ราคาแพงที่แสดงถึงความทันสมัยที่เตรียมพร้อมมาด้วย เป็นไปได้ว่าวัตถุประสงค์เหล่านี้ได้ผ่านการคิดค้นทางการตลาด ทำให้ผู้บริโภครู้สึกต้องการมีไว้ในครอบครอง ทั้งที่โดยปกติแล้วอาจไม่มีความจำเป็น และไม่เคยรู้สึกถึงความต้องการสินค้าเหล่านี้มาก่อน ทุนนิยมได้สร้างความรู้สึกเสมือนจำเป็น และยังกระตุ้นให้คนรู้สึกว่าตนเองพร้อมอยู่เสมอ นั่นคือความรู้สึกว่าชีวิตยังขาดบางสิ่งบางอย่างที่จะทำให้ตนเองมีคุณค่า จึงต้องเติมเต็มด้วยสินค้าที่ดูทันสมัย ได้เป็นเจ้าของสินค้าที่มีตราสินค้าที่มีชื่อเสียง ซึ่งจะทำให้ผู้ที่ไม่พอใจตัวตนที่เป็นอยู่รู้สึกว่าตนเองกลายเป็นคนใหม่ มีรสนิยม หรือมีตัวตนในกลุ่มสังคม

ทั้งนี้ เป็นไปได้ว่าในบางครั้งการมุ่งความสนใจอยู่ที่คุณค่าภายนอกอันจอมปลอม กลับทำให้เราละเลยคุณค่าที่แท้จริงของชีวิต เช่น การใส่ใจ เชื้ออาหารต่อเพื่อนมนุษย์ ดังการขับขีรถยนต์ของชาวออฟโรดที่ทำให้ทางที่ใช้เดินรถนั้นทรุดโทรม โดยไม่ได้พะวงถึงความเดือดร้อนที่คนใช้ทางที่หลังจะได้รับ

งานเขียนบทสัมภาษณ์เรื่องนี้ได้ทำให้ผู้อ่านทบทวนตรวจสอบถึงอุดมการณ์บางประการของทุนนิยม ที่ครอบงำความคิดและพฤติกรรมของผู้คนในสังคม จนเราอาจสงสัยว่าอะไรที่เป็นความต้องการอันแท้จริง หรือเป็นคุณค่าสำคัญของชีวิต

“...ก่อนเจอแฟนผมคิดได้...”

ผมฟังไม่ถนัด ถามเขาซ้ำว่าเคยติดคุกหรือ

“ติดได้ ตอนอยู่กับใหม่ๆ เขาต้องคอยซื้อให้ผม ทั้งที่เขาเกลียดมาก ไม่เคยดื่มเลย กระจ่างวันหนึ่งเขาบอกว่าไม่ชอบ พอคุยกันผมเลิกเลย ผมบอกเขาว่าไม่ต้องซื้อแล้วนะ ฉะนั้น บ้านนี้ไม่มีน้ำอัดลม แต่นอกบ้านบางที่ผมก็ดื่มบ้าง เพราะบางงานที่ไป คุณเชื่อไหมว่าได้กั๋นกว่าน้ำเปล่า เราก็ต้องกิน คิดว่ากินกันตายไปก่อน ผมไม่อยากสนับสนุนบริษัทยักษ์ใหญ่เพราะเขามีพร้อมแล้ว รวยมหาศาลอยู่แล้ว จะรวยไปถึงไหน อีกอย่าง การที่เขาเข้ามาประเทศเรา เขาซื้อบริษัทคนไทยหลายๆ แห่ง ซื้อและปิด เดี๋ยวนี้ผมจะกินไอศกรีมถั่วดำ มันไม่มีแล้ว มีแต่วอลท์ ผมเลยไม่กิน ผมไม่ชอบวิธีการที่คุณบุก นูหรือออกเหมือนกัน ตอนเข้ามาใหม่ๆ มันให้เด็กถือแจกตามชายหาดเลยนะครับ ให้คนติดก่อน ค่อยมาขายเต็มที่ หรือแม้แต่การต่อรองระหว่างรัฐบาลกับต่างประเทศ มันอาศัยความใหญ่บีบจนคุณต้องยอมมันกลายเป็นเรื่องลึกซึ้งไปอีก คือถ้าเรารู้และแก้ไขได้ ควรจะสู้ เพราะวิธีการของมันทุนนิยมมากๆ สร้างค่านิยมพุ่งเป้า

“ตอนนี้เด็กไทยอ้วนมาก อ้วนจนเป็นโรค เพราะเรากินฟาสต์ฟู้ดมาตลอด มันบุกเข้ามาถึงงานวัดแล้ว...”

งานเขียนบทสัมภาษณ์ **ลมทะเลร้องเพลงเร็กเก้ แก๊ป ทีโบน** ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงท่าทีอย่างชัดเจนว่าปฏิเสธระบบทุนนิยม เห็นได้จากการแสดงออกด้วยการเลิกดื่ม น้ำอัดลมโคคา-โคล่า ไม่บริโภคอาหารฟาสต์ฟู้ด และไม่ใช้บริการห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ดังคำกล่าวที่ว่า “ฟาสต์ฟู้ดไม่ได้กินเงินผม แม็คโครหรือห้างใหญ่ๆ ผมไม่เหยียบ” การที่ผู้ให้สัมภาษณ์ตัดสินใจเลิกดื่ม น้ำอัดลม ทั้งที่เคยดื่มจนเรียกได้ว่า “ติดค็อก” ย่อมแสดงว่าผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สนับสนุนระบบทุนนิยมเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ น้ำอัดลมยี่ห้อดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึงนั้น ก็คือผลผลิตผลที่เกิดขึ้นจากระบบทุนนิยม เป็นสินค้าที่ตอบสนองความต้องการทางจิตใจ ทำให้ผู้บริโภครู้สึกเสมือนเป็นคนใหม่จากการได้บริโภคสินค้ามีชื่อ และสร้างความสุขให้เกิดขึ้น สอดคล้องกับความเชื่อที่ทุนนิยมปลูกฝังลงไปในใจผู้คนที่ความสุขเกิดจากการบริโภคและการครอบครองทรัพย์สิน

อย่างไรก็ตาม ความรู้สึกเป็นคนใหม่ดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่าผู้คนที่อยู่ในกระแสทุนนิยมขาดความมั่นใจในตนเอง และหลงให้คุณค่ากับวัตถุภายนอก เช่นเดียวกับแนวคิดเรื่องความสุขที่ทุนนิยมจะมุ่งเน้นความสุขที่เกิดจากการบริโภคและครอบครองทรัพย์สิน โดยมองข้ามความสุขทางจิตใจที่ไม่เกี่ยวข้องกับวัตถุ

ทุนนิยมกระตุ้นให้ผู้คนที่ต้องการบริโภคอยู่ตลอดเวลา ผู้คนที่ไม่อาจยับยั้งความต้องการของตนเองได้จึงต้องประสบภาวะสุขภาพทรุดโทรมตามมา เนื่องจากมีการบริโภคอาหารที่มีรสชาติและสีสังขารรับประทาน แต่ด้วยคุณค่าทางโภชนาการเช่นอาหารขยะ (Junk Food)

นอกจากนี้ในแง่การค้าระบบทุนนิยมยังได้ทำลายผู้ค้ารายย่อย เนื่องจากหัวใจสำคัญของทุนนิยมคือการแข่งขันเสรี โดยอาศัยกลไกตลาด เพื่อการแสวงหากำไรสูงสุด ผลที่ตามมาคือเกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม ด้วยมีการขยายตัวของผู้ค้ารายใหญ่หรือห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ และมีบริษัทข้ามชาติเข้ามาดำเนินกิจการค้าปลีกภายในประเทศ ซึ่งผู้ค้าเหล่านี้ล้วนได้เปรียบทั้งเรื่องทรัพยากรและอำนาจ ทำให้ผู้ค้าปลีกรายย่อยที่ดำเนินกิจการโดยคนในชุมชนไม่สามารถแข่งขันได้ จึงต้องเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ในการแข่งขันและเลิกกิจการไปในที่สุด

5.2 ความรุนแรงและการก่อการร้าย

ในวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 ได้เกิดเหตุการณ์สำคัญที่อยู่ในกระแสความสนใจของโลก นั่นคือเหตุการณ์ก่อการร้ายในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่เครื่องบินโดยสารโบอิง 767-200 เที่ยวบินที่ 11 ของสายการบินอเมริกันแอร์ไลน์ พุ่งชนยอดตึกเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ 1 ต่อมาในเวลาไล่เลี่ยกันเครื่องบินโบอิง 767-200 เที่ยวบินที่ 175 ของสายการบินยูไนเต็ดแอร์ไลน์ ได้พุ่งเข้าชนตึกเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ 2 ก่อนที่เครื่องบินโบอิง 757-200 เที่ยวบินที่ 77 ของสายการบินอเมริกันแอร์ไลน์ จะพุ่งเข้าชนอาคารเพนตากอน ที่ทำการกระทรวงกลาโหมของสหรัฐอเมริกา ณ กรุงวอชิงตัน และเกิดเหตุการณ์

เครื่องบินของสายการบินยูไนเต็ดแอร์ไลน์ตกในมลรัฐเพนซิลวาเนีย เหตุการณ์เหล่านี้ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บ สูญหาย และเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก สหรัฐอเมริกาได้ระดมเจ้าหน้าที่สำนักงานสอบสวนกลาง (FBI) ออกสืบหาผู้ก่อการวินาศกรรม ก่อนจะสรุปว่าไอซามา บิน ลาเดน หัวหน้าขบวนการอัลเคดา เป็นผู้บงการให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว และสหรัฐอเมริกาได้เข้าสู่สงครามในอัฟกานิสถาน เพื่อเป็นการตอบโต้บิน ลาเดน

ภายหลังการเกิดเหตุการณ์สะเทือนขวัญที่สหรัฐอเมริกา สื่อมวลชนได้เกาะติดสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งวอร์พจน์ พันธุ์พงศ์ ที่ได้นำเสนอบทสัมภาษณ์ ดร. จรัญ มะลูลีม การเมืองและคัมภีร์มุสลิมที่โลกต้องรู้ ตีพิมพ์ครั้งแรกในนิตยสารจีเอ็ม ฉบับเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2544 บทสัมภาษณ์เรื่องนี้ได้นำเสนอทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีต่อเหตุการณ์การก่อวินาศกรรมตึกเวิลด์เทรด ปัญหาความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกากับกลุ่มประเทศมุสลิม การให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม รวมทั้งการบันทึกภาพความสูญเสียที่เกิดจากการทำลายล้างของมนุษย์ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“...การตัดสินใจอย่างไม่ยุติธรรมในกรณีพิพาทระหว่างปาเลสไตน์กับประเทศกลุ่มอาหรับ การเข้าไปของกองทัพสหรัฐฯ ในซาอุดีอาระเบีย การบอยคอตหรือแข่งขันในอิรักนับสิบปีเป็นต้นเหตุของความตายในอิรักอย่างนับไม่ถ้วน รวมทั้งความตายของคนอาหรับอีกนับหมื่นๆ ซึ่งคนตะวันตกไม่เคยพูดถึง ขณะที่ความตายที่เวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ ไม่มีใครแสดงตัวเลขให้เห็นที่แน่ชัด ยังเป็นปัญหาอยู่ว่าตายจริงๆ เท่าไรแน่นอน, ไม่ว่าจะบาดเจ็บล้มตายมากน้อยเท่าไร ทุกคนก็น่าสงสาร แต่ถ้าถามว่าเมื่อเทียบกับจำนวนคนตายชาวอาหรับหรือการที่ชาวอาหรับถูกบีบให้ออกจากประเทศในปาเลสไตน์หนีไปเลบานอน ไปอยู่ค่ายลี้ภัยและถูกตามไปถล่มอีกจนราบเป็นหน้ากลอง อยากถามว่าอะไรมันโหดร้ายป่าเถื่อนและรุนแรงกว่ากัน

เมื่อคราวที่สหรัฐฯ บอมบ์ชูดาน โดยอ้างว่าเป็นที่กบดานของบิน ลาเดน นั้น ผมเคยไปดูด้วยตาตัวเองมาแล้ว บ้านเรือนและโรงงานต่างๆ พินาศ ผมเห็นหลุมศพกองพะเนิน เห็นพี่น้องปาเลสไตน์ไร้ที่อยู่อาศัย ต้องมาหลบอยู่ในค่ายลี้ภัยของเลบานอนอย่างทุกขทรมาน ถูกอิสราเอลไล่ออกมาจากแผ่นดินเดิมของเขา และเมื่อมาตั้งแคมป์ ก็ถูกสหรัฐฯ ตามมาถล่มตายไปวันเดียวราวสักสามพันคน หลุมศพยังกองส่งกลิ่นคละคลุ้งอยู่ ฉะนั้น ในแง่หนึ่งถ้าโลกยังมีการก่อการร้าย ผมว่ามันเกิดจากการต่อสู้ของคนไม่มีทางออก คับแค้น ยกลำบาก...”

(วอร์พจน์ พันธุ์พงศ์. 2551: 175)

จากคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แสดงให้เห็นถึงความอยุติธรรมที่ประเทศต่างๆ ได้รับจากการปฏิบัติการของสหรัฐอเมริกา เช่น การเข้าไปตั้งฐานทัพสหรัฐอเมริกาในซาอุดีอาระเบีย การแทรกแซงในประเทศอิรัก การส่งกองกำลังไปถล่มอัฟกานิสถาน โดยอ้างสาเหตุว่าเป็นที่กบดานของบิน

ลาเดน ซึ่งล้วนก่อให้เกิดความทุกข์ทรมาน ความสูญเสีย ทั้งที่อยู่อาศัยและชีวิตของผู้คนเป็นจำนวนมาก

การสะท้อนความสูญเสียดังกล่าวเป็นภาพอีกด้านหนึ่งที่เกิดขึ้นในภาวะที่กำลังมีสงคราม ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกากับชาวมุสลิม ซึ่งส่วนใหญ่แล้วภาพที่ปรากฏต่อสายตาชาวอเมริกัน และชาวโลก จะเป็นภาพเครื่องบินพุ่งชนตึกเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ที่สถานีโทรทัศน์ซีเอ็นเอ็น (CNN) ทำการฉายภาพซ้ำไปซ้ำมา ผู้ให้สัมภาษณ์จึงได้ทำหน้าที่กระตุ้นเตือนผู้อ่าน ว่ามิได้มีเพียงสหรัฐอเมริกาเท่านั้นที่สมควรได้รับความสงสารเห็นใจ เพราะยังมีผู้คนอีกไม่น้อยที่ได้รับความเดือดร้อนแสนสาหัสจากการกระทำของสหรัฐอเมริกา บทสัมภาษณ์เรื่องนี้ทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงมหันตภัยความรุนแรงที่เกิดขึ้นได้จากการทำลายล้างของมนุษย์ และทำให้ผู้อ่านได้ทำความเข้าใจว่าปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศหรือกลุ่มประเทศนั้นไม่อาจแก้ไขได้ด้วยวิธีการรุนแรง และการห้ามนั้นประทัดประการกันมีแต่จะสร้างเดือดร้อน สูญเสียให้แก่ทุกฝ่าย

กล่าวโดยสรุป ข้อคิดที่วรพจน์ พันธุ์พงศ์ ได้ให้แก่ผู้อ่านผ่านการนำเสนอวิถีชีวิตของบุคคล ผู้ให้สัมภาษณ์ โดยให้ความสำคัญแก่การดำเนินชีวิตเป็นอันดับแรก บทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ ทำให้เห็นว่ามนุษย์สามารถกำหนดแนวทางชีวิตของตนเองได้ ไม่ว่าจะตัดสินใจเลือกที่ทำหรือไม่ทำอะไรก็ตาม สิ่งสำคัญคือความรับผิดชอบต่อน้ำที่ในบทบาทแต่ละสถานภาพที่แตกต่างกัน ออกไป ความสุขจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีความพึงพอใจกับชีวิตที่ดำเนินไป มนุษย์ควรแก้ไขความผิดพลาดด้วยตนเอง เคารพและรับฟังผู้มีประสบการณ์ความสามารถมากกว่า อยากรู้ก็ตาม แต่ละคนนิยมความสุขของชีวิตไม่เหมือนกัน จึงเป็นเอกสิทธิ์ที่แต่ละคนจะให้คุณค่าและความหมายของชีวิตที่แตกต่างกัน

นอกจากนั้นในฐานะที่มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงต้องมีหน้าที่ที่รักษาความถูกต้อง ผดุงความชอบธรรม ดูแลช่วยเหลือ มีน้ำใจต่อเพื่อนมนุษย์ และพึงระมัดระวังการกระทำใดๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อสังคมในแง่ลบด้วย

อย่างไรก็ตาม วรพจน์ พันธุ์พงศ์ ได้แสดงให้เห็นถึงความเป็นปุถุชนของผู้ให้สัมภาษณ์ด้วย ได้แก่ ความปรารถนาอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ เช่น การต้องการเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ตลอดจนความปรารถนาความสุขเชิงอบาย คือการมรณ การเที่ยวเตร่ เสพของมีนเมา ทั้งนี้ ผู้เขียนไม่ได้ตัดสินประณาม หรือให้คุณค่ากับการแสดงออกซึ่งความเป็นปุถุชนนั้นเท่ากับการนำเสนอชีวิตในอีกแง่มุมหนึ่งที่ทุกคนจะต้องมี

วรพจน์ พันธุ์พงศ์ มักจะสอดแทรกข้อคิดเรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อสัมภาษณ์ในประเด็นที่พาดพิงถึงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายไป อีกทั้งนำเสนอสภาพการณ์อันเป็นปัญหา

ในกระแสโลกและสังคมอยู่เสมอ ซึ่งทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และดำเนินชีวิตอย่างรู้เท่าทัน

การศึกษาข้อคิดในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ โดยศึกษาโลกทัศน์ของผู้ให้สัมภาษณ์ ทำให้ผู้อ่านได้เห็นอุดมการณ์ วิธีการในการดำเนินชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ ขณะเดียวกัน วรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ยังสอดแทรกข้อคิดของตนเองไว้ในบทสัมภาษณ์อย่างแนบเนียน สิ่งที่วรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ให้คุณค่าและความสำคัญ เช่น การมีชีวิตที่ดี การทุ่มเทพลังแรงใจในการทำงาน จะสะท้อนจากการนำเสนอคำถาม และการสอดแทรกทัศนะความคิดของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ลงไปในบทสัมภาษณ์ ทั้งนี้ การนำเสนอคำถามเป็นไปเพื่อทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เรียบเรียงความคิด อันจะเป็นอุทาหรณ์แก่ผู้อ่าน แสดงถึงการให้ค่าในการทำงานสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ว่าเป็นสื่อกลางที่จะทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ทบทวนตัวเอง และนำสิ่งที่ประสพการณ์ความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์มาบอกเล่าแก่ผู้อ่าน

นับได้ว่า บทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ มีคุณค่าในด้านกาให้ข้อคิดที่เป็นอุทาหรณ์แก่ผู้อ่าน ผ่านการนำเสนอแง่มุมต่างๆ ตลอดจนความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์อย่างแนบเนียน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ปฏิญญาพันธเรื่อง กลวิธีการประพันธ์และข้อคิดในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ ฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาจากเอกสาร มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษากลวิธีการประพันธ์ และข้อคิดในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของ วรพจน์ พันธุ์พงศ์ โดยศึกษาจากงานเขียนบทสัมภาษณ์จำนวน 7 เล่ม มีงานเขียนบทสัมภาษณ์รวมทั้งสิ้น 24 เรื่อง และงานเขียนบทสัมภาษณ์ขนาดยาวจำนวน 3 เรื่อง สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. กลวิธีการประพันธ์ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์

กลวิธีการประพันธ์ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ ผู้วิจัยศึกษากลวิธีการประพันธ์ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ที่เป็นลักษณะเด่น 7 ประการ ได้แก่ การตั้งชื่อเรื่อง การเขียนความนำ การเขียนเนื้อเรื่อง การนำเสนอฉากและบรรยากาศ การปรากฏตัวของผู้เขียนในบทสัมภาษณ์ การนำเสนอบทสัมภาษณ์ของบุคคลอื่นประกอบ และการเขียนความจบ สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1.1 การตั้งชื่อเรื่อง ผู้วิจัยพบว่า กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องของผู้เขียนเลือกใช้มีทั้งหมด 5 วิธี ได้แก่ การตั้งชื่อเรื่องแบบบอกเนื้อหาเชิงสรุป การตั้งชื่อเรื่องแบบชวนฉงน การตั้งชื่อเรื่องแบบคำถาม การตั้งชื่อเรื่องแบบขัดแย้ง และการตั้งชื่อเรื่องจากสิ่งที่เป็นกระแสสังคม

1.2 การเขียนความนำ ผู้วิจัยพบว่า ผู้เขียนเลือกใช้กลวิธีการเขียนความนำเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านติดตามอ่านเนื้อหาในงานเขียนสัมภาษณ์ต่อไป กลวิธีการเขียนความนำที่ผู้เขียนเลือกใช้มีทั้งสิ้น 10 วิธี ได้แก่ การเขียนความนำด้วยการกล่าวถึงภูมิหลังผู้ให้สัมภาษณ์ การเขียนความนำแบบสนทนากับผู้อ่าน การเขียนความนำด้วยเหตุการณ์ที่เป็นกระแสสังคม การเขียนความนำแบบเรื่องสั้นและนวนิยาย การเขียนความนำด้วยเรื่องเล่าที่ผู้เขียนได้ประสบมา การเขียนความนำแบบบทละคร การเขียนความนำแบบกระแสสำนึก การเขียนความนำด้วยการสร้างปมขัดแย้ง การเขียนความนำแบบกลอนเปล่า และการเขียนความนำด้วยการใช้คำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์มากล่าว

1.3 การเขียนเนื้อเรื่อง ผู้วิจัยพบว่า ผู้เขียนเขียนเนื้อเรื่องโดยใช้กลวิธีการถาม ซึ่งมีทั้งสิ้น 8 วิธี ได้แก่ การถามเพื่อเปิดประเด็น การถามด้วยคำถามต่อเนื่อง การถามในลักษณะสรุปคำตอบ การถามโดยแสดงทัศนะของผู้เขียน การถามโดยกล่าวอ้างแหล่งที่มา การถามโดยพาดพิงถึงบุคคลที่สาม การถามในลักษณะยั่วอารมณ์ การถามด้วยคำถามแย้ง

1.4 การนำเสนอฉากและบรรยากาศ ผู้วิจัยพบว่า ผู้เขียนมีกลวิธีการนำเสนอฉากและบรรยากาศ ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ ฉากที่เป็นสถานที่ ฉากที่เป็นเวลา และฉากที่เป็นวิถีชีวิตหรือสภาพสังคม

1.5 การปรากฏตัวของผู้เขียนในบทสัมภาษณ์ พบว่า ผู้เขียนมีกลวิธีในการปรากฏตัวใน 2 ลักษณะคือ การแสดงตัวตนของผู้เขียนในกระบวนการสัมภาษณ์ และการแทรกทัศนคติของผู้เขียน

1.6 การนำเสนอบทสัมภาษณ์ของบุคคลอื่นประกอบ พบในงานเขียนบทสัมภาษณ์ 3 เรื่อง ได้แก่ งานเขียนบทสัมภาษณ์ สุวินัย ภรณวลัย สมรักษ์ คำสิงห์ และแดนอรัญ แสงทอง

1.7 การเขียนความจบ ผู้วิจัยพบว่า ผู้เขียนมีกลวิธีการเขียนความจบ 5 วิธี ได้แก่ การเขียนความจบด้วยถ้อยคำให้สัมภาษณ์ การเขียนความจบด้วยการทิ้งท้ายไว้ให้คิด การเขียนความจบด้วยการกล่าวถึงบุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ การเขียนความจบด้วยการแสดงความรู้สึกของผู้เขียน และการเขียนความจบด้วยการบรรยายฉากและบรรยากาศ

2. ข้อคิดในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์

พบว่า มีข้อคิดแบ่งได้เป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

2.1 ข้อคิดด้านการดำเนินชีวิต มีงานเขียนบทสัมภาษณ์ที่เสนอข้อคิดด้านการดำเนินชีวิตใน 7 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) การกำหนดแนวทางชีวิตด้วยตนเอง 2) การรู้จักรับมือต่อหน้าที่ยุติ 3) ความพึงพอใจในชีวิต 4) การมีความวิริยะอุตสาหะ 5) การรู้จักแก้ไขสิ่งที่ตนกระทำผิดพลาด 6) การยอมรับผู้ที่มีประสบการณ์ความสามารถ 7) คุณค่าและความสุขของชีวิต

2.2 ข้อคิดด้านสังคม มีงานเขียนบทสัมภาษณ์ที่เสนอข้อคิดด้านสังคมใน 3 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) การรักษาความถูกต้องชอบธรรมในสังคม 2) มิตรภาพของมนุษย์ในสังคม 3) ความรับผิดชอบต่อการกระทำใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสังคม

2.3 ข้อคิดด้านธรรมชาติของมนุษย์ มีงานเขียนบทสัมภาษณ์ที่เสนอข้อคิดด้านธรรมชาติของมนุษย์ใน 2 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) ความปรารถนาของมนุษย์ 2) ความหลงใหลในอบายมุข

2.4 ข้อคิดด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีงานเขียนบทสัมภาษณ์ที่เสนอข้อคิดด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในประเด็นการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ

2.5 ข้อคิดด้านกระแสความเป็นไปของโลกและสังคม มีงานเขียนบทสัมภาษณ์ที่เสนอข้อคิดด้านกระแสความเป็นไปของโลกและสังคมใน 2 ลักษณะคือ 1) กระแสทุนนิยม 2) ความรุนแรงและการก่อการร้าย

อภิปรายผลการวิจัย

งานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ มีโครงสร้างหลักของงานเขียนเช่นเดียวกับบทความหรือสารคดีทั่วไป คือประกอบด้วยชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง และความจบ ผู้วิจัยได้ศึกษากลวิธีที่ปรากฏตามโครงสร้างของบทสัมภาษณ์ นอกจากนี้ยังได้พบกลวิธีที่อยู่นอกเหนือโครงสร้างดังกล่าว คือกลวิธีการนำเสนอฉากและบรรยากาศ การปรากฏตัวของผู้เขียนในบทสัมภาษณ์ และการนำเสนอบทสัมภาษณ์ของบุคคลอื่นประกอบ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาด้านโครงสร้างของบทสัมภาษณ์เห็นได้ว่ามีความแตกต่างจากงานวิจัยของ เพิ่มทิพย์ บัวเพ็ชร์ (2549) ที่พบว่าโครงสร้างของบทสัมภาษณ์ในนิตยสารสำหรับผู้หญิงประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ บทนำ ส่วนเชื่อมต่อระหว่างบทนำกับเนื้อเรื่อง เนื้อเรื่อง และบทสรุป ส่วนด้านกลวิธีการนำเสนอคำถามนั้น พบว่า วรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ใช้กลวิธีการนำเสนอคำตอบสอดคล้องกับที่ประไพพรรณ พิงฉิม (2542) พบว่าผู้สัมภาษณ์ในรายการทไวไลท์โชว์ และรายการไอทีวอทส์ใช้กลวิธีคำถามแบบ การถามในลักษณะสรุปคำตอบ การรุกไล่ด้วยคำถามต่อเนื่อง และการตั้งคำถามแย้ง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ กมลวรรณ ปกรณ์ขจรนาวิน (2549) ที่พบว่าผู้สัมภาษณ์ในรายการถึงลูกถึงคนใช้กลวิธีคำถามแบบการถามในลักษณะสรุปประเด็น การถามแย้ง การถามในลักษณะยั่วอารมณ์ และการรุกไล่ด้วยคำถามต่อเนื่อง ส่วนการนำเสนอฉากและบรรยากาศ การปรากฏตัวของผู้เขียนในบทสัมภาษณ์ และการนำเสนอบทสัมภาษณ์ของบุคคลอื่นประกอบ ตลอดจนข้อคิดในงานเขียนบทสัมภาษณ์ ยังไม่พบว่าปรากฏในกลวิธีสัมภาษณ์ โดยเฉพาะในงานเขียนบทสัมภาษณ์

งานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ มีทั้งกลวิธีการประพันธ์ตามขนบ และกลวิธีการประพันธ์ที่ไม่เป็นไปตามขนบซึ่งผู้เขียนได้สร้างสรรค์ขึ้น ผู้เขียนมีกลวิธีการประพันธ์อันหลากหลายที่จะทำให้งานเขียนบทสัมภาษณ์บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ กลวิธีการประพันธ์ที่ผู้เขียนเลือกสรรนอกจากจะกระตุ้นความสนใจของผู้อ่านแล้ว ยังมีความสอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะเฉพาะตนของผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวคือ ผู้เขียนใช้กลวิธีการประพันธ์เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดตัวตนของผู้ให้สัมภาษณ์ออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพชัดเจนที่สุด

ผู้เขียนสามารถถ่ายทอดตัวตนของผู้ให้สัมภาษณ์ออกมาได้อย่างลึกซึ้ง เนื่องจากมีการศึกษาข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ พื้นฐานของการเป็นนักข่าวทำให้ผู้เขียนต้องติดตามข่าวสารรอบด้านอยู่เสมอ เมื่อถึงเวลาทำงานจริงผู้เขียนจึงสามารถนำข้อมูลที่เก็บเกี่ยวสะสมไว้ออกมาใช้ในการตั้งคำถามหรือตอบโต้สนทนากับผู้ให้สัมภาษณ์ เห็นได้จากการนำเสนอคำถามที่มีการอ้างอิงแหล่งข้อมูลจากผลงานของผู้ให้สัมภาษณ์ นักวิจารณ์ ข่าวคราวที่รับทราบมา ฯลฯ นอกจากนี้คือวิธีการทำงานของผู้เขียนที่นิยมติดตามไปสัมภาษณ์ยังสถานที่ที่ผู้ให้สัมภาษณ์คุ้นเคย หรือมีความเกี่ยวข้อง เช่น ที่บ้าน ที่ทำงาน ทำให้ผู้เขียนสามารถถ่ายทอดสภาพความเป็นอยู่ วิธีการทำงาน การดำเนินชีวิต ตลอดจนบุคลิก

ท่าทางของผู้ให้สัมภาษณ์ออกมาอย่างเป็นธรรมชาติ เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์อาจแสดงบุคลิก พฤติกรรม อันเป็นตัวของตัวเอง เมื่ออยู่ในพื้นที่ส่วนตัว ผู้อ่านจึงได้รู้จักผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งวิถีความเป็นอยู่และบุคลิกภาพ นอกเหนือไปจากการตอบคำถามสัมภาษณ์

การอ่านงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ผู้อ่านจะไม่ได้อ่านเฉพาะการตอบคำถามของผู้ให้สัมภาษณ์เท่านั้น แต่ยังได้รู้จักผู้เขียนไปพร้อมกันด้วย เนื่องจากผู้เขียนมักแสดงบทบาท ปรัชญาตัวตนอยู่ในบทสัมภาษณ์ด้วยเสมอ เช่น การถามคำถามที่สอดแทรกความคิดเห็นของผู้เขียน การบรรยายฉากและบรรยากาศโดยผู้เขียนบรรยายในฐานะตนเองเป็นผู้สังเกตการณ์ หรือการแสดงทัศนะส่วนตนบางประการให้ผู้อ่านทราบ ขณะอ่านงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ จึงก่อให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดกับผู้เขียน

วรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ยังได้ถ่ายทอดบุคลิกความเป็นผู้สื่อข่าวของตนเองเอาไว้ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ด้วย คือการเป็นผู้ที่มีบุคลิกอยากรู้ อยากเห็น ซึ่งเป็นส่วนกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นสนใจเหตุการณ์เรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้น แล้วชักนำไปค้นหาข้อเท็จจริง เพื่อจะนำข้อมูลมาเผยแพร่สู่สาธารณะ รวมทั้งได้แสดงทักษะความสามารถในการเสนอคำถาม เราจึงได้เห็นการนำเสนอคำถามที่ตรงประเด็น ชัดเจน และเรียบง่าย ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ อยู่เสมอ

ทั้งนี้ การนำเสนอคำถามในบางครั้งอาจใช้ถ้อยคำภาษาที่รุนแรง มีลักษณะเสมือนการคุกคามผู้ให้สัมภาษณ์ อาจเป็นเพราะวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ ยึดมั่นอุดมคติในการทำงานที่จะต้องถามคำถาม เพื่อให้ได้รับคำตอบในประเด็นที่ต้องการ แล้วนำคำตอบนั้นมาเผยแพร่ในวงกว้าง เพื่อสนองความสนใจใคร่รู้ของผู้อ่าน นอกจากนี้ยังเป็นเพราะแนวคิด (Concept) ของนิตยสารหรือคอลัมน์ที่ตีพิมพ์งานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวพจน์ พันธุ์พงศ์ พบว่า นิตยสารบางฉบับ เช่น จีเอ็ม มีแนวคิดที่จะนำเสนอบทสัมภาษณ์ในลักษณะการปะทะกันทางความคิด และลงลึกถึงเรื่องแนวคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งกลวิธีการนำเสนอคำถามที่มีลักษณะรุนแรง ตรงไปตรงมา เอื้อให้การนำเสนอบทสัมภาษณ์บรรลุวัตถุประสงค์ตามแนวคิดของสื่อสิ่งพิมพ์นั้นๆ ได้ ประกอบกับบุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์บางคนที่มีลักษณะเปิดเผย ตรงไปตรงมา ผ่านประสบการณ์ชีวิตมามาก หรือมีวุฒิภาวะเพียงพอ สามารถยอมรับการนำเสนอคำถามที่ชัดเจน รุนแรงได้ วรวพจน์ พันธุ์พงศ์ จึงเลือกใช้กลวิธีดังกล่าว

การนำเสนอคำถามในลักษณะรุนแรง ตรงไปตรงมา ด้านหนึ่งอาจส่งผลให้ผู้ให้สัมภาษณ์และผู้อ่านรู้สึกเสมือนเป็นการลดทอนคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้ให้สัมภาษณ์ แต่ในอีกด้านหนึ่ง การนำเสนอคำถามอย่างไม่อ้อมค้อมในสิ่งที่ผู้เขียนและคนในสังคมสงสัย ก็นับเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ตอบคำถามไขข้อข้องใจ ชี้แจงหลักการเหตุผลอันแสดงข้อเท็จจริง หรือแสดงทัศนคติ ความคิด

ความเชื่อ ของตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านคลายความกังวลสงสัย ขจัดความเข้าใจอันคลาดเคลื่อน หรือมีมุมมองต่อผู้ให้สัมภาษณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

อย่างไรก็ตาม เห็นได้ว่าวรวจน์ พันธุ์พงศ์ ไม่ได้มุ่งเน้นการแสดงบทบาทของผู้ควบคุมการหลังไหลของข่าวสาร (Gatekeeper) ที่ทำหน้าที่เปิดปิดให้หรือไม่ให้ข้อมูลข่าวสารนั้นออกไปได้ กล่าวคือ วรวจน์ พันธุ์พงศ์ ไม่ได้มุ่งทำหน้าที่คัดกรองข้อมูลข้อเท็จจริง ที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้สัมภาษณ์ โดยสมบุรณ์ว่าจะนำเสนอเฉพาะประเด็นที่เป็นความdingามของผู้ให้สัมภาษณ์เท่านั้น อีกทั้งไม่ตัดสินใจประเมินค่าผู้ให้สัมภาษณ์ด้วย แต่วรวจน์ พันธุ์พงศ์ กลับยกหน้าที่นี้ให้แก่ผู้อ่าน ที่จะใช้วิจารณญาณพิจารณาเนื้อหาบทสัมภาษณ์ที่นำเสนอด้วยตนเอง

หลักการในการทำงานของวรวจน์ พันธุ์พงศ์ข้างต้น นับเป็นหลักการที่สามารถรองรับอุดมการณ์ในการทำงานสัมภาษณ์ได้อย่างสอดคล้องกัน กล่าวคือ แม้วรวจน์ พันธุ์พงศ์ จะมีกลวิธีการประพันธ์อันหลากหลายในงานเขียนบทสัมภาษณ์ โดยเป็นกลวิธีที่เหมาะสมกับเนื้อหา ลีลาการนำเสนอ และภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์ และเป็นกลวิธีที่แตกต่างกันไปในการนำเสนอผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน แต่จุดร่วมที่ไม่แตกต่างกันคือ การถ่ายทอดผู้ให้สัมภาษณ์ในฐานะมนุษย์ปุถุชน ผู้มีทั้งความดี ความเลว มีความผิดพลาด ผิดหวัง ส่วนอีกด้านหนึ่งผู้เขียนก็ถ่ายทอดผู้ให้สัมภาษณ์ในฐานะมนุษย์ผู้มีศักยภาพ มีความวิริยะอุตสาหะ มีอุดมการณ์ในชีวิต มีเสรีภาพในการเลือกกำหนดชีวิตด้วยตนเอง เป็นการแสดงคุณค่าจากภายใน คือจากเนื้องานและความคิด ทั้งหมดนี้คือ “คุณค่าในความเป็นมนุษย์” ที่วรวจน์ พันธุ์พงศ์ ต้องการนำเสนอ เมื่ออ่านงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวจน์ พันธุ์พงศ์ แล้วจึงทำให้ผู้อ่านโดยมากเกิดพลังใจ เชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง และสามารถเลือกแนวทางชีวิตของตัวเองได้ โดยไม่จำเป็นต้องทำตามกระแสนิยม

นอกจากนี้การที่วรวจน์ พันธุ์พงศ์ นำเสนอบทสัมภาษณ์ โดยมุ่งเผยให้เห็นทัศนะ ความคิดอันเป็นแก่นแท้ของผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยความเข้าใจ มิใช่เพียงนำเสนอเพื่อให้รู้จัก และรับทราบเรื่องราวของผู้ให้สัมภาษณ์เท่านั้น ทำให้บทสัมภาษณ์ของวรวจน์ พันธุ์พงศ์ ไม่ยึดโยงอยู่กับกาลเวลาและความล้าสมัย เนื่องจากเป็นเรื่องที่หยิบมาอ่านได้เสมอ และเป็นไปได้ว่านี่อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้งานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวจน์ พันธุ์พงศ์ ได้รับความนิยม ตีพิมพ์ซ้ำอยู่หลายครั้ง

ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ให้สัมภาษณ์เกือบทั้งหมดในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรวจน์ พันธุ์พงศ์ เป็นเพศชาย มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนน้อยที่เป็นเพศหญิง เช่น พ.ญ. พรทิพย์ ไรจนสุนันท์ ซึ่งอาจเป็นเพราะการมุ่งนำเสนอว่า ชีวิตที่ดีคือชีวิตที่ต้องสู้ และมนุษย์ควรมีเจตจำนงเสรี คือมีความสามารถในการตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ดังนั้นผู้ให้สัมภาษณ์เพศชายจึงน่าจะมีบุคลิกภาพที่สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าวมากกว่า อีกทั้งเป็นไปได้ว่าการกำหนดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์

ว่าควรเป็นเพศใดนั้น เป็นเพราะนโยบายการกำหนดกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ของนิตยสารแต่ละเล่มที่แตกต่างกัน

ในภาพรวม งานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ ยังมีน้ำเสียงที่แสดงความห่วงใยสังคม ผู้ให้สัมภาษณ์อาจดำเนินชีวิตอย่างปัจเจกชน แต่ก็แสดงออกถึงสัมพันธ์ภาพอันดีต่อเพื่อนมนุษย์ ตลอดจนมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมและสภาพแวดล้อม ส่วนวรพจน์ พันธุ์พงศ์ ก็เสนอสาระสำคัญของเรื่องว่าด้วยสถานการณ์ความเป็นไปของโลกและสังคม หรือสอดแทรกประเด็นคำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาสังคมอยู่เสมอ เช่น การนำเสนอเรื่องระบบทุนนิยม ปัญหาสิ่งแวดล้อม ความรุนแรงและการก่อการร้าย ซึ่งนอกจากสะท้อนภาพสังคมแล้ว ยังทำให้ผู้อ่านคิดทบทวนถึงสภาพการณ์ปัจจุบันเผชิญหน้ากับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรู้เท่าทัน กระทั่งคิดหาหนทางที่จะทำให้สังคมน่าอยู่ยิ่งขึ้น

งานของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ จึงมีคุณค่าต่อทั้งผู้ที่สนใจศึกษากลวิธีการประพันธ์ในบทสัมภาษณ์ และมีคุณค่าด้านการเรียนรู้ชีวิต ซึ่งผู้อ่านจะได้นำข้อคิดที่ได้จากเรื่องไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์และข้อคิดในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ ผู้วิจัยพบว่ายังมีสิ่งที่น่าสนใจควรแก่การศึกษาวิจัยต่อไป ได้แก่

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการประพันธ์ในงานเขียนบทสัมภาษณ์ของวรพจน์ พันธุ์พงศ์ กับนักเขียนท่านอื่น เพื่อจะให้เห็นความเหมือนหรือความแตกต่างในการนำเสนอบทสัมภาษณ์
2. ควรศึกษากลวิธีการประพันธ์ในบทสัมภาษณ์ของนักเขียนคนอื่นๆ ที่มีความโดดเด่นเป็นลักษณะเฉพาะตัว

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ ปกรณ์ขจรนาวิน. (2549). *กลวิธีการถามในบริจเฉทการสัมภาษณ์รายการ "ถึงลูกถึงคน"*.
 วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. (2552). *การเขียนสร้างสรรค์ทางสื่อสิ่งพิมพ์: Idea ดีๆ ไม่มีวันหมด*. นครปฐม:
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- เจือ สตะเวทิน. (2517?). *ตำรับร้อยแก้ว*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ฉอาน วุฒิกรรรมรักษา. (2536). *หลักการรายงานข่าว*. กรุงเทพฯ: ประกายพริก.
- ชลธิรา สัตยวัฒน์. (2522). *เบิกฟ้าวรรณกรรม*. กรุงเทพฯ: นวลจันทร์.
- ชัยวัฒน์ อัดพัฒน์; และวิธาน สุชีวกุปต์. (2546). *หลักการดำรงชีวิตในสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 7.
 กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2532). *กระบวนการอ่านเพื่อความรอบรู้ในการใช้ภาษาไทย*. เอกสารการสอน
 หน่วยที่ 9-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2545). *การเขียนเชิงสร้างสรรค์เพื่อการศึกษาและอาชีพ*. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2548). *การเขียนสารคดีภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญมี แทนแก้ว. (2539). *จริยศาสตร์ (ETHICS)*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2536). *แลลดวรรณกรรมไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ประไพพรรณ พิงฉิม. (2542). *กลวิธีการถามในบริจเฉทการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์สองประเภท*.
 วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ปราณี สุรสิทธิ์. (2549). *การเขียนสร้างสรรค์เชิงวารสารศาสตร์*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- ปราบดา หยุ่น. (2555, 12 สิงหาคม). *สัมภาษณ์โดย พัชรา สุขาว*.
- พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2550). *มนุษย์สัมพันธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระไพศาล วิสาโล. (2556). *เปลี่ยนวิธีคิด พลิกวิกฤตสิ่งแวดล้อม*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2556,
 จาก <http://www.visalo.org/article/NaturePleanvitikid.htm>.
- พระมหาสนอง บั๊ใจปากรี. (2553). *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- พัทธา สายหู. (2526). *ความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกของสังคม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.
- เพ็ญทิพย์ บัวเพ็ชร์. (2549). *กลวิธีการนำเสนอบุคคลในบทสัมภาษณ์ผู้มีชื่อเสียงในนิตยสารภาษาไทย
 สำหรับผู้หญิง*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- มนทิวรา จุฑะพุทธิ. (2547). *นักสัมผัสภาษณ์มืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: สามสี.
- มาลี บุญศิริพันธ์. (2537). *หลักการทำหนังสือพิมพ์เบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ปรกาศเพ็ริก.
- ยงยุทธ รักษาศรี; และพรสิทธิ์ พัฒนนานุรักษ์. (2544). การเขียนบทความและบทวิเคราะห์. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการข่าวและบรรณาธิการ หน่วยที่ 6-9*. หน้า 461-746. พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เย็นจิตร์ ถิ่นขาม. (2556). *การพัฒนาและโลกาภิวัตน์ : จุดจบของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโลก*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2556, จาก <http://www.gotoknow.org/posts/358056>.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2532). *พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- รินฤทัย สัจจพันธ์. (2543). *วรรณกรรมปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- (2543). *สารคดี NON-FICTION*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วชิรณี วงศ์ศิริอำนวย. (2552). *การเขียนบทความ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บีเอสดีการพิมพ์.
- วนิดา บำรุงไทย. (2545). *สารคดี: กลวิธีการเขียนและแนววิจารณ์*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- วรชัย ทองไทย; และ ชาย โพธิ์สิตา. (2551). *เทศศึกษาควรสอนอะไร*. ใน *ประชากรและสังคม 2551*. กฤตยา อาชวนิจกุล และกาญจนา ตั้งชลทิพย์. 96-113. นครปฐม: ประชากรและสังคม.
- วรพจน์ พันธุ์พงศ์. (2546). *ไปตามเส้นทางของเรา*. กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊กส์.
- (2547). *เสียงในความทรงจำ*. กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊กส์.
- (2548). *เข้คหัวใจ สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พิมพ์บุรพา.
- (2550). *โลกของเราชาวไม่เท่ากัน*. กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊กส์.
- (2551). *เสียงแห่งทศวรรษ*. กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊กส์.
- (2551). *อย่างน้อยที่สุด ประวัติและทัศนะในวัยหนุ่มของเบ็นเอก รัตนเรือง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊กส์.
- (2552). *เสียงพูดสุดท้าย 'รงค์ วงษ์สวรรค์*. กรุงเทพฯ: ได้ฝุ่น.
- วิทยากร เชียงกุล. (2545). *อธิบายศัพท์เศรษฐศาสตร์การเมือง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- สร้อยนภา สงฆ์โนนเหล็ก. (2543). *การปรับเปลี่ยนของนิตยสาร GM และ BOSS ในช่วงวิกฤตทางเศรษฐกิจ*. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สายทิพย์ นุกูลกิจ. (2539). *วรรณกรรมไทยปัจจุบัน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พรีนติ้ง แมสโปรดักส์.
- สิทธิ พิณจิววดล. (2516). *การเขียน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สิทธิ์ บุตรอินทร์. (2523). *โลกทัศน์ชาวไทยลานนา*. เชียงใหม่: ศูนย์หนังสือเชียงใหม่.

สุธาทิพย์ โมราลาย. (2554). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการสัมภาษณ์ 1: คุยชั้น คนเขียนหนังสือ*.

กรุงเทพฯ: อินทนิล.

เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. (2533). *การเขียนสำหรับสื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.

อนุমানราชธน, พระยา. (2531). *การศึกษาวรรณคดีแห่งวรรณศิลป์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.

อัศรา บุญทิพย์. (2535). *การเขียน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.

เนื้อหาโดยย่อของ งานเขียนบทสัมภาษณ์ผลงานของวรพจน์ พันธุ์พงศ์

หนังสือ เสียงในความทรงจำ รวบรวมงานเขียนบทสัมภาษณ์ 7 เรื่อง ได้แก่

1. บทสัมภาษณ์เรื่อง **ตามรอยช่างภาพสัตว์ป่า ม.ล. ปริญญากร วรวรรณ** ผู้ให้สัมภาษณ์คือ ม.ล. ปริญญากร วรวรรณ มีอาชีพช่างภาพสัตว์ป่า เนื้อหาของบทสัมภาษณ์นำเสนอเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในป่าของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นการดำเนินชีวิตโดยลำพัง และได้ติดต่opracticeงานกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้เป็นครั้งคราว ผู้ให้สัมภาษณ์เรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับชุมชนและสภาพแวดล้อมภายในป่า ได้แสดงทัศนะเรื่องการอยู่ร่วมกับธรรมชาติว่ามนุษย์ควรมีความอ่อนน้อมต่อธรรมชาติ หากต้องทำงานหรือมีช่วงเวลาในชีวิตที่ต้องเกี่ยวข้องกับธรรมชาติของสัตว์ป่า ก็ควรศึกษาเรียนรู้เรื่องธรรมชาติของสัตว์ป่า เพื่อจะได้เกิดความเข้าใจ ไม่ปฏิบัติตนในสิ่งที่จะไปทำลายระบบนิเวศภายในป่า ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึงสภาพธรรมชาติภายในป่าห้วยขาแข้งว่าเริ่มมีการฟื้นฟู โดยชื่นชมว่าเป็นเพราะการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ นอกจากนี้ได้แสดงความคาดหวังที่จะเห็นคนเมืองเข้าป่าด้วยความพร้อมที่จะเห็นธรรมชาติ ทั้งนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของสัตว์ป่าอยู่ตลอดทั้งเรื่อง บทสัมภาษณ์เรื่องนี้ทำให้ผู้อ่านเห็นวิถีการดำเนินชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งมีอาชีพแตกต่างจากคนส่วนใหญ่ในสังคม และสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของสัตว์ป่าให้แก่ผู้อ่าน

2. บทสัมภาษณ์เรื่อง **ปรัชญาชีวิตและความรัก ศักดิ์สิริ มีสมสืบ** ผู้ให้สัมภาษณ์คือ ศักดิ์สิริ มีสมสืบ ผู้เป็นกวีซีไรต์ และมีความสามารถในการร้องและแต่งเพลง เนื้อหาของบทสัมภาษณ์นำเสนอแนวคิด ปรัชญาของผู้ให้สัมภาษณ์ในด้านชีวิตและความรัก โดยผู้ให้สัมภาษณ์มีทัศนเรื่องความรักทั้งความรักต่อคนรัก และความรักต่อมวลชน ว่าเป็นการอยู่ด้วยกันแล้วต้องสุขสงบ ความรักไม่ต้องสร้างขึ้นมา ความรักเป็นเรื่องของมิตรภาพ และเชื่อว่าธรรมชาติสร้างให้มนุษย์เกิดมาเพื่ออยู่เป็นคู่ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เล่าประสบการณ์ในการเรียนด้านศิลปะและการทำงานเป็นครู แต่เนื่องจากเห็นว่าการทำงานในระบบไม่ใช่สิ่งที่เป็นตัวตนของตนเอง จึงได้ลาออกจากข้าราชการครู แล้วทำงานอิสระด้วยการเขียนบทกวี บทความ เรื่องสั้น ทัศนคติในการดำเนินชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์คือการทำงานด้วยความรัก มีความสุขกับปัจจุบัน ปล่อยให้ชีวิตเป็นไปตามกรรม และไม่ทะเยอทะยานในชีวิต แต่พยายามทำให้ชีวิตมีความพอดี นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่าทุกวันนี้คนในสังคมมุ่งเอาตัวรอดเป็นสิ่งสำคัญแต่ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าเราควรดูแลช่วยเหลือกัน บทสัมภาษณ์เรื่องนี้ทำให้ผู้อ่านได้รับรู้แนวความคิดอันลึกซึ้งของผู้ให้สัมภาษณ์ เห็นแนวทางในการดำรงชีวิตด้วยความเรียบง่ายและมีความสุข

3. บทสัมภาษณ์เรื่อง **ระหว่างความงามและความตาย พ.ญ. พรทิพย์ โรจนสุนันท์** ผู้ให้สัมภาษณ์คือ พ.ญ. พรทิพย์ โรจนสุนันท์ มีอาชีพเป็นแพทย์นิติเวช ผู้เขียนได้ติดตามเข้าไปสังเกตการณ์การทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์ยังห้องผ่าศพ ทำให้ผู้อ่านได้ทราบแนวคิดและเห็นวิธีการทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์ ที่ต้องทำงานกับศพจนรู้สึกเคยชิน ผู้ให้สัมภาษณ์มีทัศนคติต่อมนุษย์และสังคมว่า ประเทศไทยมีระบบการจัดการด้านสุขภาพที่ไม่ดี เห็นได้จากสถิติการเสียชีวิตจากการป่วยเป็นโรคมามากที่สุด และรู้สึกสะทอนใจเมื่อเห็นปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นในสังคม เช่น สภาวะจิตใจอันอ่อนแอของคนรุ่นใหม่ ผู้เขียนนำเสนอภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์ว่าเติบโตมาในครอบครัวที่เข้มงวด และโดยความสนใจส่วนตัวเป็นผู้ที่ชื่นชอบศิลปะความงาม เป็นคนรักเรียน และชอบการเดินป่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีแนวความคิดในการเลือกที่จะดำเนินชีวิตตามความพอใจของตนเอง มีความรับผิดชอบในการทำงานและทำงานโดยยึดมั่นความถูกต้องดีงามเป็นสำคัญ ผู้ให้สัมภาษณ์ยังกล่าวถึงความก้าวหน้าทางอาชีพของตนเองว่า ไม่มีความก้าวหน้ามากนัก เนื่องจากระบบสังคมกำหนดให้คนที่ต้องการเลื่อนขั้นต้องทำเรื่องขอขึ้น ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ชอบวิธีการดังกล่าว อีกทั้งมีอุดมการณ์ที่จะไม่เปิดคลินิกหรือย้ายไปทำงานโรงพยาบาลเอกชน แต่ก็มีมีความสุขกับการทำงานและการใช้ชีวิต

4. บทสัมภาษณ์เรื่อง **เดชา ศิริภัทร คินชีวิตสู่ความเรียบง่าย** ผู้ให้สัมภาษณ์คือ เดชา ศิริภัทร ผู้มีฐานะทางครอบครัวดี แต่เลือกประกอบอาชีพเป็นชาวนา เนื้อหาของบทสัมภาษณ์นำเสนอเกี่ยวกับมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีต่ออาชีพเกษตรกร โดยเฉพาะปัญหาความยากจนของชาวนาไทย ซึ่งเป็นผลมาจากการทำเกษตรแผนใหม่ ที่ทำให้ต้นทุนในการเพาะปลูกสูงขึ้น รวมทั้งปัญหาจากการบริโภค ที่ทำให้มีรายจ่ายเพิ่มขึ้น จึงทำให้เกิดภาวะหนี้สิน ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ทดลองทำการเกษตรแบบไม่ใช้สารเคมี ซึ่งพิสูจน์แล้วว่าได้ผลผลิตดีกว่าการใช้สารเคมี แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่รู้และไม่เชื่อ เนื่องจากได้รับข้อมูลมาเฉพาะด้านที่ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลง นอกจากนี้คือการบอกเล่าหลักการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขคือการมีชีวิตรอบอย่างพอดี และเวลาทำอะไรอย่าตั้งความหวัง ผู้ให้สัมภาษณ์ยังได้แนะนำวิธีที่เป็นทางรอดของชาวนาไทย โดยกล่าวว่าประเทศไทยจะแข่งขันกับชาติอื่นได้ก็ด้วยภาคเกษตร เพราะประเทศไทยมีพื้นที่และภูมิประเทศที่ดี ในขณะที่ประชากรโลกเพิ่มขึ้นอย่างไรอาหารก็เป็นเรื่องที่สำคัญ นอกจากนี้ผู้เขียนยังนำเสนอวิถีชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีความเป็นอยู่เรียบง่ายและสมถะ

5. บทสัมภาษณ์เรื่อง **คมมีดผ่าตัดและศาสตร์ชี่กง น.พ. วิชาน ฐานะวุฑฒิ** ผู้ให้สัมภาษณ์คือ น.พ. วิชาน ฐานะวุฑฒิ ศัลยแพทย์ที่เคยมีผลงานผ่าตัดแปลงเพศ และเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง เนื้อหาของบทสัมภาษณ์นำเสนอถึงการเปลี่ยนแปลงของผู้ให้สัมภาษณ์ ที่

เล็กการผ่าตัดที่เสี่ยงต่ออันตราย เพื่อความปลอดภัยของคนไข้และการเปลี่ยนมาให้ความสำคัญกับความงามภายในมากกว่าความสวยงามของรูปร่างภายนอก ผู้ให้สัมภาษณ์เล่าถึงประสบการณ์หลังการผ่าตัดครั้งหนึ่งที่คนไข้มีอาการผิดปกติ จนทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์กังวลเป็นอย่างยิ่ง ต่อมาจึงตัดสินใจเล็กผ่าตัดแปลงเพศ เลิกผ่าตัดดูดไขมัน ซึ่งเป็นการผ่าตัดที่ต้องดมยาสลบ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะเรื่องการใช้เงินอย่างฉลาดว่าต้องพยายามไม่เป็นหนี้ รู้จักใช้สิ่งของต่างๆ อย่างคุ้มค่า และแสดงความคิดเห็นต่อการใช้เงินและการใช้ทรัพยากรของสังคมในภาพรวม ว่ามีการใช้ทรัพยากรจนทำให้เกิดวิกฤติด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับเรื่องความเครียดว่า ความโกรธทำให้คนเครียด และส่งผลให้เกิดโรคต่างๆ ตามมา วิธีแก้เครียดคือการฝึกตนเองเพื่อเข้าสู่สภาวะ ผู้ให้สัมภาษณ์มีอุดมคติในการดำเนินชีวิตคือ การดำเนินชีวิตอย่างสมดุล โดยเฉพาะเรื่องการทำงานและเรื่องเวลา ความสนใจของผู้ให้สัมภาษณ์ในปัจจุบันคือ ความสนใจในเรื่องชิ่ง และโยคะ ที่น่าสนใจคือการมีมุมมองใหม่เรื่องความตายว่าความตายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต และมีการฝึกฝนโดยนึ่งถึงเรื่องความตาย ซึ่งจะทำให้ใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาท

6. บทสัมภาษณ์เรื่อง **song & soul พงษ์พรหม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา** ผู้ให้สัมภาษณ์คือ พงษ์พรหม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา มีอาชีพเป็นผู้ผลิตงานเพลงหรือโปรดิวเซอร์ เนื้อหาของบทสัมภาษณ์นำเสนอวิธีการทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจ และมีอุดมการณ์ในการทำงานเพลงว่า จะต้องทำงานที่มีคุณค่าและสร้างความพึงพอใจให้กับคนฟัง ผู้ให้สัมภาษณ์สนใจฟังดนตรีทุกแนว และศึกษาเพลงอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้คือการเสนอทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีต่อวงการเพลงว่า สังคมไทยมีนักร้องที่แท้จริงแล้วไม่มีสิทธิ์ร้องเพลงโดยชอบธรรมอยู่มาก แต่เมื่อนำคนที่ไม่มีสไตล์มาร้องเพลงจึงเป็นการตัดโอกาสของคนที่มีความสามารถ บทสัมภาษณ์เรื่องนี้ยังเสนอเรื่องแนวคิดความเชื่อของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ศึกษาปรัชญาอันหลากหลาย เช่น ปรัชญาพุทธ เต๋า เซน แต่ศึกษาอย่างพินิจพิจารณา ปัจจุบันผู้ให้สัมภาษณ์เริ่มถ่ายทอดความรู้ของตนเองไปยังคนรุ่นใหม่ เพื่อให้ความรู้ด้านดนตรีของคนในสังคมทัดเทียมกับชาติอื่น

7. บทสัมภาษณ์เรื่อง **ศุ บุญเลี้ยง realistic** ผู้ให้สัมภาษณ์คือ ศุ บุญเลี้ยง ผู้เป็นศิลปินนักดนตรี นักแต่งเพลง และผู้ประกอบการธุรกิจส่วนตัว ผู้เขียนนำเสนอบทสัมภาษณ์ในลักษณะการติดตามผู้ให้สัมภาษณ์ขณะดำเนินชีวิตประจำวัน เนื้อหาของบทสัมภาษณ์ถ่ายทอดภาพการเดินทางกลับบ้านต่างจังหวัดของผู้ให้สัมภาษณ์ การดำเนินชีวิตขณะอยู่ในที่พักอาศัยส่วนตัว การเดินทางไปพบปะเพื่อนศิลปิน นอกจากนี้ผู้เขียนได้นำเสนอทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์ในเรื่องต่างๆ เช่น ทัศนคติต่อการดำรงชีวิต ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความสำคัญต่อการออกกำลังกาย เนื่องจากเห็นผลลัพธ์ที่ทำให้ร่างกาย

แข็งแรง และมีแนวคิดว่าการใช้ชีวิตให้พอดี ซึ่งรวมทั้งการมีความพอดีในเรื่องการทำงานศิลปะเชิงพาณิชย์ด้วย ผู้ให้สัมภาษณ์ยังมีหลักการสำคัญเรื่องการจัดการเวลาให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า การมีระเบียบในการทำงาน คือความรับผิดชอบต่อนักที่ การดูแลตนเองและสังคม และเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์

หนังสือ เสียงแห่งทศวรรษ รวมงานเขียนบทสัมภาษณ์ 11 เรื่อง ได้แก่

1. บทสัมภาษณ์เรื่อง **นักร้องหลัง สมรักษ์ คำสิงห์ เทวดาหรือหมาข้างถนน** ผู้ให้สัมภาษณ์คือ สมรักษ์ คำสิงห์ นักมวยเหรียญทองโอลิมปิก เนื้อหาของบทสัมภาษณ์นำเสนอบุคลิกภาพสองด้านของผู้ให้สัมภาษณ์ คือด้านที่ไม่ขยันฝึกซ้อม ชอบเที่ยวเตร่ เอาชนะคู่ต่อสู้ด้วยกลวิธีฉลาดแกมโกง ส่วนอีกด้านหนึ่งคือด้านที่มีความรับผิดชอบต่อนักที่ มีความสามารถเป็นที่ยอมรับของเพื่อนนักมวย และสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทย ภายในบทสัมภาษณ์ได้ถ่ายทอดประสบการณ์การหนีซ้อมชกมวยของผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อไปเที่ยวเตร่ การขับไล่ผู้จัดการทีมในอดีต การเปิดเผยกลโกงที่เคยใช้เอาชนะคู่ต่อสู้บนเวทีมวย ผู้ให้สัมภาษณ์มีทัศนคติต่ออาชีพของตัวเองคือ ภูมิใจที่เป็นนักมวยและที่ยังชกมวยอยู่ เพราะรักที่จะเป็นนักมวย เขาไม่เห็นด้วยที่ผู้ใหญ่ในวงการมวยต้องการให้ต้องการให้เขามีภาพที่ดี คือไม่เที่ยวผับ ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ เพราะผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าความจริงใจเป็นสิ่งที่สำคัญกว่า บทสัมภาษณ์เรื่องนี้ทำให้ผู้อ่านได้เห็นภาพอันหลากหลายของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพิจารณาชีวิตอันเป็นธรรมดาของมนุษย์ปุถุชนได้

2. บทสัมภาษณ์เรื่อง **แบกบาลศรีเอทีฟเวิลด์คลาส สุทธิศักดิ์ สุจริตตานนท์** ผู้ให้สัมภาษณ์คือ สุทธิศักดิ์ สุจริตตานนท์ ผู้คิดผลงานโฆษณาซึ่งได้รับรางวัลระดับโลก เนื้อหาของบทสัมภาษณ์นำเสนอเกี่ยวกับวิถีคิด วิธีการทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ และมุมมองที่มีต่อวงการโฆษณาในประเทศไทย ผู้ให้สัมภาษณ์มีผลงานการคิดงานโฆษณาที่โดดเด่น จนทำให้นายทุนชาวต่างชาติของบีบีดีไอ ติดตามตัวเพื่อเชิญมาทำงานด้วย เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์ร่วมทำงานด้วยก็ได้สร้างชื่อเสียงให้แก่บริษัท จากการได้รับรางวัลงานโฆษณาเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังได้นำเสนอทัศนะของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อผลงานโฆษณาระดับเวิลด์คลาสและระดับโลกคอลซึ่งการไปศึกษาดูงานยังต่างแดน ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เห็นผลงานโฆษณาของนักโฆษณาจากนานาประเทศ และพยายามพัฒนาตนเองยิ่งขึ้น

3. บทสัมภาษณ์เรื่อง **สรรพงค์ ชาตรี “ผมเป็นร่างทรงท่านม้วย”** ผู้ให้สัมภาษณ์คือ สรรพงค์ ชาตรี มีอาชีพเป็นนักแสดง เนื้อหาของบทสัมภาษณ์นำเสนอเกี่ยวกับผลงานภาพยนตร์ในอดีตและ

ปัจจุบันของผู้ให้สัมภาษณ์ คือบทบาทการแสดงในภาพยนตร์เรื่องสุริโยไท การเตรียมพร้อมก่อนการแสดง ประสบการณ์ทำงานร่วมกับ ม.จ. ชาตรีเฉลิม ยุคล ที่ ม.จ. ชาตรีเฉลิม ยุคล มีวิธีฝึกนักแสดงและให้นักแสดงเตรียมตัว เช่น พาไปดูชีวิตจริงของผู้ที่นักแสดงต้องสวมเป็นคนอาชีพนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ศึกษาเรียนรู้วิธีการทำงานที่ต้องรู้จักอดทนและรอคอย การทำงานด้วยความทุ่มเท นอกจากนี้คือการนำเสนอทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์ที่รู้สึกสนุกเมื่ออยู่ในกองถ่าย เนื่องจากมีความผูกพันและมีความทรงจำที่ดีเกิดขึ้นจากการทำงานภาพยนตร์ ผู้ให้สัมภาษณ์รู้สึกพอใจที่ได้รับบทบาทที่มีบุคลิกโดดเด่น (มีคาแร็กเตอร์) แม้จะเป็นบทรองหรือบทแปลกๆ ทั้งนี้ การใช้ชีวิตอยู่ในวงการภาพยนตร์มานานไม่ได้ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์หลงระเริง เพราะมีผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการร้องเพลง ผู้ให้สัมภาษณ์ร้องเพลงด้วยความสนุก และไม่ได้คิดว่าเป็นความล้มเหลว แต่ทำด้วยความสนุกและสร้างรายได้ ผู้ให้สัมภาษณ์ยังแสดงทัศนคติต่อการดำเนินชีวิตส่วนตัวด้านครอบครัวและการทำความดี โดยเห็นว่าการมีคนรัก 2 คนเป็นเรื่องปกติ และแม้ผู้ให้สัมภาษณ์จะถูกมองว่าเจ้าชู้ แต่ก็ดูแล้วรับผิชอบลูกๆ ให้ได้รับการศึกษาที่ดี และส่วนตัวเขาเองก็ทำบุญ สวดมนต์ สร้างพระ สร้างวิหาร ที่สำคัญคือเชื่อในคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

4. บทสัมภาษณ์เรื่อง กัดแฮมเบอร์เกอร์แก้มเพลงเปียโน เดช บุลสุข ผู้ให้สัมภาษณ์คือ เดช บุลสุข นักธุรกิจผู้เป็นเจ้าของบริษัท แมคไทย จำกัด และนักแต่งเพลงซิมโฟนี เนื้อหาของบทสัมภาษณ์นำเสนอทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีต่อธุรกิจอาหารบริการด่วน และกลยุทธ์ทางธุรกิจของแมคโดนัลด์ประเทศไทย ผู้ให้สัมภาษณ์ดำเนินกิจการแมคโดนัลด์ ประเทศไทย โดยให้คนไทยบริหารทั้งหมด วัตถุประสงค์ที่ใช้ในร้านเป็นวัตถุประสงค์ที่มีคุณภาพ ส่วนผสมแต่ละอย่างต้องได้รับการตรวจสอบคุณภาพและมีคุณค่าทางโภชนาการ กิจการของผู้ให้สัมภาษณ์ได้สร้างงานให้คนไทยเป็นจำนวนมาก อีกทั้งช่วยติดต่อหาตลาดให้ซัพพลายเออร์ของไทยได้ส่งออกปัสหลายร้อยล้าน ผู้ให้สัมภาษณ์ใช้วิธีการขยายสาขาด้วยตนเอง โดยไม่ใช้ระบบเฟรนไชส์ เนื่องจากเห็นว่าตลาดเมืองไทยยังไม่เหมาะที่ทำไมในลักษณะนี้ นอกจากนี้คือการนำเสนอทักษะความสามารถของผู้ให้สัมภาษณ์ในการแต่งเพลงเปียโน จนได้รับการยอมรับจากทั้งภายในและภายนอกประเทศ ผู้ให้สัมภาษณ์ทำงานเพลงออกมาแล้ว 2 ชุด และมีความสนใจที่จะเขียนหนังสือ เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้ให้ผู้อื่น เนื่องจากมีเป้าหมายที่จะให้คนเอาข้อคิดไปใช้ประโยชน์ บทสัมภาษณ์เรื่องนี้ทำให้ผู้อ่านได้เห็นแง่มุมอันหลากหลายในชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์

5. บทสัมภาษณ์เรื่อง ถอดรูปเงาสีขาว แดนอรัญ แสงทอง ภาพเหมือนในวัยระห่ำของศิลปิน ผู้ให้สัมภาษณ์คือ แดนอรัญ แสงทอง นักเขียนที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับจากนานาประเทศ

เนื้อหาของบทสัมภาษณ์กล่าวถึงแนวความคิดในการเลือกดำเนินชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวคือผู้ให้สัมภาษณ์มีความตั้งใจจริงที่จะทำงานเขียนหนังสือ จึงได้เลือกวิถีชีวิตให้มีความสอดคล้องกับอาชีพนักเขียน และเขียนหนังสือด้วยความมุ่งมั่นเอาจริงเอาจัง โดยไปเช่าบ้านอยู่จังหวัดเพชรบุรี เพื่อการทำงานเขียนหนังสือ ผู้ให้สัมภาษณ์ใช้วิธีเขียนแล้วอ่านทบทวน และแก้ไขซ้ำแล้วซ้ำอีกจนกว่าจะได้งานที่พอใจ นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ยังแสดงความตั้งใจที่ศึกษาชีวิตในฐานะพระภิกษุ เพราะเป็นวิถีที่ลึกซึ้ง ส่วนเรื่องความรัก ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่างานเขียนเป็นงานที่มักสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น จึงไม่ควรดึงใครให้มาเดือดร้อนด้วย ซึ่งการมีชีวิตอย่างไรก็ไม่ได้ทำให้รู้สึกโดดเดี่ยวแต่อย่างใด

6. บทสัมภาษณ์เรื่อง **ดร. จรัญ มะลูลีม การเมืองและคัมภีร์มุสลิมที่โลกต้องรู้** ผู้ให้สัมภาษณ์คือ ดร. จรัญ มะลูลีม นักวิชาการชาวมุสลิมผู้มีความรู้ด้านรัฐศาสตร์ในสายตะวันออกกลาง เนื้อหาของบทสัมภาษณ์นำเสนอเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์ ที่มีต่อสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มประเทศมุสลิมและประเทศสหรัฐอเมริกา และมุมมองที่มีต่อความคิดความเชื่อของชาวมุสลิม บทสัมภาษณ์เรื่องนี้ทำให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลความรู้ในด้านที่สังคมยังได้รับความรู้ความเข้าใจอันจำกัด อีกทั้งเป็นสาระความรู้ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคมโลกในช่วงเวลาที่เผยแพร่บทสัมภาษณ์

7. บทสัมภาษณ์เรื่อง **สนทนาธรรมกับเมตตานันโท ภิกษุ พระผู้กล้า** ผู้ให้สัมภาษณ์คือ ท่านเมตตานันโท พระภิกษุที่เคยอยู่ที่วัดธรรมกาย เนื้อหาของบทสัมภาษณ์กล่าวถึงมุมมองความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีต่อเจ้าอาวาสวัดธรรมกายและวงการสงฆ์ในสังคมไทย ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา โดยเห็นว่าอำนาจการปกครองคณะสงฆ์ในประเทศเป็นไปอย่างไม่เหมาะสม ตำแหน่งเจ้าอาวาสก็ควรเป็นวาระ รวมทั้งได้แสดงความคิดเห็นต่อกรณีวัดธรรมกายที่ให้ความสำคัญต่อการหาเงิน และเสนอมุมมองต่อเจ้าอาวาส (ธัมมชโย ชัยบุญญ์ สุทธิผล) ที่คิดว่าตนเองเป็นองค์อวตารของพระผู้เป็นเจ้า นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะว่าเห็นควรให้มีภิกษุณีให้ประเทศไทย ทำให้ผู้อ่านได้ทราบข้อมูลและทัศนคติเกี่ยวกับวงการสงฆ์ในอีกแง่มุมหนึ่ง

8. บทสัมภาษณ์เรื่อง **ลมทะเลร้องเพลงรักแก่ แก๊ป ทีโบน** ผู้ให้สัมภาษณ์คือ แก๊ป ทีโบน ศิลปินนักดนตรี นักแต่งเพลง ผู้เขียนได้ติดตามไปสัมภาษณ์ยังบ้านต่างจังหวัดของผู้ให้สัมภาษณ์ ทำให้ผู้อ่านได้เห็นภาพวิถีชีวิตอันเรียบง่ายของผู้ให้สัมภาษณ์กับครอบครัว เนื้อหาของบทสัมภาษณ์ยังนำเสนอเกี่ยวกับแนวความคิดในการดำเนินชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งเป็นแนวความคิดที่แตกต่างจากคนส่วนใหญ่ในสังคม

9. บทสัมภาษณ์เรื่อง **ปรัชญาชาวนาเลือดใหม่ วิไลต เตชะไพบูลย์** ผู้ให้สัมภาษณ์คือ วิไลต เตชะไพบูลย์ เศรษฐีที่เลือกมีอาชีพเป็นชาวนา โดยตัดสินใจไม่ดำเนินธุรกิจของครอบครัว เนื้อหาของบทสัมภาษณ์นำเสนอเกี่ยวกับที่มาในการตัดสินใจเป็นชาวนาของผู้ให้สัมภาษณ์ และการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป

10. บทสัมภาษณ์เรื่อง **เดินคุยกับฟ้า พูลวรลักษณ์** ผู้ให้สัมภาษณ์คือ ฟ้า พูลวรลักษณ์ ผู้ที่เติบโตมาในครอบครัวที่ทำธุรกิจสร้างภาพยนตร์และโรงภาพยนตร์ แต่ผู้ให้สัมภาษณ์กลับมีความสนใจทำงานศิลปะเชิงแนวคิด บทสัมภาษณ์เรื่องนี้นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีคิดในการทำงานและการดำเนินชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ ทำให้ผู้อ่านได้เห็นวิธีการคิดที่มีความแตกต่างจากคนส่วนใหญ่ในสังคม และได้เห็นแนวทางในการดำรงชีวิตที่สามารถสร้างพึงพอใจให้กับตนเอง

11. บทสัมภาษณ์เรื่อง **ประมวล เพ็งจันทร์ ผู้รู้แจ้งในการเดิน** ผู้ให้สัมภาษณ์คืออาจารย์ประจำภาควิชาปรัชญา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ออกเดินเท้าจากจังหวัดเชียงใหม่ถึงเกาะสมุย บ้านเกิด โดยไม่ใช้เงิน เนื้อหาของบทสัมภาษณ์กล่าวถึงประสบการณ์ในการเดินของผู้ให้สัมภาษณ์ และการนำเสนอแนวความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการค้นหาความหมายของชีวิต

หนังสือ **ไปตามเส้นทางของเรา** รวมงานเขียนบทสัมภาษณ์ 3 เรื่อง ได้แก่

1. บทสัมภาษณ์เรื่อง **จุบลาสงสิดิวไลซ์ ไปเป็นชาวเกาะ** ผู้ให้สัมภาษณ์คือ จักรชัย ตริยวัฒนา ผู้ถือหุ้นใหญ่ของเกาะมันนอกรีสอร์ท สันติ สงวนดีกุล เจ้าของรีสอร์ทชื่อ “หมู่บ้านทะเล” บนเกาะเสม็ด โอบมพันธ์ นันทพานิช ผู้ดำรงชีวิตอยู่ที่เกาะเสม็ด และอุดร จุลธนู ทำร้านอาหารและบังกะโล บนเกาะช้าง เนื้อหาของบทสัมภาษณ์กล่าวถึงผู้ให้สัมภาษณ์ที่ออกจากสังคมเมืองเพื่อไปดำเนินชีวิตอยู่กับทะเล บทสัมภาษณ์เรื่องนี้ทำให้ผู้อ่านเห็นถึงความรักความผูกพันที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีต่อทะเล และได้ข้อคิดเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติและสภาพแวดล้อม

2. บทสัมภาษณ์เรื่อง **นอนป่ากับ มาโนช พุฒตาล** ผู้ให้สัมภาษณ์คือ มาโนช พุฒตาล ศิลปินนักร้องนักดนตรี และเจ้าของค่ายเพลง ผู้เขียนได้ติดตามผู้ให้สัมภาษณ์เข้าไปเดินป่าทุ่งใหญ่นเรศวร บทสัมภาษณ์เรื่องนี้ถ่ายทอดให้เห็นภาพการใช้ชีวิตในป่าของผู้ให้สัมภาษณ์ และนำเสนอทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักศาสนาอิสลาม กระบวนการคิดในการมีชีวิตรอยู่ และในการทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์

3. บทสัมภาษณ์เรื่อง **เติมชีวิตให้มีชีวา พักสนทนากับ พจนา จันทรสันติ** ผู้ให้สัมภาษณ์คือ พจนา จันทรสันติ นักเขียน นักแปลหนังสือ เนื้อหาของบทสัมภาษณ์กล่าวถึงแนวความคิดอันลึกซึ้งของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและการทำงาน ทำให้ผู้อ่านได้ทบทวนพิจารณาถึงการค้นหาคุณค่าและความหมายที่แท้จริงของชีวิต

หนังสือ **โลกของเราไม่เท่ากัน** รวมงานเขียนบทสัมภาษณ์ 3 เรื่อง ได้แก่

1. บทสัมภาษณ์เรื่อง **สุรา นารี แสงสี ความรัก และนักเลง** ผู้ให้สัมภาษณ์คือ สมศักดิ์ อ่อนศรี เจ้าของสถานบันเทิงยามค่ำคืน เนื้อหาของบทสัมภาษณ์กล่าวถึงกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจรูปแบบการบริหารงาน และทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อการทำธุรกิจกลางคืน บทสัมภาษณ์เรื่องนี้ทำให้ผู้อ่านได้เห็นวิธีการทำงานของผู้ที่มีหน้าที่บริหารจัดการกลุ่มคนทำงานกลางคืน ซึ่งเป็นสภาพชีวิตของกลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง ที่คนอีกบางกลุ่มในสังคมอาจไม่มีประสบการณ์ได้เข้าไปสัมผัสคลุกคลี

2. บทสัมภาษณ์เรื่อง **เสียงดังกำลังคุกคามด้วยชาติ ปานชลี สติรศาสตร์** ผู้ให้สัมภาษณ์คือ ปานชลี สติรศาสตร์ เป็นศิลปินผู้ปั้นดิน เนื้อหาของบทสัมภาษณ์กล่าวถึงมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องความเจ็บและเสียงที่เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมรอบ รวมทั้งนำเสนอวิถีชีวิตที่อยู่กับธรรมชาติ ใช้ภาษาชะงัดจากดินที่ปั้นด้วยตนเอง ไม่ใช่สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น รถยนต์ มือถือ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าตนเองมีชีวิตที่ลำบากแต่ไม่ยากแค้น ด้วยการดำเนินชีวิตอย่างไม่ฟุ่มเฟือย

3. บทสัมภาษณ์เรื่อง **แกะรอย “สุนัย ภรณ์วลัย”** ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นอาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มีความสนใจศาสตร์มวยจีนและการปฏิบัติสมาธิ ผู้เขียนได้ติดตามผู้ให้สัมภาษณ์และคณะเข้าไปในป่า เพื่อสัมภาษณ์และสังเกตการณ์การฝึกมวยจีนและสมาธิของคณะผู้ให้สัมภาษณ์ บทสัมภาษณ์เรื่องนี้ถ่ายทอดภาพการฝึกทักษะการต่อสู้และการปฏิบัติสมาธิ ซึ่งเป็นศาสตร์เฉพาะและอาจดูเร้นลับสำหรับคนส่วนใหญ่ในสังคม นอกจากนี้เนื้อหาในบทสัมภาษณ์ยังถ่ายทอดความคิดความเชื่อของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เช่น เครื่องรางของขลัง พลังจิตวิญญาณ ทำให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลในด้านที่อาจไม่ได้เผยแพร่อย่างกว้างขวางในสังคม

หนังสือ **เช็คหัวใจ สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ**

เช็คหัวใจ สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ เป็นหนังสือบทสัมภาษณ์ขนาดยาว ผู้ให้สัมภาษณ์คือ สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ เจ้าของบริษัท ทีวีบูรพา ผู้ผลิตรายการสารคดีชื่อ คนค้นคน และกบนอกกะลา งานเขียนบทสัมภาษณ์เล่มนี้แสดงเรื่องราวชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ในหลากหลายด้าน เช่น ครอบครัว

การเรียนรู้ การทำงาน ความรัก ความทรงจำอันเป็นปมความผิดในชีวิต แนวความคิดในการดำเนินชีวิต ฯลฯ ทั้งนี้ เนื้อหาของบทสัมภาษณ์ไม่ได้มุ่งเน้นการนำเสนอประวัติชีวิต แต่มุ่งนำเสนอความรู้สึกนึกคิดทัศนคติ อุดมการณ์ ความเชื่อ ของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีต่อบุคคล สังคม และเรื่องราวต่างๆ ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้อันหลากหลาย เกิดแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิต และมีความคิดคำนึงถึงสังคมส่วนรวม

หนังสือ **อย่างน้อยที่สุด (ประวัติและทัศนะในวัยหนุ่มของเป็นเอก รัตนเรือง)**

หนังสือเล่มนี้เป็นงานเขียนบทสัมภาษณ์ขนาดยาวของ เป็นเอก รัตนเรือง ผู้เป็นนักโฆษณา คนเขียนบทและผู้กำกับภาพยนตร์ เนื้อหาภายในเล่มนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องราวอันหลากหลายของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยเฉพาะเรื่องการทำงาน แนวความคิดในการดำเนินชีวิต ครอบครัว และความรัก ผู้เขียนได้ถ่ายทอดคำให้สัมภาษณ์ที่สะท้อนบุคลิกภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เปิดเผย ตรงไปตรงมา มีอารมณ์ขัน มีความเอาใจจริงเอาใจในการทำงาน ผู้อ่านจะได้เห็นแง่มุมในชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นปุถุชนธรรมดา จึงย่อมมีทั้งความดี ความไม่ดี ความสำเร็จ ความล้มเหลว และทำให้เห็นแบบอย่างในการกำหนดรูปแบบชีวิตตนเองของคนร่วมสมัย ที่มีอิสระในการดำเนินชีวิต และมีพลังความสามารถในการทำงานอยู่เสมอ

หนังสือ **เสียงพูดสุดท้าย 'รงค์ วงษ์สวรรค์'**

เสียงพูดสุดท้าย 'รงค์ วงษ์สวรรค์' เป็นงานเขียนบทสัมภาษณ์ขนาดยาวที่ผู้ให้สัมภาษณ์คือ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ในช่วงท้ายของชีวิต งานเขียนบทสัมภาษณ์เรื่องนี้นำเสนอเรื่องราว ประสบการณ์ในชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยเฉพาะเรื่องเล่าเกี่ยวกับการทำงานเป็นนักเขียน ที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มุ่งมั่น เอาใจจริงเอาใจ ในการทำงาน แสวงหาความรู้ใหม่ และมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานอยู่เสมอ ตั้งแต่สมัยทำงานที่สยามรัฐ ผู้ให้สัมภาษณ์จะศึกษารูปในนิตยสารต่างประเทศเสมอ เมื่อเกิดสถานการณ์ที่ไม่ปกติในบ้านเมือง ผู้ให้สัมภาษณ์จะออกไปทำงานนั้นในที่ และหารูปแบบแนวคิดในการเขียนคอลัมน์ เขียนสารคดี ให้เข้ากับช่วงเวลาหรือความสนใจของผู้อ่าน และมีบุคลิกที่สนใจเรื่องราวรอบตัว จึงมักพูดคุยเก็บเกี่ยวความรู้จากผู้คนรอบข้างอยู่เสมอ นอกจากนี้คือการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรักและครอบครัว การใช้ชีวิตอย่างมีสีสัน มีอุดมการณ์ ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความคิด อันหลากหลาย และเห็นคุณค่าของชีวิต

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล นางสาวพัชรา สุขาว
 เกิดวันที่ 10 สิงหาคม 2522
 สถานที่เกิด เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 125/106 ซอยกำนันแมน 18 ถนนเอกชัย แขวงบางขุนเทียน
 เขตจอมทอง กรุงเทพฯ 10150

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2538 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสิงหราชพิทยาคม
 พ.ศ. 2541 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวิทยา
 พ.ศ. 2545 วารสารศาสตรบัณฑิต สาขาหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 พ.ศ. 2556 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

